

การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2554

การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยุวภาษา สำหรับสมาชิกยุวภาษาระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

สารนิพนธ์
ของ
ประเทือง บุญเกตุ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2554

ประเทือง บุญเกตุ. (2554). การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาด ระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3). สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์.

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำและประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) สำหรับครูที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรม ยุวกาชาดใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมยุวกาชาดเพื่อให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น ด้านการบำเพ็ญตนให้เป็น ประโยชน์แก่ส่วนรวม และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดทำคู่มือในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการจัดทำ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องและหลักการเขียนคู่มือที่ถูกต้อง 2) วางแผนดำเนินการจัดทำคู่มือและเขียนโครงร่างคู่มือ 3) ดำเนินการจัดทำและพัฒนาคู่มือ โดยนำโครงร่างคู่มือไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาแล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการจัดทำคู่มือฉบับสมบูรณ์ และ 4) ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ โดยการนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาให้ตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนจัดทำ รูปเล่มฉบับสมบูรณ์และส่งให้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครูผู้ปฏิบัติการสอนและเจ้าหน้าที่ที่ เกี่ยวข้องอีก จำนวน 8 คน เป็นผู้ประเมินความเหมาะสมในการนำไปใช้ จากนั้นได้ทำการรวบรวมแบบ ประเมินทั้งหมดเพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผล ตามลำดับ

คู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ประกอบด้วย คำชี้แจงในการใช้คู่มือ และแนวปฏิบัติสำหรับครูผู้จัดกิจกรรม ส่วนรูปแบบการจัด กิจกรรมยุวกาชาดเพื่อให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วยกิจกรรม ด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น จำนวน 10 กิจกรรม ด้านการบำเพ็ญตนให้ เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม จำนวน 10 กิจกรรม และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม จำนวน 10 กิจกรรม รวมทั้งสิ้น 30 กิจกรรม โครงสร้างกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับ สมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ในแต่ละกิจกรรมประกอบด้วย 1) ชื่อกิจกรรม 2) วัตถุประสงค์ 3) สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ 4) วิธีการดำเนินกิจกรรม 5) ตัวชี้วัดความสำเร็จ 6) การประเมินผล

จากสรุปผลการวิจัย พบว่า ระดับการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการจัดกิจกรรม ยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ด้านความเหมาะสมของคู่มือโดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) ซึ่งแสดงว่ามีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ ส่วน กิจกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น ด้านการบำเพ็ญตนให้ เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมมี ระดับการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) เช่นเดียวกัน ซึ่งแสดงว่ามีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้

RED CROSS YOUTH ACTIVITIES HANDBOOK FOR UPPER SECONDARY STUDENT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 2011

Pratuang Boonket. (2011). *Red Cross Youth Activities Handbook for Upper Secondary Student*. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Asst. Prof. Dr. Poungrat Kesonpat.

The objective of this study was to make a Red Cross Youth activities handbook for upper secondary student. For teachers who were responsible in student activity management to use as guidelines for the management of student discipline development activities. Four stages were implemented in making the handbook. 1) Studying guidelines on making handbook and handbook writing principle. 2) Planning on handbook writing implementation. A draft of the handbook outline was presented to 5 experts to consider and make suggestions for improvement. Then the handbook was written and completed. 3) Examining if the handbook was appropriate to use. 4) The handbook was presented to 14 experts, consisted of 6 school administrators, and 8 teachers, to evaluate in terms of probable in practice.

Red Cross Youth activities handbook for upper secondary student consists of the following components: handbook instructions; essential substances for teachers responsible for the management of the student activity; plan form of the management of student activities for upper secondary student, in 3 aspects, i.e. good health 10 activities, good service 10 activities, good environment 10 activities, total 30 activities. The structure of the activities consists of name, objectives, teaching methods, equipment and media, Key performance indicators, and evaluation.

The results of the evaluation revealed that the handbook was appropriate at the highest level ($\bar{X} = 4.67$). 3 activities, good health, good service, good environment was appropriate at the highest level ($\bar{X} = 4.71$). This indicated that the handbook was highly appropriate for teachers to use in teaching.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยูวาทาชาด สำหรับสมาชิกยูวาทาชาดระดับ 3
(มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ของ ประเทือง บุญเกตุ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2554

ประกาศคุณูปการ

การทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยการได้รับความเมตตาและความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน ซึ่งบุคคลท่านแรกที่คุณศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ที่เมตตาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และถ่ายทอดความรู้ ให้คำแนะนำปรึกษาที่มีคุณค่า ด้วยความเสียสละ เห็นดเห็น้อย และมี ความมอดทนเป็นอย่างยิ่งนับตั้งแต่เริ่มดำเนินการ จนสารนิพนธ์ลุล่วงไปด้วยดี ผู้ศึกษารู้อึกซาบซึ่งในความเมตตาและพระคุณในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ กรรมการบริหารหลักสูตร ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวานิช ผู้อำนวยการสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 5 ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการพิจารณาเค้าโครงสารนิพนธ์ และกรุณาเป็นกรรมการสอบสารนิพนธ์ ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างมาก ซึ่งเป็นผลให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

การจัดทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการจัดทำคู่มือ ด้านการจัดทำคู่มือ การตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาคู่มือและการประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอน้อมอุทิศด้วยความกตัญญูกตเวทิต์แต่บิดา มารดา และครู อาจารย์ ที่เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ตลอดจนอบรมสั่งสอนให้ผู้วิจัย ประสบผลสำเร็จมาจนบัดนี้

ประเทือง บุญเกตุ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตด้านเนื้อหา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
การบริหารงานยูวกาชาต.....	7
ความเป็นมาของงานยูวกาชาต.....	7
การบริหารงานยูวกาชาต.....	10
ปัญหาการจัดกิจกรรมยูวกาชาต	13
การจัดกิจกรรมยูวกาชาต	15
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	15
การจัดกิจกรรมยูวกาชาต ตามหลักสูตรกิจกรรมยูวกาชาต	20
การสร้างคู่มือ	38
ความหมายของคู่มือ	38
ประเภทของคู่มือ	40
องค์ประกอบและลักษณะของคู่มือที่ดี	42
ขั้นตอนและวิธีการจัดทำคู่มือ	47
เอกสารเกี่ยวกับการจัดทำคู่มือ	48
การประเมินคู่มือ	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
งานวิจัยในประเทศ	50
งานวิจัยต่างประเทศ	55
3 ขั้นตอนและวิธีการจัดทำคู่มือ	57
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและแนวทางในการจัดทำคู่มือ.....	57
ขั้นตอนที่ 2 จัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือ	58
ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำคู่มือฉบับสมบูรณ์	67
4 คู่มือการจัดกิจกรรมยุวภาษา สำหรับสมาชิกยุวภาษาระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)	68
กิจกรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน	
การรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น	92
การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	150
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	194
5 สรุปผลการดำเนินการจัดทำคู่มือ	249
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	249
การดำเนินการจัดทำคู่มือ	249
เนื้อหาของคู่มือ	250
องค์ประกอบของกิจกรรม	252
สรุปผลการจัดทำคู่มือ	252
ข้อเสนอแนะในการจัดทำคู่มือ	252
ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป	252
บรรณานุกรม	254
ภาคผนวก	261
ภาคผนวก ก	262
ภาคผนวก ข	267
ภาคผนวก ค	269
ภาคผนวก ง	272
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	275

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาทั่วไปที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี มีปัญญาและมีความสุข โดยกำหนดแนวทางการศึกษายึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กอปรกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และมีความสุข (กรมวิชาการ. 2545: 1)

การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุขท่ามกลางสภาพสังคมปัจจุบัน นับเป็นสิ่งที่ยากยิ่ง โดยเฉพาะในยุคที่สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีทางการสื่อสารซึ่งส่งผลกระทบต่อโดยตรงและโดยทางอ้อมต่อการดำเนินชีวิตของคนทุกเพศทุกช่วงวัยของชีวิต ทำให้ปัญหาสังคมได้ทวีความซับซ้อนรุนแรงขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการมีค่านิยมฟุ้งเฟ้อ การเลียนแบบ การแพร่ระบาดของสารเสพติด การก่ออาชญากรรม ความอ่อนไหวทางจิตใจ ขาดความยับยั้งชั่งใจ ขาดความรับผิดชอบ ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุสำคัญ คือ บุคคลไม่รู้จักตนเองและสภาพแวดล้อมที่ดีพอ ขาดทักษะการตัดสินใจแก้ปัญหา และไม่สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ ได้ ซึ่งจำเป็นที่สถานศึกษาต้องช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนาผู้เรียนตั้งแต่เยาว์วัยเพื่อมุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม รู้จักคิด ตัดสินใจแก้ปัญหา สามารถปรับตัวให้ทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 38)

จากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันดังกล่าว จึงจำเป็นต้องเร่งเสริมสร้างคุณธรรม ความตระหนักและสำนึกในค่านิยมและวิถีประชาธิปไตย ความสมานฉันท์และสันติวิธี เพื่อให้เกิดความสันติสุขในสังคมไทย โดยการปลูกจิตสำนึก สร้างเจตคติ ปรับพฤติกรรมโดยผ่านกระบวนการกิจกรรมพัฒนา

ผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลาย ตลอดจนสร้างแรงบันดาลใจแก่ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และเร่งปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ ให้เป็นวิถีของคนไทยในสถานศึกษา โดยดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนให้เป็นคนดีและปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยอันดีงามตามกฎหมายและข้อบังคับของสังคม มุ่งเน้นให้รู้จักช่วยตนเองพร้อมทั้งพัฒนาให้เป็นผู้รอบรู้และใฝ่หาประสบการณ์เสริมสร้างศักยภาพในแขนงวิทยาการที่สนใจและมีความถนัดเฉพาะตัวสู่ความเป็นเลิศ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงการอยู่ร่วมกัน การแก้ปัญหาาร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 38)

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่จะสนองความต้องการของนักเรียนและฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ต่อโรงเรียน และต่อสังคมนั้นมีอยู่หลายวิธี แต่วิธีที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงและเป็นการเสริมนักเรียนทางด้านวิชาการด้วยก็คือกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนนั่นเอง ซึ่งกิจกรรมนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ความเหมาะสมและประเภทของกิจกรรมนักเรียนที่จะจัดขึ้นนั้นจะต้องได้รับการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนจากผู้บริหารสถานศึกษา และได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (เชาว์ มณีวงศ์. ม.ป.พ. : 115)

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้านรูปแบบ วิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียนด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม มุ่งส่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ 1) กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ 2) กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจรตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545: 6)

สำหรับกิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน รวมถึงเป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รัลธิ์และหน้าที่ของตนเอง แบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจตามความต้องการของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมความรู้

ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเพื่อการค้นพบความถนัดความสนใจของตนเองและพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคมและปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม และ 2) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และ รักษาดินแดน เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่างๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคมและวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกระบวนการจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกรมการรักษาดินแดน

ส่วนกิจกรรมยุวกาชาดเป็นกิจกรรมหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ถูกกำหนดให้เป็นหลักสูตรการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนเลือกเข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจในระบบหน่วย กลุ่ม หมู่ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง เป็นผู้ มีระเบียบวินัย ประหยัด ซื่อสัตย์สุจริต กตัญญูกตเวทีกะตือรือร้น ใฝ่รู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม รักและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมวิชาการ. 2546: 17) โดยมีหลักการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญคือ 1) มีการกำหนดวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม 2) จัดให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียน 3) บูรณาการวิชาการกับชีวิตจริงให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกให้คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตในแต่ละช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง 5) จำนวนสมาชิกมีความเหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม 6) มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา 7) ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษาถือเป็นหน้าที่และงานประจำโดยคำนึงถึงความปลอดภัย 8) ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และ 9) มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินผลการผ่านช่วงชั้นเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 3)

การมีคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาดที่สอดคล้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและสัมพันธ์กับความต้องการของหลักสูตรจะช่วยให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถจัดกิจกรรมยุวกาชาดได้อย่างเป็นระบบ ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ได้ทุกกรณี ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับครูผู้สอนนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมยุวกาชาด อีกทั้งเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม และพฤติกรรมในวิถีชีวิตของเด็กและเยาวชน สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะในการรักษาและส่งเสริม

อนามัยของตนเองและผู้อื่น รู้จักการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันจะนำมาซึ่งการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บังคับบัญชาบุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลการดำเนินกิจกรรมบุคลากรในกลุ่มมือไปใช้ในการนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน และเป็นแนวทางในการวางแผน การปรับปรุง ส่งเสริม หรือประยุกต์ใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมบุคลากรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมบุคลากร สำหรับสมาชิกบุคลากรระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีดังนี้

1. เพื่อจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมบุคลากร สำหรับสมาชิกบุคลากรระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)
2. เพื่อประเมินคุณภาพคู่มือการจัดกิจกรรมบุคลากร สำหรับสมาชิกบุคลากรระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

ความสำคัญของการศึกษา

การศึกษานี้ สามารถได้คู่มือสำหรับครูผู้สอนนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมบุคลากร สำหรับสมาชิกบุคลากรระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บังคับบัญชาบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลการดำเนินกิจกรรมบุคลากร สำหรับสมาชิกบุคลากรระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ไปใช้ในการนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน และเป็นแนวทางในการวางแผน การปรับปรุง ส่งเสริม หรือประยุกต์ใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมบุคลากรต่อไป

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตของการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมบุคลากร สำหรับสมาชิกบุคลากรระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีเนื้อหาประกอบด้วย

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมบุคลากร สำหรับสมาชิกบุคลากรระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ผู้ศึกษาได้ให้ความหมายของคำนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. คู่มือ หมายถึง เอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมยุวกาชาดสำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ สื่ออุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ วิธีการดำเนินกิจกรรม ตัวชี้วัดความสำเร็จ และการประเมินผล

2. การจัดกิจกรรมยุวกาชาด หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมยุวกาชาดที่เน้นให้สมาชิกยุวกาชาดมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่

2.1 คุณลักษณะด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น หมายถึง การเสริมสร้างสุขภาพส่วนบุคคลและส่วนรวม การเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการพัฒนาระบบหมุนเวียนโลหิตและการออกกำลังกาย การป้องกันชีวิตและสุขภาพ การปฐมพยาบาล

2.2 คุณลักษณะด้านการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม หมายถึง การให้บริการผู้อื่น การจัดโครงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและมรดกของชาติ พร้อมทั้งจะอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและธรรมชาติ เป็นผู้ที่มีความเสียสละและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2.3 คุณลักษณะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาดโดยใช้ให้น้อยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงถึงระยะเวลาในการใช้ให้ยาวนานและก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด รวมทั้งต้องมีการกระจายการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างทั่วถึง

3. การประเมิน หมายถึง การตรวจสอบระดับความเหมาะสมของคู่มือที่พัฒนาเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการนำคู่มือไปตรวจสอบเพื่อเป็นการประกันว่ามีคุณภาพจริงตามที่มุ่งหวังโดยนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ต่อไป ในด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. สมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 หมายถึง นักเรียนซึ่งเป็นสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ในสถานศึกษาทั้งหญิงและชายที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และเลือกเรียนยุวกาชาดตามหลักสูตรการเรียนการสอนยุวกาชาดของกระทรวงศึกษาธิการ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ผู้จัดทำมุ่งศึกษาการดำเนินการจัดกิจกรรมยุวกาชาดและการสร้างคู่มือโดยศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการจัดทำคู่มือให้บรรลุวัตถุประสงค์และกำหนดแนวทางจัดทำคู่มือให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย โดยแยกนำเสนอเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารงานยุวกาชาด
  - 1.1 ความเป็นมาของงานยุวกาชาด
  - 1.2 แนวทางการบริหารงานยุวกาชาด
  - 1.3 ปัญหาการจัดกิจกรรมยุวกาชาด
2. การจัดกิจกรรมยุวกาชาด
  - 2.1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
    - 2.1.1 โครงสร้าง
    - 2.1.2 จุดหมาย
    - 2.1.3 หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
    - 2.1.4 แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
    - 2.1.5 การจัดการเรียนรู้
    - 2.1.6 การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์
    - 2.1.7 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้
  - 2.2 การจัดกิจกรรมยุวกาชาด ตามหลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด พ.ศ. 2544
    - 2.2.1 โครงสร้าง
    - 2.2.2 จุดหมาย
    - 2.2.3 หลักการจัดกิจกรรมยุวกาชาด
    - 2.2.4 แนวปฏิบัติเกี่ยวกับยุวกาชาดในสถานศึกษา
    - 2.2.5 สารกิจกรรมและการจัดกิจกรรมยุวกาชาด
    - 2.2.6 สมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)
    - 2.2.7 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกิจกรรมยุวกาชาด
    - 2.2.8 การวัดผลและประเมินผลกิจกรรมยุวกาชาด
3. การสร้างคู่มือ
  - 3.1 ความหมายของคู่มือ
  - 3.2 ประเภทของคู่มือ
  - 3.3 องค์ประกอบและลักษณะของคู่มือที่ดี

- 3.4 ขั้นตอนและวิธีการจัดทำคู่มือ
- 3.5 เอกสารเกี่ยวกับการจัดทำคู่มือ
- 3.6 การประเมินคู่มือ
- 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การบริหารงานยุวกาชาด

1.1 ความเป็นมาของงานยุวกาชาด

(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 9-10)

สหพันธ์สภากาชาดและสภาเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ (International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies) ได้มีมติให้สภากาชาดและสภาเสี้ยววงเดือนแดงทุกประเทศจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชนที่เรียกว่ากิจกรรมยุวกาชาด ทั้งนี้ โดยฝึกอบรมให้เยาวชนทั่วโลกมีความรักในสันติสุข รักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและผู้อื่น ทำตนให้เป็นประโยชน์และมีสัมพันธภาพอันดีกับเพื่อนมนุษย์ โดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาของแต่ละประเทศและยึดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานที่ถือปฏิบัติเหมือนกันทั่วโลก คือ Education for Peace, Good Health, Good Service, International Friendship จากวัตถุประสงค์สากลดังกล่าว สภากาชาดไทยได้นำมาดำเนินการเผยแพร่กาชาดสู่เยาวชน 4 ประการดังนี้

1. เผยแพร่การกาชาด หลักการกาชาด และกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (Education for Peace) การเผยแพร่หลักการกาชาด การปฏิบัติงานของสภากาชาดทั่วโลกยึดหลักการกาชาด 7 ประการ คือ มนุษยธรรม ความไม่ลำเอียง ความเป็นกลาง ความเป็นอิสระ การบริการอาสาสมัคร ความเป็นเอกภาพ ความเป็นสากล เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนได้มีจิตใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นช่วยเหลือสังคมด้วยการบริการอาสาสมัครโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ การเผยแพร่กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศเป็นการสานต่อจากคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC) ในการปลูกฝังให้ทหารและพลเรือนทั้งที่เป็นเยาวชนและประชาชนให้ได้ทราบกฎ กติกา ข้อตกลงร่วมกันที่จะคุ้มครองผู้ประสบภัยจากสงคราม

2. ฝึกฝนทักษะการป้องกันชีวิตและสุขภาพ (Good Health) กาชาดถือกำเนิดมาเพื่อช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เพื่อนมนุษย์ ทำหน้าที่ป้องกันชีวิตและสุขภาพตามหลักมนุษยธรรม และเป็นผลสืบเนื่องต่อมาคือการตั้งองค์กรกาชาด ทักษะที่สำคัญของการช่วยชีวิตจึงเกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้ ซึ่งได้นำมาฝึกฝนให้กับเยาวชนของเราในเรื่องการปฐมพยาบาล การสร้างเสริมสุขภาพ ทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม การเตรียมการป้องกันภัยพิบัติ การอบรมทักษะความรู้ในการป้องกันชีวิตและสุขภาพจากปัจจัยเสี่ยงต่างๆ

3. การบริการชุมชน การบำเพ็ญประโยชน์ (Good Service) กษัตริย์มุ่งเน้นที่จะปลูกฝังให้เยาวชนได้ฝึกปฏิบัติตนที่แสดงถึงความเอื้ออาทรห่วงใยเพื่อนมนุษย์อย่างแท้จริงและได้มีการลงมือปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน โดยเริ่มตั้งแต่ครอบครัว หมู่บ้าน โรงเรียน อำเภอ จังหวัด ซึ่งถือเป็นชุมชนที่ใกล้ชิดและสะดวกต่อการปฏิบัติงานในระยะเริ่มต้นและทำอย่างสม่ำเสมอก็จะเป็นการฝึกฝนให้เยาวชนเป็นพลเมืองดีของชาติที่จะช่วยทำประโยชน์สุขแก่ชุมชนส่วนรวม

4. สร้างสัมพันธภาพในหมู่เยาวชนและประชาชน (International Friendship) กิจกรรมสัมพันธภาพเป็นอีกหัวใจหนึ่งที่สำคัญของการปลูกฝังเยาวชน เพราะหน่วยงานของกษัตริย์มีเกือบทุกประเทศทั่วโลกซึ่งเป็นเครือข่ายที่ประสานการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี โดยสำนักงานยุวกษัตริย์ได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสัมพันธภาพในรูปแบบต่างๆ และเชิญผู้แทนจากสภาเยาวชนประเทศต่างๆ มาร่วมกิจกรรมเพื่อให้ยุวกษัตริย์ไทยและยุวกษัตริย์ประเทศต่างๆ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะคิด ความคิดเห็น และการจัดกิจกรรมกษัตริย์และยุวกษัตริย์ในประเทศของตนต่อกันและกัน และช่วยทำให้เกิดความสัมพันธภาพระหว่างประเทศที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

1.1.1 วัตถุประสงค์ยุวกษัตริย์สากล

ในการเผยแพร่กิจกรรมกษัตริย์และยุวกษัตริย์สู่เยาวชนยึดวัตถุประสงค์ยุวกษัตริย์สากล 4 ประการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 1-2) คือ

1.1.1.1 Education for Peace: การเผยแพร่การกษัตริย์ หลักการกษัตริย์และกฎหมายมนุษยธรรม

1.1.1.2 Good Health: การฝึกฝนทักษะการป้องกันชีวิตและสุขภาพ การรักษาสุขภาพอนามัย

1.1.1.3 Good Service: การฝึกทักษะการบำเพ็ญประโยชน์ การบริการชุมชนและบริการอาสาสมัคร

1.1.1.4 International Friendship: การสร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีในกลุ่มเยาวชนและประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่ใช้เหมือนกันทั่วโลก

การปลูกฝังเยาวชน 4 ประการดังกล่าวเป็นการเตรียมเยาวชนเพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ฝึกฝนทักษะเพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ปลูกฝังให้เยาวชนรักและช่วยเหลือชุมชนท้องถิ่นของตนซึ่งจะนำมาซึ่งสันติสุขและสันติภาพของโลกในที่สุด

1.1.2 วัตถุประสงค์ยุวกษัตริย์ไทย

จากวัตถุประสงค์ยุวกษัตริย์สากลดังกล่าว สภาเยาวชนไทยได้นำมาปรับให้เหมาะสมกับสภาพสังคมความเป็นอยู่ภายในประเทศ เป็นวัตถุประสงค์ของยุวกษัตริย์ไทยคือ

1.1.2.1 มีอุดมการณ์ในศานติสุข มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

1.1.2.2 มีความรู้ความชำนาญในการรักษาอนามัยของตนเองและของผู้อื่น ตลอดจนพัฒนาตนเองทางร่างกาย จิตใจ คุณธรรม และสร้างไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติ

1.1.2.3 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและอุดมการณ์กษัตริย์ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์

1.1.2.4 บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

1.1.2.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.1.2.6 มีสัมพันธภาพและมิตรภาพที่ดีต่อบุคคลทั่วไป

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้งสมาคมการกุศลขึ้นโดยพระราชทานนามว่า “สมาคมนานาชาติ” และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์เมื่อ พ.ศ. 2346 (ภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็นสภาภาษาชาติไทย) และได้รับการรับรองให้เป็นสมาชิกลำดับที่ 32 ของสหพันธ์สภาภาษาชาติและสภาซึ่งกวางเดือนแดงระหว่างประเทศ (ชื่อเดิมสันนิบาตสภาภาษาชาติ) และเมื่อ พ.ศ. 2462 มีการประชุมโดยมีข้อเสนอแนะว่า “สภาภาษาชาติทุกชาติ ควรจัดตั้งกาชาดสำหรับเด็กเพื่อฝึกอบรมให้เยาวชนได้รู้จักการกินดีอยู่ดี รักษาสุขภาพอนามัย มีความเมตตาสงสารเพื่อนมนุษย์ด้วยกันไม่ว่าชาติ ศาสนาใดๆ มีศรัทธา เสียสละ บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม โดยจัดกิจกรรมและดำเนินการให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาของแต่ละประเทศ”

จากข้อเสนอแนะดังกล่าว สำหรับเด็กของประเทศไทยเริ่มมีขึ้นตามบันทึกแจ้งความของสภาภาษาชาติสยาม โดยจอมพลสมเด็จพระบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต อุปนายกผู้อำนวยการสภาภาษาชาติไทย ได้พิจารณาเห็นว่า เป็นกิจการที่ดีมีประโยชน์ กล่าวคือ “ช่วยอบรมจิตใจให้มีเมตตากรุณาในปฐมวัยแห่งชีวิตมนุษย์ อันเป็นวัยที่ควรรับเอาคุณธรรมทั้งหลายทั้งยังช่วยให้เด็กมีร่างกายสมบูรณ์ สามารถดำรงชีวิตร่วมในสังคมได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติอันเนื่องมาจากความร่วมมือในหมู่คณะและการปลูกฝังคุณธรรมแก่เด็ก เพื่อจะได้เป็นสมาชิกภาษาชาติในเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่” ทั้งยังทรงปรึกษาหารือเรื่องการจัดตั้งกองกิจกรรมสำหรับเด็กขึ้นที่เรียกว่า “กองอนุสภาภาษาชาติ” ดังความในบันทึกดังนี้

“ด้วยในชั้นหลังนี้ สภาภาษาชาติบางประเทศได้ดำริจัดตั้งสภาภาษาชาติแผนกเด็กขึ้นเรียกตามภาษาอังกฤษว่า “Junior Red Cross” เกือบกลุ่มเด็กที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี เป็นสมาชิกด้วยความประสงค์ที่จะปลูกฝัง บ่มเพาะนิสัยให้มีจิตเมตตากรุณาต่อมนุษยชาติให้เป็นพลเมืองดี มุ่งประโยชน์แก่ชนหมู่มากให้รู้จักการทำงานเป็นกิจลักษณะดังนี้เป็นต้น ปรากฏว่ามีผลดีจนประเทศอื่นๆ ได้จัดตั้งขึ้นบ้างอีกหลายประเทศ ส่วนสันนิบาตสภาภาษาชาติ (League of Red Cross Society) ซึ่งสภาภาษาชาติของเราเป็นสมาชิกอยู่ด้วยสภาหนึ่งนั้น ก็ได้ตกลงยกย่องวิธีการอันนี้ว่าเป็นสิ่งซึ่งควรจัดทำขึ้นทุกสภาและวางลงได้เป็นส่วนหนึ่งแห่ง Programmed กิจการของสมาคมอันหมายถึงกระทำในยามปกตินั้นด้วย”

อาศัยเหตุดังกล่าวนี้ เห็นว่าถึงเวลาดังกล่าวแล้วที่สภาภาษาชาติสยามจะต้องกระตือรือร้นจัดทำสภาภาษาชาติสำหรับเด็กขึ้นซึ่งควรเรียกว่า “อนุสภาภาษาชาติ” เพื่อจะได้เป็นที่เชิดชูเกียรติยศของบ้านเมืองในการดำเนินกิจการทันสมัยนิยมของโลก ไม่ล้าหลัง กรรมการสภาภาษาชาติพิจารณาเห็นว่าการจัดตั้ง “อนุสภาภาษาชาติ” นั้นต้องยึดเอาเด็กนักเรียนตามโรงเรียนต่างๆ เป็นที่ตั้งเช่นเดียวกับที่นานาประเทศทำอยู่ ดังนั้น ในวันที่ 27 มกราคม 2465 จึงเป็นวันเริ่มก่อตั้งอนุสภาภาษาชาติสยามขึ้นตามข้อบังคับของสภาภาษาชาติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) ให้สถาปนากองอนุสภาภาษาชาติเป็นกองแยก

กองหนึ่งของสภาอากาศ โดยขอให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับภาระดำเนินการ เช่น ตั้งงบประมาณสำหรับใช้จ่ายในกองด้วยเงินของสภาอากาศ ในระยะแรกนี้สันนิบาตสภาอากาศที่กรุงเจนีวา ได้ให้การสนับสนุนส่งเงินมาช่วยเหลือ 500 ปอนด์ สำหรับเงินเดือนเลขานุการ (เลขานุการคนแรก คือ พระยาพณิชศาสตร์วิธาน จางวางโท เจ้าพระยาไพศาลศิลปศาสตร์ ปลัดทูลฉลองกระทรวงศึกษาธิการ อุปนายกกรรมการกลางลูกเสือและกรรมการสภาอากาศ เป็นผู้อำนวยการกองอนุสภาอากาศสยามคนแรก) มีสำนักงานอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ ได้กำหนดวิธีการหลักสูตรอนุสภาอากาศตั้งหมวดหมู่และหน่วยอนุสภาอากาศขึ้นทั่วประเทศ และยังได้กำหนดวัตถุประสงค์ของอนุสภาอากาศสยามคือ “เพื่อประโยชน์ที่จะฝึกฝนอบรมน้ำใจตั้งแต่เยาว์วัยให้รู้คุณค่าและความสำคัญของการรักษานามัย ให้ใจบุญ มีเมตตากรุณาเป็นที่ตั้ง ให้ถึงพร้อมซึ่งโลกัตถจริยา คือ ความประพฤติเป็นคุณประโยชน์แก่ชนหมู่ใหญ่และให้เป็นพลเมืองดี”

กองอนุสภาอากาศ นับเป็นกองแยกกองหนึ่งของสภาอากาศ ตั้งแต่ปี 2465 จนกระทั่งปี 2475 กองอนุสภาอากาศถูกโอนจากกระทรวงศึกษาธิการมาสังกัดกรมพลศึกษา (ปัจจุบันคือกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา) และสังกัดสภาอากาศไทย โดยมีหลวงชัชวาลชลธี ร.น. หัวหน้ากองการลูกเสือเป็นผู้ควบคุมกองอนุสภาอากาศ เพราะในขณะนั้นยังไม่มีตำแหน่งหัวหน้ากอง ต่อมาในปี 2483 จึงได้แต่งตั้งหลวงพรหมทัตตเวทีเป็นหัวหน้ากอง (นับเป็นหัวหน้ากองคนแรก)

พ.ศ. 2485 ได้เปลี่ยนกองอนุสภาอากาศของสภาอากาศไทยเป็น “กองอนุสภาอากาศ” สังกัดกรมพลศึกษาโดยตัดคำว่า “สภา” ออกไป

พ.ศ. 2496 ได้มีการกำหนดตำแหน่งภายในกองอนุสภาอากาศ โดยมีผู้อำนวยการกองอนุสภาอากาศเป็นเจ้าหน้าที่สังกัดสภาอากาศไทย และหัวหน้ากองอนุสภาอากาศเป็นข้าราชการสังกัดกรมพลศึกษา

วันที่ 17 มีนาคม 2521 ได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมพลศึกษา โดยเปลี่ยนชื่อกองอนุสภาอากาศ (ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายที่สมัครเป็นสมาชิกอนุสภาอากาศคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในสถานศึกษา มีอายุ 8-18 ปี) เป็น “กองยุวกาชาด” ด้วยคณะกรรมการสภาอากาศไทยต้องการให้ขยายขอบเขตอายุของอนุสภาอากาศ จากอายุ 8-18 ปี เป็นอายุ 7-25 ปี จึงเปลี่ยนคำว่าอนุสภาอากาศ (Junior Red Cross) เป็นยุวกาชาด (Red Cross Youth) ตั้งแต่นั้นมา

พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูปโครงสร้างโดยได้รวมกองลูกเสือ กองยุวกาชาด และกองสารวัตรนักเรียน ที่เดิมสังกัดกรมพลศึกษาเปลี่ยนเรียกว่า สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

1.2 การบริหารงานยุวกาชาด

ปัจจุบันการจัดกิจกรรมยุวกาชาดในประเทศไทยได้ยึดตามวัตถุประสงค์ของสภาอากาศและยุวกาชาดสากลและแนวทางปฏิบัติของสหพันธ์สภาอากาศและสภาเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ (The International of Red Cross and Red Crescent Societies: IFRC) ซึ่งถือปฏิบัติเหมือนกันทุกประเทศทั่วโลก ได้แก่ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 11-14)

1. Education for Peace: การปลูกฝังอบรมสมาชิกและอาสาชุกาชาดให้มีอุดมคติในศานติสุข
2. Good Health: การอบรมสมาชิกและอาสาชุกาชาดให้มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องการรักษาอนามัยของตนเองและของผู้อื่นโดยการฝึกอบรมเรื่องการปฐมพยาบาลและทักษะการป้องกันชีวิตและสุขภาพ
3. Good Service: การปลูกฝัง อบรมสมาชิกและอาสาชุกาชาดให้รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นโดยการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ
4. International Friendship: ส่งเสริมสมาชิกและอาสาชุกาชาดให้ได้สร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีกับบุคคลทั่วไปทั้งภายในและต่างประเทศ

1.2.1 มโนทัศน์ในการพัฒนากิจกรรมชุกาชาด

สำนักการลูกเสือ ชุกาชาด และกิจการนักเรียน (2549: 5) ได้อธิบายมโนทัศน์ในการจัดกิจกรรมชุกาชาดไว้ว่า ชุกาชาดเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ทำประโยชน์ต่อสังคมโดยอาศัยกระบวนการเรียนการสอนช่วยในการขัดเกลาคุณลักษณะของเยาวชนให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม กล้าแสดงบทบาทของตนเองสู่สังคมในทางที่ถูกที่ควร สืบทอดวัฒนธรรม แบบแผน การประพฤติปฏิบัติที่ดี พัฒนาความสามารถตามแนวทางที่ถนัดและสนใจ และสามารถนำการเปลี่ยนแปลงสังคม ดังนั้น ชุกาชาดจึงเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาคุณภาพเยาวชนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยอันดี มีความรับผิดชอบ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และสามารถนำการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าได้

กระทรวงศึกษาธิการถือเป็นนโยบายกำหนดและประกาศให้ชุกาชาดเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ต้องเชิญชวนอย่างเข้มแข็งให้นักเรียนได้เรียนรู้เช่นเดียวกับวิชาสามัญอื่นๆ และจัดการฝึกอบรมให้เกิดเจตคติ ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

สำนักการลูกเสือ ชุกาชาด และกิจการนักเรียน เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการกับภารกิจได้ครบกระบวนการ เริ่มต้นตั้งแต่การวางแผน จัดรูกาน บริหารงานบุคคล ดำเนินการ สั่งการ ชี้แนะ กำกับดูแล รายงานผลการปฏิบัติงาน และบริหารงบประมาณเพื่อความ เป็นเอกภาพ และมีอำนาจหน้าที่อย่างเต็มที่ในการเสนอโยบายไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนได้โดยตรง

บทบาทหน้าที่ของสำนักการลูกเสือ ชุกาชาด และกิจการนักเรียน คือการพัฒนาหลักสูตร กิจกรรม การฝึกอบรมผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่ และสมาชิกชุกาชาด พร้อมกับสนับสนุนด้านวัสดุประกอบหลักสูตร งบประมาณในการจัดการฝึกอบรม บำเพ็ญประโยชน์ให้แก่โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ ตลอดจนส่งเสริมให้จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมอย่างทั่วถึง

โรงเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา มีหน้าที่นำภารกิจหลักของชุกาชาดไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาแก่เด็กและเยาวชนโดยสนับสนุนให้มีการจัดตั้งหมู่ชุกาชาด

การบริหารกิจกรรมยุวกาชาดจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยโครงสร้างของหน่วยงานที่มีอำนาจเต็ม งบประมาณ การบริหารจัดการ และการพัฒนาบุคลากรให้มีจิตวิญญาณและศรัทธาต่อกิจการยุวกาชาดอย่างแท้จริง

พ.ศ. 2546 สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มส่งเสริมและพัฒนากลุ่มลูกเสือ กลุ่มส่งเสริมและพัฒนายุวกาชาด และกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียน

1.2.2 อำนาจและหน้าที่ของกลุ่มส่งเสริมและพัฒนายุวกาชาด กลุ่มส่งเสริมและพัฒนา
ยุวกาชาด มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 13-14)

1.2.2.1 ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน และดำเนินการพัฒนากิจกรรมยุวกาชาดตามมติสหพันธ์สภากาชาดและสภาเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ ข้อบังคับสภากาชาดไทย และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

1.2.2.2 ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการศึกษาวิจัย ติดตาม และประเมินผลเพื่อพัฒนาเยาวชนผ่านกระบวนการยุวกาชาด

1.2.2.3 ประสานงาน เผยแพร่การปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การจัดกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของยุวกาชาดสากลและยุวกาชาดไทย

1.2.2.4 ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนายุวกาชาด แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มงาน ดังนี้

1. กลุ่มงานวิชาการ มีหน้าที่กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาดให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มติของสหพันธ์สภากาชาดและสภาเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ ข้อบังคับสภากาชาดไทย และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการผลิตและพัฒนาสื่อ ตำรา คู่มือ จัดประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการยุวกาชาด และศึกษาวิจัย ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด

2. กลุ่มงานฝึกอบรม มีหน้าที่กำหนดมาตรฐานการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ ผู้บังคับบัญชาและสมาชิกยุวกาชาด เช่น หลักสูตรผู้อำนวยการฝึกอบรม หลักสูตรผู้ให้การอบรมเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชายุวกาชาด หลักสูตรผู้บริหารงานยุวกาชาด และหลักสูตรครูผู้สอนยุวกาชาด หรือหลักสูตรกิจกรรมพิเศษอื่นๆ และผลิตสื่อ ตำรา คู่มือการฝึกอบรม จัดประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

3. กลุ่มงานส่งเสริมกิจกรรม มีหน้าที่กำหนดนโยบายในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมยุวกาชาดตามโอกาสสำคัญๆ ให้สอดคล้องกับมติของสหพันธ์สภากาชาดและสภาเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ ข้อบังคับสภากาชาดไทย และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ผลิตสื่อ ตำรา คู่มือ และประสานงานกับสภากาชาดไทยด้านความสัมพันธ์กับยุวกาชาดต่างประเทศ

ดังนั้น ความเป็นมาของยุวกาชาดเริ่มตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้งสภาอุณาโลมแดงหรือสภากาชาดไทยเพื่อฝึกอบรม

เยาวชนให้รู้จักการกินที่อยู่ดี รักษาสุขภาพอนามัย มีความเมตตาสงสารเพื่อนมนุษย์ เสียสละ และบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ต่อมาได้มีการจัดตั้งอนุสภาภาษาหรือกองยุวกาชาดโดยยึดเด็กนักเรียนในสถานศึกษาต่างๆ เป็นที่ตั้ง กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับดำเนินการ เมื่อ พ.ศ. 2546 กำหนดให้งานยุวกาชาดสังกัด สำนักการลูกเสือยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้ยุวกาชาดเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เช่นเดียวกับวิชาสามัญอื่นๆ และจัดการอบรมให้เกิดเจตคติ ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

1.3 ปัญหาการจัดกิจกรรมยุวกาชาด

การจัดกิจกรรมยุวกาชาดในสถานศึกษาใน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน หรือครูผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมยังขาดความรู้และประสบการณ์ ความถนัดในการสอนกิจกรรมยุวกาชาด ทำให้ไม่สามารถสร้างบรรยากาศให้เกิดความสนุก ยังไม่ให้ความสำคัญและเอาใจใส่ในการจัดกิจกรรมอย่างแท้จริง และสาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดจากโรงเรียนมีข้อจำกัดเกี่ยวกับอัตรา กำลังครูผู้สอนที่ไม่เพียงพอ คุณวุฒิของครูผู้สอนไม่ตรงตามที่กำหนด ซึ่งครูส่วนใหญ่รับผิดชอบเป็นครูประจำชั้นทำการสอนหลายกลุ่มสาระหรือหลายวิชา ยิ่งขาดความเข้าใจที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมยุวกาชาด เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมยังใช้ได้ไม่เต็มที่ จัดกิจกรรมตามที่ตนเองมีความรู้ ความสนใจ และความถนัด และจะปฏิบัติตามคำสั่งหรือได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาเท่านั้น ส่งผลให้นักเรียนเลือกกิจกรรมยุวกาชาดมีจำนวนน้อยลง นักเรียนมีพฤติกรรมไม่สนองตอบต่อกิจกรรมที่ครูผู้สอนจัดให้ (จักรินทร์ โอวาทมหาศิลป์. 2549: 2) ประกอบกับยังไม่มีสื่อการเรียนการสอนในกิจกรรมนี้มากนัก (พิชญา ดิสสร. 2549: 2) ซึ่งเป็นปัญหาของการจัดกิจกรรมยุวกาชาดในสถานศึกษา จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน หรือครูผู้รับผิดชอบจะต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนกิจกรรมยุวกาชาดเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองเลือกได้ตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัดอย่างแท้จริง

จิติพร ทองมูล (2550: บทคัดย่อ) ปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหาร หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบปัญหาที่จะคล้ายๆ กัน ได้แก่ ประสบการณ์ในการจัดกิจกรรม ความน่าสนใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การบริการข้อมูลข่าวสารให้กับผู้เรียน ขาดวัสดุอุปกรณ์และหนังสือมาบริการนักเรียน การนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมของครูและผู้บริหารยังปฏิบัติได้ไม่เต็มที่ การแต่งเครื่องแบบไม่ถูกต้อง นักเรียนไม่สามารถเลือกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการนิเทศการจัดกิจกรรมยุวกาชาดในสถานศึกษา 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออก เชียงเหนือ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2552-2554 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2553: 52-53) จากแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่เขตพื้นที่การศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมยุวกาชาดในสถานศึกษา ทำให้ทราบว่า สถานศึกษาที่มีการจัดกิจกรรมยุวกาชาดในโรงเรียน มีปัญหาอุปสรรค

ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมยุวกาชาดทุกภาค ปัญหาที่พบคล้ายๆ กัน ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร การให้ความสำคัญกับงานวิชาการมากกว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมยุวกาชาดไม่ได้รับความสนใจเท่ากับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอื่นๆ การฝึกอบรมหลักสูตรของกิจกรรมยุวกาชาดของครูผู้สอนและสมาชิกยุวกาชาด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมยุวกาชาด จำนวนครูและนักเรียนในโรงเรียนมีน้อยทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมที่หลากหลายได้ การสอนการนำนันทนาการ ขั้นตอน กระบวน วิธีการในการจัดกิจกรรมยุวกาชาด การจัดกิจกรรมฝากไว้กับครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือ การพัฒนาในการจัดกิจกรรมยุวกาชาด หลักสูตร แผนการสอน คู่มือการจัดกิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ที่จำเป็นและเกี่ยวข้อง งบประมาณในการจัดกิจกรรม เป็นต้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ถ้าหากสถานศึกษายังขาดความเข้าใจ ละเลย มองข้ามความสำคัญของการดำเนินการจัดกิจกรรมยุวกาชาด ซึ่งเจตนารมณ์ของหลักสูตรกำหนดให้กิจกรรมยุวกาชาดเป็นกิจกรรมหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนย่อมไม่สัมฤทธิ์ผลตามที่หลักสูตรกำหนด ดังนั้น ในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นผู้ที่รับผิดชอบกิจกรรมยุวกาชาดในสำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน ซึ่งมีหน้าที่หลักในการผลิตและพัฒนาสื่อ ตำรา คู่มือ จัดประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการยุวกาชาด และศึกษา วิจัย ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เพื่อให้ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา นำไปเป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินการพัฒนากิจกรรมและศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมยุวกาชาดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนต่อไป โดยจุดมุ่งหมายของการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถของผู้เรียนตามศักยภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นคู่มือในการนิเทศ ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครู และเพื่อเป็นการส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน เหมาะสำหรับผู้สอนที่ขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรม ขาดความรู้เรื่องหลักสูตร การทำแผนการสอน การสร้างเครื่องมือทดสอบ วิธีสอน หรือไม่สามารถจัดกิจกรรมยุวกาชาดตามแนวทางของหลักสูตร การวัดผล ประเมินผลไม่ตรงตามจุดประสงค์ การจัดกิจกรรมไม่น่าสนใจ เป็นต้น

2. การจัดกิจกรรมยุวภาษา

2.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย และกรอบทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา และมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก พร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 1)

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างเป็นทางการ ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งสร้างเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

2.1.1 โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างระดับช่วงชั้นของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 6)

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2.1.2 จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545: 4)

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์

2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า

3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการสื่อสารและเทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

4. มีทักษะและกระบวนการโดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

2.1.3 หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีหลักการจัดดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 3)

2.1.3.1 มีการกำหนดวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

2.1.3.2 จัดให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถ

ของผู้เรียน

2.1.3.3 บูรณาการวิชาการกับชีวิตจริงให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.1.3.4 ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกให้คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตในแต่ละช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง

2.1.3.5 จำนวนสมาชิกมีความเหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม

2.1.3.6 มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์

และเป้าหมายของสถานศึกษา

2.1.3.7 ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษาถือเป็นหน้าที่และงานประจำ

โดยคำนึงถึงความปลอดภัย

2.1.3.8 ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน

องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

2.1.3.9 มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินผลการผ่านช่วงชั้น

เรียน

2.1.4 แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 4) ได้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษาที่คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องจัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องใช้วางแผนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างสอดคล้องตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เหมาะสมกับความพร้อมของชุมชนตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนตลอดจนวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยมีกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

1. ศึกษาวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2. ศึกษาข้อมูลสารสนเทศ เช่น สภาพความพร้อมของโรงเรียน สภาพของชุมชนท้องถิ่น สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

3. วางแผนและจัดแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ กระบวนการ วิธีดำเนินการ สื่อ/ อุปกรณ์ และการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

4. กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5. กำหนดการประเมินและเกณฑ์การประเมิน การผ่านกิจกรรมแต่ละภาคเรียน ชั้นปีและช่วงชั้นให้เป็นไปตามสถานศึกษากำหนด

2.1.5 การจัดการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้น ครูผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกายและสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจและความสามารถ

ของผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นควรใช้รูปแบบ/วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรม ทั้งนี้ ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหาและกระบวนการต่างๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการเป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกัน หรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน

2.1.6 การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชน กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษาจะกำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น สามารถกำหนดขึ้นได้ตามความต้องการ โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมดังกล่าวให้แก่ผู้เรียน เพิ่มจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา ครูผู้สอนต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยเป็นการประเมินเชิงวิจักษ์เพื่อการปรับปรุงพัฒนาและการส่งต่อ ทั้งนี้ควรประสานสัมพันธ์กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายปี/รายภาคในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียน สถานศึกษาจะได้นำไปกำหนดแผนกลยุทธ์ในการปรับปรุงพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

2.1.7 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 29) เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาจะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอกเพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนมีจุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินระดับชั้นเรียน คือ มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่ เพียงใด ดังนั้น การวัดและประเมินจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย

เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงานจากโครงการหรือแฟ้มสะสมผลงาน ผู้ใช้ผลการประเมินในระดับชั้นเรียนที่สำคัญ คือ ตัวผู้เรียน ผู้สอน และพ่อแม่ ผู้ปกครอง จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และค้นหาข้อมูลเกณฑ์ต่างๆ ที่จะทำให้อัตราการเรียนรู้เห็นภาพสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทราบระดับความก้าวหน้า ความสำเร็จของตนเอง ครูผู้สอนจะเข้าใจความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม สามารถให้ระดับคะแนนหรือจัดกลุ่มผู้เรียนรวมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้ ขณะที่พ่อแม่ ผู้ปกครองจะได้ทราบระดับความสำเร็จของผู้เรียนสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะในส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้านรูปแบบ วิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียนด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม มุ่งส่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545: 6)

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ การพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพ และการมีงานทำ

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสม

และสอดคล้องกับบุคลิกภาวะของผู้เรียน รวมถึงเป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รับผิดชอบ และหน้าที่ของตนเอง แบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้เป็น 2 ลักษณะ

1. กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจตามความต้องการของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเพื่อการค้นพบ ความถนัดความสนใจของตนเองและพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของ สังคมและปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

2. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และรักษาดินแดน เป็น กิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่างๆ นำไปสู่พื้นฐาน การทำประโยชน์ให้แก่สังคมและวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกระบวนการจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด สมาคมผู้ บำเพ็ญประโยชน์ และกรมการรักษาดินแดน

2.2 การจัดกิจกรรมยุวกาชาดตามหลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด

กิจกรรมยุวกาชาด เป็นกิจกรรมนักเรียนกิจกรรมหนึ่งจัดกิจกรรมสอดคล้องกับ กิจกรรมนักเรียนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ สังคมไทย และความมีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ให้แก่สังคม

2.2.1 โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดกิจกรรมยุวกาชาดในสถานศึกษามีความสอดคล้องตามจุดมุ่งหมาย ของพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นไปตามหลักการที่กำหนดไว้ใน ข้อบังคับของสภากาชาดไทย หมวดที่ 9 ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับยุวกาชาด พ.ศ. 2541 ข้อที่ 7 กำหนดให้มีการแบ่งระดับสมาชิกยุวกาชาดในสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐานเป็น 4 ระดับดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2548: 6)

สมาชิกยุวกาชาด ระดับ 1 ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

สมาชิกยุวกาชาด ระดับ 2 ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

สมาชิกยุวกาชาด ระดับ 3 ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

สมาชิกยุวกาชาด ระดับ 4 ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2.2.2 จุดหมาย

การจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในระบบ หน่วย กลุ่ม หมู่ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักการกาชาด และยุวกาชาด การคุ้มครอง กฎหมายมนุษยธรรม สิทธิมนุษยชน การช่วยเหลือ การรักษาสุขภาพ และสมรรถภาพที่ดี บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การ สร้างสัมพันธ์ภาพและความเข้าใจอันดีอันจะนำไปสู่สันติภาพ ก่อให้เกิดความสุขในการอยู่ร่วมกันทุก หนแห่ง จึงกำหนดจุดหมายกิจกรรมยุวกาชาดดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2549: 3-4)

2.2.2.1 มีความรู้ความเข้าใจและทักษะตามหลักการกาชาดและยูวกาชาด

2.2.2.2 มีสุขภาพและสมรรถภาพที่ดี สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อ

ตนเองและผู้อื่น

2.2.2.3 มีเมตตากรุณาและมีไมตรีจิตต่อบุคคลทั่วไป

2.2.2.4 บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2.2.5 มีทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

กิจกรรมยูวกาชาดเป็นกิจกรรมเพิ่มเติมมุ่งเน้นจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขคือ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้านทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพปลูกฝังสร้างจิตสำนึกในการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม

2.2.3 หลักการจัดกิจกรรมยูวกาชาด

เพื่อให้การจัดกิจกรรมยูวกาชาดเป็นไปตามความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และตามหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงกำหนดหลักการของกิจกรรมยูวกาชาดไว้ดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2548: 3)

1. เป็นกิจกรรมที่สร้างพื้นฐานในการคิด ปฏิบัติตามหลักการกาชาดและยูวกาชาด กฎหมายมนุษยธรรม และสิทธิมนุษยชน รวมทั้งทักษะในการจัดการ ทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาได้

2. ความเป็นเอกภาพและความหลากหลายในกิจกรรม กล่าวคือ เป็นกิจกรรมที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น ทั้งนี้ เพื่อความจำเป็นและความสอดคล้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองดีของชาติ

3. สามารถสนองตอบต่อสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น
สรุปหลักการจัดกิจกรรมยูวกาชาด มีดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

2. จัดให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของ

ผู้เรียน

3. บูรณาการวิชาการกับชีวิตจริงให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการ

เรียนรู้ตลอดชีวิต

4. ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ฝึกให้คิดวิเคราะห์ สร้าง

สรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตในแต่ละช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง

5. จำนวนสมาชิกมีความเหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม

6. มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา

7. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษา

8. ยึดหลักการมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

9. มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินของการผ่านช่วงชั้นเรียน

2.2.4 แนวปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรมยูวกาชาดในสถานศึกษา

กิจกรรมยูวกาชาดเป็นกิจกรรมที่นอกจากมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพเพื่อเป็นพลเมืองดีของชาติ ซื่อสัตย์ สุจริต รักความสามัคคี อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมแล้ว ความมีระเบียบวินัยถือเป็นเอกลักษณ์หนึ่งของกิจกรรมยูวกาชาด ดังนั้น การจัดกิจกรรมยูวกาชาดในสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องมีแนวปฏิบัติต่างๆ เพื่อเป็นกระบวนการในการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.2.4.1 หลักการฝึกอบรมสมาชิกยูวกาชาด การฝึกอบรมสมาชิกยูวกาชาดมีหลักการที่นอกจากเป็นพื้นฐานของความเป็นหนึ่งของสภากาชาดไทยแล้ว ยังต้องเน้นให้สมาชิกยูวกาชาดปฏิบัติตามหลักการกาชาด 7 ประการ ที่สมาชิกสหพันธ์สภากาชาดและสภาเสี้ยววงเดือนระหว่างประเทศทั่วโลก ซึ่งหมายรวมถึงสภากาชาดไทยด้วยที่ยึดถือปฏิบัติหลักการกาชาด 7 ประการ ประกอบด้วย (สภากาชาดไทย. 2546: 38) 1) มนุษยธรรม (Humanity) 2) ความไม่ลำเอียง (Impartiality) 3) ความเป็นกลาง (Neutrality) 4) ความเป็นอิสระ (Independence) 5) บริการอาสาสมัคร (Voluntary Service) 6) ความเป็นเอกภาพ (Unity) 7) ความเป็นสากล (Universality) ดังนั้น จึงกำหนดหลักการฝึกอบรมสมาชิกยูวกาชาดไว้ดังนี้

1. ฝึกให้เข้าใจและปฏิบัติตามคำปฏิญาณตนของยูวกาชาดได้

2. ฝึกและส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการกาชาดและกิจกรรมยูวกาชาด

3. ฝึกให้มีระเบียบวินัยและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

4. ปลูกฝังให้เลื่อมใสการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติ

2.2.4.2 คุณสมบัติของสมาชิกยูวกาชาดในสถานศึกษา ผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกยูวกาชาดในสถานศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้ (กรมพลศึกษาและสภากาชาดไทย. 2542: 2)

1) เป็นนักเรียน นักศึกษา ทั้งชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 7-25 ปี

2) สมัครใจที่จะปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของยูวกาชาด

3) ได้รับความเห็นชอบจากบิดาหรือมารดา หรือผู้ปกครอง

2.2.3.3 การสมัครเป็นสมาชิกยูวกาชาด ผู้เรียนที่สมัครเป็นสมาชิกยูวกาชาดต้องยื่นใบสมัคร คือแบบ ยว. 4 ต่อนายกหมู่ยูวกาชาด คือหัวหน้าสถานศึกษา

2.2.5 สาระกิจกรรมและการจัดกิจกรรมยุวกาชาด

หลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดสาระการจัดกิจกรรมเป็นกิจกรรมหลักและกิจกรรมพิเศษ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2548: 7-8)

2.2.5.1 กิจกรรมหลัก หมายถึง กิจกรรมซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่สมาชิกยุวกาชาดทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมหลักประกอบด้วย 4 กลุ่มกิจกรรมคือ

1) กลุ่มกิจกรรมกาชาดและยุวกาชาด ประกอบด้วยสาระเกี่ยวกับกาชาดสากล สภากาชาดไทยและยุวกาชาด

2) กลุ่มกิจกรรมสุขภาพ ประกอบด้วยสาระเกี่ยวกับสุขภาพ การป้องกันชีวิต และสุขภาพ

3) กลุ่มกิจกรรมสัมพันธ์ภาพและความเข้าใจอันดี ประกอบด้วยสาระเกี่ยวกับความสามัคคีและความพร้อมเพรียง ความมีระเบียบวินัย สัมพันธ์ภาพและความเข้าใจอันดี

4) กลุ่มกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ประกอบด้วยสาระเกี่ยวกับเรื่องการบำเพ็ญประโยชน์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2.5.2 กิจกรรมพิเศษ หมายถึงกิจกรรมที่เสริมกิจกรรมหลัก ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจ ความถนัด และความเหมาะสมโดยไม่จำกัดจำนวนกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อสร้างทักษะความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนโดยเฉพาะ ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมและเมื่อผ่านเกณฑ์การให้เครื่องหมายผู้เรียนจึงมีสิทธิประดับเครื่องหมายกิจกรรมพิเศษนั้นๆ สถานศึกษาต้องกำหนดกิจกรรม เวลา จำนวนครั้ง จำนวนคาบตามความเหมาะสมกับระดับของสมาชิกยุวกาชาด การวัดผลประเมินผลกิจกรรมพิเศษให้เป็นไปตามเกณฑ์การให้เครื่องหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรม ปัจจุบันกิจกรรมพิเศษมีจำนวน 54 กิจกรรม สมาชิกยุวกาชาดสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษได้

2.2.5.3 เกณฑ์การผ่านกิจกรรม

เกณฑ์การผ่านกิจกรรมยุวกาชาด มี 2 ข้อคือ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2548: 19)

1) เข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ หรือตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด

2) ผ่านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับจุดประสงค์ที่สำคัญของแต่ละกลุ่มกิจกรรม สถานศึกษาต้องกำหนดขึ้นตาม สาระของกิจกรรม

2.2.5.4 สมาชิกยุวกาชาดระดับ 4

สมาชิกยุวกาชาดระดับ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ให้ดำเนินการในลักษณะ ชมรม/ ชุมนุมกิจกรรมยุวกาชาด โดยกิจกรรมที่จัดจะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรมยุวกาชาด

2.2.5.5 การจัดกิจกรรม

ในแต่ละสาระของกิจกรรมทั้ง 4 กลุ่มกิจกรรม สถานศึกษาสามารถปรับแต่ละสาระเล็กน้อยแตกต่างกันได้ตามความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น สภาพการณ์ปัจจุบัน ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งความพร้อมของสถานศึกษา สำหรับยุวกาชาดระดับ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ให้จัดกิจกรรมในลักษณะชมรมหรือชุมนุมโดยคำนึงถึงจุดหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกิจกรรมยุวกาชาด ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา

2.2.6 สมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

สมาชิกยุวกาชาด หมายถึง เยาวชนที่เป็นสมาชิกยุวกาชาด ได้แก่ เยาวชนอายุระหว่าง 7-18 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา หรือเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และเลือกเรียนยุวกาชาดตามหลักสูตรการเรียนการสอนยุวกาชาดของกระทรวงศึกษาธิการ โดยที่กิจกรรมยุวกาชาดมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมให้เยาวชนชายและหญิง

- 1) มีอุดมคติในศานติสุข มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 2) มีความรู้ ความชำนาญในการรักษาอนามัยของตนเองและของผู้อื่น ตลอดจนการพัฒนาร่างกาย จิตใจ คุณธรรม และสร้างไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติ
- 3) มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและอุดมการณ์กาชาด มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์
- 4) บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ชุมชน สังคม และประเทศชาติ
- 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 6) มีสัมพันธภาพและมีมิตรภาพที่ดีต่อบุคคลทั่วไป

ระดับสมาชิกยุวกาชาด การกำหนดระดับของสมาชิกยุวกาชาดเป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด (ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544) กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ระดับ ๆ ละ 1 ช่วงชั้น ดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 6)

สมาชิกยุวกาชาดระดับ 1 ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

สมาชิกยุวกาชาดระดับ 2 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

สมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

สมาชิกยุวกาชาดระดับ 4 ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

โดยสอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่กำหนดให้จัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 6)

ระดับช่วงชั้น กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

สมาชิกยูวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) หมายถึง เยาวชนทั้งหญิงและชายที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และเลือกเรียนยูวกาชาดตามหลักสูตรการเรียนการสอนยูวกาชาดของกระทรวงศึกษาธิการ

2.2.7 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกิจกรรมยูวกาชาด

หลักสูตรกิจกรรมยูวกาชาด ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดให้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกิจกรรมยูวกาชาด หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านการรักและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2.7.1 คุณลักษณะด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น

1) ความหมายของอนามัย (Health)

อนามัย หมายถึง ความไม่มีโรค สุขภาพ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542: 1325)

อนามัย ตามความหมายที่องค์การอนามัยโลกได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การมีสุขภาพสมบูรณ์ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ และสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ด้วยดีซึ่งไม่เพียงปราศจากโรค หรือไม่แข็งแรงทุพพลภาพเท่านั้น (Health is defined as a state complete physical, mental and social well-being and merely the absence of disease infirmity)

สุขภาพ หมายถึง ภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เช่น อาหารเพื่อสุขภาพ การสูบบุหรี่ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542: 1201)

สุขภาพ หมายถึง ภาวะแห่งความสมบูรณ์ของร่างกาย จิตใจ และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยดี ไม่ใช่เพียงแต่ความปราศจากโรค หรือทุพพลภาพเท่านั้น (Health is defined as a state complete physical, mental and social well-being and merely the absence of disease infirmity: World Health Organization-WHO (องค์การอนามัยโลก. 2491)

สุขภาพอนามัยจึงมีความหมายที่เน้นความเป็นอยู่ที่ดีสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม นั่นคือ ต้องมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขภาพทางสังคมครบทุกด้าน และในที่ประชุมสมัชชาองค์การอนามัยโลกเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2541 ได้ตกลงเติมคำว่า Spiritual Well-being หรือสุขภาวะทางจิตวิญญาณเข้าไปในคำจำกัดความของสุขภาพเพิ่มเติม จึงอาจกล่าวได้ว่า สุขภาพ หมายถึง ภาวะของการดำรงชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ รวมทั้งการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ด้วยดี อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและการใช้สติปัญญา

ในอดีตคำว่า สุขภาพ หมายถึงสุขภาพกายเป็นหลัก ต่อมาจึงได้รวมสุขภาพจิตเข้าไปด้วยเพราะเห็นว่าคนที่มีสุขภาพกายสมบูรณ์แข็งแรง แต่สุขภาพจิตเสื่อมโทรมหรือเป็นโรคจิตก็ไม่สามารถดำเนินชีวิตเป็นปกติสุขได้ ช้ำร้ายอาจจะทำร้ายผู้อื่นได้อีกด้วย ปัจจุบันคำว่า สุขภาพมิได้หมายความเฉพาะสุขภาพกายและสุขภาพจิตเท่านั้น แต่ยังได้รวมถึงสุขภาพสังคมและสุขภาพ

จิตวิญญาณอีกด้วย จึงสามารถสรุปได้ว่าในความหมายของสุขภาพในปัจจุบัน มีองค์ประกอบ 4 ส่วนด้วยกันคือ

1. สุขภาพกาย (Physical Health) หมายถึง สภาพที่ดีของร่างกาย กล่าวคือ อวัยวะต่างๆ อยู่ในสภาพที่ดี มีความแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ร่างกายสามารถทำงานได้ตามปกติและมีความสัมพันธ์กับทุกส่วนเป็นอย่างดี และก่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีในการทำงาน

2. สุขภาพจิต (Mental Health) หมายถึง สภาพของจิตใจที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีจิตใจเบิกบานแจ่มใส มิให้เกิดความคับข้องใจหรือขัดแย้งในจิตใจ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข สามารถควบคุมอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งผู้มีสุขภาพจิตดีย่อมมีผลมาจากสุขภาพกายที่ดีด้วย ดังที่ John Lock ได้กล่าวไว้ว่า A Sound mind is in a sound body คือ จิตใจที่แจ่มใส ย่อมอยู่ในร่างกายที่สมบูรณ์

3. สุขภาพสังคม (Social Health) หมายถึง บุคคลที่มีสภาวะทางกายและจิตใจที่สุขสมบูรณ์ มีสภาพของความเป็นอยู่หรือการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่ทำให้ผู้อื่นหรือสังคมเดือดร้อน สามารถปฏิสัมพันธ์และปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดีและมีความสุข

4. สุขภาพจิตวิญญาณ (Spiritual Health) หมายถึง สภาวะที่ดีของปัญญาที่มีความรู้ทั่ว รู้เท่าทันและความเข้าใจอย่างแยกได้ในเหตุผลแห่งความดีความชั่ว ความมีประโยชน์และความมีโทษ ซึ่งนำไปสู่ความมีจิตอันดีงามและเอื้อเพื่อแผ่แผ่

ในองค์ประกอบสุขภาพทั้ง 4 ด้านนั้น แต่ละด้านยังมี 4 มิติ ดังนี้

1. การส่งเสริมสุขภาพ เป็นกลไกการสร้างความเข้มแข็งให้แก่สุขภาพกาย สุขภาพจิต สุขภาพสังคม และสุขภาพจิตวิญญาณ

2. การป้องกันโรค ได้แก่ มาตรการลดความเสี่ยงในการเกิดโรค รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันเฉพาะโรค ด้วยวิธีการต่างๆ นานา เพื่อมิให้เกิดโรคภัย โรคจิต โรคสังคม และโรคจิตวิญญาณ

3. การรักษาโรค เมื่อเกิดโรคขึ้นแล้วเราต้องเร่งวินิจฉัยโรคว่าเป็นโรคอะไรแล้วรีบให้การรักษาด้วยวิธีที่ได้ผลดีที่สุดและปลอดภัยที่สุดเท่าที่มนุษย์จะรู้และสามารถให้การบริการรักษาได้ เพื่อลดความเสียหายแก่สุขภาพหรือแม้แต่ป้องกันมิให้เสียชีวิต

4. การฟื้นฟูสภาพ หลายโรคเมื่อเป็นแล้วก็อาจเกิดความเสียหายต่อการทำงานของระบบอวัยวะหรือทำให้พิการ จึงต้องเริ่มมาตรการฟื้นฟูให้กลับมามีสภาพใกล้เคียงปกติที่สุดเท่าที่จะทำได้

ทั้ง (1) การส่งเสริมสุขภาพ และ (2) การป้องกันโรคนั้น เราเรียกรวมกันว่า การสร้างสุขภาพ เป็นการมาก่อนเกิดโรค ส่วน (3) การรักษาโรค และ (4) การฟื้นฟูสภาพนี้ เราเรียกรวมกันว่า การซ่อมสุขภาพ เป็นการทำให้หลังจากเกิดโรคแล้ว และเป็นที่ยืนยันว่าการสร้างสุขภาพมีประสิทธิภาพผลดีกว่าและเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการซ่อมสุขภาพ เนื่องจากการสร้างสุขภาพเป็นสิ่งที่ประชาชนสามารถทำได้ด้วยตัวเอง ส่วนการซ่อมสุขภาพต้องอาศัยหน่วยงานด้านการแพทย์เป็นหลัก

2) ความสำคัญของสุขภาพ

สุขภาพเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่งต่อความเจริญงอกงามและพัฒนาการทุกอย่าง ด้านในตัวของบุคคล สุขภาพเป็นรากฐานที่สำคัญของชีวิต โดยเริ่มมาตั้งแต่มีการปฏิสนธิในครรภ์มารดา วัยทารก วัยผู้ใหญ่จนถึงวัยชรา สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้เป็นพระพุทธรูปสมาธิว่า โรคภัยปรมาลาภา ซึ่งแปลว่า ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ พระพุทธรูปสมาธิข้อนี้แม้แต่ชาวอารยประเทศทางตะวันตกก็ยังยอมรับนับถือกันและเห็นพ้องต้องกันว่า สุขภาพคือพรอันประเสริฐสุด (Health is the greatest blessing of all) นอกจากนี้ยังมีสุภาษิตของชาวอาหรับโบราณกล่าวไว้ว่า คนที่มีสุขภาพดีคือคนที่มีความหวัง และคนที่มีความหวังคือคนที่มีทุกสิ่งทุกอย่าง (He who has health has hope and he who has hope has everything) ซึ่งนั้นก็หมายความว่าสุขภาพจะเป็นเสมือนหนึ่งวิถีทางหรือหนทางซึ่งจะนำบุคคลไปสู่ความสุขและความสำเร็จต่างๆ นานาได้

ชีวิตเป็นสิ่งที่มียิ่งกว่าทรัพย์สินใดๆ ทุกคนย่อมรักษาและหวงแหนชีวิตของตนเอง ประารถนาให้ตนเองมีชีวิตที่อยู่เย็นเป็นสุข จึงจำเป็นต้องรักษาสุขภาพอนามัยให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ การมีสุขภาพดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บหรือการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุต่างๆ มีกล้ามเนื้อที่ทำงานได้ดี สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร่างกายสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี ไม่มีความวิตกกังวล ไม่ถูกความเครียดมารบกวน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ย่อมเป็นสิ่งที่ปรารถนาของมนุษย์ทุกคน สุขภาพจึงเปรียบเสมือนวิถีแห่งชีวิตที่จะนำไปสู่ความสุขและความสำเร็จต่างๆ ในชีวิตได้

ประสิทธิภาพในการทำงานของประชาชนในทุกสาขาอาชีพจะต้องอาศัยสุขภาพที่ดี แข็งแรงสมบูรณ์เป็นปัจจัยสำคัญ การพัฒนาประเทศจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสุขภาพที่ดีของคนในชาติเป็นสำคัญ ประเทศที่ประชาชนมีสุขภาพดี มีสติปัญญา มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความสามารถในการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ไม่เบียดเบียนและทำร้ายซึ่งกันและกันย่อมเกิดความสุข และเมื่อบุคคลในชาติมีสุขภาพกายและจิตดี มีมันสมองที่มีศักยภาพ ย่อมเป็นผู้ที่มีความสามารถเรียนรู้และสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ได้ดี ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยรวม

3) ความหมายของการส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion)

มีผู้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพไว้หลากหลายความหมาย ดังนี้ ดอนเนลล์ (O' Donnell) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง วิทยาศาสตร์และศิลปะในการช่วยให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตไปสู่สภาวะสุขภาพที่สมบูรณ์ (Edelman; Mandle. 1994: 16; & citing O' Donnell. 1987. Definition of Health Promotion)

สุรเกียรติ์ อาชานานุกาภ (2541: 10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง กระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนเพิ่มสมรรถนะในการควบคุมและพัฒนาสุขภาพของตนเอง การจัดบริการสุขภาพที่ผ่านมามุ่งเน้นด้านการรักษาพยาบาลเพื่อแก้ปัญหาความเจ็บป่วยความพิการ ซึ่งอาจเสียค่าใช้จ่ายสูงเพราะต้องอาศัยวิทยาการและเทคโนโลยีที่มีราคาแพงมาก

ขึ้น ทำให้ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกสูงขึ้นอย่างรวดเร็วแต่กลับได้ผลตอบแทนด้านสุขภาพต่ำ

องค์การอนามัยโลก (1986) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนสามารถเพิ่มความสามารถในการควบคุมและปรับปรุงสุขภาพให้บรรลุถึงความสมบูรณ์ จิตใจ สังคม กลุ่มชุมชน และบุคคลต้องเข้าใจปัญหาความอยากได้ ความต้องการ และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมและธรรมชาติ

เพนเดอร์ (Pender. 1987: 4, 57) กล่าวว่า การส่งเสริมสุขภาพประกอบด้วย กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลโดยตรงต่อการเพิ่มระดับความสมบูรณ์และการบรรลุเป้าหมายในชีวิตของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม นอกจากนี้ เพนเดอร์ได้อธิบายถึงองค์ประกอบที่สำคัญของวิถีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ทั้งสององค์ประกอบนี้มีพื้นฐานในการจูงใจและจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน

กฎบัตรออตตาวา ได้ให้คำนิยามไว้ว่า การส่งเสริมสุขภาพคือกระบวนการซึ่งทำให้ประชาชนสามารถเพิ่มการควบคุมสุขภาพและทำให้สุขภาพดีขึ้น การจะบรรลุถึงสภาวะสุขภาพดีทั้งร่างกาย จิตใจและสังคมได้ ปัจเจกชนหรือกลุ่มบุคคลจะต้องสามารถที่จะพอใจในสิ่งที่ตนปรารถนา และที่จะปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ดังนั้น สุขภาพจึงเป็นทรัพยากรส่วนบุคคลของสังคมและเป็นความสามารถทางกายภาพ เพราะฉะนั้น การส่งเสริมสุขภาพจึงไม่ใช่ความรับผิดชอบแต่เฉพาะของภาคสุขภาพเท่านั้น แต่ยังรวมไปจนถึงความอยู่ดีกินดีหรือคุณภาพชีวิตอีกด้วย

การส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง วิทยาศาสตร์และศิลปะในการช่วยให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตไปสู่สภาวะของสุขภาพที่ดี โดยอาศัยกระบวนการสนับสนุนด้านสุขภาพที่ให้บริการ ครอบครัว ชุมชน ภาคเอกชน และภาครัฐ ร่วมมือปฏิบัติเพื่อการมีสุขภาพที่ดี

การส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง กระบวนการเพิ่มความสามารถตนเองในการพัฒนาสุขภาพของตนเองให้บรรลุความสมบูรณ์ทางกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ โดยจะประสบความสำเร็จจะต้องรู้ปัญหา ความต้องการ และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของธรรมชาติและสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งมีกิจกรรมต่างๆ เช่น การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการมีสุขภาพดี การทำกิจกรรมชุมชนให้เข้มแข็ง การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล และการจัดบริการสุขภาพแนวใหม่

กระบวนการส่งเสริมสุขภาพนั้นเป็นการให้ประชาชนเพิ่มสมรรถนะในการควบคุมและพัฒนาสุขภาพของตนเอง โดยไม่มุ่งเน้นด้านการรักษาพยาบาลเพื่อแก้ปัญหาความเจ็บป่วย พิการ ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ต้องอาศัยวิทยาการและเทคโนโลยีที่มีราคาแพงมากขึ้น ทำให้ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่กลับได้ผลตอบแทนด้านสุขภาพที่ต่ำ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การส่งเสริมสุขภาพ เป็นกระบวนการเพิ่มความสามารถของตนเองในการพัฒนาสุขภาพของตนเองให้บรรลุความสมบูรณ์ทางกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ โดยจะประสบความสำเร็จได้ กลุ่มชนและบุคคลต้องเข้าใจ ปัญหา ความอยากได้ ความต้องการ และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมและธรรมชาติ

การมีสุขภาพดีสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข เป็นความต้องการจำเป็นพื้นฐานของชีวิตที่คนเราทุกคนสามารถแสวงหาได้ โดยยึดหลักสุขบัญญัติที่เป็นข้อกำหนดให้ประชาชนทุกคนปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นสุขนิสัย นำไปสู่การมีสุขภาพที่ดีตามที่ตนพึงปรารถนา

ดังนั้น ความหมายของคำว่าส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง ภาวะแห่งความสมบูรณ์และความสมดุลของบุคคลทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม รวมทั้งสภาวะที่ปราศจากโรคและความพิการ และการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมอย่างปกติสุข การมีสุขภาพดีเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีอันเป็นผลมาจากการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ขอบเขตของสุขภาพ จากความหมายของสุขภาพดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคนและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันซึ่งนำไปสู่สภาวะสุขภาพที่สมบูรณ์

การส่งเสริมสุขภาพเป็นมิติหนึ่งของสุขภาพ หมายถึง การกระทำของบุคคล เพื่อให้มีสุขภาพดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม

4) การดูแลสุขภาพตนเองเพื่อส่งเสริมสุขภาพและสมรรถภาพทางกาย
การดูแลสุขภาพตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลกระทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันการเกิดโรคและการเจ็บป่วย การรักษาอาการผิดปกติและการเจ็บป่วย การดูแลสุขภาพตนเองแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การดูแลสุขภาพตนเองในภาวะปกติ
2. การดูแลสุขภาพตนเองเมื่อรู้สึกว่ามีผิดปกติ
3. การดูแลสุขภาพตนเองเมื่อเจ็บป่วยและได้รับการกำหนดว่าเป็นผู้ป่วย

5) ประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพ

1. มีสุขภาพดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ทำให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข

2. โอกาสเกิดโรค การเจ็บป่วย และความผิดปกติต่างๆ มีน้อยมาก
3. ไม่เสียเวลาในการเรียนเนื่องจากไม่เจ็บป่วย
4. ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการรักษาอาการเจ็บป่วยต่างๆ
5. มีพัฒนาการทางด้านร่างกายเป็นไปตามปกติ

สุขภาพเป็นรากฐานที่สำคัญของชีวิต ถึงกระนั้นก็ยังมีคนอีกเป็นจำนวนมากที่ดูแลสุขภาพทั้งส่วนบุคคลและชุมชนไม่ถูกต้อง จนเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ปัญหาการดูแลสุขภาพเพื่อชีวิตให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก ถ้าหากจะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นทั้งคนเก่งและคนดีตลอดจนมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ การส่งเสริมสุขภาพจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดสำหรับชีวิตคนเรา แต่การที่จะส่งเสริมให้ได้ดังนั้นก็ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ ปัจจัย ซึ่งถือเป็นกลวิธีในการส่งเสริม

สุขภาพของตนเองเพื่อให้ชีวิตสดใสประกอบด้วย 10 อ คือ อาหารดี อากาศดี อูจาจาระ อนามัย อุบัติเหตุ อารมณ์ อติเรก อบอุ่น อนาคต และออกกำลังกาย

6) แนวทางการส่งเสริมสุขภาพ

ในการส่งเสริมสุขภาพแบบเก่า เมื่อกล่าวคำว่า สุขภาพ ผู้คนทั่วไปมักจะคิดถึง การรักษาโรค หมอ การผ่าตัด เทคนิคการรักษา และสถานพยาบาลที่ทันสมัย การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารทั้งการเผยแพร่เฉพาะกิจและการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน จะมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง โรคและการรักษา แม้บุคลากรสาธารณสุขเองก็มีจำนวนมากที่ยังมีแนวคิดเช่นนี้อยู่ ทั้งนี้พบเห็นได้ จากการลงทุนเพื่อสุขภาพที่พัฒนาคุณภาพชีวิตมักจะเน้นไปในเรื่องการซื้อหาเทคโนโลยีใหม่ๆ มา ใช้ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยเกินจำเป็นและมีความไม่เท่าเทียมกันในสังคมในโอกาส ที่จะมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรค ภาวะผิดปกติหลายๆ โรคในเวลาต่อมา แต่การส่งเสริมสุขภาพแนว ใหม่ นั้น สุขภาพถือเป็นทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับชีวิตประจำวันไม่ใช่จุดมุ่งหมายของการดำรงชีวิต และได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดสุขภาพมากกว่า โดยมุ่งเน้นปัจจัยเบื้องต้น เช่น ความสงบสุข ที่อยู่อาศัย อาหาร รายได้ ระบบนิเวศน์ที่มั่นคง และการใช้ทรัพยากรที่ยั่งยืน ซึ่งทั้งหมด กระทบต่อวิถีชีวิตและสุขภาพที่ดี

สำหรับทางปฏิบัติในการส่งเสริมสุขภาพนั้น มิติของการดำเนินกิจกรรมมีหลาย มิติ ได้แก่ มิติของการลดปัจจัยเสี่ยงหรือพฤติกรรมเสี่ยง มิติของการส่งเสริมสุขภาพในกลุ่ม ประชากร มิติการส่งเสริมสุขภาพตามสถานที่ มิติการส่งเสริมสุขภาพตามปัญหาสุขภาพ ซึ่งสามารถ เลือกปฏิบัติตามบริบทที่เหมาะสม ซึ่งแนวทางหนึ่งที่กำลังนิยมคือกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพด้วยการ ออกกำลังกายแบบทางเลือกที่มีความสอดคล้องกับบุคคล สภาพสังคม เศรษฐกิจ เป็นอย่างมาก

7) แนวทางการจัดกิจกรรม

หลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดให้ยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีแนวทางการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพ ด้าน การเสริมสร้างสุขภาพส่วนบุคคล การเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายด้านการพัฒนาระบบ หมุนเวียนโลหิตและการออกกำลังกาย การป้องกันชีวิตและสุขภาพ การปฐมพยาบาล

2.2.6.2 คุณลักษณะด้านการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

1) ความหมายของการบำเพ็ญประโยชน์

คำว่า “บำเพ็ญ” นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทำให้เต็มบริบูรณ์ เพิ่มพูน กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์จึงหมายถึง การที่ผู้เรียนปฏิบัติ การเพื่อการเรียนรู้และการเพิ่มพูนผลประโยชน์ ซึ่งการเพิ่มพูนประโยชน์เป็นการทำให้ตนเองเป็น ประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นหรือการช่วยเหลือผู้อื่น ดังนั้น การบำเพ็ญตนให้เป็น ประโยชน์ต่อส่วนรวม หมายถึง การให้บริการผู้อื่น การจัดโครงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนและ สังคม การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและมรดก ของชาติ พร้อมทั้งจะอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและธรรมชาติ เป็นผู้ที่มีความเสียสละและบำเพ็ญตนให้ เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม

2) ความสำคัญของการบำเพ็ญประโยชน์

กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เป็นหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการเสียสละต่อส่วนรวม และการร่วมมือกันสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ฝึกใจให้มีคุณธรรมพร้อมตอบแทนคุณของบ้านเมืองตามความสามารถของตนอย่างต่อเนื่อง

3) ประโยชน์ของการบำเพ็ญประโยชน์

ยุคกาชาดเป็นกลุ่มเยาวชน อายุระหว่าง 8-25 ปี เป็นวัยที่มีพลังกาย พลังใจ และพลังสติปัญญาที่สามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่ร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมส่วนรวม ทั้งพัฒนาตนเองให้มีจิตใจเสียสละตามวัตถุประสงค์ของยุคกาชาดสากลที่ว่า Education for Peace, Good Health, Good Service and International Friendship

การบำเพ็ญประโยชน์ หรือ Voluntary Service หรือ การบริการอาสาสมัคร เป็นหลักการที่สำคัญข้อหนึ่งในจำนวน 7 ข้อ ของหลักการกาชาดสากลที่ดำเนินการอยู่ทั่วโลก โดยมุ่งเน้นให้เยาวชนร่วมใจในการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เพื่อนมนุษย์ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ ในสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน

กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่มีส่วนช่วยพัฒนาเยาวชนทั้งชายหญิงให้เติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคม และเป็นพลังสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและเผยแพร่กิจการกาชาดให้แพร่หลายต่อไป รูปแบบของกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น

1. การเผยแพร่หลักการกาชาด และกฎหมายมนุษยธรรมในเยาวชน
2. การรณรงค์เรื่องการบริจาคโลหิต การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การป้องกันโรคเอดส์และสารเสพติด
3. การเยี่ยมเยียน ให้กำลังใจ โดยจัดกิจกรรมนันทนาการต่างๆ และบริจาคสิ่งของจำเป็นแก่ผู้ด้อยโอกาสอันได้แก่ คนชรา เด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์ เด็กยากจนในถิ่นทุรกันดาร เด็กพิการ และเยาวชนในทัณฑสถาน ผู้ป่วยในโรงพยาบาล ตลอดจนผู้ประสบภัยต่างๆ และตำรวจ ทหารที่ปฏิบัติภารกิจตามชายแดน
4. การให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย เช่น การปฐมพยาบาล เคหพยาบาล และการให้ความรู้เรื่อง ความรู้เพื่อชีวิต (Fact for Life) เพศศึกษา อนามัยการเจริญพันธุ์ และสารเสพติด
5. การรณรงค์จัดกิจกรรมหารายได้บำรุงสภากาชาดไทยทั้งในและนอกสถานศึกษา
6. การเป็นแกนนำกลุ่มเยาวชน บำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ร่วมกับองค์กรภาครัฐและเอกชน

การบำเพ็ญประโยชน์สามารถทำได้ต่อครอบครัว ชุมชน และสามารถประยุกต์ใช้ได้กับสังคมโลกด้วยเช่นกัน ครอบครัวมีความสำคัญต่อมนุษย์ คือ เป็นผู้หล่อหลอมนิสัยใจคอ ความประพฤติ ค่านิยมและคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้กับทุกคน ในฐานะสมาชิกของครอบครัวต้องมีหน้าที่รักษาครอบครัวให้เป็นปึกแผ่นและมีความเจริญก้าวหน้า การทำประโยชน์ต่อครอบครัว มีดังนี้

1. ประพฤติตนเป็นคนดี
2. ขยันหมั่นเพียรในการทำงาน
3. ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่พ่อแม่ ครอบครัว
4. ช่วยเหลืองานบ้านเมื่อมีเวลา

ชุมชน หมายถึงกลุ่มคนที่อยู่ใกล้เคียงกัน มีศาสนา ภาษา วัฒนธรรม อาชีพที่คล้ายคลึงกัน การทำประโยชน์ต่อชุมชน มีดังนี้

1. สร้างตนให้เข้มแข็งด้วยความสามัคคี
2. เมตตากรุณาช่วยเหลือกันและกัน
3. ช่วยกันรักษาชุมชน
4. แนวทางการจัดกิจกรรม

หลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดให้ยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีแนวทางการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ด้านการให้บริการผู้อื่น การจัดโครงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ด้านการพัฒนาและเผยแพร่เกี่ยวกับการฝึกทักษะในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2.7.3 คุณลักษณะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 1) ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน เราสามารถแยกการให้คำจำกัดความได้ดังนี้ ประชา อินทร์แก้ว (2542: 110) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์เอาไว้ว่า การอนุรักษ์ (Conservation) หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุดและใช้ได้เป็นเวลายาวนานที่สุด ทั้งนี้ ต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกันด้วย ฉะนั้น การอนุรักษ์จึงไม่ได้หมายถึงการเก็บรักษาทรัพยากรไว้เฉยๆ แต่ต้องนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ (Time and Space) อีกด้วย

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งสิ่งที่มีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต เห็นได้ด้วยตาเปล่า และไม่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า รวมทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น หรืออาจจะกล่าวได้ว่าสิ่งแวดล้อมจะประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์นั่นเอง โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ คือสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แบ่งย่อยได้เป็น 2 ชนิด คือ

1.1 สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ ได้แก่ สิ่งมีชีวิตทั้งหลาย เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า มนุษย์ ฯลฯ

1.2 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ ภูเขา ดิน ลมฟ้าอากาศ อุณหภูมิ ฯลฯ

2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น คือสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตหรือเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ และเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

2.1 สิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม คือสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะทางกายภาพมองเห็นได้ชัดเจน ได้แก่ บ้านเรือน ถนน ฯลฯ

2.2 สิ่งแวดล้อมที่เป็นนามธรรม เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดมาจากความคิดและมีการแสดงออกมาให้รับรู้ได้โดยการกระทำหรือการประพฤติปฏิบัติ นับเป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น มาเพื่อความเป็นระเบียบของการอยู่ร่วมกันในสังคม ได้แก่ กฎหมาย ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ การเมือง ระบบเศรษฐกิจ ฯลฯ

ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น บรรยากาศ ดิน น้ำ ป่าไม้ หุ่นยนต์ สัตว์ป่า แร่ธาตุ พลังงาน และกำลังแรงงานมนุษย์ เป็นต้น

โดยคำนิยามแล้วจะเห็นได้ว่า ทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม แต่สิ่งแวดล้อมทุกชนิดไม่เป็นทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมด ซึ่งอาจกล่าวสรุปได้ว่าการที่จะจำแนกสิ่งแวดล้อมใดๆ เป็นทรัพยากรธรรมชาตินั้นมียปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ได้แก่

1. เกิดจากความต้องการของมนุษย์ที่จะนำสิ่งแวดล้อมมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเอง
2. การเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ถ้ายังไม่นำมาใช้ก็เป็นสิ่งแวดล้อม แต่ถ้านำมาใช้ประโยชน์ได้ก็จะกลายเป็นทรัพยากรธรรมชาติในช่วงเวลานั้นๆ
3. สภาพภูมิศาสตร์และความห่างไกลของสิ่งแวดล้อม ถ้าอยู่ไกลเกินไปคนอาจไม่นำมาใช้ก็จะไม่สามารถแปรสภาพเป็นทรัพยากรธรรมชาติได้

นอกจากนี้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มคละกันไป โดยอยู่ร่วมกันอย่างมีกฎ ระบบ ข้อบังคับ ทั้งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติและทั้งที่มนุษย์กำหนดขึ้นมา การอยู่เป็นกลุ่มของสรรพสิ่งเหล่านี้จะแสดงพฤติกรรมร่วมกันภายในขอบเขต และแสดงสรรพสิ่งเหล่านี้จะเรียกว่า ระบบนิเวศ หรือระบบสิ่งแวดล้อมนั่นเอง

สรุป การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาดโดยใช้ให้น้อยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงถึงระยะเวลาในการใช้ให้ยาวนานและก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด รวมทั้งต้องมีการกระจายการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตามในสภาพปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรมมากขึ้น ดังนั้น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงมีความหมายรวมไปถึงการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย

2) ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มนุษย์เองก็เป็นทรัพยากรธรรมชาติชนิดหนึ่งเช่นกัน และย่อมขาดการพึ่งพิงทรัพยากรชนิดอื่นไม่ได้ สภาวะธรรมชาติจึงมีทรัพยากรหลายสิ่งอยู่ร่วมกันเสมอโดยต้องมีชนิด ปริมาณ สัดส่วน การกระจายที่เหมาะสม มีการปรับปรุงซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอให้เข้าสู่ภาวะสมดุล ธรรมชาติ ทรัพยากรต่างๆ มีความสัมพันธ์ต่อกันและพึ่งพากันเสมอ เมื่อสิ่งหนึ่งถูกกระทบหรือทำลายจึงเชื่อมโยงถึงสิ่งที่อยู่รอบข้างด้วย มีนักวิชาการกล่าวไว้ถึงการขาดแคลนทรัพยากรว่า แม้จะมีทรัพยากรธรรมชาติมากมายให้ประชาชาติได้ใช้อย่างเพียงพอก็ตาม แต่ถ้าการใช้นั้นเป็นไปอย่างฟุ่มเฟือยไม่มีแผนการแล้ว สักวันหนึ่งในอนาคตจะเกิดปัญหาการขาดแคลนได้ เพราะทรัพยากรย่อยหรือลงมาจากสาเหตุของการใช้อย่างไม่ประหยัด ไม่ระมัดระวัง หรือไม่ปฏิบัติตามความจำเป็นหรืออาจมีปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นการลดการเพิ่มพูน มีบางสิ่งบางอย่างถูกทำลายจนสูญพันธุ์ โดย ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2546: 237) ได้กำหนดหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ 3 ประการ คือ

1. ต้องใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด กล่าวคือ ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลได้ผลเสียจากการใช้ทรัพยากรตามหลักเศรษฐศาสตร์ และเมื่อใช้แล้วจะเกิดการขาดแคลนในอนาคตหรือไม่

2. ประหยัดของที่หายาก หมายความว่า ทรัพยากรใดที่มีน้อยหรือหายากก็ควรเก็บรักษาหรือสงวนเอาไว้ไม่ให้สูญหายไป ของบางอย่างถ้าอยู่ในสภาพที่พอจะใช้ได้ก็ควรจะใช้ต่อไป และใช้อย่างประหยัดอย่าฟุ่มเฟือย

3. หาวิธีฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีหรือเสื่อมโทรมให้ดีขึ้น กล่าวคือ ทรัพยากรใดที่มีสภาพล่อแหลมต่อการสูญเปล่าหรือหมดไป ก็ควรที่จะซ่อมแซมหรือปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้น โดยมีวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรงซึ่งปฏิบัติได้ในระดับบุคคล องค์กร และระดับประเทศที่สำคัญ คือ

1.1 การใช้อย่างประหยัด คือ การใช้เท่าที่มีความจำเป็นเพื่อให้มีทรัพยากรไว้ใช้ได้นานและเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุด

1.2 การนำกลับมาใช้ซ้ำอีก สิ่งของบางอย่างเมื่อมีการใช้แล้วครั้งหนึ่งสามารถที่จะนำมาใช้ซ้ำได้อีก เช่น ถูพลาสติก กระดาษ เป็นต้น หรือสามารถที่จะนำมาใช้ได้ใหม่โดยผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น การนำกระดาษที่ใช้แล้วไปผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อทำเป็นกระดาษแข็งเป็นต้น ซึ่งเป็นการลดปริมาณการใช้ทรัพยากรและการทำลายสิ่งแวดล้อมได้

1.3 การบูรณะซ่อมแซม สิ่งของบางอย่างเมื่อใช้เป็นเวลานานอาจเกิดการชำรุดได้ เพราะฉะนั้นถ้ามีการบูรณะซ่อมแซมทำให้สามารถยืดอายุการใช้งานต่อไปได้อีก

1.4 การบำบัดและการฟื้นฟู เป็นวิธีการที่จะช่วยลดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรด้วยการบำบัดก่อน เช่น การบำบัดน้ำเสียจากบ้านเรือนหรือโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

ก่อนที่จะปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ส่วนการฟื้นฟูเป็นการรื้อฟื้นธรรมชาติให้กลับสู่สภาพเดิม เช่น การปลูกป่าชายเลนเพื่อฟื้นฟูความสมดุลของป่าชายเลนให้กลับมาอุดมสมบูรณ์ เป็นต้น

1.5 การใช้สิ่งอื่นทดแทน เป็นวิธีการที่จะช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ น้อยลงและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก การใช้ใบตองแทนโฟม การใช้พลังงานแสงแดดแทนแร่เชื้อเพลิง การใช้ปุ๋ยชีวภาพแทนปุ๋ยเคมี เป็นต้น

1.6 การเฝ้าระวังดูแลและป้องกัน เป็นวิธีการที่จะไม่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย เช่น การเฝ้าระวังการทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูลลงแม่น้ำ คูคลอง การจัดทำแนวป้องกันไฟฟ้า เป็นต้น

2. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยทางอ้อม สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

2.1 การพัฒนาคุณภาพประชาชน โดยสนับสนุนการศึกษาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องตามหลักวิชาซึ่งสามารถทำได้ทุกระดับอายุ ทั้งในระบบโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่างๆ และนอกระบบโรงเรียนผ่านสื่อสารมวลชนต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์ เกิดความรักความหวงแหนและให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง

2.2 การใช้มาตรการทางสังคมและกฎหมาย การจัดตั้งกลุ่ม ชุมชน ชมรม สมาคม เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ตลอดจนการให้ความร่วมมือทั้งทางด้านพลังกาย พลังใจ พลังความคิด ด้วยจิตสำนึกในความมีคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่มีต่อตัวเรา เช่น กลุ่มชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน นักศึกษา ในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่างๆ มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย มูลนิธิสืบ นาคะเสถียร มูลนิธิโลกสีเขียว เป็นต้น

2.3 ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ช่วยกันดูแลรักษาให้คงสภาพเดิมไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรมเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตในท้องถิ่นของตน การประสานงานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน ให้มีบทบาทหน้าที่ในการปกป้อง คุ้มครอง ฟื้นฟูการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

2.4 ส่งเสริมการศึกษาวิจัย ค้นหาวิธีการและพัฒนาเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาจัดการวางแผนพัฒนา การพัฒนาอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ให้มีการประหยัดพลังงานมากขึ้น การค้นคว้าวิจัยวิธีการจัดการ การปรับปรุง พัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน เป็นต้น

2.5 การกำหนดนโยบายและวางแนวทางของรัฐบาล ในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อเป็นหลักการให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่

เกี่ยวข้องยึดถือและนำไปปฏิบัติ รวมทั้งการเผยแพร่ข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม

3) แนวทางการจัดกิจกรรม

หลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกยุวกาชาดปฏิบัติตนเพื่อสนองต่ออุดมการณ์และวัตถุประสงค์ของยุวกาชาด มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีและมรดกของชาติ พร้อมทั้งจะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และฝึกทักษะในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การดูแลรักษา และการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

2.2.8 การวัดผลและประเมินผลกิจกรรมยุวกาชาด

การประเมินผล มี 2 ความหมาย (ระพีพรรณ เอกสุภาพพันธ์. 2545: อ้างอิงจาก ทิศนา แคมมณีและคณะ. 2544) คือ การประเมินผลที่ตรงกับคำว่า Evaluation หมายถึง การพิจารณาตัดสินคุณค่าของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของผู้เรียนด้านต่างๆ ที่ได้ทำการวัดผล โดยตรงแล้วด้วยเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง การประเมินผลเป็นผลของการตัดสินใจจากผู้ประเมินไม่ใช่ผลจากการวัดโดยตรง ส่วนการประเมินที่ตรงกับคำว่า Assessment เป็นคำที่นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับผู้เรียนหรือประสิทธิภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

การวัดผลและประเมินผลกิจกรรมยุวกาชาดตามมาตรา 26 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548: 15-16) เป็นกระบวนการทดสอบความสามารถและพัฒนาการด้านต่างๆ ของสมาชิกยุวกาชาดตามจุดหมายของหลักสูตร โดยใช้หลักการประเมินที่สอดคล้องกับมาตรา 26 คือ นอกจากพิจารณาจากพัฒนาการของสมาชิกยุวกาชาดแล้วยังต้องพิจารณาด้านความประพฤติ พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม เฉพาะอย่างยิ่งเน้นการปฏิบัติและทักษะต่างๆ ด้วยวิธีการประเมินผลที่หลากหลายและประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ทั้งนี้โดยใช้ผลงานและการปฏิบัติงานของสมาชิกยุวกาชาดเป็นเครื่องมือและวิธีการในการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์

ดังนั้น จะเห็นว่าการวัดผลและการประเมินผลในชั้นเรียนเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้ผู้สอนได้ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน อีกทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่เน้นการประเมินเพื่อพัฒนาและใช้วิธีการที่หลากหลายควบคู่กันไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลกิจกรรมยุวกาชาดมี 2 ส่วนคือ

1. การวัดผลและประเมินผลกิจกรรมหลัก เป็นการวัดและประเมินผลเพื่อให้สมาชิกยุวกาชาดผ่านช่วงชั้นหรือจบหลักสูตรโดยการเข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด การประเมินอาจแบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ประเมินก่อนจัดกิจกรรม เพื่อทราบคุณลักษณะและลักษณะนิสัยพื้นฐานของสมาชิกยุวกาชาดแต่ละคน

ระยะที่ 2 ประเมินระหว่างกิจกรรม เพื่อทราบผลการพัฒนาพฤติกรรมของสมาชิกยูวกาชาด

ระยะที่ 3 ประเมินหลังการจัดกิจกรรม เพื่อทราบผลการพัฒนาพฤติกรรมของสมาชิกยูวกาชาด

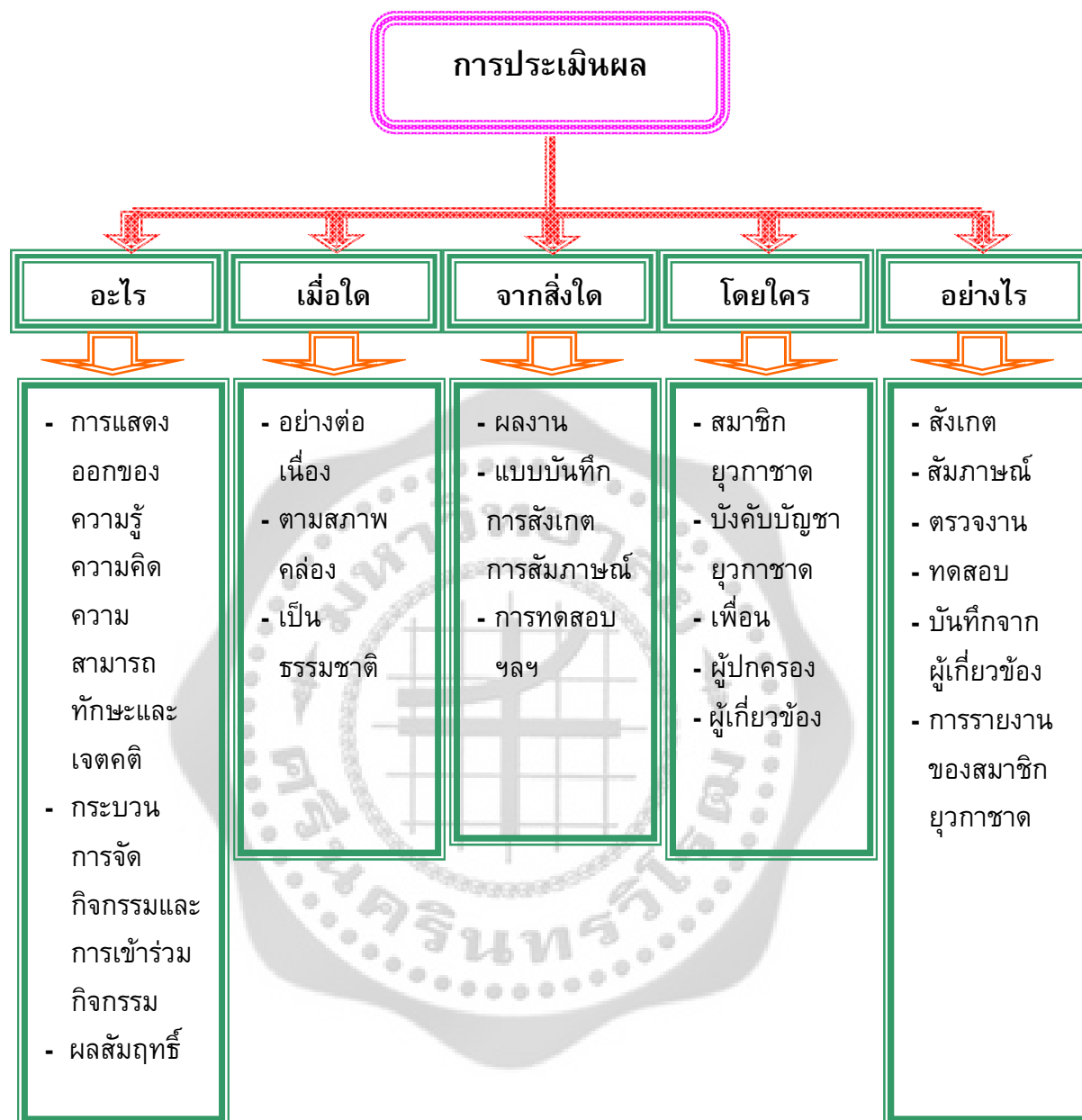
ทั้งนี้ โดยทำการประเมินตามจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรมและนำผลการประเมินทั้งสองภาคเรียนไปรวมกันเพื่อตัดสินผลการประเมินการผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา

2. การวัดผลและประเมินผลกิจกรรมพิเศษ เป็นการวัดและประเมินผลความรู้ความเข้าใจและความสามารถในกิจกรรมพิเศษนั้นๆ เมื่อสมาชิกยูวกาชาดสามารถสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดแล้วจึงมีสิทธิ์ประดับเครื่องหมายกิจกรรมพิเศษนั้นได้

ในการประเมินผลควรกำหนดการประเมิน คือ จะประเมินอะไร เมื่อใด จากสิ่งใด ใครเป็นผู้ประเมินบ้างและจะประเมินโดยวิธีใด ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลของการประเมินที่มีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกิจกรรมยูวกาชาดที่มีอยู่ในสมาชิกยูวกาชาดซึ่งผลการประเมินควรได้จากบุคคลหลายฝ่ายคือ

1. ผู้บังคับบัญชายูวกาชาด
2. สมาชิกยูวกาชาด (ประเมินตนเอง)
3. เพื่อนของสมาชิกยูวกาชาด
4. ผู้ปกครอง
5. บุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งสามารถสรุปการประเมินผลเป็นแผนภูมิ ดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 16)

3. การสร้างคู่มือ

คู่มือเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนยุวกาชาดสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างถูกต้องและบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้จัดทำได้ศึกษาเอกสารของนักวิชาการต่างๆ ดังนี้

3.1 ความหมายของคู่มือ

มงคล ชื่นชม (2545: 53) ได้อธิบายความหมายของคู่มือว่า เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ได้ศึกษาทำความเข้าใจแนวทางการปฏิบัติตามกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้สามารถกระทำกิจกรรมนั้นได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมีมาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุด

สมภารถ ปรงสุวรรณ (2545: 76) ได้สรุปความหมายของคู่มือว่า หมายถึงตำรา หนังสือ เอกสารแนะนำ หรือเป็นสื่อที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติควบคู่ไปกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีเนื้อหาสั้นๆ ที่ผู้อ่านสามารถนำไปปฏิบัติได้ทันทีจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

อนุชิต เชนงำเนียร (2545: 22) ได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของคู่มือว่า เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษาทำความเข้าใจและง่ายต่อการปฏิบัติตามได้ในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุด และทำให้นักเรียนนักศึกษา มีความรู้ความสามารถและทักษะที่ใกล้เคียงกัน

ณิชาภา เจริญรุ่งเรืองชัย (2547: 28) ให้ความหมายของคู่มือไว้ว่า หมายถึงหนังสือและเอกสารที่ใช้เป็นแนวปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ใช้สามารถดำเนินงานในเรื่องนั้นได้ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง

ถวัลย์ มาศจรัสและคณะ (2547: 17) กล่าวว่า คู่มือครูหมายถึงสื่อให้แนวทางกับครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ วิธีการสอนของครู วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน วิธีการประเมินคุณภาพการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละสาระการเรียนรู้ให้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนด ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร อีกทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมอย่างเหมาะสมในสาระการเรียนรู้ที่นำเสนอให้ครูผู้สอนสามารถนำไปปรับกลยุทธ์วิธีการสอนและวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

วิสรณ พลเสน (2547: 39) กล่าวว่า คู่มือหมายถึงหนังสือ ตำรา เอกสารแนะนำ หรือเป็นสื่อทำความเข้าใจที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษา เตรียมการ ทำความเข้าใจเรื่องที่จะทำได้ง่ายและสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำเร็จผลตามวัตถุประสงค์

กำพล จันท์ทองอินทร์ (2548: 32) กล่าวว่า คู่มือหมายถึงหนังสือ เอกสารแนะนำแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ทันที สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

เลิศลักษณ์ กมลเพชร (2549: 51) กล่าวว่า คู่มือเป็นเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้ใช้โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้เข้าใจและสามารถดำเนินการในเรื่องนั้นด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง

วิจิต นันทสุวรรณ (2536: 6) กล่าวว่า คู่มือเป็นหนังสือที่จัดเรียบเรียงเนื้อหาสาระโดยนำมาเขียนด้วยภาษาใหม่ที่เข้าใจง่ายหรืออาจมาในรูปแบบของการตั้งคำถามตามประเด็นต่างๆ และผู้เขียนได้ให้แนวคำตอบไว้ในหนังสือ แต่เดิมจัดทำคู่มือขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือผู้มีเวลาน้อยและไม่มีโอกาสหาความรู้ในชั้นเรียน ดังนั้นคู่มือฉบับเป็นตำราหรือบทความชนิดหนึ่งที่เป็นสื่อแนะนำให้ผู้ที่ต้องการอ่านและนำไปปฏิบัติ คู่มือจะแนะนำเรื่องสั้นๆ ที่ใช้วิชาการทางปฏิบัติเฉพาะอย่างเท่านั้น

ปรีชา ช่างขวัญยืน และคนอื่นๆ (2539: 153) ได้อธิบายว่า คู่มือเป็นหนังสือวิชาการชนิดหนึ่งที่ใช้ควบคู่กับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นหนังสือที่ให้แนวทางการปฏิบัติแก่ผู้ใช้ให้สามารถกระทำสิ่งนั้นๆ ได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ซอร์ส (1960: 50) ได้ให้ความหมายของคู่มือว่า เป็นเครื่องมือที่ครูกับนักเรียนใช้สื่อความหมายกันและกัน เป็นแหล่งรวบรวมเนื้อหา กิจกรรม และวัสดุประกอบการสอนที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า คู่มือเป็นหนังสือ ตำรา เอกสารแนะนำและเป็นสิ่งที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติควบคู่ไปกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีเนื้อหาสาระสั้นๆ ที่ผู้อ่านสามารถนำไปปฏิบัติได้ทันทีจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย คู่มือมี 3 ประเภทใหญ่ ได้แก่ คู่มือครู คู่มือผู้เรียน และคู่มือทั่วไป

3.2 ประเภทของคู่มือ

คู่มือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญและเป็นแหล่งปฐมในด้านต่างๆ ดังนั้นหน่วยงานและนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงประเภทของคู่มือไว้มากมายดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2535: 1-2) ได้จัดทำคู่มือนิเทศการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในสถานศึกษา เป็นคู่มือที่หน่วยศึกษานิเทศก์จัดทำขึ้นเพื่อให้โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในการพัฒนาประชาธิปไตย ประกอบด้วยคำชี้แจงการใช้คู่มือ บทนำ รูปแบบการจัดกิจกรรม ตัวอย่างกิจกรรม แนวทางการใช้และรายงานผล

กรมวิชาการ (2538: 13-16) ได้จัดทำคู่มือดำเนินงานโครงการส่งเสริมอาชีพการเรียนรู้อบรมครู เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วยวัตถุประสงค์การดำเนินการ หลักสูตร การลงทะเบียณ แนวทางการดำเนินการในโรงเรียน การวิเคราะห์งาน การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลการเรียน บทบาทหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินและผลที่คาดว่าจะได้รับ

ปรีชา ช่างขวัญยืน และคนอื่นๆ (2539: 12) มีความเห็นตรงกันว่าโดยทั่วไปมีหนังสือคู่มือที่พบมีอยู่ 3 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือครู เป็นหนังสือที่ให้แนวทางและคำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับสาระ วิธีการ กิจกรรม สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่างๆ ปกติใช้ควบคู่เกี่ยวกับการเรียนการสอน
2. คู่มือผู้เรียน คือหนังสือที่ผู้เรียนใช้ควบคู่ไปกับตำราเรียนปกติ ประกอบด้วย สาระ คำสั่ง แบบฝึกหัด ปัญหาหรือคำถามที่มีที่ว่างสำหรับการเขียนคำตอบและการทดสอบ
3. คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยผู้จัดทำมุ่งหวังให้ผู้อื่นเข้าใจและสามารถดำเนินการในเรื่องนั้นๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

วิสรณ พลเสน (2547: 41) แบ่งคู่มือออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือการสอนของครู เป็นแนวทางหรือคู่มือทั่วไป มีไว้เพื่อให้ผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมได้มีหลักการ แนวทางในการจัดดำเนินการในเรื่องของกิจกรรมทุกประเภท มีข้อเสนอแนะให้ครูได้ศึกษาก่อนการเรียนการสอนในเรื่องหลักการสอน วิธีการสอนและการจัดกิจกรรมในหลักสูตร หรือกิจกรรมนอกหลักสูตรจะได้นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ไม่หลงทาง ไม่ทำให้เสียเงิน เสียเวลา เช่น คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือรายวิชา คู่มือการใช้สื่อ เป็นต้น

2. คู่มือนักเรียน ให้นักเรียนไว้เพื่อจะได้มีแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เช่น คู่มือนักเรียนของโรงเรียนหรือเป็นคู่มือตำราเรียน เพื่อจะได้ใช้ตำราเรียนได้ถูกต้อง รวดเร็ว และเกิดประโยชน์สูงสุด

3. คู่มือการจัดกิจกรรม จัดทำไว้เพื่อให้ผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมได้มีหลักการ แนวทางในการดำเนินงานในเรื่องของกิจกรรมทุกประเภทได้สะดวกและรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ กิจกรรมที่จัดมีคุณภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์

เลิศลักษณ์ กมลเพชร (2549: 51-52) แบ่งคู่มือออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นคู่มือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามกลุ่มสาระต่างๆ ที่เสนอแนะแนวทางหรือเทคนิค วิธีการสอน การใช้สื่อ หรือนวัตกรรมที่สัมพันธ์กัน เช่น คู่มือรายวิชา คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้

2. คู่มือการปฏิบัติกิจกรรม เป็นเอกสารที่เสนอแนวทางการปฏิบัติภารกิจงานของผู้เรียนทั้งในสถานศึกษาหรือสถานประกอบการ รวมทั้งให้ผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการฝึกงานได้มีแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ เช่น คู่มือประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ระดับชั้น ปวส.

3. คู่มือทั่วไป เป็นหนังสือที่ให้ข้อความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่าน โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้เข้าใจ สามารถดำเนินการในเรื่องนั้นๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง เช่น คู่มือประกอบอาหาร

จากแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของคู่มือซึ่งนักวิชาการได้อธิบายมาแล้วพอสรุปได้ว่า คู่มือ (Handbooks and Manuals) เป็นหนังสือที่ให้ความรู้หรือข้อเท็จจริงเฉพาะด้านหรืออธิบายให้ทราบวิธีปฏิบัติงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในเรื่องนั้นๆ ซึ่งแบ่งคู่มือเป็น 2 ประเภท คือ

1. คู่มือทั่วไป (Handbooks) เป็นหนังสือรวมความรู้เบ็ดเตล็ดเฉพาะด้าน เช่น คู่มือการเรียนวิชาต่างๆ ปฏิทิน 100 ปี สำหรับคั่นวัน เดือน ปี

2. คู่มือปฏิบัติงาน (Manuals) เป็นหนังสือที่ให้ข้อแนะนำในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ซึ่งผู้อ่านสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

จากการศึกษาประเภทคู่มือดังกล่าว ผู้ศึกษามีแนวคิดในการประยุกต์และพัฒนาคู่มือเพื่อประโยชน์ต่อครูผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าและผู้บริหารสถานศึกษาไว้เป็นแนวทางดำเนินการจัดกิจกรรมยูคาชาติ เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและความเป็นจริงของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยคู่มือจะเป็นผู้ให้คำตอบเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.3 องค์ประกอบและลักษณะของคู่มือที่ดี

ในการจัดทำคู่มือเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม การปรับปรุง ส่งเสริม หรือ ประยุกต์ใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมยุวกาชาดนั้น มีส่วนประกอบที่สำคัญสามารถนำไปใช้ ปฏิบัติงานได้โดยความเห็นของนักวิชาการต่อไปนี้

3.3.1 องค์ประกอบของคู่มือ

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ และคณะ (2535: 89) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคู่มือ ดังนี้

1. คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จำเป็นต่างๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ สื่อ ฯลฯ
2. เนื้อหาสาระและกระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการ
3. ความรู้เสริมหรือแบบฝึกหัด แบบฝึกปฏิบัติ เพื่อช่วยในการฝึกฝน
4. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหา
5. แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่างๆ

ปรีชา ช่างขวัญยืน และคณะ (2539: 154-156) กล่าวถึงองค์ประกอบของคู่มือว่า ควรประกอบด้วยรายละเอียดที่สำคัญๆ ดังนี้

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ โดยปกติจะครอบคลุม
  - 1.1 วัตถุประสงค์ของคู่มือ
  - 1.2 ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการใช้คู่มือ
  - 1.3 วิธีการใช้
  - 1.4 คำแนะนำ
2. เนื้อหาสาระในการจัดกิจกรรม โดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายประกอบให้ ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่ชัดเจน
3. การเตรียมการจัดกิจกรรม ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ
  - 3.1 การเตรียมสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็น
  - 3.2 การเตรียมแบบฝึกหัด ข้อสอบ คำเฉลย ฯลฯ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติทดสอบความเข้าใจ
  - 3.3 การติดต่อประสานงานที่จำเป็น
4. กระบวนการปฏิบัติกิจกรรม ส่วนนี้นับว่าเป็นส่วนสำคัญของคู่มือการจัด กิจกรรมจำเป็นต้องให้ข้อมูลหรือรายละเอียดต่างๆ ดังต่อไปนี้
  - 4.1 คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีดำเนินการจัดกิจกรรม
  - 4.2 คำแนะนำและตัวอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมการปฏิบัติที่จะช่วยให้การ ดำเนินกิจกรรมบรรลุผล
  - 4.3 คำถาม ตัวอย่าง แบบฝึกหัดที่ใช้ในการสร้างความเข้าใจ
  - 4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำ ซึ่งมาจากประสบการณ์ของผู้เขียน

เอวกุณี ไกรมาก (2541: 54) กล่าวว่า องค์ประกอบของคู่มือควรประกอบด้วย รายละเอียดที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ
2. เนื้อหาสาระที่จะสอน
3. การเตรียมการสอน ประกอบด้วย กระบวนการ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. การวัดผลและประเมินผล คู่มือที่ดีควรจะให้คำแนะนำที่เกี่ยวข้องกับการสอนอย่างครบถ้วน การวัดผลประเมินผลการสอนนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการสอนที่สำคัญอีกองค์ประกอบหนึ่งที่คู่มือจำเป็นต้องให้รายละเอียด เช่น

- 4.1 เครื่องมือวัดผล
- 4.2 วิธีวัดผล
- 4.3 เกณฑ์การประเมินผล

5. ความรู้เสริม คู่มือที่ดีจะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้และสามารถคาดคะเนได้ว่าผู้ใช้นักจะประสบปัญหาในเรื่องใดๆ และจัดหาหรือจัดทำข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ครู อันทำให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้เขียนคู่มือควรเป็นผู้มีประสบการณ์ในเรื่องการเขียนมากพอสมควรซึ่งจะช่วยให้รู้ว่าการดำเนินการในเรื่องนั้นๆ มักจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นได้บ้าง การเป็นผู้มีประสบการณ์และสามารถนำเอาประสบการณ์เหล่านั้นมาช่วยให้ผู้อ่านกระทำสิ่งนั้นๆ ได้อย่างราบรื่น ไม่เกิดอุปสรรคปัญหา นับว่าเป็นจุดเด่นของคู่มือจึงถือได้ว่าได้ทำหน้าที่ของผู้เขียนหนังสือที่ดี

7. แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่างๆ หนังสือที่ดีไม่ควรขาดการให้แหล่งอ้างอิงหรือแหล่งข้อมูลซึ่งเป็นประโยชน์สำคัญต่อผู้อ่านในการศึกษาค้นคว้าต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคู่มือครูนั้นจะเป็นแนวทางในการสอนหากครูได้รับข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่างๆ ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน

ณิชาภา เจริญรุ่งเรืองชัย (2547: 29) กล่าวว่า องค์ประกอบของคู่มือต้องประกอบด้วย

1. คำชี้แจงการเตรียมการต่างๆ
2. เนื้อหาและขั้นตอนในการปฏิบัติงาน
3. คำแนะนำในเรื่องการวัดผลและประเมินผล
4. แหล่งอ้างอิงที่สามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้

ดักลาส (Douglass. 1965: 162) อธิบายว่า คู่มือควรประกอบด้วยเนื้อหาสาระและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน การเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา การเสนอเนื้อหาและวัสดุอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับรายวิชา การนำหลักการและข้อเท็จจริงของเนื้อหาวิชาไปใช้ และการแนะนำแหล่งความรู้อื่นๆ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบของคู่มือนั้นเป็นเรื่องที่เขียนให้มีเนื้อหาสาระ แนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อให้ความรู้แก่ครูและผู้ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งประกอบไปด้วยคำชี้แจงการใช้คู่มือ เนื้อหาและขั้นตอนการใช้คู่มือ การวัดผลและประเมินผล และแหล่งอ้างอิงที่สามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้ เป็นต้น

3.3.2 ลักษณะของคู่มือที่ดี

ลักษณะของคู่มือที่ดีนั้น มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงลักษณะของคู่มือซึ่งผู้ใช้หรือผู้ศึกษาจะให้ความสนใจในคู่มือนั้น

บุญเกื้อ คอระหาเวช (2531: 77) ได้อธิบายเกี่ยวกับคู่มือที่ดีว่าจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ใช้ภาษาชัดเจนเข้าใจง่าย
2. ใคร่ครวญถึงปัญหาและสถานการณ์อย่างทะลุปรุโปร่ง เพื่อให้ผู้ใช้คู่มือใช้ได้เป็นอย่างดี

3. ควรออกแบบคู่มือให้สวยงามน่าหยิบอ่าน มีรูปภาพหรือการ์ตูนประกอบเพื่อให้น่าสนใจ หากเป็นเล่มควรทำปกให้สวยงามและทนทานต่อการใช้ เขียนหน้าปกให้เด่นชัด

บันลือ พงกษะวัน (2532: 29-30) ได้ให้ความเห็นลักษณะของคู่มือครูที่ดีดังต่อไปนี้

1. สามารถช่วยให้ครูเข้าใจลักษณะเนื้อหาวิชา ขอบข่ายหรือสิ่งที่จะสอนได้กระจ่างและเด่นชัด เช่น มองเห็นโครงสร้างของงานสอนทั้งหมด (ตลอดปีการศึกษา) หรืออาจกล่าวอย่างย่อได้ว่าช่วยให้ครูเกิดมโนทัศน์กับงานที่จะสอน
2. ช่วยให้ครูสามารถดำเนินการตามแนวทางและขั้นตอนต่างๆ ได้ดี โดยที่ครูสามารถดัดแปลงและยืดหยุ่นได้เอง ไม่เป็นการให้แนวทางแบบบังคับ แนวทางแห่งการเสนอแนะเปิดโอกาสให้ผู้สอนสามารถปฏิบัติได้คล่องตัวขึ้น
3. กิจกรรมที่เสนอแนะหรือกำหนดไว้ควรมีการทดลองใช้กับเด็กวัยนั้นๆ ว่าเด็กสนใจปฏิบัติได้จึงควรใช้และเลือกได้บ้าง
4. แนวการเขียน เน้นย้ำแนวปฏิบัติที่มุ่งไปสู่เป้าหมายอย่างต่อเนื่องนั่นคือมีจุดเน้นย้ำไปทางเดียวกัน เช่น มุ่งฝึกงานกลุ่ม ทำงานเป็นกลุ่ม ก็ฝึกอย่างต่อเนื่องจนเด็กก็มีแนวทางได้แนวทางแล้วจึงฝึกเป็นรายบุคคล เป็นต้น
5. ความแปลกใหม่ของกิจกรรมและวิธีสอน ควรส่งเสริมแก่ผู้ปฏิบัติโดยค่อยเป็นค่อยไป มิได้มุ่งกระจายให้แนวทางใหม่ทั้งหมด แต่การใช้แนวปฏิบัตินั้นๆ ต้องเป็นทางปฏิบัติได้และได้ผลด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือพยายามสอดแทรกสิ่งแปลกและใหม่ที่ละน้อย ดีกว่าที่จะให้วิธีการใหม่เลยทีเดียว
6. ทั้งรูปแบบและวิธีการ (ขั้นตอน) ที่เป็นแนวในการเขียนต้องคงรูปแบบและขั้นตอนไว้โดยสม่ำเสมอเพื่อสะดวกแก่การใช้ การเปิดอ่าน ค้นคว้าและอื่นๆ

เอกวุฒิ ไกรมาก (2541: 57) ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะที่ดีของกลุ่มมีว่า

1. สามารถเข้าใจลักษณะเนื้อหา ขอบข่ายหรือสิ่งที่จะสอนได้อย่างกระจ่างชัด เช่น การมองเห็นโครงสร้างของการสอนทั้งหมด
2. ช่วยให้สามารถดำเนินตามแนวทางและขั้นตอนต่างๆ ได้ดี โดยสามารถดัดแปลง ยืดหยุ่นได้ ไม่เป็นแนวทางบังคับ ต้องเสนอแนะแนวทางโดยสามารถให้ปฏิบัติงานได้คล่องขึ้น
3. กิจกรรมที่เสนอแนะหรือที่กำหนดไว้ ควรมีการทดลองใช้กับเด็กในวัยนั้นๆ ว่าเด็กสนใจและปฏิบัติได้จึงควรใช้และเลือกเป็นกิจกรรม
4. แนวการเขียน เน้นย้ำแนวปฏิบัติที่มุ่งสู่จุดหมายอย่างต่อเนื่อง คือ มีจุดเน้นย้ำในที่เดียวกัน เช่น มุ่งฝึกทำงานเป็นกลุ่มก็ฝึกอย่างต่อเนื่องจนเด็กมีแนวทางเองได้แล้วจึงฝึกเป็นรายบุคคลต่อไป
5. ความแปลกใหม่ของกิจกรรม ควรส่งเสริมแก่ผู้ปฏิบัติแบบค่อยเป็นค่อยไป มิได้มุ่งกระจายให้แนวใหม่ทั้งหมด แต่การให้แนวปฏิบัตินั้นๆ ต้องเป็นการปฏิบัติได้และได้ผลด้วย
6. รูปแบบและวิธีการ (ขั้นตอน) ที่เป็นแนวทางในการเขียน คงรูปแบบและขั้นตอนโดยสม่ำเสมอเพื่อสะดวกต่อการใช้ เป็นต้น

ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และมาเรียม นิลพันธุ์ (2542: 17-18) ได้แบ่งลักษณะของกลุ่มที่ดีออกเป็น 3 ด้านคือ

1. ด้านเนื้อหา
  - 1.1 เนื้อหาสาระหรือรายละเอียดในกลุ่มมีควรตรงกับเรื่องที่ศึกษา และไม่ยากเกินไปจนทำให้ไม่มีผู้สนใจหยิบอ่าน
  - 1.2 การนำเสนอเนื้อหาควรให้เหมาะสมกับพื้นความรู้ของผู้ที่จะศึกษา
  - 1.3 เนื้อหาควรเหมาะสมที่จะนำไปอ้างอิงได้
  - 1.4 ควรมีกรณีตัวอย่างประกอบในบางเรื่องเพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจง่าย
  - 1.5 ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาของกลุ่มมีให้ทันสมัยอยู่เสมอ
2. ด้านรูปแบบ
  - 2.1 ตัวอักษรที่ใช้ควรมีตัวโตและมีรูปแบบที่ชัดเจน อ่านง่าย เหมาะกับผู้ใช้อุ่มมี
  - 2.2 ควรมีภาพหรือตัวอย่างประกอบเนื้อหา
  - 2.3 ลักษณะการจัดรูปเล่มควรทำให้น่าสนใจ
  - 2.4 การใช้ภาษาควรเข้าใจง่ายเหมาะสมกับผู้ใช้อุ่มมี
  - 2.5 ระบบการนำเสนอควรจะเป็นระบบจากง่ายไปหายากหรือเป็นเรื่องๆ ให้ชัดเจน
3. ด้านการนำไปใช้
  - 3.1 ควรระบุขั้นตอน

3.2 มีแผนภูมิตาราง ตัวอย่างประกอบให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

3.3 มีข้อมูลเพื่อสามารถใช้ประสานงานต่างๆ ได้สะดวก รวดเร็ว

3.4 บอกสิทธิประโยชน์และข้อควรปฏิบัติให้เข้าใจง่าย

ปรีชา ช่างขวัญยืน (2542: 159-160) กล่าวว่า ลักษณะของกลุ่มมือที่ตีควรมี

รายละเอียดดังนี้

1. ควรระบุให้ชัดเจนว่าคู่มือนั้นเป็นคู่มือสำหรับใคร ใครเป็นผู้ใช้
2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ต้องการให้ผู้ใช้ได้อะไรบ้าง
3. ควรมีส่วนนำที่จูงใจผู้ใช้งานว่าคู่มือนี้จะช่วยผู้ใช้งานได้อย่างไร ทำอะไรบ้าง
4. ควรมีส่วนที่ให้หลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้ในการใช้เครื่องมือ
5. ส่วนที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับการเตรียมตัว การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์

และสิ่งจำเป็นในการดำเนินการ

6. ควรมีส่วนที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการในการ

กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

7. เนื้อหาสาระที่ให้นั้นควรมีความถูกต้อง สามารถช่วยให้ผู้ใช้คู่มือทำสิ่งนั้นได้

สำเร็จ

8. ควรมีคำถามหรือกิจกรรมให้ผู้ใช้คู่มือทำ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านหรือการปฏิบัติตามขั้นตอนที่เสนอแนะและเว้นที่ว่างสำหรับผู้ใช้อคู่มือในการเขียนคำตอบ รวมทั้งมีคำตอบและแนวทางในการตอบไว้ด้วย

9. ควรใช้เทคนิคต่างๆ ในการช่วยให้ผู้ใช้คู่มือได้สะดวก เช่น การจัดรูปเล่ม ขนาดการเลือกตัวอักษร ขนาดของตัวอักษร การเน้นข้อความบางตอน เป็นต้น

10. ควรให้แหล่งอ้างอิงที่เป็นประโยชน์ซึ่งอาจเป็นบรรณานุกรม รายชื่อชมรม รายชื่อสื่อ รายชื่อสถาบัน รายชื่อบุคคลสำคัญ เป็นต้น

สรุป การจัดทำกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา นั้น ผู้รับผิดชอบในการจัดทำกิจกรรมต้องมีความรู้ความเข้าใจแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด คู่มือเป็นสื่อที่จะช่วยสนองต่อความจำเป็นดังกล่าวให้บรรลุผลได้ แต่การจัดทำคู่มือผู้เขียนต้องมีความรู้ความเข้าใจในความหมายขององค์ประกอบและแนวทางการเขียนคู่มือให้กระจ่างเสียก่อน ดังนั้น การสร้างคู่มือต้องนำหลักการเขียนคู่มือที่ดีดังกล่าวข้างต้นมาสร้างเป็นคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนโดยลักษณะของกลุ่มมือที่ตีควรมีองค์ประกอบดังนี้

1. ควรระบุความสำคัญและประโยชน์ของคู่มือที่จะนำไปใช้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. ควรกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้คู่มือให้ชัดเจนว่าผู้ศึกษาจะได้อะไร
3. ควรบรรจุคำชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องทราบและเข้าใจในขั้นตอนการใช้คู่มือ
4. ควรจัดรูปเล่มให้สะดวกในการใช้และน่าสนใจ
5. การใช้ภาษาควรเข้าใจง่าย ไม่ซ้ำซ้อน เหมาะสมกับผู้ใช้อคู่มือ
6. ควรมีกรณีตัวอย่างเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ความเข้าใจ

7. ควรมีรูปภาพประกอบเนื้อหา

8. ควรมีคำถามหรือกิจกรรมให้ผู้รู้่มือทำเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านหรือการปฏิบัติตามขั้นตอนที่เสนอแนะ

9. ควรให้แหล่งอ้างอิงที่เป็นประโยชน์ ซึ่งอาจเป็นบรรณานุกรม

3.4 ขั้นตอนและวิธีการจัดทำคู่มือ

เพื่อให้การจัดทำคู่มือมีความถูกต้อง ชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาการจัดทำคู่มือจากหน่วยงานและบุคคลดังนี้

ปรีชา ช่างขวัญยืน และคนอื่นๆ (2539: 132-134) ได้กล่าวว่า การเขียนคู่มือนั้นจะต้องเป็นแนวปฏิบัติเป็นสำคัญ ส่วนวิธีการจัดกิจกรรมนั้นจะต้องเขียนให้ละเอียดที่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ และควรแสดงแผนภาพ แผนภูมิ แผนผัง เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติปฏิบัติตามขั้นตอนได้ง่าย การสร้างคู่มือเป็นการสอนหรือการให้ความรู้แก่ผู้อ่านทางภาษาเขียน แต่เนื่องจากผู้อ่านไม่มีโอกาสที่จะซักถามผู้เขียนในประเด็นที่สงสัย คู่มือจึงจำเป็นจะต้องมีประเด็นเนื้อหาที่ละเอียด ครอบคลุมประเด็นที่น่าสงสัยไว้ทั้งหมดเพื่อให้ผู้อ่านได้ศึกษาทำความเข้าใจได้ด้วยตนเองอย่างชัดเจน การเขียนคู่มือจะต้องครอบคลุมประเด็นดังนี้

1. ควรระบุให้ชัดเจนว่าคู่มือนั้นเป็นคู่มือสำหรับใคร ใครเป็นผู้ใช้
2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ต้องการให้ผู้ใช้ได้อะไรบ้าง
3. คู่มือควรมีส่วนจะช่วยผู้ใช้ได้อย่างไร มีประโยชน์อะไรบ้าง
4. ควรมีส่วนที่ให้หลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้ในการใช้เครื่องมือ เพื่อให้การใช้คู่มือเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
5. มีส่วนที่แนะนำให้ผู้ใช้เกี่ยวกับการเตรียมตัว เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งที่จำเป็นตามคู่มือแนะนำ
6. ควรมีส่วนที่ให้คำแนะนำผู้ใช้เกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
7. เนื้อหาสาระควรมีความถูกต้อง สามารถช่วยให้ผู้ใช้สามารถทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ ได้แก่

7.1 มีข้อมูลรายละเอียดที่เพียงพอที่จะช่วยให้ผู้ใช้สามารถทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ

7.2 ต้องเรียงลำดับขั้นตอนอย่างเหมาะสมจึงจะช่วยให้ผู้ใช้ทำสิ่งนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ประหยัด

7.3 สามารถใช้ภาษาสื่อให้ผู้เข้าใจตรงกับผู้เขียน ไม่คลุมเครือหรือทำให้ผู้ใช้เกิดความเข้าใจผิด ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย หากสิ่งใดยุ่งยากซับซ้อนควรใช้เทคนิคอื่น เช่น ภาพ ตารางการยกตัวอย่าง การใช้สีจำแนก เป็นต้น

7.4 ควรแนะนำเคล็ดลับ หรือเทคนิควิธีต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้ใช้กระทำสิ่งนั้น ๆ ได้ซึ่งข้อมูลนี้จะมาจากประสบการณ์ของผู้เขียน

7.5 ควรมีคำถามหรือกิจกรรมให้ผู้ใช้คู่มือทำ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจจากการอ่านหรือปฏิบัติตามขั้นตอนที่เสนอแนะ

8. ควรใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการช่วยให้ผู้ใช้คู่มือได้สะดวก เช่น การจัดรูปเล่ม ขนาดการเลือกตัวอักษร ขนาดของตัวอักษร การใช้ตัวดำ การใช้สี การใช้ภาพ การใช้การตีกรอบ การเน้นข้อความบางตอน เป็นต้น

9. ควรใช้แหล่งอ้างอิงที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นซึ่งอาจเป็นบรรณานุกรม รายชื่อชมรม รายชื่อสื่อ รายชื่อสถาบัน รายชื่อบุคคลสำคัญ เป็นต้น

จากการที่ผู้ศึกษาได้ประมวลข้อคิดเห็นดังกล่าวข้างต้น จึงกำหนดให้องค์ประกอบของคู่มือการจัดกิจกรรมยูวกาชาต สำหรับสมาชิกยูวกาชาตระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ คำชี้แจงการใช้คู่มือ วัตถุประสงค์ของคู่มือ ประโยชน์ของการใช้คู่มือประกอบ การจัดกิจกรรมประกอบด้วยเนื้อหาสาระเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น การบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.5 เอกสารเกี่ยวกับการจัดทำคู่มือ

เพื่อให้การจัดทำคู่มือมีความถูกต้องชัดเจนจึงได้ศึกษาการจัดทำคู่มือจากหน่วยงานและบุคคลดังนี้

ปริศนา จันทศักดิ์ (2547: 1-161) ได้จัดทำคู่มือการให้คำปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือสำหรับครูอาจารย์ ที่รับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาของวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี ใช้เป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาและดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี รวมทั้งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการให้คำปรึกษาและดูแลช่วยเหลือนักเรียนนักศึกษา รูปแบบของการจัดทำคู่มือแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) กิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านวิชาการ 2) กิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านส่วนตัวและสังคม 3) กิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ ซึ่งกิจกรรมการให้คำปรึกษาทั้ง 3 ด้านนี้จะมีกิจกรรมและแบบฟอร์มประเมินพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง

วิสรณ พลเสน (2547: 1-218) ได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในระบบการดูแลช่วยเหลือโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นแนวทางให้ครูฝ่ายปกครอง ครูที่ปรึกษา ครู อาจารย์ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตการศึกษา ราชบุรี เขต 2 (2548: 1-79) ได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่าน โดยมีวัตถุประสงค์

สำหรับให้โรงเรียนได้นำไปใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่านและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

อรวิไล สว่างคำ (2548: 1-180) จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการบริการแนะแนวระดับประถมศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจังหวัดปทุมธานี จุดประสงค์เพื่อเป็นประโยชน์ต่อครูที่ทำหน้าที่แนะแนว ทำให้มีความรู้ความเข้าใจวิธีปฏิบัติงานการจัดบริการแนะแนวได้ชัดเจน สามารถจัดบริการแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ

ภัทรกร เฟื่องฟู (2548: 1-147) ได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน การรับงานการคำสำหรับครู อาจารย์ในวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ครูหรือผู้ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่รับงานการคำของวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี มีความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติกรรับงานการคำและเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้และสามารถปฏิบัติงานการรับงานการคำได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดเวลา และถูกต้องตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

มนตรี ชมชื่น (2548: 1-181) ได้จัดทำคู่มือการทอลวดลายผ้าตีนจกไทยยวนในจังหวัดราชบุรี โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ทราบถึงลักษณะการทอลวดลายผ้าตีนจกไทยยวนในโรงเรียน

สมจิตร ทับทิม (2548: 1-188) ได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกระบวนการเรียนการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้โรงเรียนมีแนวทางและทางเลือกในการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนให้มีความรับผิดชอบ อันเป็นคุณธรรมที่สำคัญและลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและสังคมได้อย่างมีความสุข

เลิศลักษณ์ กมลเพชร (2549: 1-118) ได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนแย้มวิทยการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติให้นักเรียนเกิดทักษะในการดำเนินชีวิต

ดักลาส (Douglas. 1999: abstract) ได้ทำการศึกษาคู่มือเพื่อสร้างผู้นำในระบบการศึกษา คู่มือที่พัฒนาขึ้นนี้บอกถึงทักษะต่างๆ ที่สำคัญในการทีมที่มีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. แบบของการพัฒนาผู้นำในอดีตไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน
2. มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่เสมอและความเป็นผู้นำจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
3. รูปแบบของผู้นำแบบ Coaching Model of Leadership กำลังได้รับการยอมรับมากขึ้น
4. ทีมงานที่มีประสิทธิภาพมีส่วนพัฒนาบรรยากาศทางการศึกษาสำหรับนักเรียนและอาจารย์
5. ความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับทีมงานมีความจำเป็นในการทำงานแบบ Coaching Model of Leadership มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นรูปแบบ Coaching Model of

Leadership สามารถพัฒนาความเป็นผู้นำได้ในระบบการศึกษาหลายแบบและความสำคัญของคู่มือยังชี้ให้เห็นถึงความต้องการหาวิธีการปฏิบัติงานใหม่ๆ อีกด้วย

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดทำคู่มือนั้นต้องมีแนวทางที่แน่นอนเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญ มีความชัดเจนในเนื้อหา มีความถูกต้อง เทียบตรง กิจกรรมต้องมีความละเอียด สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ได้ง่าย ครอบคลุม และสามารถนำไปใช้ในการศึกษาหาข้อมูลหรือปฏิบัติกิจกรรมที่ต้องการได้เป็นอย่างดี

3.6 การประเมินคู่มือ

การประเมินคู่มือ หมายถึง การตรวจสอบระดับความเหมาะสมของคู่มือที่พัฒนาเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการนำคู่มือไปตรวจสอบเพื่อเป็นการประกันว่ามีคุณภาพจริงตามที่มุ่งหวัง โดยนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ต่อไป ซึ่งการหาคุณภาพของคู่มือมีความจำเป็น 3 ประการ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2520: 30) คือ

3.6.1 สำหรับหน่วยงานที่ผลิตคู่มือ เป็นการประกันคุณภาพของคู่มือว่าอยู่ในชั้นสูง เหมาะสมที่จะผลิตหรือสร้างให้มากขึ้น ถ้าไม่มีคุณภาพถึงผลดีออกมาก็ไม่คุ้มค่าและไม่มีประโยชน์

3.6.2 สำหรับผู้ใช้คู่มือ คู่มือจะทำหน้าที่ชี้แนะให้ผู้ใช้คู่มือมีแนวทางในการดำเนินกิจกรรมได้ด้วยความมั่นใจ คู่มือนั้นจะมีคุณภาพในการให้ผู้ใช้เกิดการเรียนรู้จริง การหาคุณภาพตามลำดับจะช่วยให้คู่มือมีคุณค่าทางการใช้จริงตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.6.3 สำหรับผู้สร้างคู่มือ การประเมินคุณภาพคู่มือจะทำให้ผู้สร้างมั่นใจได้ว่าหัวข้อที่บรรจุในคู่มือมีความเหมาะสม จะช่วยให้ผู้สร้างมีความชำนาญขึ้น เป็นการประหยัดแรงงานและเวลาในการเตรียมตัว การจัดทำคู่มือจะต้องคำนึงถึงบุคคลที่จะต้องมีส่วนร่วมในการใช้คู่มือ ดังนั้นการตรวจสอบจึงต้องอาศัยจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยเริ่มจากผู้บริหาร นักวิชาการ และผู้ใช้คู่มือสำหรับปฏิบัติงานนั้นๆ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องคือ

ศุภชัย คงมนต์ (2540: 50-65) ได้ศึกษาบทบาทและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมกิจกรรมการศึกษาสถานศึกษาเอกชนของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่าบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรมการศึกษาสถานศึกษาเอกชนของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษา 12 โดยส่วนรวมศึกษานิเทศก์อำเภอและผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ศศิธร รัตนวรรณชัย (2543: 4) ได้ศึกษาการติดตามผลการปฏิบัติงานของครูผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้นำเยาวชน ของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2538-2540

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำหัวข้อการฝึกอบรมต่างๆ ของเนื้อหาหลักสูตร ผู้นำยุวกาชาดไปใช้ในโรงเรียนได้ในระดับมาก หลักสูตรมีความเหมาะสม

ศุภกัญจน์ ตันติกัลยาภรณ์ (2545: 85-92) ได้ทำการศึกษาความต้องการพัฒนา ยุวกาชาดในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารงานยุวกาชาดและครูผู้สอนยุวกาชาด มีความต้องการ พัฒนางานยุวกาชาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารงาน ยุวกาชาดและครูผู้สอนยุวกาชาดในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความต้องการพัฒนาด้านบุคลากรแตกต่าง จากโรงเรียนขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรลดา เกรียงไกรวานิช (2545: 6-7) ได้ทำการศึกษาการติดตามผลการปฏิบัติงาน ของผู้เข้ารับการอบรมผู้บังคับบัญชายุวกาชาด หลักสูตรผู้นำยุวกาชาด ของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ปีพุทธศักราช 2545 ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้นำยุวกาชาดได้นำ ความรู้และทักษะที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ลำเพลิน พรหมสุพรรณ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมยุวกาชาด โดยใช้การนิเทศแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการนิเทศกิจกรรมยุวกาชาดสามารถจัดการเรียนการสอนยุวกาชาดครบตาม กระบวนการตรงตามนโยบายและจุดมุ่งหมายที่กำหนด

ดาริน สุทธิสอาด (2547: 78-82) ได้ทำการศึกษาปัญหาในการบริหารกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมี 3 ด้านคือ

1. ด้านการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติกิจกรรม
2. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม
3. ด้านการประเมินผลและรายงาน

พิชัย สดเอี่ยม (2547: 72-80) ได้ศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในด้านหลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้าน แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านขั้นตอนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณธรรม จริยธรรม ในภาพรวม มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก สำหรับความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ที่มีความถี่สูงสุดในด้านต่างๆ มีดังนี้ ด้านหลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปัญหาคือ บุคลากรมีไม่เพียงพอมีงานพิเศษอื่นๆ มาก จึงไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ตามความสนใจและความ ถนัดความสามารถของผู้เรียน ข้อเสนอแนะคือ จัดให้ครูรับผิดชอบกิจกรรมโดยตรงและเปิดโอกาส ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ด้านแนวการจัดกิจกรรมผู้เรียน ปัญหา คือ ครูที่ปรึกษาต้องรับผิดชอบงานพิเศษมาก นอกจากนี้ยังสอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต้องใช้เวลาอื่นนอกตาราง และการจัดกิจกรรมไม่เกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ครบตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ข้อเสนอแนะ ควรแบ่งงานให้ทั่วถึงและลดภาระงานอื่น ๆ โดยจัดให้มีครูรับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง ด้านบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปัญหา คือ ครูที่ปรึกษากิจกรรมไม่ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของตน ที่จะประสานงานและอำนวยความสะดวกให้กิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ ข้อเสนอแนะ ต้องอบรมครูที่ปรึกษากิจกรรมและมีการประชุมชี้แจงแนวดำเนินการ โดยต้องมีแผนการจัดกิจกรรมและเตรียมความพร้อมก่อนปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้ง ด้านขั้นตอนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปัญหา คือ ขาดการประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะ ต้องมีการประชุมในการเตรียมงานและร่วมวางแผนของผู้เกี่ยวข้อง ควรบรรจุเข้าวาระอย่างน้อยเดือนละครั้ง และควรมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ปัญหา คือ ผู้เรียนบางคนไม่เข้าใจการดำเนินการ เพื่อให้ผ่านจุดประสงค์และไม่ทราบเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์ ข้อเสนอแนะ ต้องแจ้งจุดประสงค์ให้ผู้เรียนได้ทราบและเข้าใจกระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผ่านจุดประสงค์ สำหรับการประเมินผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ต้องแยกแยะตามความเหมาะสม

กนกวรรณ ศุภสิริโรจน์ (2548: 116-127) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยของโรงเรียนดาราวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการเตรียมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูที่ปรึกษากิจกรรมจัดทำโครงการจัดกิจกรรมและเสนอขออนุมัติต่อผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเตรียมอาคารสถานที่ บุคลากรงบประมาณ ส่วนครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการประชาสัมพันธ์และรับสมัครสมาชิก ปัญหาด้านการเตรียมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนคือ สถานที่สำหรับจัดกิจกรรมไม่เหมาะสม
2. ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนปฐมนิเทศสมาชิกเกี่ยวกับข้อปฏิบัติของการเข้าร่วมกิจกรรมและวางแผนโดยผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน มีการเลือกตั้งคณะกรรมการ ครูที่ปรึกษากิจกรรม และนักเรียนร่วมกันคิดแนวทางการจัดกิจกรรม ครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้รับผิดชอบติดตามดูแลการจัดกิจกรรม ปัญหาการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ มีเวลาในการดำเนินกิจกรรมไม่เพียงพอ

3. ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนประเมินผลการจัดกิจกรรมระหว่างและหลังการจัดกิจกรรม ครูที่ปรึกษาจัดทำรายงานผลการจัดกิจกรรมหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม ปัญหาการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้แก่ ไม่มีการบันทึกผลการประเมินการจัดกิจกรรมเป็นลายลักษณ์อักษร การรายงานผลการจัดกิจกรรมล่าช้าและจัดทำไม่สม่ำเสมอ

คำตัน วิชัยคำจร (2548: 96-106) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนานักเรียน ในสถานศึกษาเอกชนชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ใน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของครูสถานศึกษาเอกชนชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานนทบุรีเขต 2 ที่มีต่อการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความ คิดเห็นสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี และครูที่ประสบการณ์ 5-10 ปี

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนพบว่า ครูที่มีความรู้ความเข้าใจ มาก มีความคิดเห็นสูงกว่าครูที่มีความรู้ความเข้าใจน้อย

จักรินทร์ โอวาทมหาศิลป์ (2549: 83-91) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อการ จัดกิจกรรมยูวาทชาติของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมยูวาทชาติของ ครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

เฉลิมพล พันธุ์บัว (2549: 78-87) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมด้าน แรงจูงใจและการติดต่อสื่อสารกับบทบาทของผู้บริหารในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถาน ศึกษาที่มีพฤติกรรมด้านแรงจูงใจและการติดต่อสื่อสารกับบทบาทของผู้บริหารในการจัดกิจกรรม อยู่ ในระดับมาก

ชมัยพร แก้วชิตน (2549: 108-122) ได้ทำการประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ตามความคิดเห็นของ ข้าราชการครูและนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ และเพื่อเปรียบเทียบการ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษนี้ จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมและรายด้านคือ ด้านบริบท ด้านผลผลิต ด้านปัจจัย และด้าน กระบวนการอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ระหว่างข้าราชการ ครูและนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านบริบท พบว่า ข้าราชการครูและนักเรียน ที่มีตำแหน่งแตกต่างกันและที่ มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่าย

การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 แตกต่างกัน ส่วนข้าราชการครูและนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 ด้านปัจจัย พบว่า ข้าราชการครูและนักเรียน ที่มีตำแหน่งแตกต่างกันและที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 แตกต่างกัน ส่วนข้าราชการครูและนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.3 ด้านกระบวนการ พบว่า ข้าราชการครูและนักเรียน ที่มีตำแหน่งแตกต่างกันและที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 แตกต่างกัน ส่วนข้าราชการครูและนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.4 ด้านผลผลิต พบว่า ข้าราชการครูและนักเรียน ที่มีตำแหน่งแตกต่างกันและที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 แตกต่างกัน ส่วนข้าราชการครูและนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

3. ข้าราชการครูและนักเรียน ที่มีตำแหน่งแตกต่างกันและที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 แตกต่างกัน ส่วนข้าราชการครูและนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

กาญจนา วัฒนภิรมย์ (2550: บทคัดย่อ) ได้จัดทำรายงานการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนกิจกรรมยุวกาชาด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพของเอกสารประกอบการเรียนกิจกรรมยุวกาชาด อยู่ในระดับสูงมาก และการสร้างและพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนกิจกรรมยุวกาชาด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ

สุรัตน์ พุ่มพวง (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาได้ตามมาตรฐาน และการประเมินผลผู้เรียนทุกคนได้ผ่านช่วงชั้นตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ ผู้เรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ บุคลากรได้รับการส่งเสริมให้มีการอบรม ผู้ปกครองและชุมชนได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายวัสดุและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

จิตติพร ทองมูล (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 กลุ่ม มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ปัญหาเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหาร หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบปัญหาที่จะคล้ายๆ กัน

นิตยา วงษ์กันยา (2552: 77-83) ได้ทำการศึกษาศึกษาปัญหาและความต้องการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการมีปัญหาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ราสกอฟ (Raskoff. 1995: 3996-A) ได้ศึกษางานเกี่ยวกับองค์การอาสาสมัครของวัยรุ่นที่เป็นลูกเสือหญิง (เนตรนารี) ผลการวิจัยพบว่า การทำกิจกรรมต่างๆ จะต้องใช้ระยะเวลายาวนาน ต้องทุ่มเทและอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกันในการจัดเครือข่าย ต้องพัฒนาทักษะในการทำกิจกรรม ปรับให้เหมาะสม ใช้การเสริมแรงกระตุ้นสร้างพลังอำนาจ ให้ผู้หญิงทำงานที่ท้าทายความสามารถ และตั้งองค์กรเนตรนารีประสานงานกับองค์กรอื่นๆ การจัดกิจกรรมเนตรนารีต้องมีความยืดหยุ่น มีความหลากหลาย เหมาะสมกับเพศและวัฒนธรรม

สตีเวน (Steven. 1999: 2447) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร: ปัจจัยสำคัญในการแทรกแซงวิธีแก้ไขนักเรียนที่มีความผิดปกติทางอารมณ์รุนแรงในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะเป็นคนมีเหตุผลมากขึ้น มีความคิดริเริ่มดี รู้จักการสื่อสารที่ดี มีทักษะการเรียนรู้ดีขึ้น และไม่ปรากฏเด่นชัดในนักเรียนที่เรียนกิจกรรมปกติในชั้นเรียน ผู้ปกครองกล่าวว่า เด็กใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายที่บ้านได้ ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะได้รับสิทธิพิเศษและการต่อต้านลดลง

ดูฮาน (Doohan. 1969: 2146 A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โปรแกรมและปัญหาในการจัดกิจกรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมสี่แห่งในรัฐเมน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมคือ นักเรียนบางคนต้องการรถรับ-ส่งจากโรงเรียนเมื่อเลิกกิจกรรมแล้ว จำนวนครูที่ปรึกษาไม่พอกับความต้องการของนักเรียนขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เกิดความขัดแย้งระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ การสอนตามหลักสูตรอย่างเคร่งครัดทำให้นักเรียนจำนวนมากถูกตัดสิทธิ์การเข้าร่วมกิจกรรม จากการสำรวจพบว่า ความเห็นของนักเรียน 42 เปอร์เซ็นต์ จากจำนวน 799 คน กล่าวถึงการจำกัดสิทธิ์ทำให้ใช้เวลาว่างหมดไปโดยเปล่าประโยชน์ ครูใหญ่ 3 คน เห็นความสำคัญของปัญหาเหล่านั้นและได้ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนมากขึ้น โดยจัดช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมให้มากกว่าเดิมและจัดกิจกรรมทั้งหมดในเวลาเรียนเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม

กวินน์ (Gwynn. 1974: 160) ได้เสนอผลงานวิจัยซึ่งทำการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อกิจกรรมนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการศึกษาและพร้อมที่จะให้การสนับสนุน คณะครูได้ดูแลการจัดกิจกรรมโดยการเป็นที่ปรึกษาทั้งกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยตรงหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา กิจกรรมที่จัดส่วนมากมีความสัมพันธ์กับวิชาที่สอน ครูมากกว่าหนึ่งในสามของครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นครูพลศึกษา

ยีน (Jean. 1974: 4751 A-5579 A) ได้ทำการสำรวจเรื่องกิจกรรมต่างๆ และความรับผิดชอบของผู้นำโรงเรียนทั่วไปในรัฐคาลิฟอร์เนีย ผลการศึกษาพบว่า อายุ เพศ และคุณวุฒิของครูผู้ดูแลกิจกรรมในโรงเรียน มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบโรงเรียน ครูมีความต้องการไปเยี่ยมชมกิจกรรมโรงเรียนอื่นและส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะในโรงเรียน

มอริสซี (Morrissey. 2005: Online) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่จัดภายนอกโรงเรียนและการพัฒนาที่ดีของเยาวชนจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างชุมชนและครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่จัดภายนอกโรงเรียนมีผลต่อการเสนอแนวทางแก้ปัญหาและใช้กิจกรรมมาเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน ซึ่งกิจกรรมที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมนอกหลักสูตร กิจกรรมอาสาสมัคร โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ดีของเยาวชนประกอบด้วย ครูผู้สอน การจัดการของโรงเรียน ครอบครัวและผู้กำหนดนโยบาย โดยครอบครัวและชุมชนนั้นเป็นสถานที่แรกในการพัฒนาของเยาวชน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ จึงได้มีการทำการศึกษาสาเหตุ ปัญหา ตลอดจนแนวทางการแก้ไข ปัญหาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ปัญหาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่พบคือ ความรู้ความเข้าใจในโครงสร้างหลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เนื้อหาสาระของหลักสูตรในการจัดทำแผนการปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานที่ไม่เหมาะสมกับการดำเนินกิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน ขาดแหล่งเรียนรู้ และครูได้รับการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถน้อยและไม่ต่อเนื่อง ขาดบุคลากร งบประมาณ สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อในการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ไม่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (พัชนี สิทธิพลากุล. 2547: 26)

บทที่ 3

ขั้นตอนและวิธีการจัดทำคู่มือ

การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ผู้ศึกษามีขั้นตอน วิธีการจัดทำ และการตรวจสอบความเหมาะสมดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและแนวทางในการจัดทำคู่มือ

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือ

2.1 เขียนโครงร่างคู่มือ

2.2 จัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

2.3 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของโครงร่างคู่มือ

2.4 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.5 ดำเนินการจัดทำคู่มือฉบับสมบูรณ์โดยได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

3.1 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมยุวกาชาดจำนวน 14 คน เป็นผู้ประเมิน

3.2 ปรับปรุงแก้ไขความเหมาะสมของคู่มือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนการจัดทำคู่มือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและแนวทางในการจัดทำคู่มือ

ในการดำเนินการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและแนวทางดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาจุดประสงค์ของการจัดทำคู่มือให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1.2 ศึกษาสภาพปัญหาของการจัดกิจกรรมยุวกาชาด โดยการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.3 ศึกษาหลักการ รูปแบบ ขั้นตอน แนวคิดทฤษฎี คู่มือ จากหนังสือแนวการจัดกิจกรรมที่มีอยู่เดิม เอกสารทางวิชาการ องค์กรประกอบและลักษณะของคู่มือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ให้มีประสิทธิภาพ

1.4 ศึกษาหลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด (ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544)

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือ

การจัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ประกอบด้วย

2.1 เขียนโครงร่างคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

2.1.1 ปก

2.1.2 คำนำ

2.1.3 สารบัญ

2.1.4 คำชี้แจงในการใช้คู่มือ

2.1.4.1 หลักการของกิจกรรมยุวกาชาด

2.1.4.2 การใช้คู่มือการจัดกิจกรรม

2.1.4.3 วัตถุประสงค์

2.1.4.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

2.1.5 แนวปฏิบัติสำหรับครูผู้จัดกิจกรรม

2.1.5.1 แนวการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3

2.1.5.2 กระบวนการปฏิบัติกิจกรรมยุวกาชาด

2.1.5.3 ข้อควรปฏิบัติระหว่างการจัดกิจกรรมของครูผู้จัดกิจกรรม

2.1.5.4 ข้อควรปฏิบัติระหว่างการร่วมกิจกรรมของนักเรียน

2.1.5.5 การบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน

2.1.5.6 การประเมินผลกิจกรรมยุวกาชาด

2.1.6 การจัดกิจกรรมยุวกาชาด

2.1.6.1 การจัดกิจกรรมยุวกาชาด ตามหลักสูตรยุวกาชาด พุทธศักราช 2544

2.1.6.2 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมยุวกาชาด

2.1.6.3 เกณฑ์การผ่านกิจกรรม

2.1.7 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกิจกรรมยุวกาชาด

2.1.7.1 คุณลักษณะด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น

2.1.7.2 คุณลักษณะด้านการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2.1.7.3 คุณลักษณะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของโครงร่างคู่มือ ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

2.2.1 นางกิ่งแก้ว ไทยธรรม

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศาลาแดง
กรุงเทพมหานคร

2.2.2 นางชนิษฐา ครัมย์ศรี	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน
2.2.3 นายจักรินทร์ โอวาทมหาศิลป์	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดอินทาราม กรุงเทพมหานคร
2.2.4 นางปกิตตา เหมือนหนู	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนบ้านกุดเป่ง จังหวัดอุบลราชธานี
2.2.5 นางกัลยาณัฐ รัตนสิงห์	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสีคิ้ว “สวัสดิ์ผดุงวิทยา” จังหวัดนครราชสีมา

2.3 ปรับปรุงแก้ไขความเหมาะสมของโครงสร้างคู่มือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.4 ดำเนินการจัดทำคู่มือฉบับสมบูรณ์โดยได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา

สารนิพนธ์

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าคู่มือที่ได้จัดทำขึ้นมีความเหมาะสมในการนำไปใช้เพียงใด ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

3.1 จัดทำแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิก ยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

3.2 นำแบบประเมินคู่มือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบและปรับปรุงให้เหมาะสม

3.3 นำคู่มือและแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมยุวกาชาดไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 14 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือพร้อมให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมยุวกาชาดไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 14 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ครูชำนาญการ จำนวน 4 คน นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ จำนวน 1 คน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือก่อนนำไปใช้

3.4 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมยุวกาชาด จำนวน 14 คน เป็นผู้ประเมินดังต่อไปนี้

ผู้บริหาร

3.4.1 นางดวงพร เชื้อเนตร	ผู้อำนวยการโรงเรียนวิชาการ กรุงเทพมหานคร
--------------------------	---

- 3.4.2 นางสาวลักษณ์ อรุณศิริวัฒนา หัวหน้างานยูวกาชาด
โรงเรียนบางสะพานวิทยา
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- 3.4.3 นางจිරนันท์ เกตุแก้ว หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
โรงเรียนทับสะแกวิทยา
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- 3.4.4 นางอุบล ยศนันท์ หัวหน้างานยูวกาชาด ฝ่ายมัธยมศึกษา
โรงเรียนราชินี กรุงเทพมหานคร
- 3.4.5 นางสิชา ศรีปรีวาทีน หัวหน้างานยูวกาชาด ฝ่ายประถมศึกษา
โรงเรียนราชินี กรุงเทพมหานคร
- 3.4.6 นางเพ็ญศรี แก้วใจดี หัวหน้ากิจกรรมยูวกาชาด
โรงเรียนวัดศาลาแดง กรุงเทพมหานคร

ครูชำนาญการพิเศษ

- 3.4.7 นางศิวลักษณ์ ธาราศรี ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดศรีรัตนาราม จังหวัดพิษณุโลก
- 3.4.8 นางสุกัญญา เต๋ยนวล ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคม จังหวัดพัทลุง
- 3.4.9 นางอารีย์ พูลศรี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนราชินีบูรณะ
จังหวัดนครปฐม

ครูชำนาญการ

- 3.4.10 ว่าที่ รต.หญิงศิริพร สามเพ็ชรเจริญ ครูชำนาญการ
โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย
จังหวัดนครปฐม
- 3.4.11 นางนฤมล เขียดทอง ครูชำนาญการ โรงเรียนมัธยมประชานิเวศ
กรุงเทพมหานคร
- 3.4.12 นางศรีลีย์ ปันอินทร์ ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านป่าอ้อดอนชัย
จังหวัดเชียงราย
- 3.4.13 นางชลิตา มะโนวรรณ ครูชำนาญการ โรงเรียนอนุบาลห้วยสัก
จังหวัดเชียงราย

นักจัดการงานทั่วไป

- 3.4.14 นายนพดล เลี้ยงเจริญทรัพย์ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
สำนักการลูกเสือ ยูวกาชาด
และกิจการนักเรียน

3.5 ผู้ศึกษารวบรวมแบบประเมินความเหมาะสมที่ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินแล้วมาตรวจสอบความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้

3.6 ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การตรวจสอบความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538: 9) ดังนี้

เกณฑ์การตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) กำหนดเกณฑ์การตรวจสอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ คือ มีความเหมาะสมมากที่สุด มีความเหมาะสมมาก มีความเหมาะสมปานกลาง มีความเหมาะสมน้อย และมีความเหมาะสมน้อยที่สุด โดยให้คะแนนตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยดังนี้

มีความเหมาะสมมากที่สุด	เท่ากับ 5 คะแนน
มีความเหมาะสมมาก	เท่ากับ 4 คะแนน
มีความเหมาะสมปานกลาง	เท่ากับ 3 คะแนน
มีความเหมาะสมน้อย	เท่ากับ 2 คะแนน
มีความเหมาะสมน้อยที่สุด	เท่ากับ 1 คะแนน

3.7 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมยุวกาชาด นำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นและทำการสรุปวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49	หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

3.8 วิเคราะห์ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ของการนำคู่มือไปใช้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมยุวกาชาด จากแบบประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) จำนวน 14 คน นำมาสรุปผลการประเมิน ดังตาราง 1

3.9 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมยุวกาชาดมาทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่อง ก่อนที่จะนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง

ตาราง 1 จำนวนร้อยละ (Percentage) ของผู้ประเมินคู่มือ จำนวน 14 คน ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 6 คน ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ครูชำนาญการ จำนวน 4 คน นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ จำนวน 1 คน

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	6	42.86
2. ครูชำนาญการพิเศษ	3	21.43
3. ครูชำนาญการ	4	28.57
4. นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ	1	7.14
รวม	14	100.00

จากตาราง 1 แสดงว่า ผู้ประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เป็นผู้บริหาร จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 ครูชำนาญการ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 และนักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้านความเหมาะสมของคู่มือโดยภาพรวมที่ได้จากผลการประเมินของผู้ประเมินทั้ง 14 คน ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 6 คน ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ครูชำนาญการ จำนวน 4 คน นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ จำนวน 1 คน

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	รายละเอียดของเนื้อหาสาระของคู่มือมีความเหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมยุวกาชาดให้นักเรียน	4.43	0.51	มาก
2	รายละเอียดด้านการจัดกิจกรรมยุวกาชาดของคู่มือมีความหลากหลาย	4.50	0.52	มากที่สุด
3	ลำดับขั้นตอนของเนื้อหาในคู่มือมีความเหมาะสม	4.50	0.65	มากที่สุด
4	ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมยุวกาชาดในคู่มือมีความเหมาะสม	4.43	0.51	มาก
5	รายละเอียดด้านเนื้อหาของคู่มือมีความเหมาะสมและครอบคลุมที่จะนำไปปฏิบัติ	4.43	0.51	มาก

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
6	รายละเอียดและขั้นตอนของกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านต่อไปนี้มีความเหมาะสม			
	6.1 การศึกษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น			
	6.1.1 ชื่อกิจกรรม	4.93	0.27	มากที่สุด
	6.1.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม	4.93	0.27	มากที่สุด
	6.1.3 สื่อวัสดุ แหล่งเรียนรู้	4.79	0.43	มากที่สุด
	6.1.4 วิธีการดำเนินกิจกรรม	4.79	0.43	มากที่สุด
	6.1.5 การประเมินผล	4.71	0.47	มากที่สุด
	6.2 การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม			
	6.2.1 ชื่อกิจกรรม	4.71	0.47	มากที่สุด
	6.2.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม	4.71	0.47	มากที่สุด
	6.2.3 สื่อวัสดุ แหล่งเรียนรู้	4.64	0.50	มากที่สุด
	6.2.4 วิธีการดำเนินกิจกรรม	4.64	0.50	มากที่สุด
	6.2.5 การประเมินผล	4.71	0.47	มากที่สุด
	6.3 การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
	6.3.1 ชื่อกิจกรรม	4.64	0.50	มากที่สุด
	6.3.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม	4.64	0.50	มากที่สุด
	6.3.3 สื่อวัสดุ แหล่งเรียนรู้	4.43	0.51	มากที่สุด
	6.3.4 วิธีการดำเนินกิจกรรม	4.64	0.50	มากที่สุด
	6.3.5 การประเมินผล	4.71	0.47	มากที่สุด
7	วิธีการประเมินพฤติกรรมการจัดกิจกรรมยวกาชาติ ของสมาชิกยวกาชาติมีความเหมาะสม	4.71	0.47	มากที่สุด
8	เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรม และการประเมิน พฤติกรรมในคู่มือ สอดคล้องกับเนื้อหาและ วัตถุประสงค์	4.71	0.47	มากที่สุด
9	คู่มือที่จัดทำขึ้นมีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมของ สมาชิกยวกาชาติในสถานศึกษา	4.86	0.36	มากที่สุด

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
10	คู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาด ระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีความเป็นไปได้ใน การนำไปปฏิบัติในสถานศึกษา	4.86	0.36	มากที่สุด
	รวม	4.67	0.08	มากที่สุด

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ในการจัดกิจกรรมยุวกาชาดสำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) รายการประเมินที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด 5 ข้อ ดังนี้ คู่มือที่จัดทำขึ้นมีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมของสมาชิกยุวกาชาดในสถานศึกษา และ คู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในสถานศึกษา มีความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$) รายละเอียดและขั้นตอนของกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.83$) วิธีการประเมินพฤติกรรมการจัดกิจกรรมยุวกาชาดของสมาชิกยุวกาชาด และเนื้อหาสาระการจัดกิจกรรมและการประเมินพฤติกรรมในคู่มือสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.71$) รายละเอียดและขั้นตอนของกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ($\bar{X} = 4.69$)

โดยภาพรวมผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ คู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.08)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกิจกรรมยุวกาชาด ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน การรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น ที่ได้จากผลการประเมินของผู้ประเมินทั้ง 14 คน ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 6 คน ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ครูชำนาญการ จำนวน 4 คน นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ จำนวน 1 คน

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	ชื่อกิจกรรม	4.93	.27	มากที่สุด
2	วัตถุประสงค์ของกิจกรรม	4.93	.27	มากที่สุด
3	สื่อวัสดุ แหล่งเรียนรู้	4.79	.43	มากที่สุด
4	วิธีการดำเนินกิจกรรม	4.79	.43	มากที่สุด
5	การประเมินผล	4.71	.47	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.83	.13	มากที่สุด

จากตาราง 3 แสดงว่า ระดับการประเมินความเหมาะสมเกี่ยวกับกิจกรรมยุวกาชาด ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน การรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น ของผู้ประเมินทั้ง 14 คน ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 6 คน ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ครูชำนาญการ จำนวน 4 คน นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ จำนวน 1 คน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการประเมินที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด 5 ข้อ ดังนี้ ข้อที่ 1 ชื่อกิจกรรม และข้อที่ 2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม ($\bar{X} = 4.93$) ข้อที่ 3 สื่อวัสดุ แหล่งเรียนรู้ และข้อที่ 4 วิธีการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.79$) ข้อที่ 5 การประเมินผล ($\bar{X} = 4.71$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกิจกรรมยุวกาชาด ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ที่ได้จากผลการประเมินของผู้ประเมินทั้ง 14 คน ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 6 คน ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ครูชำนาญการ จำนวน 4 คน นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ จำนวน 1 คน

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	ชื่อกิจกรรม	4.71	0.47	มากที่สุด
2	วัตถุประสงค์ของกิจกรรม	4.71	0.47	มากที่สุด
3	สื่อวัสดุ แหล่งเรียนรู้	4.64	0.50	มากที่สุด
4	วิธีการดำเนินกิจกรรม	4.64	0.50	มากที่สุด
5	การประเมินผล	4.71	0.47	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.69	0.15	มากที่สุด

จากตาราง 4 แสดงว่า ระดับการประเมินความเหมาะสมเกี่ยวกับกิจกรรมยูวกาชาด ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ของผู้ประเมินทั้ง 14 คน ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 6 คน ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ครูชำนาญการ จำนวน 4 คน นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ จำนวน 1 คน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการประเมินที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด 5 ข้อ ดังนี้ ข้อที่ 1 ชื่อกิจกรรม ข้อที่ 2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม และข้อที่ 5 การประเมินผล ($\bar{X} = 4.71$) ข้อที่ 3 สื่อวัสดุ แหล่งเรียนรู้ และข้อที่ 4 วิธีการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.64$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกิจกรรมยูวกาชาด ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ได้จากผลการประเมินของผู้ประเมินทั้ง 14 คน ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 6 คน ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ครูชำนาญการ จำนวน 4 คน นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ จำนวน 1 คน

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	ชื่อกิจกรรม	4.64	0.50	มากที่สุด
2	วัตถุประสงค์ของกิจกรรม	4.64	0.50	มากที่สุด
3	สื่อวัสดุ แหล่งเรียนรู้	4.43	0.51	มาก
4	วิธีการดำเนินกิจกรรม	4.64	0.50	มากที่สุด
5	การประเมินผล	4.71	0.47	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.61	0.15	มากที่สุด

จากตาราง 5 แสดงว่า ระดับการประเมินความเหมาะสมเกี่ยวกับกิจกรรมยูวกาชาด ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของผู้ประเมินทั้ง 14 คน ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 6 คน ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ครูชำนาญการ จำนวน 4 คน นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ จำนวน 1 คน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการประเมินที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด 4 ข้อ ดังนี้ ข้อที่ 5 การประเมินผล ($\bar{X} = 4.71$) ข้อที่ 1 ชื่อกิจกรรม ข้อที่ 2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม และข้อที่ 4 วิธีการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.64$) ส่วนรายการประเมินที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 3 สื่อวัสดุ แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.43$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกิจกรรมยูวกาชาด โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น ด้านการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	ด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น	4.83	0.13	มากที่สุด
2	ด้านการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	4.69	0.15	มากที่สุด
3	ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.61	0.15	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.71	0.08	มากที่สุด

จากตาราง 6 แสดงว่า ระดับการประเมินความเหมาะสมเกี่ยวกับกิจกรรมยูวกาชาด ทั้ง 3 ด้าน ของผู้ประเมินทั้ง 14 คน ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 6 คน ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ครูชำนาญการ จำนวน 4 คน นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ จำนวน 1 คน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รายการประเมินที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด 3 ข้อ ดังนี้ ข้อที่ 1 ด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.83$) ข้อที่ 2 ด้านการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ($\bar{X} = 4.69$) ข้อที่ 3 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.61$)

4. ขั้นตอนการจัดทำคู่มือฉบับสมบูรณ์

นำคู่มือที่ได้รับข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นต่างๆ จากผู้แทนผู้ใช้คู่มือ นักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มาแก้ไขปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ในทุกๆ ส่วน ทั้งโครงสร้าง รูปแบบภาษาและเนื้อหา แล้วจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยูวกาชาด สำหรับสมาชิกยูวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) คำชี้แจงการใช้คู่มือ เนื้อหาสาระและกระบวนการหรือขั้นตอน คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการทำสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่างๆ เช่น ใบกิจกรรม หรือหรือใบความรู้เพื่อช่วยในการฝึกฝน

บทที่ 4

คู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถตามศักยภาพของตนเอง เน้นการเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขโดยผู้เรียนเป็นผู้เลือกตามความสามารถ ความสนใจและความถนัดอย่างแท้จริง โดยเน้นการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคม ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมด้วยตนเองร่วมกับกลุ่มอย่างครบวงจรเริ่มตั้งแต่การศึกษา การวิเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การประเมินผล และปรับปรุง สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาทุกระดับและจัดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างจริงจัง มุ่งพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้านทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงงามอย่างสมบูรณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการและได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้นอย่างเต็มที่ สถานศึกษามีส่วนสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันให้การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีประสิทธิภาพ ดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบวิธีการที่เหมาะสม มุ่งเน้นจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อสังคมและจัดกิจกรรมประเภทบริการด้านต่าง ๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนร่วม

กิจกรรมยุวกาชาด เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีวัตถุประสงค์ให้เยาวชนมีความรักในสันติสุข รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง และส่งเสริมอนามัยของผู้อื่น ทำประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนมนุษย์ทั่วไป เป็นกิจกรรมเยาวชนที่ทั่วโลกยอมรับว่ามีความสำคัญที่จะปลูกฝังเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีความเสียสละและช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา และชนชั้น เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม มีระเบียบวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เลื่อมใสในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้จัดกิจกรรมยุวกาชาดด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้กิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดสัมฤทธิ์ผลแก่ผู้เรียนอย่างแท้จริงและนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดของการปฏิรูปการศึกษา คือการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และเป็นแนวทางของแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-พ.ศ. 2554) ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาชนเพื่อเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็งอย่างแท้จริง

คู่มือ
การจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3
(มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

ของ

คำนำ

การจัดกิจกรรมยุวกาชาด ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นกิจกรรมที่ใช้กระบวนการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ในระบบหน่วย กลุ่ม หมู่ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักการกาชาดและยุวกาชาด การคุ้มครอง กฎหมายมนุษยธรรม สิทธิมนุษยชน การช่วยเหลือ การรักษาสุขภาพและสมรรถภาพที่ดี บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีอันจะนำไปสู่สันติภาพ ก่อให้เกิดความสุขในการอยู่ร่วมกันทุกแห่ง

เพื่อให้มีความชัดเจนในการจัดกิจกรรมยุวกาชาด และเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น การบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คณะครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนสนองความต้องการของนักเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพและตามธรรมชาติ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาโดยยึดหลักให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันแก้ปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์กับผู้ที่เกี่ยวข้องสำหรับนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต่อไป

นางสาวประเทือง บุญเกตุ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	70
สารบัญ	71
คำชี้แจงในการใช้คู่มือ	73
หลักการของกิจกรรมยูวกาชาด	73
การใช้คู่มือการจัดกิจกรรม.....	73
วัตถุประสงค์	74
นิยามศัพท์เฉพาะ	74
แนวปฏิบัติสำหรับครูผู้จัดกิจกรรม	76
กระบวนการปฏิบัติกิจกรรมยูวกาชาด	76
ข้อควรปฏิบัติระหว่างการจัดกิจกรรมของครูผู้จัดกิจกรรม	77
ข้อควรปฏิบัติระหว่างการร่วมกิจกรรมของนักเรียน	77
การบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน	78
การประเมินผลกิจกรรมยูวกาชาด	78
การจัดกิจกรรมยูวกาชาด	80
การจัดกิจกรรมยูวกาชาด ตามหลักสูตรยูวกาชาด พุทธศักราช 2544	80
จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมยูวกาชาด	81
เกณฑ์การผ่านกิจกรรม	81
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกิจกรรมยูวกาชาด	82
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน การศึกษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น	82
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม.....	87
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	88
กิจกรรมด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	92
กิจกรรม โรคร้ายไขเลือดออก	93
กิจกรรม First Aids Kid	96
กิจกรรม เป็นลมปฐมพยาบาลได้	101
กิจกรรม ห้ามเลือด ทำแผล	104
กิจกรรม หน้ากากอนามัย	116
กิจกรรม ปฐมพยาบาลถูกวิธี ชีวีปลอดภัย	122

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
กิจกรรม ถูกโรค ถูกคน ถูกเวลา	128
กิจกรรม อสรพิษ	134
กิจกรรม อาหารจานอร่อย	139
กิจกรรม สมุนไพรไผ่เลี้ยง	145
กิจกรรมด้าน การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	150
กิจกรรม พี่ช่วยน้องกำจัดเหา	151
กิจกรรม ตู๊กตาให้น้อง	156
กิจกรรม การเย็บผ้าด้วยมือ	159
กิจกรรม พี่สอนน้อง	165
กิจกรรม ความสุขผู้สูงวัย	168
กิจกรรม หนูทำได้	171
กิจกรรม เคล็ดลับที่ไม่ลับ	175
กิจกรรม ของขวัญแทนใจ.....	181
กิจกรรม สวนสวยเพราะมือเรา	189
กิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว	192
กิจกรรมด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	194
กิจกรรม 100 วิธีรักษาสิ่งแวดล้อม	195
กิจกรรม นักสำรวจตัวน้อย	207
กิจกรรม ตามรอยพ่อ.....	211
กิจกรรม ริไซเคิล	214
กิจกรรม กรอบรูปแสนสวย	218
กิจกรรม ตู๊กตาถุงเท้า.....	224
กิจกรรม ปลุกต้นไม้ลดโลกร้อน	229
กิจกรรม น้ำยาล้างจานสูตรมะนาว	235
กิจกรรม ปู่หมักเพื่อผักและชีวิต	238
กิจกรรม นำหมักชีวภาพ	242

คำชี้แจงในการใช้คู่มือ

คู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดกิจกรรมยุวกาชาดในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ความสามารถของผู้เรียนตามศักยภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนมี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น บำเพ็ญตนให้ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง มีความสุข โดยเฉพาะการปลูกฝังค่านิยม ระเบียบวินัยของตนเอง ส่งเสริมการทำงาน การใช้กระบวนการ กลุ่มในการทำประโยชน์ต่อชุมชน ตลอดจนการทำนุบำรุงขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม สมดัง เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในการจัดกิจกรรมยุวกาชาดมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. หลักการของกิจกรรมยุวกาชาด

1.1 เป็นกิจกรรมที่สร้างพื้นฐานในการคิด ปฏิบัติตามหลักการกาชาดและยุวกาชาด กฎหมายมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชน รวมทั้งทักษะในการจัดการ ทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้

1.2 มีความเป็นเอกภาพและมีความหลากหลายในกิจกรรม โครงสร้างยืดหยุ่นเพื่อความจำเป็นและความสอดคล้องสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นไทย และความเป็นพลเมืองดีของชาติ

1.3 สามารถสนองตอบต่อสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น

2. การใช้คู่มือการจัดกิจกรรม

เพื่อให้การใช้คู่มือเล่มนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์จึงให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัด กิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ดำเนินการดังนี้

2.1. ผู้บริหารสถานศึกษา

2.1.1 ศึกษาข้อมูลในคู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาความสามารถของผู้เรียนตามศักยภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม สมดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

2.1.2 วางแผนการนำข้อมูลในคู่มือไปใช้ในการกำหนดแผนการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

2.1.3 จัดอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการ นิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมยุวกาชาด

2.1.4 ประเมินผลผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูและ นักเรียน

2.2 ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาสามารถดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.2.1 ศึกษาเนื้อหาข้อมูลในคู่มือการจัดกิจกรรมยูวกาชาด สำหรับสมาชิกยูวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2 วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น และสามารถเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง

2.2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีการจัดกิจกรรมและไม่มีการจัดกิจกรรมยูวกาชาด

2.2.4 ประเมินผลการจัดกิจกรรม

2.2.5 ประเมินผลการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมยูวกาชาด สำหรับสมาชิกยูวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

3. วัตถุประสงค์

การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยูวกาชาด สำหรับสมาชิกยูวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

3.1 เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถของผู้เรียนตามศักยภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

3.2 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นคู่มือในการนิเทศ ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครู

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยูวกาชาด สำหรับสมาชิกยูวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ผู้ศึกษาได้ให้ความหมายของคำศัพท์บางคำที่สำคัญดังนี้

4.1 คู่มือ หมายถึง เอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมยูวกาชาดสำหรับสมาชิกยูวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

4.2 การจัดกิจกรรม หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยใช้กิจกรรมยูวกาชาดเป็นกระบวนการในการส่งเสริมเรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้แก่ เป็นผู้ที่รักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะที่สำคัญใน 3 ด้าน ดังนี้

4.3.1 การรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น หมายถึง การเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพส่วนบุคคลและส่วนรวม การส่งเสริมและเสริม

สร้างสมรรถภาพด้านการพัฒนาระบบหมุนเวียนโลหิตและการออกกำลังกาย การป้องกันชีวิตและสุขภาพ การปฐมพยาบาล การช่วยเหลือผู้อื่น การรู้จักวิธีการในการรักษาและป้องกันสุขภาพอนามัยของตนเองและผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การกล้าแสดงออก มีความกระตือรือร้นในการทำงานและมีความรับผิดชอบในการทำงาน

4.3.2 การบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม หมายถึง การให้บริการผู้อื่น การบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม การเป็นผู้ที่รู้จักความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การประยุกต์ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การใช้และดูแลรักษาทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า การทำงานร่วมกับผู้อื่น การกล้าแสดงออก มีความกระตือรือร้นในการทำงานและมีความรับผิดชอบในการทำงาน

4.3.3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การดูแลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างประหยัด รู้จักวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะที่เป็นพิษ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การกล้าแสดงออก มีความกระตือรือร้นในการทำงานและมีความรับผิดชอบในการทำงาน

4.4 สมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) หมายถึง นักเรียนซึ่งเป็นสมาชิกยุวกาชาดในสถานศึกษาทั้งหญิงและชายที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และเลือกเรียนยุวกาชาดตามหลักสูตรการเรียนการสอนยุวกาชาดของกระทรวงศึกษาธิการ

แนวปฏิบัติสำหรับครูผู้จัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมยุวกาชาด ยึดหลักการ จุดหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกิจกรรม ยุวกาชาดให้สมาชิกยุวกาชาดได้ปฏิบัติกิจกรรม ฝึกทักษะ ประสบการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง ฝึกความเป็นผู้นำผู้ตาม กล้าแสดงออก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดี สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไป

การจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมากกว่าการบรรยาย นักเรียนจะต้องเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเองจะต้องอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ใหม่ๆ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกันและระหว่างนักเรียนกับครูผู้ดำเนินกิจกรรมทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ได้แก่ การพูด การเขียน เป็นเครื่องมือแลกเปลี่ยนวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้และประสบการณ์ นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมจะเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางให้นำศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเองมาใช้ให้มากที่สุด ให้นักเรียนทุกคนเข้าใจและใช้ศักยภาพของตน กิจกรรมจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตั้งประสบการณ์ของตนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำงานร่วมกัน แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ให้สำรวจทางเลือกปฏิบัติอย่างเสรี พิจารณาผลจากทางเลือก ตัดสินใจเลือกโดยเสรี มีความสุข ความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนได้เลือก เต็มใจยึดมั่นในสิ่งที่เลือกอย่างเปิดเผย ปฏิบัติตามสิ่งที่เลือกโดยแสดงพฤติกรรมหรือการกระทำตามสิ่งที่เลือก

1. กระบวนการปฏิบัติกิจกรรมยุวกาชาด

การจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

- 1.1 พิธีเปิดกิจกรรมยุวกาชาด ใช้เวลาประมาณ 10 นาที ประกอบด้วย
  - 1.1.1 เรียกสมาชิกยุวกาชาดเข้าแถวครึ่งวงกลมหน้าเสาธงยุวกาชาด
  - 1.1.2 ชักธงยุวกาชาดขึ้นสู่ยอดเสา
  - 1.1.3 สงบนิ่ง
  - 1.1.4 กล่าวคำปฏิญาณตน
  - 1.1.5 ตรวจและรายงาน
  - 1.1.6 แยกแถว
- 1.2 เพลง เกม การปฏิบัติกิจกรรม ใช้เวลาประมาณ 40 นาที
- 1.3 พิธีปิดกิจกรรมยุวกาชาด ใช้เวลาประมาณ 10 นาที ประกอบด้วย
  - 1.3.1 เรียกสมาชิกยุวกาชาดเข้าแถวครึ่งวงกลมหน้าเสาธงยุวกาชาด
  - 1.3.2 ตรวจและรายงาน
  - 1.3.3 ครูผู้สอนยุวกาชาดสรุปกิจกรรม
  - 1.3.4 ชักธงยุวกาชาดลง
  - 1.3.5 เลิกแถว

หมายเหตุ รายละเอียดการปฏิบัติ ปรากฏตามเอกสารในภาคผนวก

คู่มือการจัดกิจกรรมยูกาซาด สำหรับสมาชิกยูกาซาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็นกิจกรรมตัวอย่างที่เสนอแนะให้ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยูกาซาด เพื่อการวางแผน พัฒนา ปรับปรุง กำกับ ติดตามกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมยูกาซาด) ได้ตามตัวอย่างในคู่มือนี้ผู้ศึกษาได้เสนอไว้ ผู้ใช้สามารถประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมดังตัวอย่าง ดังนี้

2. ข้อควรปฏิบัติระหว่างการจัดกิจกรรมของครูผู้จัดกิจกรรม

2.1 เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นก่อนแล้วจึงแสดงความคิดเห็นตาม หรือแสดงความคิดเห็นในกรณีที่ไม่เห็นด้วย พร้อมเหตุผลประกอบ

2.2 ไม่ด่วนตัดสินคำตอบหรือเจตคติของนักเรียนว่าถูกหรือผิด แต่จะพยายามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลของเขา

2.3 ใช้อารมณ์ขันหรือแสดงท่าทีด้วยการยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตรทั้งคำพูด น้ำเสียง และท่าทาง

2.4 สังเกตและบันทึกการสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มขณะที่จัดกิจกรรม ทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกและความรู้สึก

2.5 ฟังและสะท้อนความรู้สึกและเรื่องราวของคำตอบของนักเรียนแต่ละคน

2.6 ใช้คำพูดกระตุ้นให้นักเรียนคิดเพื่อแก้ปัญหาและหาคำตอบด้วยตนเองอย่างมีเหตุผลและประเมินความรู้สึกด้วย

2.7 กล่าวแสดงความรู้สึกชื่นชมพร้อมทั้งเหตุผลเมื่อนักเรียนกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือตอบคำถามได้ถูกต้อง

2.8 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานกลุ่มร่วมกัน เน้นบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย และให้แสดงความคิดเห็นด้วยการใช้เหตุผล

2.9 สะท้อนค่านิยมของนักเรียนจากคำตอบที่เป็นเหตุผลของผู้เรียน

2.10 ถ้านักเรียนค้นหาคำตอบไม่ได้หรือแก้ปัญหาบางอย่างไม่ได้ ครูอาจยกตัวอย่างคำตอบของตนนำทางได้

2.11 เตรียมอุปกรณ์ ศึกษาเนื้อหา วิธีการดำเนินกิจกรรมทุกครั้งก่อนจัดกิจกรรม

2.12 ให้นักเรียนทุกคนได้ทราบข้อควรปฏิบัติในการร่วมกิจกรรม

3. ข้อควรปฏิบัติระหว่างการร่วมกิจกรรมของนักเรียน

3.1 นักเรียนทุกคนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

3.2 นักเรียนพูดได้ครั้งละ 1 คน

3.3 ขณะที่เพื่อนแสดงความคิดเห็น ถ้านักเรียนจะแสดงความคิดเห็นในทางตรงกันข้าม ต้องให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นเสร็จเสียก่อน

3.4 นักเรียนไม่ใช่คำพูดดูถูกซึ่งกันและกัน รู้จักแสดงความชื่นชมซึ่งกันและกัน

- 3.5 นักเรียนไม่ใช้คำพูดดูถูกตนเอง และรู้จักแสดงความรู้สึกชื่นชมตนเอง
 3.6 นักเรียนไม่พูดสอดแทรกขัดจังหวะขณะที่เพื่อนพูด หรือแสดงความคิดเห็นยังไม่

เสร็จ

- 3.7 นักเรียนไม่วิพากษ์วิจารณ์คำตอบของเพื่อนในเชิงลบ
 3.8 นักเรียนได้แสดงออกด้วยความจริงใจ

4. การบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน

ในการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียน ครูควรให้นักเรียนจัดทำ “แบบบันทึกพัฒนาการของนักเรียน” ทั้งนี้เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้น ทั้งจะช่วยให้ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนด้านความคิด ความรู้สึก เจตคติ ความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ลักษณะเด่นและอื่นๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการให้คำปรึกษาช่วยเหลือและพัฒนา นักเรียน

แบบบันทึกพัฒนาการของผู้เรียนนี้ได้รวบรวมมาจาก “ใบงาน” ของแต่ละกิจกรรมและมีส่วนสรุปในภาพรวมของนักเรียน ซึ่งครูเป็นผู้วิเคราะห์แสดงความคิดเห็นรวมทั้งติดตามผลโดยครู อาจทำการสัมภาษณ์นักเรียน ครูผู้สอน เพื่อน ผู้ปกครองหรือสังเกตนักเรียนในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือและพัฒนาการนักเรียนอย่างต่อเนื่อง แล้วสรุปจุดเด่นหรือศักยภาพด้านต่างๆ ของนักเรียนซึ่งช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. การประเมินผลกิจกรรมยุวกาชาด

การวัดผลและประเมินผลกิจกรรมยุวกาชาด เป็นการวัดและประเมินผลเพื่อให้สมาชิกยุวกาชาดผ่านช่วงชั้นหรือจบหลักสูตรโดยการเข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด การประเมินอาจแบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ประเมินก่อนจัดกิจกรรม เพื่อทราบคุณลักษณะและลักษณะนิสัยพื้นฐานของสมาชิกยุวกาชาดแต่ละคน

ระยะที่ 2 ประเมินระหว่างกิจกรรม เพื่อทราบผลการพัฒนาพฤติกรรมของสมาชิกยุวกาชาด

ระยะที่ 3 ประเมินหลังการจัดกิจกรรม เพื่อทราบผลการพัฒนาพฤติกรรมของสมาชิกยุวกาชาด

ทั้งนี้ โดยทำการประเมินตามจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรมและนำผลการประเมินทั้งสองภาคเรียนไปรวมกันเพื่อตัดสินผลการประเมินการผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา

ในการประเมินผลควรกำหนดการประเมิน คือ จะประเมินอะไร เมื่อใด จากสิ่งใด ใคร เป็นผู้ประเมินบ้างและจะประเมินโดยวิธีใด ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลของการประเมินที่มีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกิจกรรมยุวกาชาดที่มีอยู่ในสมาชิกยุวกาชาดซึ่งผลการประเมินควรได้จากบุคคลหลายฝ่ายคือ

1. ผู้บังคับบัญชาคุณวุฒิกษัตรา
2. สมาชิกคุณวุฒิกษัตรา (ประเมินตนเอง)
3. เพื่อนของสมาชิกคุณวุฒิกษัตรา
4. ผู้ปกครอง
5. บุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ครูผู้จัดกิจกรรมควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมตามจุดประสงค์ของกิจกรรม ซึ่งครูสามารถประเมินผลได้จากการสังเกต การตอบคำถาม การแสดงออกทั้งทางการกระทำ คำพูด สีหน้าท่าทาง น้ำเสียง อารมณ์และความรู้สึก โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. สมาชิกคุณวุฒิกษัตราต้องเข้าร่วมกิจกรรมร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
2. ต้องผ่านจุดประสงค์หลักของกิจกรรมตามที่กำหนด

การจัดกิจกรรมยูวาทาชาด

กิจกรรมยูวาทาชาด เป็นกิจกรรมนักเรียนกิจกรรมหนึ่งที่จัดกิจกรรมตามที่กำหนดเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ รักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. การจัดกิจกรรมยูวาทาชาด ตามหลักสูตรยูวาทาชาด พุทธศักราช 2544

เพื่อให้การจัดกิจกรรมยูวาทาชาดเป็นไปตามความมุ่งหมายและหลักการของหลักสูตรยูวาทาชาด พุทธศักราช 2544 และตามหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงกำหนดหลักการของกิจกรรมยูวาทาชาดไว้ดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ. 2548: 3)

1.1 เป็นกิจกรรมที่สร้างพื้นฐานในการคิด ปฏิบัติตามหลักการกาชาดและยูวาทาชาด กฎหมายมนุษยธรรม และสิทธิมนุษยชน รวมทั้งทักษะในการจัดการ ทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาได้

1.2 มีความเป็นเอกภาพและความหลากหลายในกิจกรรม กล่าวคือ เป็นกิจกรรมที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น ทั้งนี้ เพื่อความจำเป็นและความสอดคล้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองดีของชาติ

1.3 สามารถสนองตอบต่อสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น
สรุป การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมยูวาทาชาด) มีหลักการจัดดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
2. จัดให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียน
3. บูรณาการวิชาการกับชีวิตจริงให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ฝึกให้คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตในแต่ละช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง
5. จำนวนสมาชิกมีความเหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม
6. มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา
7. ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษา
8. ยึดหลักการมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
9. มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินของการผ่านช่วงชั้นเรียน

2. จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมยูวภาษา

การจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ในระบบ หน่วย กลุ่ม หมู่ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักการภาษา และยูวภาษา การช่วยเหลือ การรักษาสุขภาพและสมรรถภาพที่ดี บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อ ส่วนรวม อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีอันจะนำไปสู่ สันติภาพ ก่อให้เกิดความสุขในการอยู่ร่วมกันทุกหนแห่ง จึงกำหนดจุดหมายกิจกรรมยูวภาษาดังนี้

2.1 มีความรู้ความเข้าใจและทักษะตามหลักการภาษาและยูวภาษา

2.2 มีสุขภาพและสมรรถภาพที่ดี สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อ

ตนเองและผู้อื่น

2.3 มีเมตตากรุณาและมีไมตรีจิตต่อบุคคลทั่วไป

2.4 บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

และสิ่งแวดล้อม

2.5 มีทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

กิจกรรมยูวภาษาเป็นกิจกรรมเพิ่มเติม มุ่งเน้นจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขคือ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้านทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพปลูกฝังสร้างจิตสำนึกในการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม

3. เกณฑ์การผ่านกิจกรรม

เกณฑ์การผ่านกิจกรรมยูวภาษา มี 2 ข้อคือ

3.1 เข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ หรือตามเกณฑ์ที่สถาน ศึกษา

กำหนด

3.2 ผ่านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรกิจกรรมยูวภาษา

สำหรับจุดประสงค์ที่สำคัญของแต่ละกลุ่มกิจกรรม สถานศึกษาต้องกำหนดขึ้นตาม

สาระของกิจกรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกิจกรรมยูวกาชาด

แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สามารถทำได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในห้องเรียน ครูผู้สอนดำเนินการพัฒนาในรายวิชาที่สอน จัดการเรียนการสอนโดยสอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ในคุณลักษณะใดคุณลักษณะหนึ่งที่เหมาะสม เช่น รักการเรียนรู้ มีทักษะในการคิด มีวินัยและความรับผิดชอบ มีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี รักและภูมิใจในความเป็นไทย และให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ โดยให้ระบุไว้ในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกแผน ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ

2. การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์นอกห้องเรียน บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ผู้รับผิดชอบงาน/ โครงการ/ กิจกรรม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมชุมนุมต่างๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่นอกเหนือจากรายวิชาต่างๆ เช่น กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ค่ายคุณธรรม กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยูวกาชาด กิจกรรมกีฬา ฯลฯ ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยระบุไว้ในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทั้งในลักษณะของการร่วมกิจกรรมต่างๆ หรือการดำเนินชีวิตประจำวันทั้งในและนอกสถานศึกษา

หลักสูตรกิจกรรมยูวกาชาด ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดให้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกิจกรรมยูวกาชาด หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านการรักและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. คุณลักษณะด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น

1.1 ความหมายของอนามัย (Health)

อนามัย หมายถึง ความไม่มีโรค สุขภาพ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542: 1325)

อนามัย ตามความหมายที่องค์การอนามัยโลกได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “การมีสุขภาพสมบูรณ์ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ และสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ด้วยดีซึ่งไม่เพียงปราศจากโรค หรือไม่แข็งแรงทุพพลภาพเท่านั้น” (Health is defined as a state complete physical, mental and social well-being and merely the absence of disease infirmity)

สุขภาพ หมายถึง ภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เช่นอาหารเพื่อสุขภาพ การสูบบุหรี่ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542: 1201)

สุขภาพ หมายถึง ภาวะแห่งความสมบูรณ์ของร่างกาย จิตใจ และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยดี ไม่ใช่เพียงแต่ความปราศจากโรค หรือทุพพลภาพเท่านั้น (Health is defined as a state complete physical, mental and social well-being and merely the absence of disease infirmity: World Health Organization-WHO (องค์การอนามัยโลก. 2491)

สุขภาพอนามัยจึงมีความหมายที่เน้นความเป็นอยู่ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม นั่นคือต้องมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขภาพทางสังคมครบทุกด้าน และในที่ประชุมสมัชชาองค์การอนามัยโลกเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2541 ได้ตกลงเดิมคำว่า “Spiritual Well-being” หรือสุขภาพทางจิตวิญญาณเข้าไปในคำจำกัดความของสุขภาพเพิ่มเติม จึงอาจกล่าวได้ว่าสุขภาพ หมายถึง ภาวะของการดำรงชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ รวมทั้งการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ด้วยดี อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม และการใช้สติปัญญา

สุขภาพ มีองค์ประกอบ 4 ส่วนด้วยกันคือ

1. สุขภาพกาย (Physical Health) หมายถึง สภาพที่ดีของร่างกาย กล่าวคือ อวัยวะต่างๆ อยู่ในสภาพที่ดี มีความแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ร่างกายสามารถทำงานได้ตามปกติและมีความสัมพันธ์กับทุกส่วนเป็นอย่างดี และก่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีในการทำงาน
2. สุขภาพจิต (Mental Health) หมายถึง สภาพของจิตใจที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีจิตใจเบิกบานแจ่มใส มิให้เกิดความคับข้องใจหรือขัดแย้งในจิตใจ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข สามารถควบคุมอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งผู้มีสุขภาพจิตดีย่อมมีผลมาจากสุขภาพกายที่ดีด้วย ดังที่ John Lock ได้กล่าวไว้ว่า “A Sound mind is in a sound body” คือ “จิตใจที่แจ่มใส ย่อมอยู่ในร่างกายที่สมบูรณ์”
3. สุขภาพสังคม (Social Health) หมายถึง บุคคลที่มีสภาวะทางกายและจิตใจที่ สุขสมบูรณ์ มีสภาพของความเป็นอยู่หรือการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่ทำให้ผู้อื่นหรือสังคมเดือดร้อน สามารถปฏิสัมพันธ์และปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดีและมีความสุข
4. สุขภาพจิตวิญญาณ (Spiritual Health) หมายถึง สภาวะที่ดีของปัญญาที่มีความรู้ทั่ว รู้เท่าทันและความเข้าใจอย่างแยกได้ในเหตุผลแห่งความดีความชั่ว ความมีประโยชน์และความมีโทษ ซึ่งนำไปสู่ความมีจิตอันดีงามและเอื้อเพื่อเผื่อแผ่

ในองค์ประกอบสุขภาพทั้ง 4 ด้านนั้น แต่ละด้านยังมี 4 มิติ ดังนี้

1. การส่งเสริมสุขภาพ เป็นกลไกการสร้างความเข้มแข็งให้แก่สุขภาพกาย สุขภาพจิต สุขภาพสังคม และสุขภาพจิตวิญญาณ
2. การป้องกันโรค ได้แก่ มาตรการลดความเสี่ยงในการเกิดโรค รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันเฉพาะโรค ด้วยวิธีการต่างๆ นานา เพื่อมิให้เกิดโรคร่างกาย โรคจิต โรคสังคม และโรคจิตวิญญาณ
3. การรักษาโรค เมื่อเกิดโรคขึ้นแล้วเราต้องเร่งวินิจฉัยโรคว่าเป็นโรคอะไร แล้วรีบให้การรักษาด้วยวิธีที่ได้ผลดีที่สุดและปลอดภัยที่สุดเท่าที่มนุษย์จะรู้และสามารถให้การบริการรักษาได้ เพื่อลดความเสียหายแก่สุขภาพ หรือแม้แต่เพื่อป้องกันมิให้เสียชีวิต
4. การฟื้นฟูสภาพ หลายโรคเมื่อเป็นแล้วก็อาจเกิดความเสียหายต่อการทำงานของระบบอวัยวะหรือทำให้พิการ จึงต้องเริ่มมาตรการฟื้นฟูให้กลับมามีสภาพใกล้เคียงปกติที่สุดเท่าที่จะทำได้

ทั้ง (1) การส่งเสริมสุขภาพ และ (2) การป้องกันโรคนี้ เราเรียกรวมกันว่า "การสร้างสุขภาพ" เป็นการทำก่อนเกิดโรค ส่วน (3) การรักษาโรค และ (4) การฟื้นฟูสุขภาพนี้ เราเรียกรวมกันว่า "การซ่อมสุขภาพ" เป็นการทำหลังจากเกิดโรคแล้ว และเป็นที่ยืนยันว่า "การสร้างสุขภาพ" มีประสิทธิผลดีกว่าและเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่า "การซ่อมสุขภาพ" เนื่องจาก "การสร้างสุขภาพ" เป็นสิ่งที่ประชาชนสามารถทำได้ด้วยตัวเอง ส่วน "การซ่อมสุขภาพ" ต้องอาศัยหน่วยงานด้านการแพทย์เป็นหลัก

1.2 ความสำคัญของสุขภาพ

สุขภาพเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่งต่อความเจริญงอกงามและพัฒนาการทุก ๆ ด้านในตัวบุคคล สุขภาพเป็นรากฐานที่สำคัญของชีวิต โดยเริ่มมาตั้งแต่มีการปฏิสนธิในครรภ์มารดา วัยทารก วัยผู้ใหญ่จนถึงวัยชรา สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้เป็นพระพุทธานุญาตว่า "อโรคยาปรมาลาภา" ซึ่งแปลว่า "ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ" พระพุทธานุญาตข้อนี้แม้แต่ชาวอารยประเทศทางตะวันตกก็ยังยอมรับนับถือกันและเห็นพ้องต้องกันว่า "สุขภาพคือพรอันประเสริฐสุด (Health is the greatest blessing of all)" นอกจากนี้ยังมีสุภาษิตของชาวอาหรับโบราณกล่าวไว้ว่า "คนที่มีสุขภาพดีคือคนที่มีความหวัง และคนที่มีความหวังคือคนที่มีทุกสิ่งทุกอย่าง (He who has health has hope and he who has hope has everything)" ซึ่งนั่นก็หมายความว่าสุขภาพจะเป็นเสมือนหนึ่งวิถีทางหรือหนทางซึ่งจะนำบุคคลไปสู่ความสุขและความสำเร็จต่าง ๆ นานาได้

ชีวิตเป็นสิ่งที่มียิ่งกว่าทรัพย์สินใด ๆ ทุกคนย่อมรักษาและหวงแหนชีวิตของตนเอง ประารถนาให้ตนเองมีชีวิตที่อยู่เย็นเป็นสุข จึงจำเป็นต้องรักษาสุขภาพอนามัยให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ การมีสุขภาพดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บหรือการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุต่าง ๆ มีกล้ามเนื้อที่ทำงานได้ดี สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร่างกายสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี ไม่มีความวิตกกังวล ไม่ถูกความเครียดมารบกวน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ย่อมเป็นสิ่งที่ปรารถนาของมนุษย์ทุกคน สุขภาพจึงเปรียบเสมือนวิถีแห่งชีวิตที่จะนำไปสู่ความสุขและความสำเร็จต่าง ๆ ในชีวิตได้

ประสิทธิภาพในการทำงานของประชาชนในทุกสาขาอาชีพจะต้องอาศัยสุขภาพที่ดี แข็งแรงสมบูรณ์เป็นปัจจัยสำคัญ การพัฒนาประเทศจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสุขภาพที่ดีของคนในชาติเป็นสำคัญ ประเทศที่ประชาชนมีสุขภาพดี มีสติปัญญา มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความสามารถในการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ไม่เบียดเบียนและทำร้ายซึ่งกันและกันย่อมเกิดความสุขสงบสุข และเมื่อบุคคลในชาติมีสุขภาพกายและจิตดี มีมันสมองที่มีศักยภาพ ย่อมเป็นผู้ที่มีความสามารถเรียนรู้และสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ได้ดี ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยรวม

1.3 ความหมายของการส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion)

การส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง กระบวนการเพิ่มความสามารถตนเองในการพัฒนาสุขภาพของตนเองให้บรรลุความสมบูรณ์ทางกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ โดยจะประสบความสำเร็จจะต้องรู้ปัญหา ความต้องการ และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของธรรมชาติ และ

สังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการมีสุขภาพดี การทำกิจกรรมชุมชนให้เข้มแข็ง การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล และการจัดบริการสุขภาพแนวใหม่

กระบวนการส่งเสริมสุขภาพนั้นเป็นการให้ประชาชนเพิ่มสมรรถนะในการควบคุมและพัฒนาสุขภาพของตนเอง โดยไม่มุ่งเน้นด้านการรักษาพยาบาลเพื่อแก้ปัญหาความเจ็บป่วยพิการ ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ต้องอาศัยวิทยาการและเทคโนโลยีที่มีราคาแพงมากขึ้น ทำให้ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่กลับได้ผลตอบแทนด้านสุขภาพที่ต่ำ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การส่งเสริมสุขภาพ เป็นกระบวนการเพิ่มความสามารถของตนเองในการพัฒนาสุขภาพของตนเองให้บรรลุความสมบูรณ์ทางกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ โดยจะประสบความสำเร็จได้ กลุ่มชนและบุคคลต้องเข้าใจ ระบุปัญหา ความอยากได้ ความต้องการ และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมและธรรมชาติ

การมีสุขภาพดีสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข เป็นความต้องการจำเป็นพื้นฐานของชีวิตที่คนเราทุกคนสามารถแสวงหาได้ โดยยึดหลักสุขบัญญัติที่เป็นข้อกำหนดให้ประชาชนทุกคนปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นสุขนิสัย นำไปสู่การมีสุขภาพที่ดีตามที่ตนพึงปรารถนา

ดังนั้น ความหมายของคำว่าส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง ภาวะแห่งความสมบูรณ์และความสมดุลของบุคคลทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม รวมทั้งสภาวะที่ปราศจากโรคและความพิการ และการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมอย่างปกติสุข การมีสุขภาพดีเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีอันเป็นผลมาจากการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

1.4 การดูแลสุขภาพตนเองเพื่อส่งเสริมสุขภาพและสมรรถภาพทางกาย

การดูแลสุขภาพตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็น การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันการเกิดโรคและการเจ็บป่วย การรักษาอาการผิดปกติและการเจ็บป่วย การดูแลสุขภาพตนเองแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

- 1.4.1 การดูแลสุขภาพตนเองในภาวะปกติ
- 1.4.2 การดูแลสุขภาพตนเองเมื่อรู้สึกว่ามีผิดปกติ
- 1.4.3 การดูแลสุขภาพตนเองเมื่อเจ็บป่วยและได้รับการกำหนดว่าเป็นผู้ป่วย
- 1.5 ประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพ

1.5.1 มีสุขภาพดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ทำให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข

- 1.5.2 โอกาสเกิดโรค การเจ็บป่วย และความผิดปกติต่างๆ มีน้อยมาก
- 1.5.3 ไม่เสียเวลาในการเรียนเนื่องจากไม่เจ็บป่วย
- 1.5.4 ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการรักษาอาการเจ็บป่วยต่างๆ
- 1.5.5 มีพัฒนาการทางด้านร่างกายเป็นไปตามปกติ

สุขภาพเป็นรากฐานที่สำคัญของชีวิต ถึงกระนั้นก็ยังมีคนอีกเป็นจำนวนมากที่ดูแลสุขภาพทั้งส่วนบุคคลและชุมชนไม่ถูกต้อง จนเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ปัญหาการดูแลสุขภาพเพื่อชีวิตให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก ถ้าหากจะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นทั้ง “คนเก่ง” และ “คนดี” ตลอดจนมี “สุขภาพ” แข็งแรงสมบูรณ์ การส่งเสริมสุขภาพจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดสำหรับชีวิตคนเรา แต่การที่จะส่งเสริมให้ดีขึ้นได้นั้นก็ต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ ปัจจัย ซึ่งถือเป็นกลวิธีในการส่งเสริมสุขภาพของตนเองเพื่อให้ชีวิตสดใสประกอบด้วย 10 อ คือ อาหารดี อากาศดี อูจจาระ อนามัย อุบัติเหตุ อารมณ์ อติเรก อบอุ่น อนาคต และออกกำลังกาย

1.6 แนวทางในการส่งเสริมสุขภาพ

ในการส่งเสริมสุขภาพแบบเก่า เมื่อกว่าคำว่า สุขภาพ ผู้คนทั่วไปมักจะคิดถึงการรักษาโรค หมอ การผ่าตัด เทคนิคการรักษา และสถานพยาบาลที่ทันสมัย การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทั้งการเผยแพร่เฉพาะกิจและการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน จะมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องโรคและการรักษา แม้บุคลากรสาธารณสุขเองก็มีจำนวนมากที่ยังมีแนวคิดเช่นนี้อยู่ ทั้งนี้พบเห็นได้จากการลงทุนเพื่อสุขภาพที่พัฒนาคุณภาพชีวิตมักจะเน้นไปในเรื่องการซื้อหาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยเกินจำเป็นและมีความไม่เท่าเทียมกันในสังคมในโอกาสที่จะมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรค ภาวะผิดปกติหลายๆ โรคในเวลาต่อมา แต่การส่งเสริมสุขภาพแนวใหม่นั้น สุขภาพถือเป็นทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับชีวิตประจำวัน ไม่ใช่จุดมุ่งหมายของการดำรงชีวิต และได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดสุขภาพมากกว่า โดยมุ่งเน้นปัจจัยเบื้องต้น เช่น ความสงบสุข ที่อยู่อาศัย อาหาร รายได้ ระบบนิเวศน์ที่มั่นคง และการใช้ทรัพยากรที่ยั่งยืน ซึ่งทั้งหมดกระทบต่อวิถีชีวิตและสุขภาพที่ดี

สำหรับทางปฏิบัติในการส่งเสริมสุขภาพนั้น มิติของการดำเนินกิจกรรมมีหลายมิติ ได้แก่ มิติของการลดปัจจัยเสี่ยงหรือพฤติกรรมเสี่ยง มิติของการส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มประชากร มิติการส่งเสริมสุขภาพตามสถานที่ มิติการส่งเสริมสุขภาพตามปัญหาสุขภาพ ซึ่งสามารถเลือกปฏิบัติตามบริบทที่เหมาะสม ซึ่งแนวทางหนึ่งที่กำลังนิยมคือกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพด้วยการออกกำลังกายแบบทางเลือกที่มีความสอดคล้องกับบุคคล สภาพสังคม เศรษฐกิจ เป็นอย่างมาก

1.7 แนวทางการจัดกิจกรรม

หลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดให้ยุวกาชาดระดับ (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีแนวทางการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพ ด้านการเสริมสร้างสุขภาพส่วนบุคคล การเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายด้านการพัฒนาระบบหมุนเวียนโลหิตและการออกกำลังกาย การป้องกันชีวิตและสุขภาพ การปฐมพยาบาล

2. คุณลักษณะด้านการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2.1 ความหมายของการบำเพ็ญประโยชน์

คำว่า “บำเพ็ญ” นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทำให้เต็มบริบูรณ์ เพิ่มพูน กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์จึงหมายถึง “การที่ผู้เรียนปฏิบัติ การเพื่อการเรียนรู้และการเพิ่มพูนผลประโยชน์” ซึ่งการเพิ่มพูนประโยชน์เป็นการทำให้ตนเองเป็น ประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น หรือการช่วยเหลือผู้อื่น ดังนั้น การบำเพ็ญตนให้เป็น ประโยชน์ต่อส่วนรวม หมายถึง การให้บริการผู้อื่น การจัดโครงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนและ สังคม การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและมรดก ของชาติ พร้อมทั้งจะอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและธรรมชาติ เป็นผู้ที่มีความเสียสละและบำเพ็ญตนให้ เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม

2.2 ความสำคัญของการบำเพ็ญประโยชน์

กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เป็นหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งให้นักเรียนตระหนัก ถึงคุณค่าของการเสียสละต่อส่วนรวม และการร่วมมือกันสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม เป็นผู้นำและผู้ ตามที่ดีที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ฝึกใจให้มีคุณธรรมพร้อมตอบแทนคุณของบ้านเมือง ตาม ความสามารถของตนอย่างต่อเนื่อง

2.3 ประโยชน์ของการบำเพ็ญประโยชน์

ยุวकाชาดเป็นกลุ่มเยาวชน อายุระหว่าง 8-25 ปี เป็นวัยที่มีพลังกาย พลังใจ และ พลังสติปัญญาที่สามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่ร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมส่วนรวม รวมทั้ง พัฒนาตนเองให้มีจิตใจเสียสละตามวัตถุประสงค์ของยุวकाชาดสากลที่ว่า "Education for Peace, Good Health, Good Service and International Friendship"

การบำเพ็ญประโยชน์ หรือ Voluntary Service หรือ การบริการอาสาสมัคร เป็น หลักการที่สำคัญข้อหนึ่งในจำนวน 7 ข้อ ของหลักการกาชาดสากลที่ดำเนินการอยู่ทั่วโลก โดย มุ่งเน้นให้เยาวชนร่วมใจในการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เพื่อนมนุษย์ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสกลุ่ม ต่างๆ ในสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน

กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่มีส่วนช่วยพัฒนาเยาวชนทั้งชาย หญิง ให้เติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคม และเป็นพลังสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและเผยแพร่กิจการกาชาดให้ แพร่หลายต่อไป การบำเพ็ญประโยชน์สามารถทำได้ต่อครอบครัว ชุมชน และสามารถประยุกต์ใช้ได้ กับสังคมโลกด้วยเช่นกัน ครอบครัวมีความสำคัญต่อมนุษย์ คือ เป็นผู้หล่อหลอมนิสัยใจคอ ความประพฤติ ค่านิยมและคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้กับทุกคน ในฐานะสมาชิกของครอบครัวต้องมีหน้าที่รักษา ครอบครัวให้เป็นปึกแผ่นและมีความเจริญก้าวหน้า การทำประโยชน์ต่อครอบครัว มีดังนี้

1. ประพฤติตนเป็นคนดี
2. ขยันหมั่นเพียรในการทำงาน
3. ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่พ่อแม่ ครอบครัว

4. ช่วยเหลืองานบ้านเมื่อมีเวลา

ชุมชน หมายถึงกลุ่มคนที่อยู่ใกล้เคียงกัน มีศาสนา ภาษา วัฒนธรรม อาชีพที่คล้ายคลึงกัน การทำประโยชน์ต่อชุมชน มีดังนี้

1. สร้างตนให้เข้มแข็งด้วยความสามัคคี
2. เมตตากรุณาช่วยเหลือกันและกัน
3. ช่วยกันรักษาชุมชน

2.4 แนวทางการจัดกิจกรรม

หลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดให้ยุวกาชาดระดับ (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีแนวทางการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้านการให้บริการผู้อื่น การจัดโครงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ด้านการพัฒนาและเผยแพร่เกี่ยวกับการฝึกทักษะในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. คุณลักษณะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.1 ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งสิ่งที่มีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต เห็นได้ด้วยตาเปล่าและไม่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า รวมทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น หรืออาจจะกล่าวได้ว่าสิ่งแวดล้อมจะประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์นั่นเอง โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ คือสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แบ่งย่อย

ได้เป็น 2 ชนิด คือ

- 1.1 สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ ได้แก่ สิ่งมีชีวิตทั้งหลาย เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า มนุษย์

ฯลฯ

- 1.2 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ ภูเขา ดิน

ลมฟ้าอากาศ อุณหภูมิ ฯลฯ

2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น คือสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นปัจจัยใน

การดำรงชีวิตหรือเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ และเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต

แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

- 2.1 สิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม คือสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะทางกายภาพมองเห็น

ได้ชัดเจน ได้แก่ บ้านเรือน ถนน ฯลฯ

- 2.2 สิ่งแวดล้อมที่เป็นนามธรรม เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดมาจากความคิดและมีการ

แสดงออกมาให้รับรู้ได้โดยการกระทำหรือการประพฤติปฏิบัติ นับเป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น

มาเพื่อความเป็นระเบียบของการอยู่ร่วมกันในสังคม ได้แก่ กฎหมาย ศาสนา ขนบธรรมเนียม

ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ การเมือง ระบบเศรษฐกิจ ฯลฯ

ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น บรรยากาศ ดิน น้ำ ป่าไม้ ทุ่งหญ้า สัตว์ป่า แร่ธาตุ พลังงาน และกำลังแรงงานมนุษย์ เป็นต้น

โดยคำนิยามแล้วจะเห็นได้ว่า ทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม แต่สิ่งแวดล้อมทุกชนิดไม่เป็นทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมด ซึ่งอาจกล่าวสรุปได้ว่าการที่จะจำแนกสิ่งแวดล้อมใดๆ เป็นทรัพยากรธรรมชาตินั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ได้แก่

1. เกิดจากความต้องการของมนุษย์ที่จะนำสิ่งแวดล้อมมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเอง
2. การเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ถ้ายังไม่นำมาใช้ก็เป็นสิ่งแวดล้อม แต่ถ้านำมาใช้ประโยชน์ได้ก็จะกลายเป็นทรัพยากรธรรมชาติในช่วงเวลานั้นๆ
3. สภาพภูมิศาสตร์และความห่างไกลของสิ่งแวดล้อม ถ้าอยู่ไกลเกินไปคนอาจไม่นำมาใช้ก็จะไม่สามารถแปรสภาพเป็นทรัพยากรธรรมชาติได้

นอกจากนี้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มคละกันไป โดยอยู่ร่วมกันอย่างมีกฎ ระบบ ข้อบังคับ ทั้งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติและทั้งที่มนุษย์กำหนดขึ้นมา การอยู่เป็นกลุ่มของสรรพสิ่งเหล่านี้จะแสดงพฤติกรรมร่วมกันภายในขอบเขต และแสดงสรรพสิ่งเหล่านี้จะเรียกว่า ระบบนิเวศ หรือระบบสิ่งแวดล้อม นั่นเอง

สรุป การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาดโดยใช้ให้น้อยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดำเนินถึงระยะเวลาในการใช้ให้ยาวนานและก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด รวมทั้งต้องมีการกระจายการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตามในสภาพปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรมมากขึ้น ดังนั้น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงมีความหมายรวมไปถึงการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย

3.2 ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มนุษย์เองก็เป็นทรัพยากรธรรมชาติชนิดหนึ่งเช่นกัน และย่อมขาดการพึ่งพิงทรัพยากรชนิดอื่นไม่ได้ สภาวะธรรมชาติจึงมีทรัพยากรหลายสิ่งอยู่ร่วมกันเสมอโดยต้องมีชนิด ปริมาณ สัด ส่วน การกระจายที่เหมาะสม มีการปรับปรุงซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอให้เข้าสู่ภาวะสมดุลธรรมชาติ ทรัพยากรต่างๆ มีความสัมพันธ์ต่อกันและพึ่งพากันเสมอ เมื่อสิ่งหนึ่งถูกกระทบหรือทำลายจึงเชื่อมโยงถึงสิ่งที่อยู่รอบข้างด้วย มีนักวิชาการกล่าวไว้ถึงการขาดแคลนทรัพยากรว่า “แม้จะมีทรัพยากรธรรมชาติมากมายให้ประชาชาติได้ใช้อย่างเพียงพอก็ตาม แต่ถ้าการใช้นั้นเป็นไปอย่างฟุ่มเฟือยไม่มีแผนการแล้ว สักวันหนึ่งในอนาคตจะเกิดปัญหาการขาดแคลนได้เพราะทรัพยากรย่อยหรือลงไปจากสาเหตุของการใช้อย่างไม่ประหยัด ไม่ระมัดระวัง หรือไม่ปฏิบัติตามความจำเป็นหรืออาจมีปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นการลดการเพิ่มพูน มีบางสิ่งบางอย่างถูกทำลายจนสูญพันธุ์ โดย ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2546: 237) ได้กำหนดหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ 3 ประการ คือ

1. ต้องใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด กล่าวคือ ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลได้ผลเสียจากการใช้ทรัพยากรตามหลักเศรษฐศาสตร์ และเมื่อใช้แล้วจะเกิดการขาดแคลนในอนาคตหรือไม่

2. ประหยัดของที่หายาก หมายความว่า ทรัพยากรใดที่มีน้อยหรือหายากก็ควรเก็บรักษาหรือสงวนเอาไว้ไม่ให้สูญหายไป ของบางอย่างถ้าอยู่ในสภาพที่พอจะใช้ได้ก็ควรจะใช้ต่อไป และใช้อย่างประหยัดอย่าฟุ่มเฟือย

3. หาวิธีฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีหรือเสื่อมโทรมให้ดีขึ้น กล่าวคือ ทรัพยากรใดที่มีสภาพล่อแหลมต่อการสูญเปล่าหรือหมดไป ก็ควรที่จะซ่อมแซมหรือปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้น โดยมีวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรงซึ่งปฏิบัติได้ในระดับบุคคล องค์กร และระดับประเทศที่สำคัญ คือ

1.1 การใช้อย่างประหยัด คือ การใช้เท่าที่มีความจำเป็นเพื่อให้มีทรัพยากรไว้ใช้ได้ยาวนานและเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุด

1.2 การนำกลับมาใช้ซ้ำอีก สิ่งของบางอย่างเมื่อมีการใช้แล้วครั้งหนึ่งสามารถที่จะนำมาใช้ซ้ำได้อีก เช่น ถูพลาสติก กระดาษ เป็นต้น หรือสามารถที่จะนำมาใช้ได้ใหม่โดยผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น การนำกระดาษที่ใช้แล้วไปผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อทำเป็นกระดาษแข็ง เป็นต้น ซึ่งเป็นการลดปริมาณการใช้ทรัพยากรและการทำลายสิ่งแวดล้อมได้

1.3 การบูรณะซ่อมแซม สิ่งของบางอย่างเมื่อใช้เป็นเวลานานอาจเกิดการชำรุดได้ เพราะฉะนั้นถ้ามีการบูรณะซ่อมแซมทำให้สามารถยืดอายุการใช้งานต่อไปได้อีก

1.4 การบำบัดและการฟื้นฟู เป็นวิธีการที่จะช่วยลดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรด้วยการบำบัดก่อน เช่น การบำบัดน้ำเสียจากบ้านเรือนหรือโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น ก่อนที่จะปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ส่วนการฟื้นฟูเป็นการรื้อฟื้นธรรมชาติให้กลับสู่สภาพเดิม เช่น การปลูกป่าชายเลนเพื่อฟื้นฟูความสมดุลของป่าชายเลนให้กลับมาอุดมสมบูรณ์ เป็นต้น

1.5 การใช้สิ่งอื่นทดแทน เป็นวิธีการที่จะช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติน้อยลงและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก การใช้ใบตองแทนโฟม การใช้พลังงานแสงแดดแทนแร่เชื้อเพลิง การใช้ปุ๋ยชีวภาพแทนปุ๋ยเคมี เป็นต้น

1.6 การเฝ้าระวังดูแลและป้องกัน เป็นวิธีการที่จะไม่ให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย เช่น การเฝ้าระวังการทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูลลงแม่น้ำ คูคลอง การจัดทำแนวป้องกันไฟป่า เป็นต้น

2. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยทางอ้อม สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

2.1 การพัฒนาคุณภาพประชาชน โดยสนับสนุนการศึกษาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องตามหลักวิชาซึ่งสามารถทำได้ทุกระดับอายุ ทั้งในระบบโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่างๆ และนอกระบบโรงเรียนผ่านสื่อสารมวลชนต่างๆ เพื่อให้ประชาชน

เกิดความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์ เกิดความรักความหวงแหนและให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง

2.2 การใช้มาตรการทางสังคมและกฎหมาย การจัดตั้งกลุ่ม ชุมชน ชมรม สมาคม เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ตลอดจนการให้ความร่วมมือทั้งทางด้านพลังกาย พลังใจ พลังความคิด ด้วยจิตสำนึกในควมมีคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่มีต่อตัวเรา เช่น กลุ่มชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน นักศึกษา ในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่างๆ มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย มูลนิธิสืบ นาคะเสถียร มูลนิธิโลกสีเขียว เป็นต้น

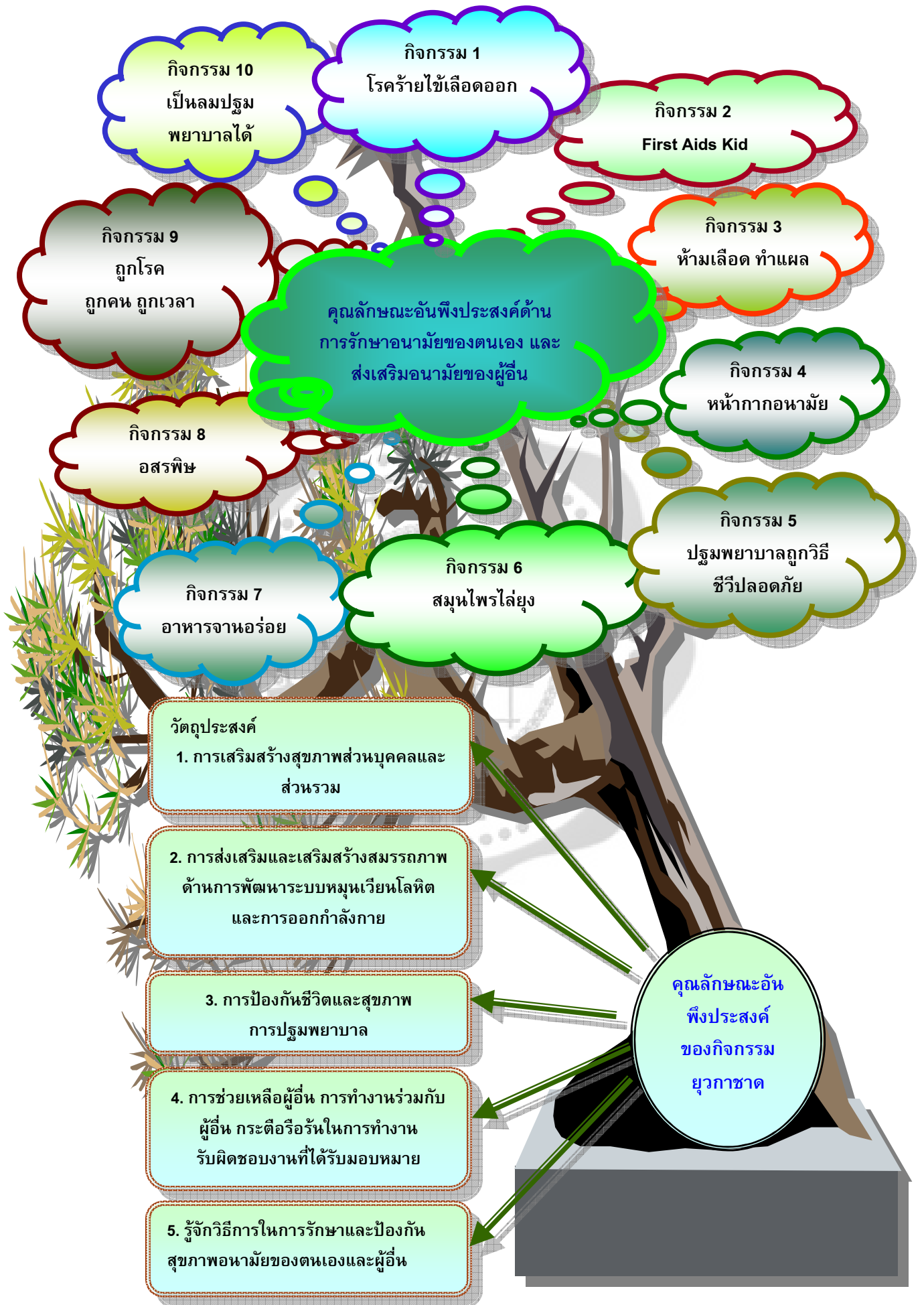
2.3 ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ช่วยกันดูแลรักษาให้คงสภาพเดิมไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรมเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตในท้องถิ่นของตน การประสานงานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน ให้มีบทบาทหน้าที่ในการปกป้อง คุ้มครอง ฟื้นฟูการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

2.4 ส่งเสริมการศึกษาวิจัย ค้นคว้าวิธีการและพัฒนาเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาจัดการวางแผนพัฒนา การพัฒนาอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ให้มีการประหยัดพลังงานมากขึ้น การค้นคว้าวิจัยวิธีการจัดการ การปรับปรุง พัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน เป็นต้น

2.5 การกำหนดนโยบายและวางแนวทางของรัฐบาล ในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อเป็นหลักการให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องยึดถือและนำไปปฏิบัติ รวมทั้งการเผยแพร่ข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม

3.3 แนวทางการจัดกิจกรรม

หลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้สมาชิกยุวกาชาดปฏิบัติตนเพื่อสนองต่ออุดมการณ์และวัตถุประสงค์ของยุวกาชาด มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีและมรดกของชาติ พร้อมทั้งจะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และฝึกทักษะในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การดูแลรักษา และการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

กิจกรรม โรค رایไขเลือดออก

1. ชื่อกิจกรรม โรค رایไขเลือดออก
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 สามารถระบุวิธีป้องกันไขเลือดออกได้
  - 2.2 รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น
  - 2.3 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.4 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
  - 2.5 มีความกล้าแสดงออก
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

3.1 โปสเตอร์รณรงค์ป้องกันไขเลือดออก	3.2 กระดาษโปสเตอร์
3.3 ปากกาเคมีหรือสีเมจิก	3.4 ห้องสมุด
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการสนทนากับสมาชิกยูวกาชาด เรื่อง โรคไขเลือดออก โดยครูผู้สอนเล่าถึงอาการของโรคไขเลือดออก พะหะของโรค ที่อยู่ของลูกน้ำยุงลาย โดยเล่าเรื่องจากข่าวหนังสือพิมพ์ และถามสมาชิกยูวกาชาดว่ามีใครเคยเป็นโรคไขเลือดออกบ้าง
  - 4.2 แบ่งสมาชิกยูวกาชาดออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน
  - 4.3 แจกกระดาษโปสเตอร์และอุปกรณ์การเขียน
  - 4.4 ครูผู้สอนชี้แจงให้สมาชิกยูวกาชาดระดมพลังสมองภายในกลุ่มของตนคิดวิธีป้องกันโรคไขเลือดออก โดยเขียนลงในอุปกรณ์ที่กำหนด (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.5 ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานต่อสมาชิกยูวกาชาดทั้งหมด ในหัวข้อวิธีป้องกันโรคไขเลือดออก (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.6 ร่วมกันอภิปรายและสรุปแนวทางป้องกันโรคไขเลือดออก
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดรู้จักวิธีการป้องกันตัวเองและแนะนำผู้อื่นจากโรคไขเลือดออกได้
6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรมโรค رایไขเลือดออก มี 2 รูปแบบ คือ ตรวจใบงาน และการประเมินการนำเสนอผลงาน โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน โรค رایไขเลือดออก	ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครูผู้สอน
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

ใบงาน
โรคไร่ไช้เลือดออก

คำชี้แจง ให้สมาชิกยุวกาชาดช่วยกันทำผังความคิดวิธีป้องกันโรคไร่ไช้เลือดออก

วิธีป้องกันโรค
ไร่ไช้เลือดออก

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน เรื่อง โรค رایไขเลือดออก

ชื่อกลุ่ม (กลุ่มที่) .....

สมาชิกในกลุ่ม

1. .... 2. ....
3. .... 4. ....
5. .... 6. ....

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน		
		3	2	1
1	สามารถระบุวิธีป้องกันไขเลือดออกได้			
2	รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัย ของตนเองและผู้อื่น			
3	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
4	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
5	มีความกล้าแสดงออก			
	รวม			

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องในจุดที่ไม่สำคัญ	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

กิจกรรม First Aids Kid

1. ชื่อกิจกรรม First Aids Kid
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาดสามารถ
  - 2.1 รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น
  - 2.2 จัดยาและเวชภัณฑ์ในการปฐมพยาบาลเมื่อต้องไปพักค้างแรมที่อื่นได้
  - 2.3 บอกชื่อยา สรรพคุณ และวิธีการใช้ยาได้
  - 2.4 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

- 3.1 กระเป๋ายา
- 3.2 ตัวอย่างยาสามัญประจำบ้านชนิดต่างๆ
- 3.3 อุปกรณ์ปฐมพยาบาล
- 3.4 คอมพิวเตอร์/ ใบความรู้
- 3.5 ห้องปฐมพยาบาล/ ห้องสมุด
- 3.6 ซีดีเพลงยูวกาชาด

4. วิธีการดำเนินกิจกรรม

- 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยเพลง “มาร์ชปฐมพยาบาล”

เพลง มาร์ชปฐมพยาบาล

นักปฐมพยาบาล	งานของเราขั้นต้น
คือคิดจะช่วยคน	ที่ป่วยกะทันหัน
หากใจหยุดเต้น	ก็นวดฟื้นและผายปอดพลัน
เลือดออกมากนั้น	เร็วไวห้ามไว้ก่อน
จับนอนตะแคง	เครื่องแต่งกาย นั้นช่วยคลายผ่อน
ซบเซาเผ้านอนห้ามให้ยา	ห้ามอาหาร
ให้ความอุ่นพอ และรีบตาม	หมอจัดการ
เราต้องช่วยพยาบาล	ก่อนนำส่งหมอ

- 4.2 ครูผู้สอนนำตัวอย่างยาชนิดต่างๆ มาให้สมาชิกยูวกาชาดดูแล้วร่วมกันสนทนาว่าสมาชิกยูวกาชาดรู้จักยาอะไรบ้าง และยาแต่ละชนิดใช้รักษาอาการเจ็บป่วยอะไร

- 4.3 ครูผู้สอนแบ่งสมาชิกยูวกาชาดออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน แล้วให้แต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าเรื่องประเภทของยาในอินเทอร์เน็ต/ ใบความรู้ (เอกสารหมายเลข 2)

- 4.4 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดแต่ละกลุ่มออกมาจัดยาตามที่จัดไว้ให้ ใส่กระเป๋ายาปฐม

พยาบาลพร้อมอธิบายประเภทหรือสรรพคุณของยาให้ถูกต้อง กรณีที่อธิบายไม่ถูกต้องครูผู้สอนต้องแก้ไขให้ถูกต้อง (เอกสารหมายเลข 1)

4.5 ครูผู้สอนและสมาชิกยุวกาชาดร่วมกันสรุปเรื่อง ประเภทของยาและการใช้ยา

4.6 มอบงานให้สมาชิกยุวกาชาดสำรวจตู้ยาในโรงเรียนแล้วบันทึกข้อมูลตามหัวข้อ ได้แก่ ชื่อยา ประเภท สรรพคุณ และนำผลงานมาส่ง

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

5.1 สมาชิกยุวกาชาดสามารถจัดยาและเวชภัณฑ์ในการปฐมพยาบาลเมื่อต้องไปพักแรมได้

5.2 สมาชิกยุวกาชาดบอกวิธีการใช้ยา เวชภัณฑ์ในการปฐมพยาบาลได้ถูกต้องเหมาะสม

5.3 สมาชิกยุวกาชาดอธิบายวิธีเก็บรักษายา เวชภัณฑ์ที่ใช้ในการปฐมพยาบาลได้

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม First Aids Kid มี 1 รูปแบบ คือ การนำเสนอผลงาน โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
การนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน		
		3	2	1
1	รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น			
2	จัดยาและเวชภัณฑ์ในการปฐมพยาบาลเมื่อต้องไปพักค้างแรมที่อื่นได้			
3	บอกชื่อยา สรรพคุณ และวิธีการใช้ยาได้			
4	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
5	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม				

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องในจุดที่ไม่สำคัญ	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

ใบความรู้ กิจกรรม First Aids Kid

ยาและเวชภัณฑ์ประจำบ้าน

การเตรียมพร้อมสำหรับการดูแลรักษาตนเองนั้นจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ถูกต้องและเพียงพอซึ่งจะช่วยให้ประหยัดเวลา ประหยัดค่าใช้จ่าย และช่วยขจัดความกังวลใจได้ ทั้งยังช่วยในการรักษาพยาบาลเบื้องต้นโดยไม่ต้องไปร้านขายยาหรือพบแพทย์ทุกครั้งที่มีอาการไม่สบาย ยาและเวชภัณฑ์ควรเก็บไว้ในที่แห้ง หยิบใช้ได้สะดวกและให้พ้นจากมือเด็ก

อ่านฉลากยา

ยาทุกชนิดแม้แต่ยาสามัญประจำบ้านถ้าใช้ไม่ถูกต้องอาจมีฤทธิ์รุนแรงได้ จึงต้องอ่านฉลากยาอย่างละเอียดทุกครั้งและปฏิบัติตามคำแนะนำโดยเคร่งครัด อย่าลืมนำยาที่หมดอายุแล้วทิ้งไปอย่ารับประทานยาที่ไม่มีฉลากยาติดไว้และหลีกเลี่ยงการรับประทานยาหลายชนิดร่วมกัน ต้องจำไว้ว่าไม่มียาชนิดใดชนิดหนึ่งที่จะใช้รักษาความเจ็บป่วยทุกอย่างได้ และหากสามารถรักษาได้โดยไม่ต้องใช้ยาเลยจะดีกว่า แต่เมื่อจำเป็นต้องใช้ยาก็คควรที่จะเลือกใช้อย่างปลอดภัย

ในการจัดชุดตู้ยาหรือกระเป๋ายานั้น หากไม่แน่ใจว่าเรามีอุปกรณ์ยาและเครื่องมือที่จำเป็นครบหรือไม่ ลองพิจารณารายการยาและสรรพคุณของยาดังต่อไปนี้ เพื่อช่วยในการจัดชุดเครื่องมือและปรึกษาเภสัชกรถึงชื่อสามัญของยาเพื่อที่จะเลือกซื้อยาได้ตามความจำเป็น

ตารางแสดงชื่อยาและสรรพคุณของยา

ยา	สรรพคุณ
1. ยาบรรเทาอาการระคายคอหรือยากลิ้นคอ	เจ็บระคายคอ
2. ยาลดกรด	อาหารไม่ย่อย/ เรอเปรี้ยว
3. ยาปฏิชีวนะชนิดขี้ผึ้งหรือครีม	บาดแผลเล็กน้อย
4. ยารักษาเชื้อรา	การอักเสบจากเชื้อรา เช่น ฮ่อมงงฟุต

ตารางแสดงชื่อยาและสรรพคุณของยา (ต่อ)	
ยา	สรรพคุณ
5. ยาแก้แพ้	อาการแพ้
6. ยาแก้เมารถเมาเรือ	อาการเมารถเมาเรือ
7. แอสไพริน/ อเซตามิโนเฟน/ ไอบูโพรเฟน	เป็นไข้ ปวดศีรษะ อาการปวดเล็กๆ น้อยๆ
8. น้ำยา Burow's solution	ผิวหนังระคายเคืองเล็กน้อย/ ผื่น
9. ยาลดน้ำมูก (เม็ด สเปรย์พ่น/ หยดจมูก)	อาการคัดจมูก
10. ยาละลายขี้หู	ขี้หูมาก
11. ยาแก้ไอ/ ละลายเสมหะ	อาการไอ
12. น้ำยาล้างตา ยาหยอดตาและน้ำตาเทียม	การระคายเคืองเล็กน้อยของตา
13. ยารักษาริดสีดวงทวาร	ริดสีดวงทวาร
14. ครีม Hydrocortisone (0.5% หรือ 1.0%)	ผิวหนังระคายเคืองเล็กน้อย/ ผื่น
15. ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์	ทำความสะอาดแผล
16. ยา Kaolin/Pectin	ท้องเดิน
17. ยาระบาย หรือ Milk of Magnesia	ท้องผูก
18. Petroleum jelly	แผลถลอก
19. Sodium bicarbonate (โซดาอบขนมปัง)	แผล ผื่น แผลงักต้อย
20. Syrup of ipecac (ยากระตุ้นให้อาเจียน)	รับประทานสารที่เป็นพิษเข้าไป

อุปกรณ์ต่างๆ	
1. พลาสเตอร์ยาปิดแผล	บาดแผลเล็กน้อย
2. พลาสเตอร์ทำแผล	บาดแผลเล็กน้อย
3. ผ้ายัด	เคล็ดและฟกช้ำ
4. กระเป๋/ ถูน้ำร้อน	ปวดหรือเคล็ดขัดยอกเล็กน้อย
5. Ice pack	ปวดหรือบาดเจ็บเล็กน้อย
6. คีมคีบปากเล็ก	ทำแผลเล็กๆ
7. ปรอทวัดไข้	เป็นไข้

กิจกรรม เป็นลมปฐมพยาบาลได้

1. ชื่อกิจกรรม เป็นลมปฐมพยาบาลได้
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น
  - 2.2 สามารถช่วยเหลือเมื่อพบคนเป็นลมแดดได้ถูกต้อง
  - 2.3 กระรือร้นในการทำงาน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.4 กล้าแสดงออก
  - 2.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

3.1 ตัวแทนสมาชิกยูวกาชาดที่แสดงเป็นผู้ป่วย	3.2 ห้องปฐมพยาบาล
3.3 ภาพประกอบกิจกรรมของยูวกาชาด	3.4 ซีดีเพลงยูวกาชาด
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้สมาชิกยูวกาชาดช่วยกันร้องเพลง “มาร์ชปฐมพยาบาล”
  - 4.2 ครูผู้สอนอธิบายถึงอาการของคนเป็นลมแดด พร้อมกับถามสมาชิกยูวกาชาดว่า ใครเคยเป็นลมแดดบ้าง หรือใครเคยเห็นคนเป็นลมแดดบ้าง อาการเป็นอย่างไร
  - 4.3 ครูผู้สอนอธิบายและสาธิตวิธีการช่วยเหลือเมื่อพบคนเป็นลมแดด (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.4 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดออกมาแสดงบทบาทสมมุติ วิธีการช่วยเหลือเมื่อพบคนเป็นลมแดด (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.5 ร่วมกันอภิปรายสรุปการปฐมพยาบาลคนเป็นลมแดดที่ถูกต้อง
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ
  - 5.1 สมาชิกยูวกาชาดสามารถบอกอาการของคนเป็นลมแดดได้
  - 5.2 สมาชิกยูวกาชาดสามารถอธิบายวิธีการช่วยเหลือเมื่อพบคนเป็นลมแดดได้
  - 5.3 สมาชิกยูวกาชาดสามารถแสดงบทบาททักษะในการช่วยเหลือคนเป็นลมแดดได้
6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม เป็นลมปฐมพยาบาลได้ มี 1 รูปแบบ คือ การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ (ชื่อกลุ่ม) .....

สมาชิกในกลุ่ม

1.	2. ....
3.	4. ....
5.	6. ....

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน		
	3	2	1
1. รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น			
2. สามารถช่วยเหลือเมื่อพบคนเป็นลมแดดได้ถูกต้อง			
3. กระรือร้นในการทำงาน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
4. กล้าแสดงออก			
5. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

ใบความรู้ วิธีการช่วยเหลือคนเป็นลมแดด

อาการลมแดด (Heat Stroke)

เกิดจากการเสียเหงื่อมาก โดยไม่ได้รับการชดเชยของน้ำหรือเกลือแร่ที่สูญเสียไปอย่างเพียงพอทำให้ร่างกายไม่สามารถควบคุมความร้อนที่เพิ่มขึ้นในทันทีทันใด เนื่องจากศูนย์ควบคุมอุณหภูมิซึ่งอยู่ในสมองไม่สามารถเพิ่มการทำงานเพื่อการระบายความร้อนออกจากร่างกายได้ อาการที่พบในระยะแรก คือ จะกระหายน้ำมาก ตัวร้อน หายใจสั้นและเร็ว ปากคอแห้ง ตัวจะร้อนจัด เวียนศีรษะ ตาพร่า คลื่นไส้ และต่อมาจะหมดสติ ถ้าไม่ได้รับการปฐมพยาบาลอย่างทันที่อาจทำให้เกิดอันตรายจนถึงแก่ชีวิตได้

การปฐมพยาบาล

สิ่งสำคัญ คือ การเพิ่มการไหลเวียนของเลือดที่สมองโดยการยกเท้าสูงและการลดอุณหภูมิของร่างกายด้วยการนำเข้าสู่ที่ร่มที่มีอากาศโปร่งสบาย ผ่อนคลายเสื้อผ้าให้หลวม ใช้ผ้าชุบน้ำเย็นเช็ดตัวติดต่อกันไปเรื่อยๆ เมื่อรู้สึกตัวดีแล้วจึงเช็ดแห้งๆ ออกไป หากมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ให้จิบน้ำเปล่าๆ จนหายกระหาย และให้ดื่มน้ำเกลือแร่เมื่อเกิดความกระหายขึ้นมาใหม่ ให้พักต่อไปอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในกรณีที่ทำการปฐมพยาบาลแล้วยังไม่ฟื้นสตินานกว่า 5 นาที ควรรีบนำส่งโรงพยาบาลทันที

กิจกรรม ห้ามเลือด ทำแผล

1. ชื่อกิจกรรม ห้ามเลือด ทำแผล
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น
  - 2.2 สามารถทำการห้ามเลือดจากบาดแผลที่ได้รับบาดเจ็บได้ถูกต้อง
  - 2.3 กระตือรือร้นในการทำงาน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.4 กล้าแสดงออก
  - 2.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 ผ้าสามเหลี่ยม ผ้ายัด
  - 3.2 รูปภาพบาดแผลที่เกิดจากวัตถุมีคมต่างๆ
  - 3.3 อุปกรณ์ตกแต่งบาดแผล เช่น สี สำลี พู่กัน
  - 3.4 ภาพแสดงวิธีการห้ามเลือดโดยใช้ผ้าสามเหลี่ยม ผ้ายัด
  - 3.5 ห้องปฐมพยาบาล/ ห้องสมุด
  - 3.6 อินเทอร์เน็ต
  - 3.7 ซีดีเพลงยูวกาชาด
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการถามสมาชิกยูวกาชาดว่า ใครเคยถูกของมีคมบาด บ้าง ลักษณะบาดแผลเป็นอย่างไร และสมาชิกยูวกาชาดมีวิธีการห้ามเลือดอย่างไรเมื่อถูกของมีคมบาด และร่วมกันร้องเพลง “บาดแผล”

เพลง อาการเสียเลือด

ตกเลือดไม่นาน	อาการหน้าซีดตาลาย
เหงื่อออกมากมาย	หายใจหอบถี่
ชีพจรเต้นรัว	ตัวเย็นมากมี
อยากน้ำเต็มที	เร็วๆ ซี ปฐมพยาบาล

- 4.2 ครูผู้สอนอธิบายเรื่องบาดแผล
- 4.3 ครูผู้สอนอธิบายและสาธิตวิธีการห้ามเลือดและวิธีการทำแผลโดยใช้ผ้าสามเหลี่ยม ผ้ายัด (เอกสารหมายเลข 2)
- 4.4 แบ่งสมาชิกยูวกาชาดออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน

4.4 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดออกมาแสดงบทบาทสมมติ โดยต้องมีการตกแต่งบาดแผลให้เหมือนจริงตามวัสดุที่จัดให้ และนำเสนอวิธีการห้ามเลือดและการทำแผลโดยใช้ผ้าสามเหลี่ยม ผ้ายัด

4.5 เมื่อปฐมพยาบาลโดยการห้ามเลือดเสร็จแล้ว ให้ออกมานำเสนอวิธีการห้ามเลือดให้เพื่อนๆ ฟัง (เอกสารหมายเลข 1)

4.6 ร่วมกันอภิปรายสรุปเรื่องบาดแผล การห้ามเลือด และวิธีการใช้ผ้าพันแผล

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

5.1 สมาชิกยูวกาชาดสามารถอธิบายและสาธิตวิธีการช่วยเหลือเมื่อพบคนที่มีบาดแผลเลือดออกได้

5.2 สมาชิกยูวกาชาดสามารถแสดงและสาธิตวิธีการห้ามเลือดได้

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม ห้ามเลือด ทำแผล มี 1 รูปแบบ คือ การประเมินผลงาน โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ประเมินผลงาน	แบบการประเมินผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินผลงาน เรื่อง ห้ามเลือด ทำแผล

กลุ่มที่ (ชื่อกลุ่ม) .....

ชื่อสมาชิกในกลุ่ม

1. .... 2. ....
3. .... 4. ....
5. .... 6. ....

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน		
		3	2	1
1	รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น			
2	สามารถทำการห้ามเลือดจากบาดแผลที่ได้รับบาดเจ็บได้ถูกต้อง			
3	กระตือรือร้นในการทำงาน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
4	กล้าแสดงออก			
5	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
	รวม			

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี = 3

พอใช้ = 2

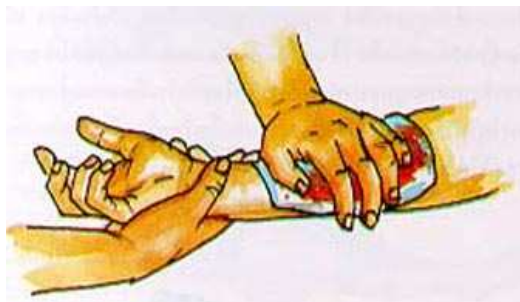
ปรับปรุง = 1

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

เอกสารหมายเลข 1

ใบความรู้ การห้ามเลือด

บาดแผล

บาดแผล หมายถึงการชอกช้ำและ/ หรือฉีกขาดของผิวหนังและเนื้อเยื่อของร่างกายตามความรุนแรงของสิ่งที่กระทบและตำแหน่งที่เกิดบาดแผลนั้นๆ

ชนิดของบาดแผล (Classification of Wounds)

แบ่งตามลักษณะของบาดแผลออกได้เป็นประเภท ดังนี้

1. บาดแผลปิด (Cloerd) เป็นแผลที่ได้รับอันตรายจากวัตถุไม่มีคม ผิวหนังไม่ฉีกขาดได้แก่ แผลฟกช้ำหรือห้อเลือด หัวโน แผลที่อวัยวะภายในได้รับบาดเจ็บรุนแรง
2. บาดแผลเปิด (Open Wounds) ได้แก่ แผลถลอก แผลตัด แผลฉีกขาด แผลถูกแทง แผลถูกยิง แผลอวัยวะส่วนปลายถูกตัด

แผลฟกช้ำ ห้อเลือด

มีการฉีกขาดของเนื้อเยื่อและหลอดเลือดฝอยใต้ผิวหนัง อาจทำให้เกิดห้อเลือดได้ ถ้ามีการคั่งของเลือดบริเวณนั้นมากทำให้เกิดการบวมและสีผิวเปลี่ยนไป

หัวโน

เป็นการบาดเจ็บที่ศีรษะ เกิดจากถูกกระทบ หกล้ม ทำให้มีเลือดออกใต้ผิวหนังเป็นก้อนนูนขึ้นมาเนื่องจากบริเวณนั้นมีเลือดมาเลี้ยงมาก ส่วนมากเกิดในเด็กเล็ก

การปฐมพยาบาล

1. ประคบด้วยความเย็นภายใน 24 ชั่วโมงแรกเพื่อให้เลือดหยุดตัวเป็นการห้ามเลือด
2. ประคบด้วยความร้อนภายใน 24 ชั่วโมงต่อมาเพื่อลดอาการบวม

แผลถลอก

เป็นแผลตื้นๆ ผิวหนังถลอกหรือขีดข่วนมีเลือดออกเล็กน้อย

การปฐมพยาบาล

1. ล้างแผลด้วยน้ำสะอาดและสบู่ จะช่วยลดการติดเชื้อและทำให้แผลหายเร็ว
2. ถ้ามีเลือดซึม ให้ใช้ผ้าสะอาดกดห้ามเลือด ประมาณ 2-3 นาที

3. ใส่ยาหรือไมก็ได้ ถ้าจำเป็นควรใส่ยาสำหรับแผลสด ปิดแผลหรือไมก็ได้
บาดแผลที่ทำให้อวัยวะภายในได้รับบาดเจ็บรุนแรง

เกิดจากถูกกระแทก เช่น รถชน ผู้บาดเจ็บมีเลือดออกภายใน อาจทำให้เกิดภาวะช็อกและเสียชีวิตได้ เช่น บาดแผลบริเวณสมอง ช่องอกและช่องท้อง เป็นต้น

การปฐมพยาบาล

1. ควรสังเกตภาวะช็อก และรีบช่วยเหลือ
2. รีบนำส่งโรงพยาบาล ถ้าผู้บาดเจ็บหยุดหายใจและหัวใจหยุดเต้น ต้องช่วยเหลือโดยการช่วยชีวิต

การช่วยชีวิต

แผลฉีกขาด (Laceration)

เกิดจากวัตถุที่ไม่คมแต่แรงพอที่จะทำให้ผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนังฉีกขาดได้ ขอบแผลจะรุ่งกระริ่ง เช่น ถูกตี รถชน ระเบิด เป็นต้น

การปฐมพยาบาล ใช้วิธีการห้ามเลือด

แผลตัด (Cut Wounds)

แผลตื้น เกิดจากของมีคมบาดผิวหนังไม่ลึกขอบแผลเรียบ มีเลือดออกเล็กน้อย เช่น มีดบาด ถูกขวาน

การปฐมพยาบาล

1. ล้างแผลด้วยน้ำสะอาดและสบู่ จะช่วยลดการติดเชื้อและทำให้แผลหายเร็ว
2. ถ้ามีเลือดซึม ให้ใช้ผ้าสะอาดกดห้ามเลือด ประมาณ 2-3 นาที
3. ใส่ยาหรือไมก็ได้ ถ้าจำเป็นควรใส่ยาสำหรับแผลสด ปิดแผลหรือไมก็ได้

แผลลึกกว้าง เกิดจากของมีคม เช่น มีด ขวาน ขอบแผลเรียบ แต่เลือดออกมาก

การปฐมพยาบาล ใช้วิธีการห้ามเลือด

แผลถูกยิง

เกิดจากกระสุนปืนจะเห็นรอยกระสุนปืนเข้าและออกหรือกระสุนปืนอาจฝังในได้ รอยกระสุนปืนเข้า บาดแผลลึกกว่ารอยกระสุนปืนออก ผู้บาดเจ็บจะได้รับอันตรายมากน้อยขึ้นอยู่กับวิถีของกระสุนปืนและอวัยวะภายในที่ได้รับบาดเจ็บ

การปฐมพยาบาล ใช้วิธีการห้ามเลือด

แผลอวัยวะส่วนปลายถูกตัดขาด (Amputated body parts wound)

เกิดจากของมีคมที่ทำให้อวัยวะส่วนปลายถูกตัดขาด ทำให้ผู้บาดเจ็บเสียเลือดมากหรืออาจเกิดจากอุบัติเหตุรถชนหรือของแข็งกดทับก็ได้

การปฐมพยาบาล

1. ใช้วิธีการห้ามเลือด
2. นำอวัยวะที่ขาดใส่ถุงพลาสติกที่สะอาดและแห้ง (อย่างอวัยวะที่ถูกตัดขาด)
3. ปิดปากถุงให้แน่น (เขียนชื่อ นามสกุล เวลา ที่เกิดเหตุ)

4. ใส่ในภาชนะที่ใส่น้ำแข็งผสมน้ำ
5. รีบนำส่งตรงเพยาบาลพร้อมผู้บาดเจ็บ

ข้อห้าม

ห้ามขันชะเนาะเด็ดขาด เพราะจะทำให้เลือดไม่สามารถไปเลี้ยงเนื้อเยื่อส่วนปลายได้ อาจทำให้เนื้อเยื่อตาย

แผลถูกแทง

เป็นแผลที่เกิดจากวัตถุปลายแหลมแทงเข้าสู่ร่างกาย เช่น มีดคมปลายแหลม ตะปู หรือของแหลมคมต่างๆ บาดแผลจะเล็กแต่ลึก ถ้าลึกลงไปถูกอวัยวะสำคัญ จะมีเลือดออกมาเป็นสาเหตุ ทำให้เลือดออกภายในได้ วัตถุนั้นอาจจะปักคาอยู่หรือไม่ก็ได้ เช่น แผลถูกแทงที่หน้าอก ช่องท้อง หรือตามร่างกายทั่วไป

การปฐมพยาบาล

แผลถูกแทงไม่มีวัตถุปักคา

แผลเล็ก วิธีการช่วยเหลือ	แผลใหญ่ วิธีการช่วยเหลือ
1. ควรล้างแผลด้วยน้ำและสบู่ให้สะอาด	1. ปิดแผลห้ามเลือด
2. ปิดแผล	2. นำส่งโรงพยาบาล

แผลถูกแทงมีวัตถุปักคา

1. ใช้ผ้าสะอาดกดรอบๆ วัตถุนั้น ระวังอย่าให้วัตถุนั้นกดลึกลงไปอีก
2. พันยัดผ้าที่กดไว้ให้วัตถุนั้นอยู่นิ่ง รีบนำส่งโรงพยาบาล

1. ห้ามดึงวัตถุปักคาออก

2. ใช้ผ้าสะอาดกดรอบแผล

3. พันยัดผ้าที่กดไว้

ข้อห้าม

ห้ามดึงวัตถุที่ปักคาออกเด็ดขาด เพราะจะทำให้เลือดออกมาก

แผลถูกแทงหรือถูกยิงบริเวณหน้าอก

1. ถ้าผู้บาดเจ็บรู้สึกตัวดี ให้ปิดแผลด้วยมือของตัวเองไว้ก่อน
2. ใช้ผ้าสะอาดปิดแผลในขณะที่หายใจออก แล้วพันผ้าให้แน่นพอสมควรและสังเกตการหายใจ
3. ประคองผู้บาดเจ็บที่รู้สึกตัวในท่าที่สบายเอียงตัวไปข้างที่บาดเจ็บ

4. ถ้าผู้ป่วยเจ็บหมดสติ ให้นอนในท่าที่ปลอดภัย โดยตะแคงทับข้างที่บาดเจ็บ
บาดแผลบริเวณท้อง

การปฐมพยาบาล

1. ถ้ามีลำไส้ทะลักออกมา ให้ใช้ผ้าชุบน้ำหมาดๆ คลุมบนลำไส้ แล้วใช้ผ้าสะอาดพันรอบแน่นพอสมควร เพื่อป้องกันไม่ให้ลำไส้แห้ง รีบนำส่งโรงพยาบาล

2. ถ้าผู้ป่วยเจ็บรู้สึกตัวดี ให้นอนหงอเข้าและช่วยประคองเข้าจะช่วยลดความเจ็บปวด

เลือดกำเดา

หมายถึง เลือดที่ออกจากโพรงจมูก จากสาเหตุต่างๆ

การปฐมพยาบาล

1. ให้ผู้ป่วยเจ็บนั่งลง ก้มศีรษะไปข้างหน้า ถ้าเอียงศีรษะไปข้างหลังเลือดอาจไหลกลับลงในคอ ทำให้อาเจียนได้
2. ให้ผู้ป่วยเจ็บหายใจทางปาก (จะช่วยให้ผู้ป่วยเจ็บสงบลงได้) บีบจมูกตรงใต้กระดูกจมูกระยะประมาณ 5-10 นาที
3. ถ้ามีกระเป๋าน้ำแข็งให้วางบนตั้งจมูก
4. ถ้าเลือดหยุดไหลแล้ว ให้ผู้ป่วยเจ็บนั่งพักสักครู่
5. ถ้าเลือดยังไม่หยุด ให้รีบนำส่งโรงพยาบาล

ข้อสังเกต

บาดแผลทุกชนิดที่เสียเลือดมาก

1. ควรสังเกตภาวะช็อกและรีบแก้ไข
2. ห้ามให้อาหาร ยา และน้ำทางปากแก่ผู้ป่วยเจ็บที่มีอาการรุนแรง

3. หลีกเลี่ยงการสัมผัสเลือด ควรสวมถุงมือ ในกรณีบาดแผลบริเวณแขน-ขามีเลือดออกมาก

ห้ามขันชะเนาะ เพราะเลือดไม่สามารถไปเลี้ยงเนื้อเยื่อส่วนปลายได้
บาดแผลบริเวณศีรษะ

ควรสังเกตอาการอย่างใกล้ชิด เพราะสมองอาจได้รับความกระทบกระเทือน เช่น ชีमลง
อาเจียน ปวดศีรษะ เป็นต้น

การเสียเลือด

หมายถึง การที่เลือดออกจากหลอดเลือดเนื่องจากหลอดเลือดถูกทำลายหรือถูกตัดขาด
โดยสาเหตุต่างๆ ฉะนั้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุผู้บาดเจ็บอาจมีการเสียเลือด

การบาดเจ็บของหลอดเลือด

หลอดเลือดในร่างกายมี 3 ชนิด สามารถสังเกตเพื่อจำแนกชนิดของหลอดเลือดที่ได้รับ
บาดเจ็บดังนี้

1. หลอดเลือดแดง เลือดที่ออกจะพุ่งตามจังหวะการเต้นของหัวใจ มีสีแดงสด
2. หลอดเลือดดำ เลือดที่ออกมาไม่มีสีแดงคล้ำ ไหลรินไม่แรง และไม่พุ่งตามจังหวะของหัวใจ
3. หลอดเลือดฝอย เลือดที่ออกจะมีลักษณะซึมตามบาดแผล

ประเภทของการเสียเลือด มี 2 ชนิด คือ

1. การเสียเลือดภายใน (Internal Hemorrhage) คือ เลือดออกภายในร่างกาย ไม่ไหลออก
ภายนอก เช่น แผลที่ปอด หัวใจ แผลในกระเพาะอาหาร ลำไส้ ตับ ม้าม ไต เป็นต้น
2. การเสียเลือดภายนอก (External Hemorrhage) คือ เลือดออกจากบาดแผลที่อยู่
ภายนอกในร่างกาย เช่น บาดแผลที่แขน ขา ลำตัว ศีรษะ เป็นต้น และ/หรืออวัยวะภายในอาจได้รับ
บาดเจ็บ

อาการของการเสียเลือด

ซีด ตัวเย็น ชีพจรเบา หายใจเร็ว หอบถี่ กระสับกระส่ายไม่อยู่นิ่ง กระจายน้ำมาก ความ
ดันโลหิตต่ำ

การห้ามเลือด

เลือดที่ออกจากร่างกาย โดยปกติแล้วประมาณ 3-10 นาที จะแข็งตัวได้เอง (clot) เป็นลิ่ม
เลือดอุดรูของเส้นเลือดที่ฉีกขาด ในกรณีที่มีบาดแผลรุนแรงอาจทำให้ผู้บาดเจ็บมีการเสียเลือด สิ่ง
แรกที่ต้องกระทำคือการห้ามเลือด ซึ่งการห้ามเลือดมี 3 วิธี ได้แก่ การใช้มือกดบนบาดแผล การใช้
ผ้ากดบนบาดแผล การกดบนหลอดเลือดแดงใหญ่

การใช้มือกดบนบาดแผล

ในกรณีที่ผู้บาดเจ็บรู้สึกตัวดีอาจใช้นิ้วมือหรือมือของผู้บาดเจ็บกดบนบาดแผลโดยตรง

การใช้ผ้ากดบนบาดแผล

ใช้ผ้าสะอาดขุ้มกดบนบาดแผลโดยตรงนานประมาณ 5-10 นาที ถ้าผ้าปิดแผลชุ่มเลือดไม่ควรเอาออก ให้ให้ผ้าสะอาดอีกชั้น ปิดทับผ้าชั้นแรก เพราะถ้าเอาผ้าชั้นแรกออกอาจทำให้ล้ิมเลือดหลุดออกไปด้วย ถ้ามีบาดแผลบริเวณส่วนแขน ขา ต้องยกส่วนนั้นให้สูงกว่าระดับหัวใจ (ต้องไม่มีกระดูกหัก) จะช่วยลดแรงดันเลือดในหลอดเลือด ทำให้เลือดหยุดได้ง่าย

ข้อสังเกต

ใช้ผ้าพันยึดให้แน่นพอสมควร สังเกตสีผิวหนัง หรือคลำชีพจรส่วนปลายได้

การกดบนหลอดเลือดแดงใหญ่

โดยใช้นิ้วมือกดบนหลอดเลือดแดงเหนือบาดแผล จะทำให้เลือดออกจากบาดแผล

น้อยลง

การใช้ผ้าสามเหลี่ยม

ผ้าสามเหลี่ยม ควรใช้ผ้าซึ่มซับน้ำได้ดี เช่น ผ้าลินิน ผ้าดิบ ผ้าฝ้าย ขนาดผ้าสี่เหลี่ยมจัตุรัส ยาวด้านละ 36-40 นิ้ว แบ่งทแยงมุม จะได้ผ้าสามเหลี่ยม 2 ชิ้น

การใช้ผ้าสามเหลี่ยมห้ามเลือด

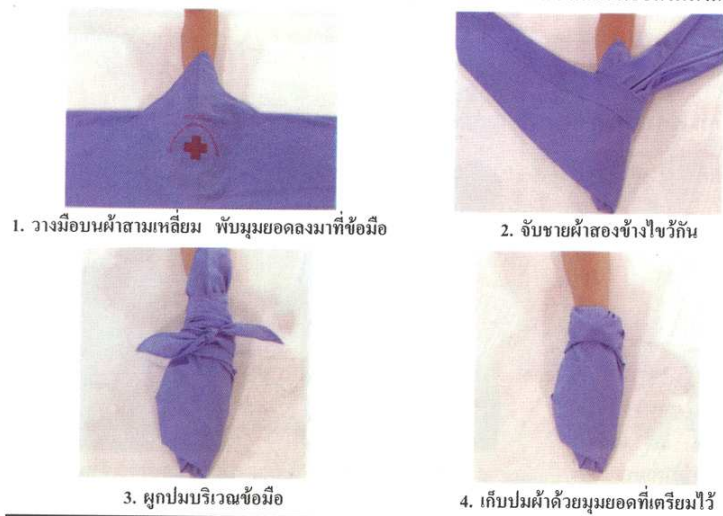

1. ขุ้มผ้ากดลงบนบาดแผล

2. ยกว้ยะให้สูง

3. ใช้ผ้าพันยึดแน่นพอสมควร

การใช้ผ้าสามเหลี่ยมกรณีบาดแผลบริเวณมือ แผลฉีกขาดเลือดออกไม่มาก

การใช้ผ้าสามเหลี่ยมบริเวณศีรษะ

การใช้ผ้าสามเหลี่ยมคล้องแขนกรณีบาดเจ็บที่แขน

ผ้าม้วนยัด

หลักการใช้ผ้าม้วน

1. ม้วนผ้าให้แน่น
2. ผ้าต้องแห้งและสะอาด
3. หงายผ้าม้วนเสมอ
4. พันผ้าจากส่วนปลายไปหาส่วนโคน (เพื่อเป็นการไล่เลือดดำกลับสู่หัวใจ)

1. จับม้วนผ้า โดยการหงายม้วนผ้าเสมอ

2. พันผ้าจากส่วนปลายไปหาส่วนโคน

การใช้ผ้าม้วนยัดห้ามเลือด

1. ขยี้ม้วนผ้ากดลงบนบาดแผล

2. พันทับด้วยผ้าม้วนยัด

3. พันผ้าจากส่วนปลายไปหาส่วนโคน

การใช้ผ้าม้วนยัดพันข้อมือ

1. หงายม้วนผ้าพันทับหลังมือสองรอบ

2. พันแบบรูปเลขแปดจนจบบริเวณข้อมือ

การใช้ผ้าม้วนยัดกรณีมือขาด

1. ขยี้ม้วนผ้ากดลงบนบาดแผล

2. พันทับด้วยผ้าม้วนยัด

3-5. พันผ้าแบบรูปเลขแปดจนจบบริเวณข้อมือ

การใช้ผ้าม้วนยึดพันข้อเท้า

1. หงายม้วนผ้าพันทับหลังเท้าสองรอบ

2. พันเฉียงไปด้านข้างเท้า

3. พันอ้อมสันเท้าวกกลับมาหลังเท้า

4. พันแบบรูปเลขแปดจนจบบริเวณข้อเท้า

กิจกรรม หน้ากากอนามัย

1. ชื่อกิจกรรม หน้ากากอนามัย
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น
  - 2.2 สามารถประดิษฐ์ได้ถูกต้อง
  - 2.3 ดูแลรักษาหน้ากากอนามัยได้ถูกต้อง
  - 2.4 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.5 กล้าแสดงออก
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 กรรไกรตัดผ้า
  - 3.2 ด้ายและเข็มเย็บผ้า
  - 3.3 ผ้าฝ้าย ผ้ายัด หรือผ้าสาหลูเนื้อแน่น กว้าง 6 นิ้วครึ่ง ยาว 7 นิ้วครึ่ง จำนวน 2 ชิ้น
  - 3.4 ยางยืดหรือใส่ไก่สำหรับทำหู ความยาว 7 นิ้ว จำนวน 2 เส้น
  - 3.5 โปสเตอร์รูปหน้ากากผ้าสวยสวยๆ / ภาพคนเป็นไข้หวัด
  - 3.6 ห้องสมุด/ อินเทอร์เน็ต
  - 3.7 ใบความรู้การทำหน้ากากอนามัย
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้สมาชิกยูวกาชาดดูภาพที่นำเสนอว่า ถ้านักเรียนเป็นผู้ที่ป่วยในรูปภาพ นักเรียนจะถูกคนรอบข้างมองอย่างไร และเมื่อเราเป็นไข้หวัดเราจะป้องกันไม่ให้เชื้อโรคไปติดต่อกันคนอื่นได้อย่างไร (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.2 แบ่งสมาชิกยูวกาชาดออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน
  - 4.3 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดทำหน้ากากอนามัย โดยปฏิบัติตามกิจกรรมตามขั้นตอนดังต่อไปนี้
    - 4.2.1 ตัวแทนกลุ่มรับอุปกรณ์การทำหน้ากากอนามัยจากครูผู้สอน
    - 4.2.2 สมาชิกยูวกาชาดร่วมกันทำหน้ากากอนามัยภายในกลุ่มของตน คนละ 1 ชิ้น
    - 4.2.3 ทำหน้ากากอนามัยตามขั้นตอนที่ครูผู้สอนบรรยายและสาธิต (เอกสารหมายเลข 3)
    - 4.2.4 เมื่อทำหน้ากากอนามัยเสร็จแล้ว ให้สมาชิกยูวกาชาดออกมาแนะนำผลงาน (เอกสารหมายเลข 1)
    - 4.2.4 ร่วมกันสรุปประโยชน์ของหน้ากากอนามัยและการดูแลรักษา
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดสามารถประดิษฐ์หน้ากากอนามัย บอกประโยชน์ของหน้ากากอนามัยได้ และบอกวิธีการดูแลรักษาหน้ากากอนามัยได้

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม หน้ากากอนามัย มี 1 รูปแบบ คือ การตรวจการทำ
 หน้ากากอนามัย โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจการทำหน้ากากอนามัย	แบบประเมินการทำหน้ากากอนามัย	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม หน้ากากอนามัย

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน			
		4	3	2	1
1	รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัย ของตนเองและผู้อื่น				
2	สามารถประดิษฐ์ได้ถูกต้อง				
3	ดูแลรักษาหน้ากากอนามัยได้ถูกต้อง				
4	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย				
5	กล้าแสดงออก				
รวม					

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

การปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีมาก	ให้	4	คะแนน
การปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี	ให้	3	คะแนน
การปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง	ให้	2	คะแนน
การปฏิบัติงานอยู่ในระดับปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

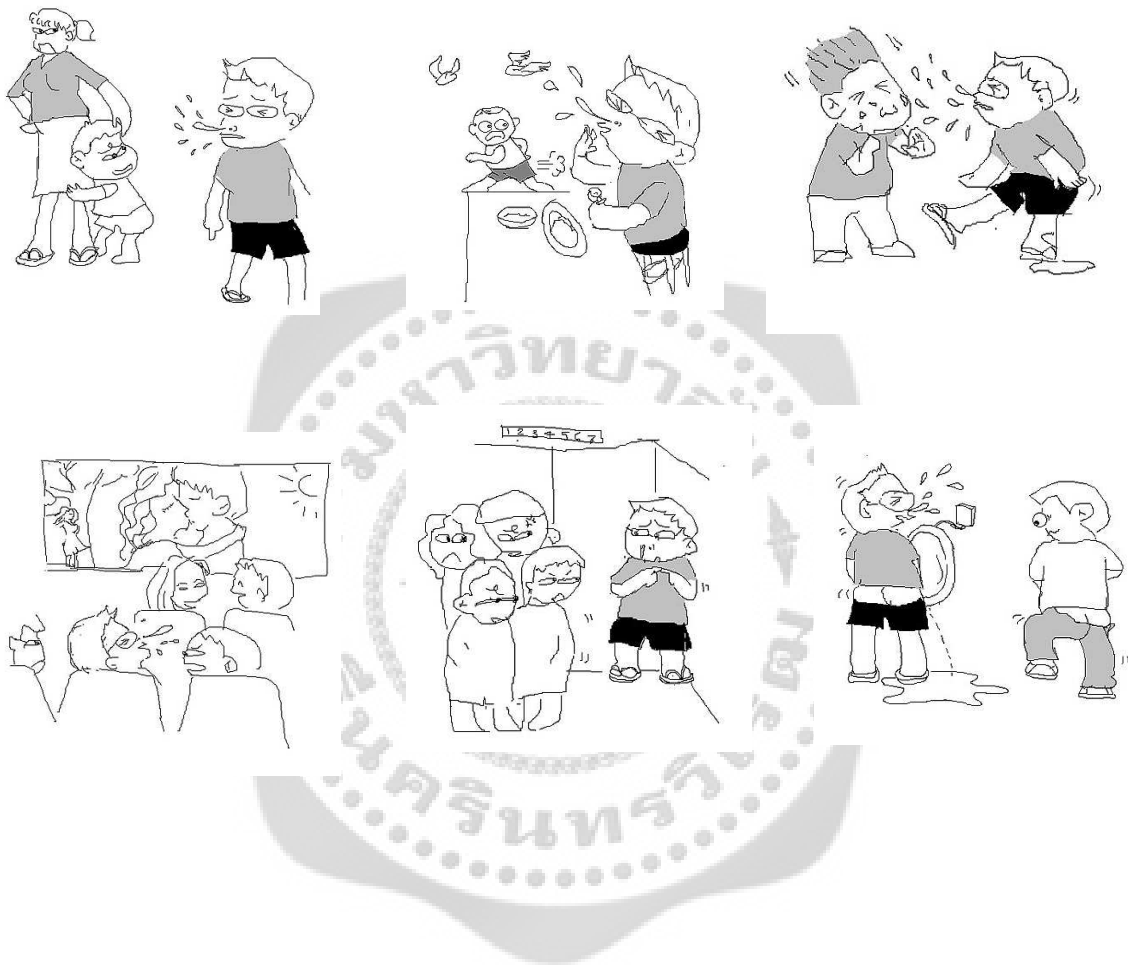
เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
13-16	ดีมาก
9-12	ดี
5-8	พอใช้
1-4	ปรับปรุง

ใบงาน

คำชี้แจง ให้สมาชิกยกวาทาชาตดูภาพแล้วบรรยายความรู้สึกว่า หากเราเป็นผู้ป่วยที่อยู่ในภาพ เราจะถูกมองจากคนรอบข้างอย่างไร

ใบความรู้ การทำหน้ากากอนามัย

วิธีการทำหน้ากากอนามัย

- นำผ้าที่เตรียมไว้มาพับครึ่งตามความผ้าแล้วพับจับจีบทวิซ ขนาด 1 นิ้ว ตรงกลางผ้า กลัดเข็มหมุดหรือเนาตรึงไว้ ทำอีกชั้นเช่นเดียวกัน
- นำผ้าที่พับไว้ตามข้อ 1 มาวางโดยหันด้านนอกขึ้น นำยางยืดมาวางที่มุมผ้าด้านกว้าง ด้านบนและด้านล่าง ด้านละ 1 เส้น กลัดเข็มหมุดหรือเนาตรึงไว้
- นำผ้าที่พับไว้อีกชั้นมาวางซ้อนกับผ้าชั้นแรกที่ตรึงยางยืดไว้ โดยหันผ้าด้านนอกชนกัน แล้วเย็บจักรหรือด้นถอยหลังรอบผ้าสี่เหลี่ยม ให้ห่างจากริมผ้าด้านละครึ่งเซนติเมตร โดยเว้นช่องว่างไว้กลับตะเข็บประมาณ 1 นิ้ว
- ขลิบผ้าตรงมุมทั้ง 4 มุมให้ใกล้กับรอยเย็บ (เพื่อเวลากลับตะเข็บจะได้เรียบร้อย สวยงาม) แล้วกลับตะเข็บตรงช่องที่เว้นไว้
- สอยปิดช่องที่เว้นไว้ให้เรียบร้อย

วิธีการทำใส่ไก่ (แทนยางยืด)

- ตัดผ้าเป็นชิ้นยาวประมาณ 15-16 นิ้ว กว้าง 1 นิ้วครึ่ง จำนวน 4 เส้น
- พับริมผ้าเข้าหากันตามความกว้างแล้วทบอีกครั้ง
- เย็บตามแนวยาวตลอดจนสุดผ้า
- นำผ้าที่ได้ทั้ง 4 เส้นมาเย็บติดมุมทั้ง 4 มุม แทนยางยืด

วิธีการสวมหน้ากากอนามัย

1. ล้างมือให้สะอาด
2. คล้องสายรัดหน้ากากอนามัยที่ใบหูทั้งสองข้าง หากเป็นชนิดที่มีลวดให้ด้านที่มีลวดอยู่ด้านบนของสันจมูก
3. ดึงหน้ากากอนามัยให้คลุมทั้งจมูก ปาก และคาง ปรับสายรัดให้กระชับแนบสนิทกับใบหน้า

การดูแลหน้ากากอนามัย

1. ถ้าใช้หน้ากากอนามัยชนิดกระดาษ ควรเปลี่ยนวันละครั้ง และทิ้งหน้ากากที่ใช้แล้วลงในถังขยะที่มีฝาปิด
2. ถ้าใช้หน้ากากอนามัยชนิดผ้า สามารถซักด้วยน้ำและผงซักฟอก ผึ่งแดดจัดๆ ให้แห้งแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก
3. หากหน้ากากอนามัยชำรุดหรือเปรอะเปื้อนน้ำมูกหรือเสมหะมาก ควรเปลี่ยนใช้หน้ากากอนามัยอันใหม่
4. ไม่ใช้หน้ากากอนามัยร่วมกับผู้อื่น

กิจกรรม ปฐมพยาบาลถูกวิธี ซีวีปลอดภัย

1. ชื่อกิจกรรม ปฐมพยาบาลถูกวิธี ซีวีปลอดภัย
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น
  - 2.2 สามารถปฐมพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับอันตรายจากการได้รับสารเคมีได้
  - 2.3 กระตือรือร้นในการทำงาน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.4 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
  - 2.5 มีความกล้าแสดงออก
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

3.1 ภาพคนถูกสารพิษ	3.2 โบราณ
3.3 โบราณ	3.4 ห้องสมุด/ ห้องปฐมพยาบาล
3.5 อินเทอร์เน็ต	
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้สมาชิกยูวกาชาดดูภาพ แล้วร่วมกันสนทนาว่าจะเกิดอะไรขึ้น ถ้าเพื่อนๆ ได้รับสารเคมีที่มีฤทธิ์ที่เป็นอันตราย
  - 4.2 ครูผู้สอนแบ่งสมาชิกยูวกาชาดออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน
  - 4.3 ครูผู้สอนทำสลากให้สมาชิกยูวกาชาดจับ ดังนี้ วิธีการปฐมพยาบาลสารพิษเข้าทางเดินหายใจ วิธีการปฐมพยาบาลสารพิษเข้าทางปาก วิธีการปฐมพยาบาลสารพิษสัมผัสทางผิวหนัง และวิธีการปฐมพยาบาลเข้าทางตา (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.5 สมาชิกยูวกาชาดแต่ละกลุ่มศึกษาข้อมูลตามหัวข้อที่กลุ่มตนเองจับสลากได้ (เอกสารหมายเลข 3) แล้วออกมาอธิบายและสาธิตให้กลุ่มอื่นดู เพื่อนกลุ่มอื่นปฏิบัติตามกลุ่มสาธิต (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.6 ครูผู้สอนและสมาชิกยูวกาชาดร่วมกันสรุป เรื่อง การปฐมพยาบาลผู้ได้รับสารเคมี
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดสามารถปฐมพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับอันตรายจากสารเคมีได้ถูกต้องตามขั้นตอน และถูกต้องตามหลักวิชาการ
6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม ปฐมพยาบาลถูกวิธี ซีวีปลอดภัย มี 1 รูปแบบ คือ การนำเสนอผลงาน โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
การนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

ใบงาน ปฐมพยาบาลถูกวิธี ซีวีปลอดภัย

คำชี้แจง ให้สมาชิกยุวกาชาดแต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อการปฐมพยาบาลตามที่กำหนดมา 1 หัวข้อ แล้วเขียนขั้นตอนการปฐมพยาบาลพร้อมทั้งออกมาแสดงวิธีการปฐมพยาบาลที่หน้าชั้นเรียน **ภาระงานที่ปฏิบัติ**

1. ให้สมาชิกยุวกาชาดเลือกหัวข้อการปฐมพยาบาลที่กำหนดให้ 1 หัวข้อ ดังนี้
  - 1.1 วิธีการปฐมพยาบาลสารพิษเข้าทางเดินหายใจ
  - 1.2 วิธีการปฐมพยาบาลสารพิษเข้าทางปาก
  - 1.3 วิธีการปฐมพยาบาลสารพิษสัมผัสทางผิวหนัง
  - 1.4 วิธีการปฐมพยาบาลเข้าทางตา
2. เขียนขั้นตอนการปฐมพยาบาล
3. แสดงบทบาทสมมติวิธีการปฐมพยาบาลตามขั้นตอน

การประเมินผลงาน

พิจารณาตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. วิธีการปฐมพยาบาล
2. แสดงบทบาทสมมติวิธีการปฐมพยาบาล
3. ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

กลุ่มที่ (ชื่อกลุ่ม) .....

สมาชิกในกลุ่ม

1. .... 2. ....
3. .... 4. ....
5. .... 6. ....

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน		
		3	2	1
1	รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัย ของตนเองและผู้อื่น			
2	สามารถปฐมพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับ อันตรายจากการได้รับสารเคมีได้			
3	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
4	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
5	ความกล้าแสดงออก			
รวม				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ดี = 3
พอใช้ = 2
ปรับปรุง = 1

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

ใบความรู้ ปฐมพยาบาลอุบัติเหตุ ชีวิตปลอดภัย

สารพิษ หมายถึง สารใดๆ ที่สัมผัสหรือเข้าสู่ร่างกายแล้วก่อให้เกิดอันตราย
ทางเข้าสารพิษ

1. ทางเดินหายใจ โดยการสูดดมก๊าซหรือไอระเหยของสารเคมี
2. ทางปาก
3. ทางผิวหนัง

สารพิษเข้าทางเดินหายใจ ก๊าซพิษที่เข้าสู่ทางเดินหายใจ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ก๊าซที่ทำให้ร่างกายขาดออกซิเจน เช่น ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์
2. ก๊าซที่ทำให้เกิดอาการระคายเคืองต่อระบบทางเดินหายใจ ถ้าได้รับในปริมาณมาก อาจทำให้ตายได้ เช่น ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์
3. ก๊าซที่ทำให้เกิดอันตรายทั่วร่างกาย เมื่อเข้าไปในร่างกายจะทำให้เม็ดเลือดแตก ปัสสาวะเป็นเลือด ตาเหลือง ตัวเหลือง ได้แก่ ก๊าซอาร์ซีน (ARSINE)

การปฐมพยาบาล

1. เคลื่อนย้ายผู้ที่ได้รับก๊าซพิษไปยังสถานที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์ ถ้ายาพิษตก และห้ามคนมุง
2. เปิดทางเดินหายใจให้โล่ง ถ้าหยุดหายใจให้รีบช่วยเหลือ
3. คลายเสื้อผ้าให้หลวม
4. ตรวจการหายใจและชีพจร ถ้ามีปัญหาให้รีบทำการช่วยเหลือ
5. รีบนำส่งโรงพยาบาล

สารพิษเข้าทางปาก

การปฐมพยาบาลกรณีรู้สึกตัว

1. ทำให้อาเจียน ถ้าสารพิษเข้าสู่ร่างกายในเวลาไม่นาน และเป็นสารพิษที่ไม่กัดทำลายเนื้อเยื่อ หรือไม่ไชสารที่ระเหยได้ เช่น ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ให้ปฏิบัติดังนี้

1.1 ล้วงคอ

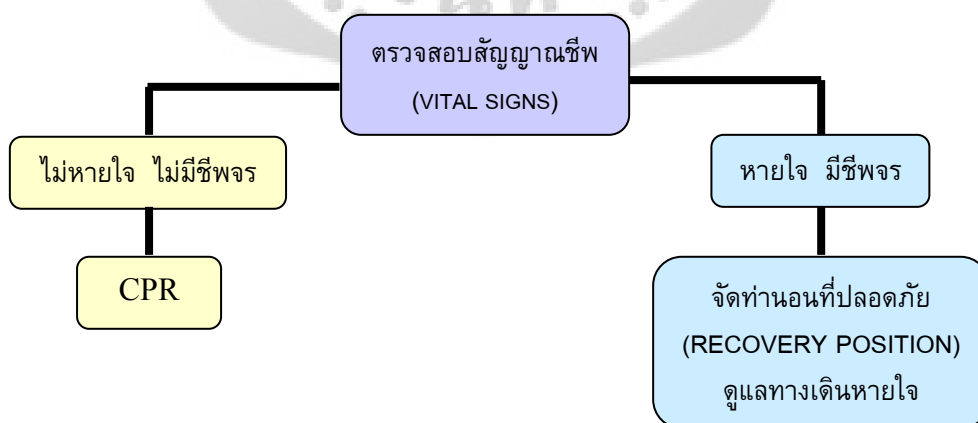
- 1.2 ดื่มน้ำเกลือแร่ อัตราส่วน เกลือ 1 ช้อนโต๊ะ ผสมน้ำ 1 แก้ว
- 1.3 ดื่มน้ำขี้ติบประมาณ 5-10 ฟอง
2. ทำให้สารพิษเจือจาง โดยดื่มน้ำหรือนม 1 ลิตร สำหรับผู้ใหญ่ และ 1-2 แก้ว สำหรับเด็ก
3. ดูดซับสารพิษในทางเดินอาหาร โดยใช้ผงถ่านซึ่งมีคุณสมบัติดูดซับสารพิษในกระเพาะอาหารและลำไส้ ทำให้สารพิษถูกดูดซึมช้าลง
  - ผงถ่านบด ขนาดรับประทาน 50-100 กรัม ผสมน้ำ 1 แก้ว (250 มล.)
  - ผงถ่านเม็ด ขนาดรับประทาน 2-4 เม็ด ดื่มน้ำตาม 1 แก้ว

ข้อสังเกต

1. การดื่มน้ำหรือนม นอกจากช่วยเจือจางสารพิษทำให้สารพิษถูกดูดซึมช้าลงแล้ว ยังช่วยเคลือบและป้องกันอันตรายต่อเยื่อบุทางเดินอาหารด้วย
2. นำผู้เคราะห์ร้ายส่งโรงพยาบาลโดยด่วน พร้อมกับสิ่งที่อาเจียนออกมาเพื่อการวินิจฉัยสารพิษที่ได้รับ

การปฐมพยาบาลกรณีไม่รู้สีกตัว

ข้อห้าม

1. ห้ามทำให้อาเจียน
2. ห้ามให้น้ำและอาหารทางปาก

สารพิษสัมผัสผิวหนัง

การปฐมพยาบาล

1. ถ้าเป็นผงให้ปัดออกจากตัว (ระวังฟุ้งกระจาย)
2. ล้างน้ำด้วยวิธีปล่อยน้ำไหลผ่าน
3. ถอดเสื้อผ้า เครื่องประดับ และคอนแทคเลนส์ ที่สัมผัสสารพิษ
4. ปฐมพยาบาลตามอาการ

สารพิษเข้าตา ทำให้เกิดการระคายเคืองของเยื่อตา อาจทำให้ตาบอดได้

การปฐมพยาบาล

1. ล้างตาด้วยน้ำสะอาดมากๆ นานๆ โดยให้นอนตะแคงด้านที่ตาได้รับสารพิษลง
2. ปิดตาด้วยผ้าสะอาด
3. รีบนำส่งโรงพยาบาล

ข้อห้าม ห้ามขยี้ตา

กิจกรรม ถูกโรค ถูกคน ถูกเวลา

1. ชื่อกิจกรรม ถูกโรค ถูกคน ถูกเวลา
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น
  - 2.2 สามารถบอกประเภทของยาและวิธีเก็บรักษายาได้
  - 2.3 สามารถปฏิบัติตามหลักการใช้ยาได้อย่างถูกวิธี
  - 2.4 มีความกล้าแสดงออก กระตือรือร้นในการทำงาน
  - 2.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

3.1 ตัวอย่างยาชนิดต่างๆ	3.2 ไบงาน/ ไบความรู้
3.3 ห้องสมุด/ ห้องปฐมพยาบาล	3.4 อินเทอร์เน็ต
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดเล่นเกมหาคู่ โดยที่ครูผู้สอนเตรียมบัตรคำชื่อยา และบัตรคำอาการของโรค (เอกสารหมายเลข 3) โดยให้สมาชิกยูวกาชาดถือบัตรอาการของโรคและชื่อยาคคนละ 1 บัตร แล้วให้แต่ละคนไปหาจับคู่ชื่อยาและอาการของโรคให้ตรงกัน โดยเกมนี้ห้ามใช้เสียง ให้แต่ละคนโชว์บัตรคำของตัวเอง แล้วดูบัตรคำของเพื่อนเพื่อจับคู่กัน คู่ใดจับคู่กันได้แล้วให้นั่งลง
  - 4.2 ครูผู้สอนอธิบายประกอบการสาธิต หรือให้สมาชิกยูวกาชาดศึกษาความรู้เกี่ยวกับหลักการใช้ยาจาก อินเทอร์เน็ต/ ไบความรู้ (เอกสารหมายเลข 4)
  - 4.3 แจกไบงานเรื่องการใชยามิตวิธี (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.4 อภิปราย ซักถาม สรุปเรื่องการใชยา
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดบอกประเภทของยา ปฏิบัติตนตามหลักการใช้ยาได้อย่างถูกวิธี และบอกวิธีเก็บรักษายาได้
6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม ถูกโรค ถูกคน ถูกเวลา มี 2 รูปแบบ คือ การทำไบงานและสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 2) โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ทำไบงาน	ไบงาน ถูกโรค ถูกคน ถูกเวลา	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

ใบงาน
ผลเสียของการใช้ยาผิดวิธี

คำชี้แจง เขียนแผนผังความคิดแสดงผลเสียของการใช้ยาผิดวิธี

ผลเสียของ
การใช้ยาผิด

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอน

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ (ชื่อกลุ่ม) .....

สมาชิกในกลุ่ม

1.	2. ....
3.	4. ....
5.	6. ....

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน		
	3	2	1
1. รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น			
2. สามารถบอกประเภทของยาและวิธีเก็บรักษาได้			
3. สามารถปฏิบัติตนตามหลักการใช้จ่ายได้อย่างถูกต้อง			
4. มีความกล้าแสดงออก กระตือรือร้นในการทำงาน			
5. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

ตัวอย่างบัตรคำ
ถูกโรค ถูกคน ถูกเวลา

ชื่อยา

พาราเซตามอล

คลอร์เฟนิรามีน

แอมโมเนียหอม

ยารักษาฝ้า

มีเบนดาโซล

ทิงเจอร์

โซดามินท์

ทิงเจอร์มหาหิงคุ์

สรรพคุณ

บรรเทาปวด
ลดไข้แก้แพ้
ลดน้ำมูกแก้วิงเวียน
คัดจมูกแก้ท้องอืด
ท้องเฟ้อ

ถ่ายพยาธิ

ใส่แผล

จุก เสียด

ท้องอืดท้องเฟ้อ
ในเด็ก

ใบความรู้ ถูกโรค ถูกคน ถูกเวลา

หลักการใช้ยา

1. ใช้ยาให้ถูกกับโรค

การใช้ยาให้ถูกกับโรค คือ ต้องพิจารณาดูว่าเราเป็นโรคอะไร แล้วจึงใช้ยาที่มีสรรพคุณในการรักษาโรคนั้นได้ เช่น เมื่อเป็นไข้ก็ควรใช้ยาลดไข้ เมื่อมีอาการปวดท้องก็ต้องใช้ยาแก้ปวดท้อง เป็นต้น

2. ใช้ยาให้ถูกขนาด

เมื่อแพทย์สั่งให้ใช้ยาในขนาดต่างๆ เราต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ไม่ใช้ยาเกินขนาดที่แพทย์สั่ง ถ้าใช้ยามากเกินขนาดที่แพทย์สั่งอาจเกิดอันตรายต่อร่างกายได้ ถ้าใช้น้อยเกินไปจะไม่มีผลในการรักษา บางครั้งเราอาจรู้สึกลำบากใจเพราะไม่เข้าใจขนาดยาที่แพทย์สั่งและจะหาของใช้ในบ้านมาตวงยาได้อย่างไรบ้างนั้น ขอให้ถือเกณฑ์ต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 ขนาดยา 1 ซี.ซี. หรือมิลลิลิตร เท่ากับ 15-20 หยด แล้วแต่หยดเล็ก หยด

ใหญ่

2.2 ขนาดยา 1 ช้อนชา เท่ากับ 4-5 ซี.ซี. (ช้อนชาที่ใช้ตามบ้านในเมืองไทย = 3 ซี.ซี.)

2.3 ขนาดยา 1 ช้อนโต๊ะเท่ากับ 15 ซี.ซี. หรือประมาณ 3 ช้อนชา (ช้อนโต๊ะไทยมีความจุประมาณ 10 ซี.ซี.)

2.4 ขนาดยา 1 ออนซ์ เท่ากับ 30 ซี.ซี. หรือ 2 ช้อนโต๊ะมาตรฐาน (3 ช้อนโต๊ะไทย)

2.5 ขนาดยา 1 ลิตร เท่ากับ 1,000 ซี.ซี. หรือประมาณ 1 ขวดแม่โขงชนิดกลม

เมื่อเรารับประทานยาหรือฉีดยาเข้าไปในร่างกาย ตัวยาจะถูกดูดซึมเข้าไปในเลือดและกระจายไปยังส่วนต่างๆ ของร่างกายเพื่อทำลายเชื้อโรค ซึ่งเชื้อโรคส่วนใหญ่จะอยู่ในเลือดเราจึงต้องรักษาความเข้มข้นของยาให้ได้ขนาดพอเหมาะที่จะทำลายเชื้อโรคได้ เพราะว่าเมื่อตัวยาถูกส่งไปยังตับ ตับถือว่ายาเป็นสิ่งแปลกปลอมร่างกายไม่ต้องการ ตับจะขับตัวยาออกจากร่างกายทำให้ความเข้มข้นของยาลดลงเรื่อยๆ ดังนั้นเราจึงต้องรับประทานยาตามที่แพทย์สั่ง เช่น 1 เม็ดทุก 4 ชั่วโมง เพื่อรักษาระดับความเข้มข้นของยาไว้

3. ใ้ยาให้ถูกวิธี

ก่อนใช้ยาทุกชนิดต้องอ่านฉลากดูวิธีการใช้ยาให้ละเอียดชัดเจน เพราะยามีหลายรูปแบบ มีวิธีการใช้แตกต่างกันไป เช่น ยาบางชนิดใช้รับประทาน บางชนิดใช้ฉีด บางชนิดใช้ทาภายนอก บางชนิดให้หยอดตา บางชนิดใช้เหน็บทางทวารหนัก บางชนิดกำหนดให้เขย่าวาดก่อนรับประทาน ยาบางชนิดเมื่อรับประทานแล้วต้องดื่มน้ำตามมากๆ เป็นต้น

4. ใ้ยาให้ถูกเวลา

การใช้ยานั้นต้องทราบว่ายานั้นควรรับประทานเมื่อใด และออกฤทธิ์อย่างไร เพราะถ้ารับประทานยาผิดเวลาที่กำหนดไป ยาอาจหมดฤทธิ์หรือไม่มีผลในการรักษา เช่น

4.1 ยาก่อนอาหาร ส่วนใหญ่เป็นยาที่มีคุณสมบัติถูกดูดซึมได้ดีในขณะท้องว่างจึงต้องรับประทานก่อนอาหารประมาณครึ่งถึงหนึ่งชั่วโมง ชั่วโมง ถ้านำยาก่อนอาหารมารับประทานหลังอาหารจะไม่ได้ผลในการรักษา เพราะตัวยาคจะถูกดูดซึมเข้าสู่กระแสโลหิตได้ยาก ยาที่ควรรับประทานก่อนอาหาร ได้แก่ ยาปฏิชีวนะบางชนิด เช่น ยาแอมพิซิลลิน เพนิซิลลิน เป็นต้น

4.2 ยาหลังอาหาร ส่วนมากเป็นยาที่มีคุณสมบัติเป็นกรด ถ้านำมารับประทานก่อนอาหารจะไปเพิ่มกรดในกระเพาะอาหารทำให้เกิดกระเพาะได้ จึงต้องนำมารับประทานหลังอาหารโดยรับประทานหลังอาหารประมาณ 15-30 นาที ตัวอย่างยาที่รับประทานหลังอาหาร ได้แก่ ยาแก้ปวด ยาลดไขมันชนิดต่างๆ เช่น พาราเซตามอล แอสไพริน

4.3 ยาก่อนนอน ส่วนมากเป็นยาที่มีคุณสมบัติกดประสาทหรือกล่อมประสาทเมื่อรับประทานแล้วจะทำให้ห้วงนอน ประสิทธิภาพในการทำงานลดลงถ้าขับรถ หรือทำงานใกล้เครื่องจักรเครื่องยนต์อาจเกิดอันตรายได้ จึงให้รับประทานยาซึ่งจะไปออกฤทธิ์ในขณะที่ผู้ป่วยกำลังนอนหลับ เช่น ยานอนหลับ เป็นต้น

5. ใ้ยาให้ถูกคน

ยาที่ผลิตขึ้นมาใช้นั้นมีจุดมุ่งหมายแล้วว่าจะนำไปใช้กับคนประเภทใด ถ้านำไปใช้ผิดคนอาจเกิดอันตรายขึ้นได้หรือไม่ได้ผลในการรักษา เช่น ยาที่ผลิตขึ้นมาใช้กับผู้ใหญ่ถ้านำไปใช้กับเด็กอาจเกิดอันตรายขึ้นได้ หรือยาที่ผลิตใช้สำหรับเด็กถ้านำมาใช้กับผู้ใหญ่ก็อาจไม่ได้ผลในการรักษา

6. ใ้ยาให้ครบระยะเวลา

เมื่อไปหาแพทย์แล้วแพทย์สั่งยามาให้รับประทานจำนวนมากพอสมควร เราต้องรับประทานยาที่แพทย์สั่งให้หมด แม้ว่าเมื่อรับประทานยาไปส่วนหนึ่งแล้วจะมีอาการดีขึ้นหรือหายจากโรคแล้วก็ตาม เพราะว่าอาการดีขึ้นนั้นเชื้อโรคอาจจะยังไม่หมดไปจากร่างกาย ถ้าหยุดยาซื้อโรคอาจจะพักตัวก่อให้เกิดโรคได้อีกและเมื่อเราใช้ยาชนิดเดิมอาจรักษาโรคไม่หาย เพราะเชื้อโรคคือยา เช่น ยาปฏิชีวนะชนิดต่างๆ ต้องรับประทานให้ครบจำนวนที่แพทย์สั่ง

กิจกรรม

อสรพิษ

1. ชื่อกิจกรรม อสรพิษ
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น
  - 2.2 สามารถบอกชนิดของงูที่มีพิษได้อย่างถูกต้อง
  - 2.3 สามารถปฐมพยาบาลผู้ที่ถูกงูมีพิษกัดได้อย่างถูกต้อง
  - 2.4 มีความกระตือรือร้น และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.5 มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 แผ่นภาพงูมีพิษและไม่มีพิษชนิดต่างๆ
  - 3.2 กระดาษบัตรคำ
  - 3.3 ห้องสมุด/ ห้องปฐมพยาบาล
  - 3.4 อินเทอร์เน็ต
  - 3.5 ใบความรู้/ ใบงาน
4. วิธีดำเนินการจัดกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดเล่นเกมถอนพิษ โดยที่ครูผู้สอนเตรียมภาพงูมีพิษชนิดต่างๆ และบัตรคำว่า “มีพิษ” หรือ “ไม่มีพิษ” โดยให้ตัวแทนสมาชิกยูวกาชาดหนึ่งคนออกมาชูภาพรูปงู แล้วให้สมาชิกยูวกาชาดที่เหลือชูภาพว่า “มีพิษ” หรือ “ไม่มีพิษ” จากนั้นครูผู้สอนเป็นผู้เฉลยคำตอบและบรรยายเพิ่มเติม
  - 4.2 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดศึกษาความรู้เกี่ยวกับงูมีพิษ และวิธีการปฐมพยาบาลจากงูมีพิษกัดจาก อินเทอร์เน็ต/ ใบความรู้ (เอกสารหมายเลข 3)
  - 4.3 แจกใบงาน เรื่อง งูมีพิษและวิธีการปฐมพยาบาลผู้ที่ได้รับพิษจากงู (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.4 สมาชิกยูวกาชาดออกมานำเสนอวิธีการปฐมพยาบาลจากงูมีพิษ (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.4 อภิปราย ชักถาม สรุปเรื่องงูมีพิษและวิธีการปฐมพยาบาลจากงูมีพิษ
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดบอกประเภทของงูมีพิษ วิธีการปฐมพยาบาลจากงูมีพิษได้
6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม อสรพิษ มี 2 รูปแบบ คือ การทำใบงาน และการนำเสนอผลงาน โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ทำใบงาน	ใบงาน อสรพิษ	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
การนำเสนอผลงาน	แบบการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

ใบงาน
 ภูมิพีช การปฐมพยาบาลจากภูมิพีช

คำชี้แจง เขียนแผนผังความคิดชื่อภูมิพีช และวิธีการปฐมพยาบาลจากภูมิพีช

ชื่อภูมิพีช

วิธีการปฐมพยาบาลจากภูมิพีช

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอน

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน		
		3	2	1
1	รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัย ของตนเองและผู้อื่น			
2	สามารถบอกชนิดของงูที่มีพิษได้อย่าง ถูกต้อง			
3	สามารถปฐมพยาบาลผู้ที่ถูกงูมีพิษกัด ได้อย่างถูกต้อง			
4	มีความกระตือรือร้น และรับผิดชอบ งานที่ได้รับมอบหมาย			
5	มีความกล้าแสดงออก และสามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
	รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องในจุดที่ไม่สำคัญ	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

ใบความรู้ พิษจากงู

งูพิษในประเทศไทย

งูพิษอันตราย หมายถึง งูที่มีเขี้ยวพิษ ต่อมน้ำพิษที่มีน้ำพิษรุนแรง แผลที่ถูกงูกัดจะเห็นเป็นจุดเขี้ยวพิษใหญ่ๆ 2 จุด หากเป็นรอยเขี้ยวเล็กๆ จำนวนมากแสดงว่าเป็นงูที่ไม่มีพิษ งูพิษในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ตามอำนาจทำลายของน้ำพิษต่อระบบของร่างกาย คือ

งูพิษต่อระบบประสาท

เมื่อถูกงูพิษประเภทนี้กัด พิษจะทำลายระบบประสาท ทำให้มีอาการหนังตาตก ลิ้มตาไม่ขึ้น ขากรรไกรแข็ง พูดไม่ชัด กลืนน้ำลายไม่ได้ แน่นหน้าอก หายใจไม่สะดวก อ่อนเพลีย อัมพาต และเสียชีวิตจากการหายใจขัดข้อง งูประเภทนี้ได้แก่ งูจงอาง งูเห่า งูสามเหลี่ยม เป็นต้น

งูเห่า

งูจงอาง

งูสามเหลี่ยม

งูพิษต่อระบบโลหิต

เมื่อถูกงูกัด จะมีอาการปวดบวมบริเวณที่ถูกกัดอย่างชัดเจน มีเลือดซึมตามรอยเขี้ยว เลือดออกใต้ผิวหนังเป็นจ้ำ เลือดออกตามไรฟัน เลือดกำเดาไหล อาเจียนเป็นเลือด ถ่ายอุจจาระและปัสสาวะมีเลือดปน อวัยวะภายในมีเลือดออก มักเสียชีวิตจากภาวะไตวายและเสียเลือด งูประเภทนี้ได้แก่ งูแมวเซา งูกะปะ งูเขี้ยวหางไหม้ เป็นต้น

งูกะปะ

งูแมวเซา

งูเขี้ยวหางไหม้

งูพิษต่อระบบกล้ามเนื้อ

เมื่อถูกกัด จะมีอาการคล้ายถูกงูพิษระบบประสาทกัด เจ็บปวดกล้ามเนื้อโดยเฉพาะที่สะโพกและไหล่ ไตวายอย่างเฉียบพลัน ซึ่งเป็ยสาเหตุของการเสียชีวิต งูประเภทนี้ได้แก่ งูทะเล การปฐมพยาบาล

ผู้ที่ถูกงูกัดจะได้รับอันตรายจากกระจายตัวของน้ำพิษที่ไหลไปตามกระแสโลหิต ดังนั้นควรให้การช่วยเหลือดังนี้

1. หยุดการเคลื่อนไหวของร่างกาย สังเกตบาดแผลว่ามีรอยเขียวของงูพิษหรือไม่ ปิดด้วยผ้าสะอาด

2. ใช้ผ้ายึดพันตั้งแต่บริเวณใต้รอยเขียวขึ้นมาจากจนถึงข้อต่อของอวัยวะส่วนนั้น

3. ตามด้วยไม้ หรือวัสดุอื่นเพื่อเป็นฝีกชั่วคราวอีกชั้นหนึ่ง และป้องกันการเคลื่อนไหว จัดให้อวัยวะส่วนที่ถูกกัดอยู่ต่ำกว่าระดับหัวใจ

ข้อสังเกต

1. ปลอดภัยให้กำลังใจ อย่าตื่นเต้นตกใจ ซึ่งจะทำให้หัวใจสูบฉีดโลหิตเพิ่มมากขึ้น พิษงูแพร่กระจายได้เร็วขึ้น

2. ควรนำผู้ที่กัดไปพบแพทย์เพื่อสะดวกต่อการวินิจฉัยและรักษา

ข้อห้าม ห้ามรับประทานยาและเครื่องดื่ม

งูเห่าพิษเข้าตา การปฐมพยาบาล

1. ล้างตาด้วยน้ำสะอาดมากๆ

2. รีบนำส่งโรงพยาบาล

งูไม่มีพิษกัด การปฐมพยาบาล

1. ล้างแผลด้วยน้ำและสบู่

2. รีบไปพบแพทย์ (ควรฉีดยาป้องกันบาดทะยัก)

ข้อห้าม ห้ามขยี้ตา

กิจกรรม อาหารจานอร่อย

1. ชื่อกิจกรรม อาหารจานอร่อย
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น
  - 2.2 สามารถประกอบอาหารจานเดียวได้
  - 2.3 บอกประโยชน์ของอาหารจานเดียวได้
  - 2.4 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.5 มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 เครื่องปรุง

3.1.1 ข้าวสวย 4 ถ้วย	3.1.2 กะปิ 1 ช้อนโต๊ะ
3.1.3 กระเทียมกลีบใหญ่สับละเอียด 4-5 กลีบ	
3.1.4 น้ำมันสำหรับผัด 2 ช้อนโต๊ะ	
  - 3.2 เครื่องเคียง

3.2.1 ไข่ไก่ 2 ฟอง	3.2.2 ซีอิ้วขาว ½ ช้อนชา
3.2.3 แอปเปิ้ลเขียวลูกเล็ก 1 ลูก	3.2.4 หัวหอมแดง 3 หัว
3.2.5 กุ้งแห้งทอด ¼ ถ้วย	3.2.6 พริกสด 2 เม็ด
3.2.7 มะนาว 1 ลูก	3.2.8 ถั่วงอกยาว 8 ผัก
  - 3.3 ใบความรู้
  - 3.4 ห้องสมุด
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำภาพอาหารจานเดียว “ข้าวคลุกกะปิ” มาให้สมาชิกยูวกาชาดดู และสนทนาร่วมกับสมาชิกยูวกาชาดว่า ข้าวคลุกกะปิมีประโยชน์ต่อร่างกายอย่างไร มีส่วนประกอบด้วยอะไรบ้าง (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.2 ให้สมาชิกยูวกาชาดเข้าแถวหน้ากระดานเรียงหนึ่งนับ 1-4 ใครที่นับได้เลข 1 อยู่กลุ่มที่ 1 นับ 2 อยู่กลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
  - 4.3 เมื่อได้สมาชิกยูวกาชาดครบ 4 กลุ่มแล้ว นำสมาชิกยูวกาชาดไปยังสถานที่ที่จัดเตรียมเครื่องปรุงพร้อมอุปกรณ์ไว้
  - 4.4 ครูผู้สอนบรรยายพร้อมทั้งสาธิตการทำข้าวคลุกกะปิให้สมาชิกยูวกาชาดดู ตอบข้อซักถาม และให้สมาชิกยูวกาชาดลงมือปฏิบัติ
  - 4.5 สมาชิกยูวกาชาดนำเสนอผลงานของกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 1)

4.6 ร่วมกันอภิปราย ชักถาม สรุปผล

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกทุกคนสามารถบอกประโยชน์และสามารถประกอบอาหารจานเดียว (ข้าวคลุกกะปิ) ได้

6. การวัดผลและประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม อาหารจานอร่อย มี 1 รูปแบบ คือ การนำเสนอผลงาน โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
การนำเสนอผลงาน	แบบการนำเสนอผลงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน		
		3	2	1
1	รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัย ของตนเองและผู้อื่น			
2	สามารถประกอบอาหารจานเดียวได้			
3	บอกประโยชน์ของอาหารจานเดียวได้			
4	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
5	มีความกล้าแสดงออก และสามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม				

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องในจุดที่ไม่สำคัญ	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

ใบความรู้ อาหารจานอร่อย

ข้าวคลุกกะปิ

วิธีผัดข้าว

1. ตั้งกระทะที่ไฟปานกลางค่อนข้างแรงใส่น้ำมันลงไป พอน้ำมันเริ่มร้อนให้นำกระเทียมสับลงไปเจียวจนเริ่มเหลืองและหอม

2. ใส่กะปิลงไปผัดกับกระเทียม พอกะปิเริ่มละลายให้นำข้าวสวยที่เตรียมไว้ลงไปผัด (แบ่งข้าวเป็น 2 ส่วน เวลาคลุกข้าวกับกะปิจะได้คลุกทั่วกันง่าย)

3. ผัดข้าวกับกะปิจนกะปิคลุกกับข้าวจนทั่ว ปิดเตา ยกลงและพักไว้

วิธีเตรียมเครื่องเคียง

ไข่ฝอย

1. ตอกไข่ใส่ชาม ตีไข่ให้เข้ากัน (ไม่ต้องตีให้ขึ้นฟูมาก) ใส่ซีอิ้วขาวลงไปแล้วตีให้เข้ากัน จากนั้นตั้งกระทะที่ไฟแรง ใส่น้ำมันลงไปประมาณ ½ ช้อนโต๊ะ กลิ้งกระทะให้น้ำมันเคลือบกระทะจนทั่ว เมื่อกระทะร้อนได้ที่แล้วให้เทไข่ลงไป รีบเอียงกระทะให้ไข่กลิ้งไปจนทั่วกระทะ

2. ทิ้งไว้ซักพักจนขอบของไข่เริ่มล่อนออกจากกระทะแล้วก็ให้เริ่มม้วนไข่จนหมดแล้วตัดขึ้นพักไว้

3. นำไข่ที่ได้ไปหั่นเป็นฝอยๆ แล้วพักไว้

กุ้งแห้งทอด

ตั้งกระทะที่ไฟปานกลาง ใส่น้ำมันลงไปประมาณ 1 ช้อนโต๊ะ พอน้ำมันเริ่มร้อนให้นำกุ้งแห้งลงไปทอดจนกุ้งแห้งเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลก็ตักขึ้นพักไว้บนกระดาษซับน้ำมัน

ผักต่าง ๆ

1. ปลอกเปลือกหัวหอมแดง เด็ดขั้วพริกนำไปล้างน้ำให้สะอาด ซอยหัวหอมแดงบาง ๆ ซอยพริกให้ละเอียด และหั่นมะนาวเป็นซีกเตรียมไว้

2. นำแอ๊ปเปิ้ลเขียวและถั่วฝักยาวมาล้างให้สะอาด ปลอกเปลือกแอ๊ปเปิ้ลเขียวฝานบาง ๆ แล้วซอยเป็นเส้น ๆ นำไปแช่ในน้ำเย็นผสมเกลือป่นประมาณ ½ ช้อนชา ประมาณ 5 นาที แล้วนำไปล้างด้วยน้ำเปล่าและสะเด็ดน้ำออกเพื่อไม่ให้แอ๊ปเปิ้ลดำ

3. นำถั่วฝักยาวมาตัดหัวตัดท้ายออกแล้วหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ จากนั้นนำผักต่าง ๆ มาจัดใส่จานพร้อมเครื่องเคียงอื่นๆ เตรียมไว้สำหรับเสิร์ฟ

วิธีเสิร์ฟ

ตักข้าวใส่จาน วางเครื่องเคียงต่างๆ ได้แก่ ไข่ฝอย กุ้งแห้งทอด แอ๊ปเปิ้ลซอย หอมแดง ซอยถั่วฝักยาวซอย และตักหมูหวานใส่ถ้วยเล็กๆ หรือจะราดลงไปบนข้าวเลยก็ได้ แล้วแต่ความชอบ จากนั้นก็ยกเสิร์ฟได้เลย

กิจกรรม สมุนไพรร้อยยี่สิบ

1. ชื่อกิจกรรม สมุนไพรร้อยยี่สิบ
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น
  - 2.2 มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเลือกใช้สมุนไพรรักษาอาการต่างๆ ได้
  - 2.3 สามารถจัดทำผลิตภัณฑ์ที่ใช้ได้
  - 2.4 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.5 มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 หนังสือเกี่ยวกับสมุนไพร
  - 3.2 หนังสือเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์ใช้ได้จากสมุนไพรชนิดต่างๆ
  - 3.3 อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์ใช้ได้จากสมุนไพร
  - 3.4 ห้องสมุด/ อินเทอร์เน็ต
4. วิธีดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการร่วมกับสมาชิกยูวกาชาดร้องเพลง “เกลียดขี้หน้า”

เพลง เกลียดขี้หน้า

ฉันเกลียดขี้หน้า	เปลวหนอยกัดเราทุกที
ขาแข้งจำแดงแล้วซี	ดูขี้ดูขี้บินมากันใหญ่
บินมา บินมา บินมา	บินมาบินถลาไกลไกล
ไล่ไปบินมา (ซ้ำ)	แหมช่างน่ารำคาญ
  - 4.2 ให้สมาชิกยูวกาชาดศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยให้แต่ละคนไปศึกษาค้นคว้าเรื่องของสมุนไพรรักษาอาการต่างๆ ได้ (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.3 ให้สมาชิกยูวกาชาดร่วมกันนำเสนอข้อมูล และสรุปรายชื่อสมุนไพรรักษาอาการต่างๆ ได้
  - 4.4 ให้สมาชิกยูวกาชาดเลือกเข้ากลุ่มย่อยตามชนิดของสมุนไพรรักษาอาการต่างๆ โดยให้สมาชิกยูวกาชาดร่วมกันศึกษาค้นคว้าและจัดทำผลิตภัณฑ์ใช้ได้จากสมุนไพรที่กลุ่มได้เลือก (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.5 ให้สมาชิกยูวกาชาดร่วมกันนำเสนอผลิตภัณฑ์ของกลุ่มของตนโดยอาจนำเสนอในรูปแบบของนิทรรศการ หรือวิธีการใดก็ได้ เพื่อให้ทราบทั่วกันในโรงเรียน
  - 4.6 ครูผู้สอนและสมาชิกยูวกาชาดร่วมกันสรุปผลการทำผลิตภัณฑ์สมุนไพรรักษาอาการต่างๆ
  - 4.6 ให้สมาชิกยูวกาชาดและผู้ชมอื่นๆ นำผลิตภัณฑ์สมุนไพรรักษาอาการต่างๆ ที่ผลิตได้ไปทดลองใช้ที่บ้าน

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเลือกใช้สมุนไพรป้องกันการถูกยุงกัด และสามารถจัดทำผลิตภัณฑ์ที่ใช้ได้

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม สมุนไพรไล่ยุง มี 1 รูปแบบ คือ การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ (ชื่อกลุ่ม) .....

สมาชิกในกลุ่ม

1.	2. ....
3.	4. ....
5.	6. ....

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน		
	3	2	1
1. รู้จักวิธีการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น			
2. มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเลือกใช้สมุนไพรป้องกันการถูกยุงกัดได้			
3. สามารถจัดทำผลิตภัณฑ์ที่ใช้ได้เองได้			
4. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
5. มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

ใบความรู้ สมุนไพรไฉ่ยุง

สมุนไพรไฉ่ยุง

วิธีทำสมุนไพรไฉ่ยุง

1. สะระแหน่ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mentha arvensis*

1.1 ลักษณะ สะระแหน่เป็นพืชเลื้อยตามพื้นดิน ลำต้นสีแดงเข้ม ใบกลมขนาด หัวแม่มือ ใบค่อนข้างหนา ริมใบหยักโดยรอบและมีกลิ่นหอม

1.2 ส่วนที่ใช้ ใบ

1.3 วิธีใช้ ขยี้ใบสะระแหน่สดทาถูที่ผิวหนังโดยตรง

2. กระเทียม ชื่อวิทยาศาสตร์ *Allium sativum*

2.1 ลักษณะ กระเทียมเป็นพืชหัว ประกอบด้วยกลีบเล็กๆ เกาะกัน โดยมีเยื่อบางๆ สีขาวหุ้มหัวไว้เป็นชั้นๆ ใบยาว แข็งและหนา ดอกเป็นช่อเล็กๆ สีขาวรวมกันเป็นกระจุกอยู่ที่ปลายก้านดอก

2.2 ส่วนที่ใช้ หัว

2.3 วิธีใช้ นำหัวกระเทียมสดมาโขลกผสมกับน้ำในอัตราส่วน 1 ต่อ 1 แล้วกรองเอาแต่ส่วนที่เป็นน้ำมาทาผิวหนัง หรือจะใช้หัวกระเทียมสดทาถูที่ผิวหนังโดยตรงก็ได้

3. กะเพรา ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ocimum sanctum*

3.1 ลักษณะ กะเพราเป็นไม้พุ่มเตี้ย ลำต้นและใบมีขนปกคลุม ปลายใบแหลม ที่นิยมปลูกตามบ้านมี 2 ชนิด คือ กะเพราขาว ใบสีเขียว และ กะเพราแดง ใบมีสีออกแดงเลือดหมู

3.2 ส่วนที่ใช้ ใบ

3.3 วิธีใช้ ขยี้ใบสดหลายๆ ใบวางไว้ใกล้ตัว กลิ่นน้ำมันกะเพราที่ระเหยออกมาจากใบจะช่วยไฉ่ยุงไม่ให้เข้ามาใกล้ หรือจะขยี้ใบสดแล้วทาถูที่ผิวหนังโดยตรงก็ได้ แต่กลิ่นน้ำมันกะเพราที่ระเหยหมดไปค่อนข้างเร็วจึงควรหมั่นเปลี่ยนบ่อยครั้ง

4. ว่านน้ำ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Acorus calamus*

4.1 ลักษณะ ว่านน้ำเป็นพืชที่ขึ้นอยู่ตามริมหนองน้ำหรือบริเวณที่ชื้นแฉะ เหง้า เป็นเส้นกลมหนา สีขาวออกม่วง เจริญงอกงามตามยาวขนานกับผิวดิน รากเล็กเป็นฝอย ใบแตกจาก

เหง้าลักษณะเป็นเส้นตรง ปลายใบแหลม ผิวใบเรียบเห็นเส้นกลางใบชัดเจน ช่อดอกทรงกระบอกสีเหลืองออกเขียว

4.2 ส่วนที่ใช้ เหง้า

4.3 วิธีใช้ หั่นเหง้าสดเป็นชิ้นเล็กๆ แล้วนำมาโขลกผสมกับน้ำในอัตราส่วน 1 ต่อ 1 กรองเอาแต่ส่วนที่เป็นน้ำมาใช้ทาผิวหนัง

5. แมงลัก ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ocimum citratum*

5.1 ลักษณะ แมงลักเป็นพืชล้มลุก สูงประมาณ 60-70 เซนติเมตร ดอกสีขาวเป็นช่ออยู่ปลายกิ่ง

5.2 ส่วนที่ใช้ ใบ

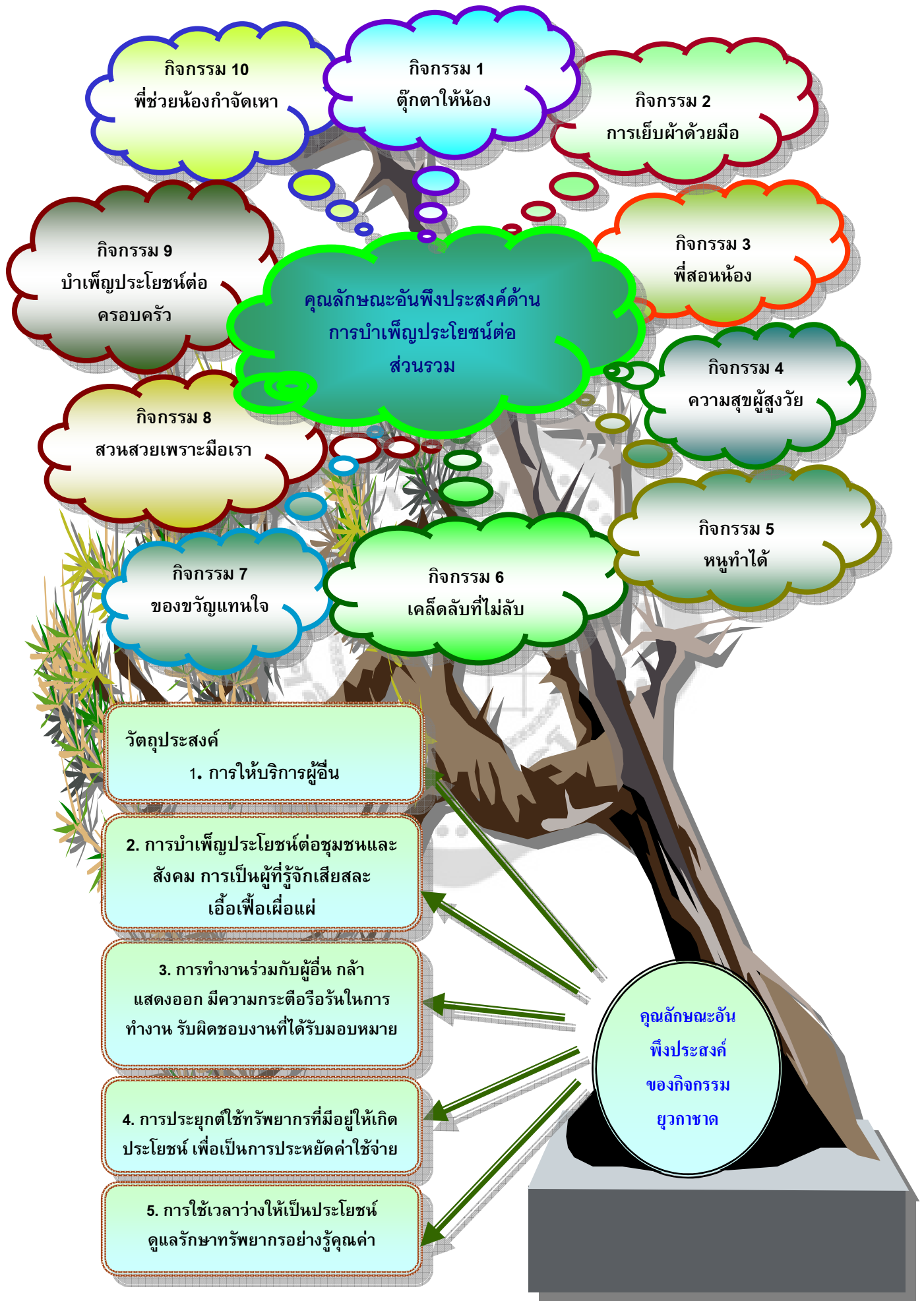
5.3 วิธีใช้ ขยี้ใบสดทาถูที่ผิวหนัง

6. ตะไคร้หอม ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cymbopogon nardus*

6.1 ลักษณะ ตะไคร้หอมขึ้นเป็นกอ ลักษณะคล้ายตะไคร้บ้านแต่ใบยาวกว่าและลำต้นมีสีแดง ดอกเป็นพวงช่อฝอย

6.2 ส่วนที่ใช้ ต้นและใบ

6.3 วิธีใช้ นำต้นและใบสดมาโขลกผสมกับน้ำ ใช้อัตราส่วน 1 ต่อ 1 แล้วกรองเอาแต่ส่วนที่เป็นน้ำมาใช้ทาผิวหนัง หรือนำต้นสด 4-5 ต้นมาทุบแล้ววางไว้ใกล้ตัว กลิ่นน้ำมันตะไคร้หอมที่ระเหยออกมาจะช่วยไล่ยุงไม่ให้เข้ามาใกล้

กิจกรรม ที่ช่วยน้องกำจัดเหา

1. ชื่อกิจกรรม ที่ช่วยน้องกำจัดเหา
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 สามารถทำน้ำยากำจัดเหาได้
  - 2.2 รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น
  - 2.3 รู้จักการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 2.4 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.5 มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 อุปกรณ์ทำน้ำยาฆ่าเหา

3.1.1 ไบน้อยหน้า	3.1.2 เมล็ดน้อยหน้า
3.1.3 น้ำมันมะกอก	3.1.4 เครื่องปั่นหรือครก
3.1.5 ผ้าขาวบาง	3.1.6 กระจก
  - 3.2 อุปกรณ์ที่ใช้ขณะกำจัดเหา

3.2.1 ถังมือยาง	3.2.2 ที่คลุมผม
3.2.3 ยาสระผม	3.2.4 ผ้าสำหรับเช็ดผม
3.2.5 หัวฉีด	
  - 3.3 ไบความรู้
  - 3.4 ห้องสมุด/ อินเทอร์เน็ต
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการนำรูปเด็กเป็นเหามาให้สมาชิกยูวกาชาดดู พร้อมกับสนทนากับสมาชิกยูวกาชาดว่า สมัยเป็นเด็กใครเคยเป็นเหาบ้าง และมีวิธีการกำจัดเหาอย่างไร
  - 4.2 ครูผู้สอนอธิบายให้สมาชิกยูวกาชาดฟังว่า วันนี้เรามีภารกิจต้องไปกำจัดเหาให้กับน้องๆ ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการเสียสละเวลาเพื่อทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
  - 4.3 แบ่งสมาชิกยูวกาชาดออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน ให้สมาชิกยูวกาชาดนำอุปกรณ์ที่เตรียมมาเริ่มทำน้ำยาฆ่าเหาตามสัดส่วนที่กำหนดให้ พร้อมกับอธิบายขั้นตอนการกำจัดเหาให้กับน้องๆ (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.4 ครูผู้สอนสอบถามความเข้าใจขั้นตอนการทำงาน
  - 4.5 สมาชิกยูวกาชาดแต่ละกลุ่มเริ่มปฏิบัติกิจกรรม (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.6 ครูผู้สอนร่วมกับสมาชิกยูวกาชาด ช่วยกันสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรม

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

5.1 สมาชิกวุฒิสภาสามารถทำน้ำยาฆ่าเหาจากใบน้อยหน่าและเมล็ดน้อยหน่าได้

5.2 สมาชิกวุฒิสภาสามารถรู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม พี่ช่วยน้องกำจัดเหา มี 1 รูปแบบ คือ การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ (ชื่อกลุ่ม) .....

สมาชิกในกลุ่ม

1.	2. ....
3.	4. ....
5.	6. ....

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน		
	3	2	1
1. สามารถทำน้ายากำจัดเหาได้			
2. รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น			
3. รู้จักการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
4. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
5. มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

ใบความรู้ สารสกัดจากใบและเมล็ดน้อยหน่ากำจัดเหา

โรคเหาเป็นโรคที่พบบ่อยมากในเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะนักเรียนหญิง โรคเหาเป็นโรคที่น่ารังเกียจสำหรับคนทั่วไป และก่อความรำคาญให้กับผู้ที่เป็นอีกเนื่องจากมีอาการคันศีรษะ ทำให้สุขภาพของคนที่เป็นโรคเหาไม่ดี การรักษาโรคเหาสมัยนี้ส่วนใหญ่มักจะใช้สารเคมีซึ่งเมื่อใช้แล้วอาจก่อให้เกิดผลข้างเคียงจากการใช้สารเคมี อีกทั้งยังอาจทำให้เหาตื้อยาได้อีกด้วย

ภูมิปัญญาท้องถิ่นสมัยก่อนนำเอาเมล็ดและใบน้อยหน่ามาสกัดเอาสารจากใบเมล็ดน้อยหน่าผสมกับน้ำมันมะกอก มาช่วยแก้ปัญหาให้กับนักเรียนหญิงที่เป็นโรคเหาโดยไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและร่างกาย อีกทั้งเป็นการนำสมุนไพรธรรมชาติใกล้ตัวมาใช้ประโยชน์อีกด้วย

การทำสารสกัดจากเมล็ดหรือใบน้อยหน่า

1. นำเมล็ดหรือใบน้อยหน่ามาตำหรือบดให้ละเอียด
2. นำเมล็ดหรือใบน้อยหน่าที่ตำ หรือบดละเอียดหมักกับน้ำมันมะกอกในอัตราส่วนเมล็ดหรือใบน้อยหน่าบดละเอียด 2 ส่วน ต่อน้ำมันมะกอก 1 ส่วน หมักทิ้งไว้ 10-15 นาที
3. นำเมล็ดหรือใบน้อยหน่าที่หมักไว้ครบตามกำหนดเวลาแล้วไปคั้น นำสารที่สกัดจากเมล็ดหรือใบน้อยหน่าไปใส่ขวดมีฝาปิด

วิธีการกำจัดเหา

1. เตรียมห้องๆ ที่เป็นโรคเหา มาชโลมผมให้เปียกน้ำก่อน
2. นำสารสกัดจากใบหรือเมล็ดน้อยหน่ากับห้องๆ ที่เป็นเหา โดยการชโลมให้ทั่วศีรษะ ให้เพื่อนในกลุ่มผลัดกันเป็นผู้ช่วย เสร็จแล้วใช้ที่คลุมผมคลุมไว้ประมาณ 30 นาที (ระวังน้ำสารสกัดเข้าตา)
4. เมื่อครบเวลาที่หมักผม ให้สระผมให้สะอาด (อาจใช้ครีมนวดผมด้วยก็ได้เพื่อให้ผมไม่กระด้าง) แล้วเช็ดด้วยผ้าให้แห้ง
5. ใช้หวีซี่ถี่หวีผมห้องๆ ตรวจสอบพร้อมสังเกตผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นกับตัวเหาและไข่เหา

6. ให้กระทำการกำจัดเหาด้วยวิธีการดังกล่าววนติดต่อกัน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. สามารถทำยาฆ่าเหาจากสมุนไพรธรรมชาติใกล้ตัวใช้เองได้
2. เป็นการนำสมุนไพรธรรมชาติใกล้ตัวมาใช้ประโยชน์เป็นการประหยัดรายจ่ายที่จะต้องซื้อสารเคมีกำจัดเหา
3. ทำน้ำยาขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้ที่เป็นเหา ที่ไม่สามารถซื้อยาฆ่าเหามารักษาได้
4. ได้น้ำยากำจัดเหาที่ไม่มีสารเคมีตกค้างที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและร่างกาย

5. เป็นการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ขณะใช้สารสกัดจากเมล็ดหรือใบน้อยหน้า ระวังอย่าให้สารดังกล่าวเข้าตาเพราะจะทำให้แสบตาและตาอักเสบ
2. เมื่อสระผมล้างสารสกัดออก ควรสระประมาณ 2-3 ครั้ง เพื่อให้กลิ่นสารสกัดหมด
3. ควรใช้สารสกัดดังกล่าวจนกว่าไข่เหาจะออกเป็นตัวหมด

กิจกรรม ตุ๊กตาให้ห้อง

1. ชื่อกิจกรรม ตุ๊กตาให้ห้อง
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
  - 2.2 มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน
  - 2.3 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.4 มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
  - 2.5 การประยุกต์ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ ประหยัดค่าใช้จ่าย
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

ตุ๊กตารูปสัตว์ต่างๆ ที่ผ่านการซักทำความสะอาดแล้ว
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการถามว่า “ตอนที่ยังเป็นเด็กเล็กๆ สมาชิกยูวกาชาดชอบตุ๊กตาอะไร เพราะอะไร”
  - 4.2 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดได้แสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งนำตุ๊กตาที่เตรียมมาให้ห้องออกมาให้เพื่อนๆ ดู
  - 4.3 ครูผู้สอนแบ่งสมาชิกยูวกาชาดออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน แล้วเดินไปหาห้องที่ชั้นเรียน
  - 4.4 ให้สมาชิกยูวกาชาดนำตุ๊กตาที่เตรียมมาให้ห้อง ไปมอบให้กับห้องๆ ที่แบ่งเป็น 4 กลุ่ม เหมือนกัน
  - 4.5 สมาชิกยูวกาชาด 1 คน ต่อน้อง 1 คน เมื่อพี่ให้ตุ๊กตาน้องแล้วให้สมาชิกยูวกาชาดพูดคุยกับน้องๆ ถามชื่อ อายุ ชั้นเรียน ความสามารถของน้องๆ จากนั้นให้สมาชิกยูวกาชาดนำห้องที่ตนรับผิดชอบออกมาสัมภาษณ์หน้าชั้นเรียน พร้อมกับนำน้องคนอื่นเล่นเกมวิธีข่าวสาร งูกินหาง หรือมอญซ่อนผ้า หรือนำร้องเพลงพร้อมแสดงท่าทางประกอบ
  - 4.6 ให้สมาชิกยูวกาชาดออกมาแสดงความรู้สึกที่ได้มอบตุ๊กตาให้กับน้องหน้าชั้นเรียน (เอกสารหมายเลข 1)
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดมีความสุขที่ได้มอบตุ๊กตาให้กับน้อง และรู้จักการเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม ตีตกตาให้ห้อง มี 1 รูปแบบ คือ และการนำเสนอผลงาน โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
การนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน		
		3	2	1
1	รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อ ส่วนรวม			
2	มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน			
3	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
4	มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้			
5	การประยุกต์ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิด ประโยชน์ ประหยัดค่าใช้จ่าย			
รวม				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องในจุดที่ไม่สำคัญ	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

กิจกรรม การเย็บผ้าด้วยมือ

1. ชื่อกิจกรรม การเย็บผ้าด้วยมือ
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว
  - 2.2 รู้จักวิธีการเย็บผ้าด้วยมือ และสามารถเย็บผ้าด้วยมือได้
  - 2.3 รู้จักนำของที่มีอยู่เดิมมาปรับปรุงแก้ไขใหม่ เป็นการช่วยครอบครัวลดค่าใช้จ่าย
  - 2.4 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.5 มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

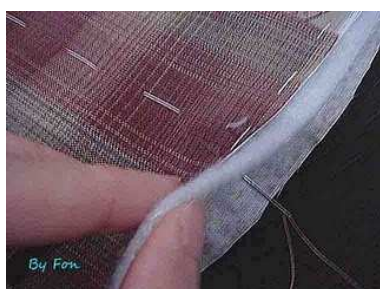
3.1 ผ้าสีเหลี่ยม กว้างยาวตามต้องการ	3.2 เข็มเย็บผ้าที่จับถนัดมือ
3.3 ด้าย จะเป็นด้ายสำหรับเย็บจักรหรือจะเป็นด้ายปักก็ได้	
3.4 กรรไกร	3.5 ไบความรู้
3.6 ห้องสมุด	
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำรูปชุดเสื้อผ้าที่มีการประดับลวดลายด้วยมือแบบต่างๆ ให้สมาชิกยูวกาชาดดู
  - 4.2 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดเลือกรูปชุดที่ตัวเองชอบมาถือไว้
  - 4.3 ครูผู้สอนสนทนากับสมาชิกยูวกาชาดว่ารูปที่สมาชิกยูวกาชาดถือไว้ มีการตัดเย็บด้วยมือที่ส่วนใดของเสื้อผ้าบ้าง สมาชิกยูวกาชาดสามารถตัดเย็บที่ส่วนใดของเสื้อผ้าได้บ้าง
  - 4.4 แบ่งสมาชิกยูวกาชาดออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน แล้วนั่งล้อมวงภายในกลุ่มของตัวเอง
    - 4.4 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดเตรียมผ้า และอุปกรณ์ตัดเย็บมาวางที่ด้านหน้าของตัวเอง พร้อมกับอธิบายขั้นตอนการตัดเย็บตามลำดับ (เอกสารหมายเลข 2)
    - 4.5 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดเริ่มเย็บผ้าด้วยมือตามขั้นตอนที่กำหนด เมื่อเสร็จแล้วให้สมาชิกยูวกาชาดเก็บกวาดให้เรียบร้อย ขั้นตอนที่กำหนดได้แก่ การเนาผ้า การเดินเส้นแบบต้นถอยหลัง การปักเดินเส้นแบบเรียบ การปักเดินเส้นลายโซ่ การสอย และการทำคัทเวิร์ค
    - 4.6 นำผลงานของตนเองออกมานำเสนอให้เพื่อนๆ ดูหน้าชั้นเรียน พร้อมกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ปัญหาอุปสรรคนั้นๆ (เอกสารหมายเลข 1)
    - 4.7 ร่วมกันสรุปประโยชน์ของการเย็บผ้าด้วยมือของตนเอง
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดสามารถเย็บผ้าด้วยมือ เพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัวได้

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม การเย็บผ้าด้วยมือ มี 1 รูปแบบ คือ การนำเสนอผลงาน โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
การนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน		
		3	2	1
1	รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อ ครอบครัว			
2	รู้จักวิธีการเย็บผ้าด้วยมือ และสามารถเย็บผ้า ด้วยมือได้			
3	รู้จักนำของที่มีอยู่เดิมมาปรับปรุงแก้ไขใหม่ เป็นการช่วยครอบครัวลดค่าใช้จ่าย			
4	2.4 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
5	มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องในจุดที่ไม่สำคัญ	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

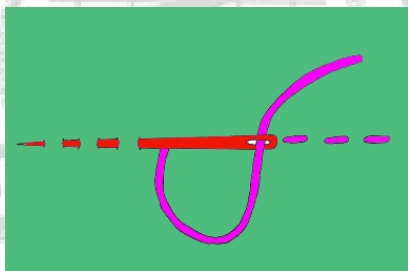
ใบความรู้ การเย็บผ้าด้วยมือ

การเนาผ้า

เป็นการเย็บผ้าด้วยมือให้ติดกันชั่วคราวเพื่อการเย็บถาวรหรือการสอย เช่น การเนาตะเข็บ การเนาชายเสื้อและชายกระโปรง เนาะกระเป๋าคือให้ติดกับตัวเสื้อ เป็นต้น การเนา มีหลายชนิดแต่ละชนิดมีประโยชน์และการใช้งานแตกต่างกันการเนาส่วนใหญ่ทำจากขวาไปซ้ายเพราะคนทั่วไปถนัดขวา มี 2 แบบ ดังนี้

1. การเนาเท่ากัน คือ การเย็บด้วยมือที่ช่วยยึดผ้า 2 ชั้น หรือมากกว่าให้ติดกัน มีความถี่ห่างของฝีเข็มเสมอกันทั้งด้านบนและด้านล่าง ฝีเข็มห่างประมาณ 1/4 ถึง 1/2 นิ้ว ซึ่งถ้าเนาห่างกว่านี้จะไม่สามารถบังคับผ้าทั้ง 2 ชั้นให้อยู่คงที่ได้ การเนาเท่ากันเหมาะสำหรับเนาตะเข็บก่อนเย็บเนาชายเสื้อและชายกระโปรงก่อนสอย เป็นต้น

2. การเนาไม่เท่ากัน เป็นการเนาที่มีความถี่ห่างของฝีเข็มสลับกัน ฝีเข็มถี่อยู่ด้านบน ฝีเข็มห่างอยู่ด้านล่าง เป็นการเนาที่ช่วยยึดผ้าให้ติดกันแน่นกว่าการเนาเท่ากัน การเนาชนิดนี้ใช้เป็นแนวในการเย็บจักรได้ดีหรือใช้เนาเพื่อลองตัวเสื้อหรือกระโปรง เป็นต้น

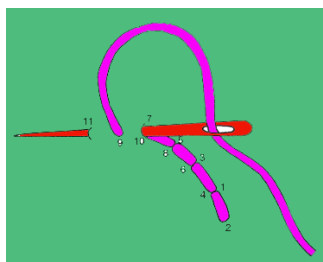
วิธีการเนา จับผ้าด้วยมือซ้าย จับเข็ม (ที่มีด้ายร้อยอยู่แล้วเส้นเดียว) ด้วยมือขวา แทะเข็มขึ้น-ลง ให้เข็มด้ายอยู่ด้านล่างของผ้า ฝีเข็มไม่ต้องห่างมากนัก (ตามภาพ) แล้วดึงด้ายให้ผ่านไปทำซ้ำๆ อย่างนี้ไปตามความยาวที่ต้องการ

การเดินเส้นแบบด้นถอยหลัง

การด้นเป็นการเย็บด้วยมือที่ใช้แทนการเย็บด้วยจักร มีความทนทานมาก การด้นที่นิยมทั่วไปมีดังนี้

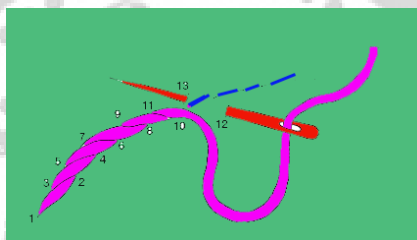
1. การด้นตะลุ่ย วิธีทำคล้ายการเนาเป็นการเย็บผ้า 2 ชั้นให้ติดกันอย่างถาวร โดยแทงเข็มขึ้นและลงให้ฝีเข็มถี่ที่สุด ไขเย็บทั่วไป ทำแนวรูปตะลุ่ย เป็นต้น

2. การด้นถอยหลัง เป็นการเย็บผ้า 2 ชั้นให้ติดกันโดยแทงเข็มขึ้นและย้อนกลับไปแทงเข็มด้านหลังให้ฝีเข็มมีความยาวเพียงพอ แทงเข็มลงแล้วดึงด้ายขึ้นทำเช่นนี้ไปจนสิ้นสุดตะเข็บ ตะเข็บชนิดนี้มีความทนทานมากด้านหน้าจะมีลักษณะฝีเข็มเหมือนการเย็บด้วยจักร ส่วนด้านหลังด้ายเย็บซ้อนกันแน่นเหมาะสำหรับเย็บผ้าโดยทั่วไปที่ต้องการความทนทาน

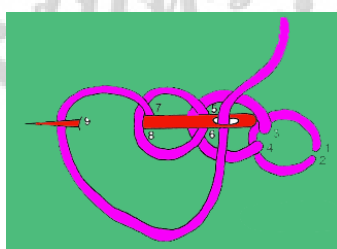
วิธีการเดินเส้นแบบดันทอยหลัง เริ่มด้วยการแทงเข็มขึ้นมาตรงจุดที่ 1 แล้วย้อนมาแทงเข็มลงไปตามจุดที่ 2 โดยให้ปลายเข็มแทงขึ้นที่จุดที่ 3 ในเวลาเดียวกันดึงด้ายขึ้นให้ตลอด จากนั้นแทงเข็มลงที่จุดที่ 4 (จะเห็นว่าตรงกับจุดที่ 1) ให้ปลายเข็มแทงขึ้นที่จุดที่ 5 ดึงด้ายผ่านตลอด ทำซ้ำอย่างนี้ตามในภาพ จะได้การเย็บแบบเดินเส้นซึ่งจะทำให้ตะเข็บสวย แข็งแรง ถ้าต้องการให้เป็นเส้นตรง ควรขีดเส้นเตรียมไว้ตามต้องการ

การปักเดินเส้นแบบเรียบ

วิธีการปักเดินเส้นแบบเรียบ เริ่มแทงเข็มขึ้นที่จุดที่ 1 ดึงด้ายขึ้นมาให้หมด แขนงเข็มลงจุดที่ 2 ในขณะเดียวกันสอดปลายเข็มขึ้นที่จุดที่ 3 แล้วดึงด้ายผ่านตลอด ทำตามผังลายที่ให้ไว้ไปเรื่อยๆ จะได้การปักเดินเส้นอย่างหนึ่ง

การปักเดินเส้นลายโซ่

วิธีการปักเดินเส้นลายโซ่ เริ่มเหมือนกับการปักที่ผ่านมา ต่างกันอยู่ที่เมื่อแทงเข็มขึ้นที่จุดที่ 1 แล้วดึงด้ายขึ้นมาให้หมด จากนั้นแทงเข็มลงจุดที่ 2 ให้ตัวด้ายอ้อมไปด้านหลัง แล้วจึงแทงเข็มขึ้นจากจุดที่ 2 ไปยังจุดที่ 3 โดยที่ด้ายอ้อมเข็มอยู่ดังในภาพ จากนั้นดึงด้ายขึ้นมาให้หมดแล้วแทงเข็มจากจุดที่ 4 ไปยังจุดที่ 5 โดยมีด้ายตัวอ้อมอยู่ด้านหลัง ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ฝัเข็มจะอ้อมซ้อนกันเหมือนโซ่เป็นลายที่สวยงามลายหนึ่ง

การสอย

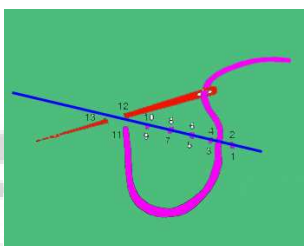
การสอย เป็นการเย็บด้วยมือที่มองเห็นรอยเย็บทางด้านนอกน้อยที่สุด นิยมใช้สอยชายเสื้อชายกระโปรง ชายขากางเกง หรือชายผ้าอื่นๆ ที่ต้องการความสวยงาม ประณีต การสอยมี

เอกสารหมายเลข 2 (ต่อ)

หลายชนิดที่นิยมใช้ทั่วไป มีดังนี้

1. การสอยซ่อนด้าย เป็นการสอยที่มองเห็นเส้นด้ายเย็บเพียงเล็กน้อย โดยแทงเข็มให้เข็มสอดในพับบทของผ้า ให้กว้างช่วงละประมาณ 1 เซนติเมตร ก่อนแทงเข็มออกสะกิดเส้นด้ายจากผ้า ชั้นล่างประมาณ 1-3 เส้น แล้วสอดเข็มเข้าไปในเส้นทบผ้า แขนงเข็มออกสะกิดเส้นด้ายจากผ้าชั้นล่าง ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนสิ้นสุดแนวที่ต้องการสอย

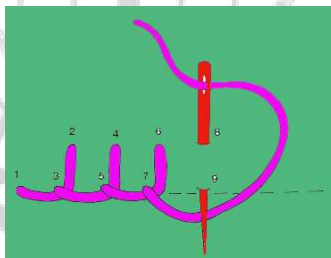
2. การสอยพื้นปลา เป็นการสอยที่มองเห็นเส้นด้ายทางด้านผิดมากกว่าทางด้านถูก โดยแทงเข็มสะกิดเนื้อผ้าด้านบนและด้านล่างแล้วดึงเข็มดึงด้าย ตามทำเช่นนี้ไปจนสิ้นสุดการเย็บ การสอยชนิดนี้เป็นการสอยที่ให้ความทนทาน นิยมใช้สอยชายกางเกงทั่วไปไว้เพื่อให้เย็บตรงตำแหน่ง

การสอยแบบนี้เรียกว่าการสอยแบบชั้นบันได ให้นำผ้ามาพับริมเข้าไปแล้วค่อยทำการสอย หรือนำตะเข็บผ้าสองชั้นมาชนกัน แล้วสอยตามลำดับ

การทำคัทเวิร์ค

การทำคัทเวิร์ค เป็นการปักริมผ้าที่สวยงามลายหนึ่ง หรือจะปักเป็นลวดลายบนผ้าที่สวยงาม

วิธีการทำคัทเวิร์ค เริ่มจากจุดที่ 1 แขนงเข็มขึ้นมา ดึงด้ายตวัดปลายเข็ม แขนงเข็มลงที่จุด 2 ให้ขึ้นมาที่จุด 3 ดังในภาพ ส่วนมากจะใช้ในงานฝีมือที่ปักริมผ้าสักกะหลาดให้ติดกัน

ประโยชน์ของการเย็บผ้าด้วยมือ

1. ประหยัดรายจ่าย
2. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
3. เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน
4. เป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

กิจกรรม พื้สอนห้อง

1. ชื่อกิจกรรม พื้สอนห้อง
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
  - 2.2 รู้จักเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
  - 2.3 ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
  - 2.4 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.5 มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 หนังสือนิทาน
  - 3.2 ดินน้ำมัน
  - 3.3 หนังสือวาดภาพระบายสี
  - 3.4 สีเทียน
  - 3.5 ห้องสมุด
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนสนทนากับสมาชิกยูวกาชาด เรื่อง การจะไปสอนห้องอนุบาลทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการนัดหมายดังนี้
    - 4.1.1 แบ่งสมาชิกยูวกาชาดออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน
    - 4.1.2 กลุ่มที่ 1 รับผิดชอบเรื่อง สอนห้องอ่านหนังสือนิทาน
กลุ่มที่ 2 รับผิดชอบเรื่อง สอนห้องปั้นดินน้ำมัน
กลุ่มที่ 3 รับผิดชอบเรื่อง สอนห้องระบายสี
    - 4.1.3 ให้สมาชิกยูวกาชาด 1 คน รับผิดชอบห้องอนุบาล 1 คน
  - 4.2 ครูผู้สอนนำสมาชิกยูวกาชาดไปที่ห้องเรียนเด็กอนุบาล แล้วให้สมาชิกยูวกาชาดที่ได้รับมอบหมายเข้าไปดูแลห้องๆ ตามที่นัดหมายกันไว้
  - 4.3 แยกห้องทำกิจกรรมเป็น 3 ห้อง สมาชิกยูวกาชาดนำห้องๆ ไปห้องที่ตนเองรับผิดชอบ
  - 4.4 ดำเนินการทำกิจกรรมโดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ดูแลอยู่ห่างๆ (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.5 หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม ให้ตัวแทนสมาชิกยูวกาชาดแต่ละกลุ่มนำเสนอประสบการณ์ที่ได้รับให้เพื่อนๆ ฟังหน้าชั้นเรียน และสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรม
  - 4.6 ครูผู้สอนสนับสนุนความคิดเห็นของสมาชิกยูวกาชาด และสรุปผลการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกยูวกาชาด
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดรู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม รู้จักการเสียสละ มีการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม พี่สอนน้อง มี 1 รูปแบบ คือ การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ (ชื่อกลุ่ม) .....

สมาชิกในกลุ่ม

1.	2. ....
3.	4. ....
5.	6. ....

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน		
	3	2	1
1. รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม			
2. รู้จักเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่			
3. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์			
4. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
5. มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

กิจกรรม ความสุขผู้สูงวัย

1. ชื่อกิจกรรม ความสุขผู้สูงวัย
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
  - 2.2 รู้จักเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
  - 2.3 ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
  - 2.4 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.5 มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

3.1 กรรไกรตัดเล็บ	3.2 หวี
3.2 แป้ง	3.3 ผ้าขนหนูผืนเล็ก
3.4 กะละมังใบเล็ก	3.5 แผ่นผึงเพลง เนื้อเพลงตามความเหมาะสม
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนแนะนำวิธีการตัดเล็บ การหวีผมเพื่อให้สมาชิกยูวกาชาดนำไปใช้กับผู้สูงวัย
  - 4.2 แบ่งสมาชิกยูวกาชาดออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน แล้วให้เลือกหัวหน้ากลุ่มกลุ่มละ 1 คน
  - 4.3 ครูผู้สอนนำสมาชิกยูวกาชาดไปที่บ้านพักคนชรา แนะนำตัวกับผู้สูงวัย และจัดกิจกรรมนันทนาการให้กับผู้สูงวัย โดยการร้องเพลงและนำผู้สูงวัยออกมารำ
  - 4.4 เมื่อเริ่มคุ้นเคยกับผู้สูงวัยแล้ว ให้สมาชิกยูวกาชาดแต่ละกลุ่มเริ่มทำกิจกรรม โดยที่มีการตรวจเล็บของผู้สูงวัย คนไหนเล็บยาวสมาชิกยูวกาชาดก็จะตัดเล็บให้ หลังจากนั้นก็เช็ดหน้า ทาแป้ง หวีผมให้กับผู้สูงวัยตามลำดับ (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.5 ระหว่างที่ทำกิจกรรมจะมีการสนทนากันระหว่างผู้สูงวัยกับสมาชิกยูวกาชาด
  - 4.6 หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาเล่าความรู้สึก ประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมให้เพื่อนๆ ฟังหน้าชั้นเรียน
  - 4.7 ครูผู้สอนสนับสนุนความคิดเห็นของสมาชิกยูวกาชาด และสรุปผลการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกยูวกาชาด
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดรู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม ความสุขผู้สูงอายุ มี 1 รูปแบบ คือ การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ (ชื่อกลุ่ม) .....

สมาชิกในกลุ่ม

1. .... 2. ....
3. .... 4. ....
5. .... 6. ....

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน		
	3	2	1
1. รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม			
2. รู้จักเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่			
3. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์			
4. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
5. มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

กิจกรรม หนูทำได้

1. ชื่อกิจกรรม หนูทำได้
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (ครอบครัว)
  - 2.2 รู้จักการประหยัด
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 ตัวอย่างบันทึกรายรับ-รายจ่าย
  - 3.2 ใบกิจกรรม/ ใบความรู้
  - 3.3 หนังสือพิมพ์
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการสร้างความตระหนักถึงประโยชน์และผลดีของความประหยัดในปัจจุบันและอนาคต (อาจใช้ข่าวหนังสือพิมพ์ หรือใช้กรณีศึกษาเป็นสื่อ) โดยใช้คำถาม
    - “สมาชิกยูวกาชาดใช้จ่ายเงินแต่ละวันกี่บาท และมีเงินเหลือจากค่าใช้จ่ายหรือไม่”
    - “สมาชิกยูวกาชาดเคยจดบันทึกการใช้เงินของตัวเองบ้างหรือไม่”
    - “การจดบันทึกการใช้เงินในแต่ละวัน คิดว่ามีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร”
  - 4.2 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดศึกษาส่วนประกอบที่สำคัญของการบันทึกรายรับ-รายจ่ายจากหนังสือเรียน และตัวอย่างบันทึกรายรับ-รายจ่าย (เอกสารหมายเลข 2) แล้วให้สมาชิกยูวกาชาดช่วยกันบอกส่วนประกอบต่างๆ ของบันทึก ดังนี้
    - “ชื่อบันทึก”
    - “ช่วงเวลาที่ยกบันทึก”
    - “ตารางบันทึกข้อมูล ประกอบด้วย วัน เดือน ปี รายการ รายรับ รายจ่าย คงเหลือ”
 แล้วร่วมกันอภิปรายถึงวิธีการแยกรายรับ-รายจ่าย การบันทึก และเงินคงเหลือ
  - 4.2 สมาชิกยูวกาชาดรวมกลุ่มสำรวจบันทึกรายรับ-รายจ่ายของตนเองหรือของครอบครัว จำแนกสิ่งที่จำเป็นกับสิ่งที่ฟุ่มเฟือยหรือเกินความจำเป็น
  - 4.3 สมาชิกยูวกาชาดร่วมกันสรุปถึงรายจ่ายที่เกินจำเป็น และวิธีการลดรายจ่ายที่เกินจำเป็น
  - 4.4 สมาชิกยูวกาชาดตั้งเป้าหมายของการประหยัดรายจ่ายตามสถานะของตนเอง โดยกำหนดระยะเวลาปฏิบัติรายจ่ายภายใน 1 เดือน
  - 4.5 สมาชิกยูวกาชาดจัดทำบัญชีการรับ-การจ่ายของตนเอง/ ครอบครัวทุกวันติดต่อกัน 1 เดือน (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.6 สมาชิกยูวกาชาดสรุปผลของการใช้จ่ายในช่วงเวลา 1 เดือน

4.7 สมาชิกยูวภาคสามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ และกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อการประหยัดอย่างต่อเนื่องในชีวิตประจำวันต่อไป

5. ตัวชี้วัดของความสำเร็จ

สมาชิกยูวภาคสามารถทำบันทึกรายรับ-รายจ่าย และรู้จักดำเนินชีวิตอย่างประหยัด

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม หนูทำได้ มี 1 รูปแบบ คือ การตรวจสอบบันทึกรายรับรายจ่าย โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจสอบบันทึกรายรับรายจ่าย	แบบบันทึกรายรับรายจ่าย	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

ใบกิจกรรม
หนูทำได้

คำชี้แจง ให้สมาชิกยุวกาชาดช่วยกันทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายและสรุป ตามตารางที่กำหนดให้
บันทึกรายรับ-รายจ่าย ของสมาชิกยุวกาชาดหน่วยสี.....

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	คงเหลือ (บาท)
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....

เงินคงเหลือมีวิธีการคิดอย่างไร (คิดยอดเงินคงเหลือทีละรายการ)

- รายการที่ 1 เงินคงเหลือ ..... บาท
- รายการที่ 2 เงินคงเหลือ ..... บาท
- รายการที่ 3 เงินคงเหลือ ..... บาท
- รายการที่ 4 เงินคงเหลือ ..... บาท
- รายการที่ 5 เงินคงเหลือ ..... บาท
- รายการที่ 6 เงินคงเหลือ ..... บาท

ฯลฯ

ใบความรู้ หนูทำได้

ตัวอย่างแบบบันทึกรายรับ-รายจ่ายของสมาชิกยุวกาชาด

บันทึกรายรับ-รายจ่าย ของสมาชิกยุวกาชาดหน่วยสี.....
ในการเตรียมงานวันเด็ก ตั้งแต่วันที่ 4 ถึง 8 มกราคม พ.ศ. 2554

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	คงเหลือ (บาท)
4 ม.ค. 54	- เก็บเงินจากสมาชิกยุวกาชาด 40 คน	200.00	-	200.00
5 ม.ค. 54	- ซื้อกระดาษ	-	42.50	157.50
	- ซื้อรูปภาพและของขวัญ	-	78.50	79.00
6 ม.ค. 54	- เก็บเงินจากสมาชิกยุวกาชาดเพิ่มอีก คนละ 1 บาท	40.00	-	119.00
7 ม.ค. 54	- ซื้อริบบิ้นและอุปกรณ์เล่นเกม	-	72.75	46.25
8 ม.ค. 54	- ซื้อน้ำหวานเลี้ยงนักเรียน	-	25.00	21.25

เงินคงเหลือมีวิธีการคิดอย่างไร (คิดยอดเงินคงเหลือที่ละรายการ คือ)

รายการที่ 1 เงินคงเหลือ 200.00 บาท

รายการที่ 2 เงินคงเหลือ $200.00 - 42.50 = 157.50$ บาท

รายการที่ 3 เงินคงเหลือ $157.50 - 78.50 = 79.00$ บาท

รายการที่ 4 เงินคงเหลือ $79.00 + 40.00 = 119.00$ บาท

รายการที่ 5 เงินคงเหลือ $119.00 - 72.75 = 46.25$ บาท

รายการที่ 6 เงินคงเหลือ $46.25 - 25.00 = 21.25$ บาท

กิจกรรม เคล็ดลับที่ไม่ลับ

1. ชื่อกิจกรรม เคล็ดลับที่ไม่ลับ
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
  - 2.2 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
  - 2.3 รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.4 มีความกล้าแสดงออก
  - 2.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 ใบความรู้ เคล็ดลับที่ไม่ลับ
  - 3.2 น้ำ
  - 3.3 น้ำส้มสายชู
  - 3.4 ผ้า
  - 3.5 กระดาษหนังสือพิมพ์
  - 3.6 ภาพสื่อ อย่างล้างหน้า กระจก ไข่ดาว ข้าวกล้องหุงสุก
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการนำภาพสื่อสาวที่มีคราบเหลืองติด คราบอ่างล้างหน้าที่เป็นคราบไขมัน กระจกที่มีคราบฝุ่นสกปรกติดอยู่ ภาพไข่ดาวที่ทอดออกมาแล้วไม่สวย ภาพข้าวกล้องที่หุงแล้วแข็งไม่น่าทาน ฯลฯ มาให้สมาชิกยูวกาชาดดู แล้วให้สมาชิกยูวกาชาดช่วยกันอภิปรายหาทางแก้ไขปัญหาเหล่านี้
  - 4.2 ครูผู้สอนบอกเคล็ดลับให้กับสมาชิกยูวกาชาดฟัง พร้อมกับให้สมาชิกยูวกาชาดช่วยกันยกปัญหาที่เคยพบ แล้วให้ตัวแทนออกไปจุดที่บนกระดานหน้าชั้นเรียนไว้ (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.3 หลังจากนั้นให้สมาชิกยูวกาชาดช่วยกันคิดวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ พร้อมกับแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ปัญหา
  - 4.4 ให้สมาชิกยูวกาชาดทดสอบเคล็ดลับที่ไม่ลับ โดยการช่วยกันเช็ดกระจกหน้าต่างห้องเรียนที่เรียนอยู่ (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.5 ครูผู้สอนนัดหมายในชั่วโมงต่อไปให้สมาชิกยูวกาชาดเตรียมตัวมาเช็ดกระจกห้องอื่น ๆ ในโรงเรียน
  - 4.6 ครูผู้สอนกับสมาชิกยูวกาชาดช่วยกันสรุปประโยชน์ของเคล็ดลับที่ไม่ลับ พร้อมกับให้สมาชิกยูวกาชาดจดไว้ใช้ในชีวิตประจำวัน
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดรู้จักการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม เคล็ดลับที่ไม่ลับ มี 1 รูปแบบ คือ การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่ม

1. .... 2. ....
 3. .... 4. ....
 5. .... 6. ....

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน		
	3	2	1
1. รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม			
2. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน			
3. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
4. มีความกล้าแสดงออก			
5. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

ใบความรู้ เคล็ดลับที่ไม่ลับ

เช็ดกระจกให้ใส

การเช็ดกระจกประตูหรือหน้าต่างเราคงทำกันหลายวิธี บางท่านอาจใช้น้ำยาเช็ดกระจก บางท่านอาจใช้ผ้าชุบน้ำแล้วบีบให้แห้งเช็ดกระจก วิธีหลังเป็นวิธีที่ประหยัดดีและได้ผลด้วย ก็ขอเพิ่มเติมอีกนิดคือให้ผสมน้ำส้มสายชูลงไปในพื้นที่ใช้ผ้าชุบน้ำเล็กน้อย บีบน้ำให้แห้งแล้วค่อยนำไปเช็ดกระจก จากนั้นใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ที่ไม่ใช่แล้วเช็ดกระจกซ้ำอีกที่รับรองว่ากระจกจะใสแจ๋วแวววาวเลยทีเดียว อย่าลืมใช้มือบีบกระดาษหนังสือพิมพ์ให้ยับๆ ก่อน ตัวกระดาษหนังสือพิมพ์จะได้มีมุมคมๆ จำนวนมากเสียดสีกับผิวกระจก สิ่งสกปรกต่างๆ ก็จะติดกับกระดาษหนังสือพิมพ์ออกมา **ทอดไม้ให้น้ำมันกระเด็น**

หลายท่านคงเคยทำอาหารประเภททอดแล้วน้ำมันกระเด็นโดนผิวหนัง ปวดแสบปวดร้อน พอดู หากใช้แป้งสาลีเล็กน้อยโรยลงบนกระทะจะช่วยลดการกระเด็นของน้ำมันไปได้

การดับกลิ่นในตู้เย็น

ตู้เย็นเป็นเครื่องมือจำเป็นประจำบ้านที่แทบทุกครัวเรือนมักจะมีไว้ใช้ เราใช้ตู้เย็นในการเก็บของสดสารพัดทำให้ตู้เย็นมีสารพัดกลิ่น ควรใช้ถ่านที่ใช้สำหรับก่อไฟใส่ถ้วยเล็กๆ วางไว้มุมใดมุมหนึ่งในตู้เย็น ถ่านจะช่วยดูดกลิ่นต่างๆ ไว้ คราวนี้ในตู้เย็นของคุณก็จะไม่มีกลิ่นหรือมีก็จะน้อยลงไปมากแล้วละ

ทอดไข่ดาวให้สวย

นำกระทะตั้งไฟปานกลางใส่น้ำมันพืชร้อนจนน้ำมันร้อนได้ที่ตอกไข่ใส่ถ้วยใส่ลงในกระทะ ตักไข่ขาวขึ้นมาปิดไข่แดง ทอดพอเหลืองก็จะได้ไข่ทอดที่ดูน่ารับประทาน

การขจัดตะกอนหินปูนในกาต้มน้ำ

ปัญหาที่เราคอยแก้ไขในครัวมักเป็นปัญหาที่สามารถมองเห็นได้ แต่ตะกอนที่เกาะอยู่ตามผนังในกาต้มน้ำมักถูกกละเลเยื้องๆ ที่เป็นสาเหตุให้เกิดการสิ้นเปลืองแก๊สและเสียเวลามากขึ้นในการต้มน้ำแต่ละครั้ง วิธีง่ายๆ ในการขจัดหินปูนนี้ออกโดยใช้น้ำส้มสายชู 1/2 ถ้วยผสมกับน้ำสะอาด 1/2 ถ้วย ใส่ลงในกาต้มน้ำแล้วต้มจนเดือด ทิ้งไว้ค้างคืนจึงนำมาล้างอีกครั้งตะกอนก็จะหลุดออกไป

นึ่งข้าวเหนียวให้สวย

ในการนึ่งข้าวเหนียวให้สวยคือเมื่อนึ่งเสร็จแล้วจะเป็นเงาดูสวยงามน่ารับประทานมีวิธีง่ายๆ โดยการนำข้าวเหนียวไปแช่น้ำแกว่งด้วยสารส้มประมาณ 5 นาที ซาวน้ำออก 2-3 ครั้ง จากนั้นแช่น้ำทิ้งไว้ค้างคืนจึงนำไปนึ่งในน้ำเดือดไฟแรงจนสุก ข้าวเหนียวที่ได้ก็จะเงาดูสวยงามน่ารับประทาน

นึ่งปลาไม่ให้เหม็นคาว

วิธีง่ายๆ คือทาด้วยน้ำส้มสายชูและเกลืออย่างละหนึ่งช้อนชาให้ทั่วตัวปลาแล้วจึงนำไปนึ่งปลาที่นึ่งสุกแล้วจะไม่มีการเหม็นคาวนอกจากนี้ยังช่วยให้เนื้อปลาไม่เละด้วย

การต้มผักประเภทหัว

ควรต้มน้ำให้เดือดก่อนจึงใส่ผักที่ล้างสะอาดแล้วลงไปประมาณ 20 นาที เมื่อน้ำขึ้นก็ให้แช่ในน้ำเย็นทันทีจะทำให้ปอกเปลือกง่าย ควรต้มทิ้งเปลือกเพื่อไม่ให้สูญเสียความหวานของผัก

การต้มผักใบ

ให้ตัดผักออกเป็นก้านๆ ล้างให้สะอาด นำหม้อขึ้นตั้งไฟใช้ไฟแรงใส่น้ำน้อย ใส่น้ำมัน 1 ช้อนชา เกลือ 1 ช้อนชา เวลาต้มให้ใส่ก้านลงก่อนแล้วจึงค่อยๆ ใส่ลงไปทั้งต้น เมื่อผักสุกให้นำขึ้นและจุ่มน้ำเย็นทันที ผักจะเขียวเท่าๆ กันทั้งต้น

การเผามะเขือให้ร่อย

การเผามะเขือต้องใช้ไฟแรงเผาให้ทั่วจนสุกจึงนำไปแช่น้ำเย็น ลอกเปลือกออกมะเขือจะมีสีเขียวนุ่มนารับประทาน

การขจัดคราบมันในอ่างล้างจาน

หลังการล้างจาน คราบน้ำมันมักติดอยู่บริเวณก้นอ่างและรอบๆ อ่าง หากเช็ดหรือล้างธรรมดาจะออกยาก ให้ใช้น้ำส้มสายชูเทลงในอ่างประมาณ 1/4 ถ้วย เช็ดให้ทั่วบริเวณที่คราบไขมันเกาะแล้วจึงล้างน้ำให้สะอาด ใช้น้ำยาล้างจานล้างซ้ำอีกครั้งคราบไขมันจะหมดไป

การปอกหอมโดยไม่แสบตา

มีวิธีง่ายๆ โดยการต้มน้ำให้เดือดแล้วจุ่มหอมลงไป รีบตักขึ้นแช่ในน้ำเย็นแล้วจึงปอกก็จะปอกได้ง่ายขึ้นและไม่แสบตา

ขจัดกลิ่นติดกะทะ

เมื่อเราใช้กะทะแล้วกลิ่นอาหารเก่ามักจะยังคงติดกะทะ พอเรามาทำอาหารชนิดใหม่ทำให้กลิ่นอาหารเก่ามาปะปนกับอาหารชนิดใหม่ อาหารที่ได้ก็จะมีกลิ่นที่ผิดเพี้ยนไปทำให้เสียความอร่อยไปได้มาก ให้ใช้ใบชาและผงโซดาผสมกับน้ำใส่ลงในกะทะ ตั้งไฟให้เดือดสักครึ่งหนึ่งน้ำทิ้ง กลิ่นต่างๆ ก็จะหมดไป

ช่องแช่แข็งในตู้เย็น

อย่าปล่อยให้เก็บน้ำแข็งเกาะมากตู้จะให้ความเย็นไม่ดีพอ สิ้นเปลืองกระแสไฟฟ้า เมื่อล้างตู้เย็นควรเช็ดบริเวณด้านนอกและด้านในช่องแช่แข็งด้วยกลีเซอริน จะไม่มีน้ำแข็งเกาะมาก เมื่อเวลาทำความสะอาดตู้เย็นต้องดึงสวิทช์ปิดไฟ หรือถอดปลั๊กออกแล้วเปิดประตูทิ้งไว้ จะช่วยให้น้ำแข็งละลายเร็วและไม่มีเชื้อราเกิดขึ้นข้างใน

ปัญหาของผ้าขาว ๆ

การนำพืชสวนครัวรสเปรี้ยวอย่าง "มะนาว" มาทำความสะอาดและขจัดปัญหาบนเสื้อผ้าขาวตัวเก่งของคุณ เริ่มต้นปัญหาแรกนั้นคือรอยเปื้อนเลือดบนเสื้อผ้า ทำอย่างไรจะซักออกได้ง่ายไม่ยากคะ เพราะก่อนนำไปซักให้ใช้น้ำมะนาวผสมเกลือป่นถูบริเวณรอยเลือดแล้วทิ้งไว้สักพักหนึ่งจึงนำไปซักในน้ำธรรมดา แต่ถักรอยเปื้อนนี้นั้นมีมากให้ใช้น้ำมะนาวถูซ้ำอีกครั้ง จากนั้นจึงซักด้วยน้ำธรรมดาผสมผงซักฟอกกระทั่งสะอาด สำหรับเสื้อผ้าที่ใช้มานานๆ สังเกตได้ว่าจะมีรอยคราบสกปรก

บริเวณปกเสื้อ แขนเสื้อ และกระเป่า ชนิดที่เรียกว่าฝักรักการชกให้ขาวสะอาดดั้งเดิมแต่อย่าเพิ่งโยนทิ้งเพราะมีวิธีแก้ไขโดยนำผ้าไปต้มและผานมะนาวใส่ลงไปสัก 2-3 ชั้น ขณะกำลังต้มผ้าก็จะค่อยๆ ขาวสะอาดขึ้น

ผ่านการซักมาเรียบร้อยแล้ว กระทั่งมาถึงขั้นตอนก่อนจะนำไปใส่นั้นคือ รีดให้เรียบ แต่เมื่อกดเตารีดลงบนเนื้อผ้า เพียงยกขึ้นก็เห็นรอยเหลือง สร้างความหงุดหงิดและอาจต้องทิ้งลงตะกร้าไว้รอซักใหม่ ฉะนั้นก่อนจะรีดผ้าขาวควรนำน้ำมะนาวมาทาที่เตารีดก่อน เพียงเท่านี้เสื้อขาวถึงแม้จะเป็นตัวเก่าก็กลับเหมือนใหม่ได้ตั้งใจหวัง

ทอดปลาสด

เวลาทอดปลาสดๆ ถ้าเป็นปลาที่แล่เอาข้างออกแล้ว เวลาทอดให้เอาด้านที่เป็นหนังปลาลงก่อน ให้ตะหลิวกดชิ้นปลาไว้จนกว่าจะหยุดหดตัว ปลาจะได้ไม่งอ จากนั้นค่อยยกกลับเอาทางเนื้อลงทอดจนเหลืองกรอบ

ทอดปลาทุ

การทอดปลาทุนั้นควรใช้ไฟค่อนข้างแรง (แต่ไม่ต้องแรงขนาดผัดผักบุ้งไฟแดง) ไม่ควรกลับตัวปลาบ่อยจนเกินไปจะทำให้ผิวปลาลอกดูไม่สวย ควรรอจนกระทั่งข้างที่ลงทอดก่อนเริ่มเหลืองแล้วค่อยกลับทอดอีกข้างจนเหลืองกรอบ กลับอีกด้านทอดอีกสักครู่ก็ใช้ได้

ต้มไข่ให้ทานอร่อยและได้คุณค่า

เวลาต้มควรใส่ไข่พร้อมกับน้ำ แล้วนำขึ้นต้มไม่ควรต้มน้ำจนเดือดแล้วค่อยใส่ไข่ เวลาต้มควรใช้ไฟอ่อน เมื่อต้มสุกแล้วควรตักไปแช่ในน้ำเย็นทันที จะทำให้ได้ไข่ต้มที่นิ่มรับประทานอร่อยยิ่งขึ้นยังย่อยง่ายอีกด้วย

เจียวไข่ไม่ให้ดำ

การเจียวไข่แล้วไข่ดำ ส่วนมากมักเกิดจากคุณแม่บ้านนำไข่ออกจากตู้เย็นแล้ว นำมาเจียวเลยแก้ไขได้ง่ายๆ ให้ตอกไข่ใส่ชามทิ้งไว้สักพักให้ไข่หายเย็นแล้วค่อยนำไปตีให้ฟูก่อนทอดในกระทะน้ำมันร้อนแค่นี้ไข่ก็ไม่ดำแล้ว

ข้าวกล้องหุงอย่างไรให้นุ่ม

ข้าวกล้องเป็นข้าวที่มีคุณค่าทางโภชนาการมากที่สุด เนื่องจากเป็นข้าวที่ผ่านการกระเทาะเปลือกออกเพียงครั้งเดียว ทำให้จมูกข้าวและรำข้าวซึ่งเป็นส่วนที่อุดมไปด้วยวิตามินยังติดอยู่ ข้าวกล้องนั้นจะมีสีน้ำตาลส่วนความเข้มข้นนั้นจะแตกต่างกันไปตามพันธุ์ข้าว พื้นที่ที่ใช้ในการปลูก และกระบวนการผลิต สาเหตุที่ข้าวกล้องยังได้รับความนิยมไม่มากเท่าที่ควรนั้นเนื่องมาจากเวลาที่ข้าวกล้องสุกแล้วจะมีความแข็งมากกว่าข้าวขาว เพื่อให้ข้าวกล้องมีความนิ่มมากขึ้นจะต้องตวงข้าวกล้องใส่หม้อ แช่น้ำไว้ประมาณ 30 นาที และอัตราส่วนในการหุงนั้นต้องใช้ข้าว 1 ส่วน ต่อน้ำ 3 ส่วน แช่น้ำทิ้งไว้อีกประมาณ 30 นาที จึงจะนำไปหุงได้ หรืออาจใช้วิธีใส่ข้าวขาวขัดผสมลงไป อัตราส่วน 1 ต่อ 4 ทั้ง 2 วิธีนี้จะทำให้ข้าวกล้องนุ่มนวกินมากขึ้น

กิจกรรม ของขวัญแทนใจ

1. ชื่อกิจกรรม ของขวัญแทนใจ
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
  - 2.2 มีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
  - 2.3 รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
  - 2.4 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.5 มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 ของขวัญสำหรับมอบให้กับเด็กที่ด้อยโอกาส
  - 3.2 แผ่นภาพการล้างมือที่ถูกต้องวิธี
  - 3.3 อุปกรณ์ในการล้างมือ
  - 3.4 เกม เพลงตามความเหมาะสม
  - 3.5 ใบความรู้
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการนำภาพข่าวเด็กด้อยโอกาสมาเล่าให้สมาชิกยูวกาชาดฟัง พร้อมกับเกริ่นนำว่าวันนี้เราจะไปพบแขกพิเศษ นั่นคือ น้องๆ ที่ด้อยโอกาสที่สถานเลี้ยงเด็กกำพร้า (สถานที่ต้องไม่ไกลจากโรงเรียนมาก)
  - 4.2 ให้สมาชิกยูวกาชาดเตรียมคำพูดเพื่อแสดงความรู้สึกเมื่อได้พบกับเด็กที่ด้อยโอกาส
  - 4.3 ให้สมาชิกยูวกาชาดนำของขวัญที่เตรียมมาเพื่อนำไปมอบให้กับเด็กที่ด้อยโอกาส ให้ครบตามจำนวน
  - 4.4 ให้หัวหน้าหน่วยนำสมาชิกยูวกาชาดเดินทางไปยังสถานเลี้ยงกำพร้า โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ดูแลอยู่ห่างๆ
  - 4.5 เมื่อไปถึงให้สมาชิกยูวกาชาดเข้าไปพูดคุยกับน้องๆ พร้อมกับนำของขวัญที่เตรียมมาให้ให้น้อง (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.6 หลังจากที่มาอบของขวัญให้น้องแล้วให้สมาชิกยูวกาชาดสอนวิธีการล้างมือที่ถูกต้องให้กับน้องๆ (เอกสารหมายเลข 3)
  - 4.7 สมาชิกยูวกาชาดพาน้องๆ เล่นเกม หรือนำน้องร้องเพลงประกอบจังหวะ กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมแล้วแต่เวลาที่มีอยู่ (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.8 ครูผู้สอนร่วมกับสมาชิกยูวกาชาดสรุปกิจกรรมและความรู้สึกร่วมกันแล้วเดินทางกลับ

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาตรู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการทำของขวัญเพื่อมอบให้กับผู้ด้อยโอกาส

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม ของขวัญแทนใจ มี 1 รูปแบบ คือ การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ (ชื่อกลุ่ม) .....

สมาชิกในกลุ่ม

1. .... 2. ....
3. .... 4. ....
5. .... 6. ....

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน		
	3	2	1
1. รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อ ส่วนรวม			
2. มีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่			
3. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์			
4. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
5. มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

ใบความรู้ ของขวัญแทนใจ

การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการทำสิ่งประดิษฐ์จากผ้าใยบัว
แมลงปอผ้าใยบัว

“ผ้าใยบัว” วัสดุง่ายๆ ที่สามารถนำไปสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ที่สวยงามได้หลายรูปแบบ
นับไม่ถ้วน และสามารถนำไปเป็นอาชีพเสริมได้ด้วย
สิ่งที่ต้องเตรียม

1. ผ้าใยบัว
2. ลวดเบอร์ 26 (2 เส้น)
3. ด้ายสีขาว
4. ฟลอร่าเทป
5. ลูกบิด
6. คีมตัดลวด
7. คีม
8. แกนทรงกลม
9. กรรไกร

วิธีทำแมลงปอ

การทำปีก

1. นำลวดมาขดเป็นวงด้วยแกนทรงกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3 ซม. จำนวน 2 อัน

เอกสารหมายเลข 2

2. จากนั้นนำลวดอีกเส้นมาขดเป็นวงด้วยแกนทรงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง 2.5 ซม. จำนวน 2 อัน อีกเช่นกัน

3. เสร็จแล้ววางเตรียมไว้

4. นำลวดที่ขดไว้ทั้ง 4 อัน มายึดให้เป็นรูปวงรี

5. วางเทียบดูให้ขนาดใกล้เคียงกัน

6. แล้วชิงผ้าใยบัวที่ขดลวดทั้ง 4 อันให้ตึง

7. แล้วพันด้วยด้ายให้แน่น

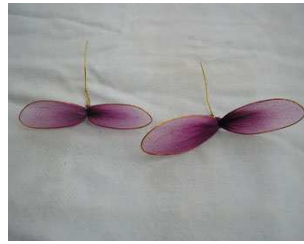
8. ตัดปลายด้ายออกดูให้สวยงาม

9. จับขดลวดที่ชิงผ้าใยบัวเรียบร้อยแล้วมาประกบคู่กัน (ใหญ่-ใหญ่, เล็ก-เล็ก) พันด้วยด้ายให้แน่น

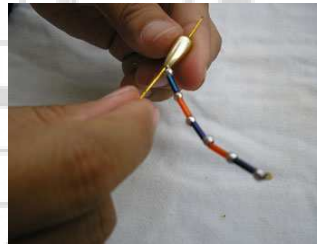
10. จากนั้นใช้มือตัดให้ทางออก
การเข้าตัว

11. วางเตรียมไว้ก่อน

1. นำลวดเส้นยาว 10 ซม. ใช้คีมจับปลายให้เป็นปม
2. แล้วร้อยลูกปัดเม็ดเล็กสลับกับลูกปัดท่อนยาว

3. ดึงให้เรียงได้ 5 ท่อน แล้วร้อยด้วยลูกปัดที่ใช้ทำตัว
4. ตัดลวดที่เหลือให้งอลงลือคลูกปัดไว้

5. นำลวดเส้นสั้น 8 ซม. ร้อยลูกปัดที่เป็นตัวย้อนมาทางหัว

เอกสารหมายเลข 2 (ต่อ)

6. แล้วใส่ลูกปัดที่เป็นหัวพับลวดย้อนลงมามัดกับลวดเส้นแรก
7. เสร็จแล้วส่วนลำตัว

8. นำปีกที่เตรียมไว้ ซ้อนปีกเล็กไว้ข้างล่าง
9. นำมาประกอบเข้ากับตัวโดยวางใต้ลูกปัดก่อนตัว

10. บิดลวดทั้งสองเส้นให้แน่น

11. แล้วพันด้วยฟลอร่าเทป

12. เสร็จเรียบร้อย

ใบความรู้
วิธีการล้างมือถูกสุขลักษณะ

วิธีล้างมือที่ดี 7 ขั้นตอน

กิจกรรม สวนสวยเพราะมือเรา

1. ชื่อกิจกรรม สวนสวยเพราะมือเรา
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
  - 2.2 รู้จักการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 2.3 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.4 มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

3.1 จอบ เสียม	3.2 บัวรดน้ำ
3.3 ถุงพลาสติกสีดำใส่ขยะ	3.4 ซีดีเพลงยูวกาชาด
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำสมาชิกยูวกาชาดเดินไปที่สวนสาธารณะที่อยู่ติดกับโรงเรียน ระหว่างทางร่วมร้องเพลง มาร์ชยูวกาชาด กับสมาชิกยูวกาชาดจนกว่าจะถึงสวนสาธารณะ

เพลง มาร์ชยูวกาชาด

พวกเรา ยูวกาชาด	พวกเราหมายมาดบำเพ็ญตน
เป็นประโยชน์ทั่วไป	ไม่รังเกียจเด็ดฉันท
พวกเรานั้นภูมิใจ	และเต็มใจ บำเพ็ญประโยชน์ทุกคน
  - 4.2 ครูผู้สอนแบ่งสมาชิกยูวกาชาดออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม กลุ่มละ 1 คน
  - 4.3 ครูผู้สอนประชุมหัวหน้ากลุ่มเพื่อมอบหมายหน้าที่ ดังนี้
    - กลุ่มที่ 1 ช่วยกันปลูกต้นไม้ตามที่เจ้าหน้าที่ดูแลสวนสาธารณะกำหนดให้
    - กลุ่มที่ 2 นำบัวรดน้ำไปช่วยรดน้ำต้นไม้ขนาดเล็กที่มีผู้มาปลูกไว้รอบสระน้ำ ในสวนสาธารณะ
    - กลุ่มที่ 3 รับถุงดำจากครูผู้สอนแล้วไปช่วยกันเก็บขยะประเภทถุงพลาสติก หลอดกาแฟ ข้อนพลาสติก ขวดน้ำพลาสติก กระดาษ และชิ้นส่วนต่างๆ ในบริเวณสวนสาธารณะ (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.4 เมื่อแต่ละกลุ่มดำเนินการเสร็จแล้ว ให้หัวหน้ากลุ่มพาสมาชิกในกลุ่มเดินทางกลับโรงเรียน
  - 4.5 ให้ส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลการปฏิบัติงานในกลุ่มของตนเองให้เพื่อนๆ ฟัง
  - 4.6 ครูผู้สอนร่วมกับสมาชิกยูวกาชาดช่วยกันสรุปผลการดำเนินกิจกรรมว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการบำเพ็ญประโยชน์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไร

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดรู้จักการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม และรู้จักการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม สวนส่วยเพราะมือเรา มี 2 รูปแบบ คือ การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ (ชื่อกลุ่ม) .....

สมาชิกในกลุ่ม

1. .... 2. ....
 3. .... 4. ....
 5. .... 6. ....

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน		
	3	2	1
1. รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม			
2. รู้จักการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
3. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
4. มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9-12	ดี
5-8	พอใช้
1-4	ปรับปรุง

กิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว

1. ชื่อกิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (ครอบครัว)
  - 2.2 รู้จักประหยัดค่าใช้จ่าย และรู้จักคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่
  - 2.4 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.5 มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 ภาพเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ เช่น พัดลม เตารีด เต้าไฟฟ้า ตู้เย็น โทรทัศน์
  - 3.2 ตัวอย่างคู่มือการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า
  - 3.3 ห้องสมุด/ อินเทอร์เน็ต
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ในเรื่อง
    - 4.1.1 วิธีการใช้พัดลม เตารีด เต้าไฟฟ้า ตู้เย็น โทรทัศน์ อย่างปลอดภัยได้
    - 4.1.2 การดูแลรักษาพัดลม เตารีด เต้าไฟฟ้า ตู้เย็น โทรทัศน์ ให้เกิดความปลอดภัย
  - 4.2 เมื่อสมาชิกยูวกาชาดแต่ละคนกลับมา ให้สมาชิกยูวกาชาดเข้ากลุ่มตามชนิดของเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ตนเองไปศึกษาค้นคว้ามา
  - 4.3 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนวิธีใช้ การใช้ และการดูแลรักษาเครื่องไฟฟ้าให้เกิดความปลอดภัย ตามชนิดของเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ตนเองเข้ากลุ่ม (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.4 ให้ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอวิธีการใช้ การใช้ และการดูแลรักษาเครื่องใช้ไฟฟ้าให้เกิดความปลอดภัยให้เพื่อนๆ ฟังหน้าชั้นเรียน เมื่อครบทุกกลุ่มแล้ว ครูผู้สอนเล่าเรื่องจากข่าวเพื่อเป็นคติสอนใจ
  - 4.6 ครูผู้สอนร่วมกับสมาชิกยูวกาชาดร่วมกันสรุปการใช้ และการดูแลรักษาเครื่องใช้ไฟฟ้าให้เกิดความปลอดภัย
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดรู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว โดยการใช้เครื่องใช้อย่างถูกวิธีและปลอดภัย
6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว มี 1 รูปแบบ คือ การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ (ชื่อกลุ่ม) .....

สมาชิกในกลุ่ม

1.	2. ....
3.	4. ....
5.	6. ....

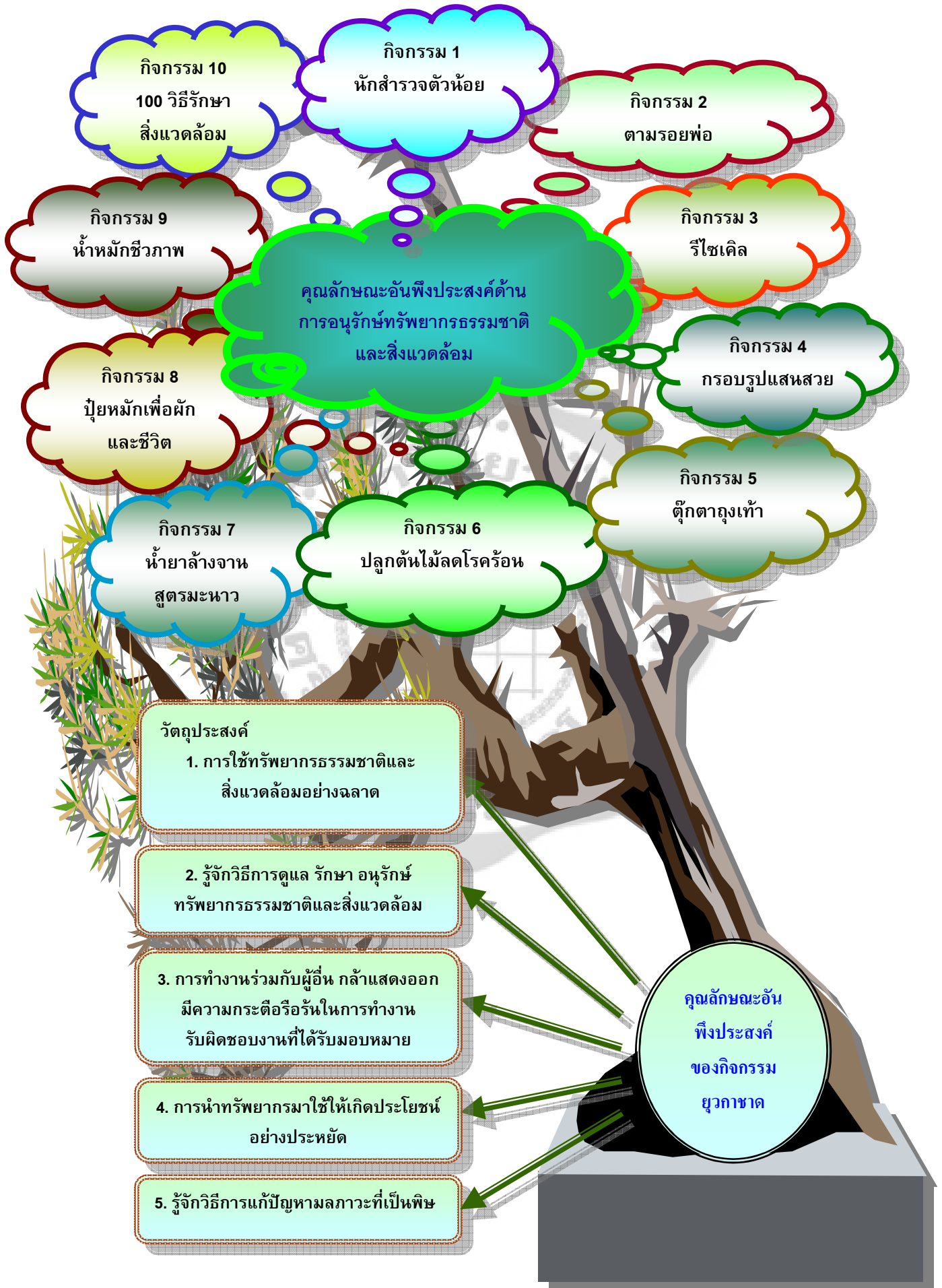
ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน		
		3	2	1
1	รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (ครอบครัว)			
2	รู้จักประหยัดค่าใช้จ่าย และรู้จักคุณค่าของ ทรัพยากรที่มีอยู่			
3	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
4	มีความกล้าแสดงออก และสามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้			
	รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9-12	ดี
5-8	พอใช้
1-4	ปรับปรุง

กิจกรรม 100 วิธีรักษาสิ่งแวดล้อม

1. ชื่อกิจกรรม 100 วิธีรักษาสิ่งแวดล้อม
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักวิธีการนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้อย่างฉลาด
  - 2.2 รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 2.3 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.4 มีความกล้าแสดงออก
  - 2.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

3.1 บัตรภาพ	3.2 ใบความรู้
3.3 ใบงาน	3.4 กระดาษ เอ 4 พร้อมอุปกรณ์วาดภาพ
3.5 ห้องสมุด/ อินเทอร์เน็ต	
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำบัตรภาพสัญลักษณ์ (โลโก้) 100 วิธีรักษาสิ่งแวดล้อมมาให้สมาชิกยูวกาชาดดู แล้วครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดออกแบบโลโก้การรักษาสิ่งแวดล้อม โดยคัดเลือกวิธีการรักษาสิ่งแวดล้อมจากใบความรู้ 100 วิธีรักษาสิ่งแวดล้อม (เอกสารหมายเลข 3) โดยครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.2 หลังจากสมาชิกยูวกาชาดออกแบบโลโก้รักษาสิ่งแวดล้อมแล้วให้สมาชิกยูวกาชาดออกมานำเสนอผลงานพร้อมกับแนวคิดของตนเอง (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.3 ครูผู้สอนร่วมกับสมาชิกยูวกาชาดสรุปวิธีการรักษาสิ่งแวดล้อม
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

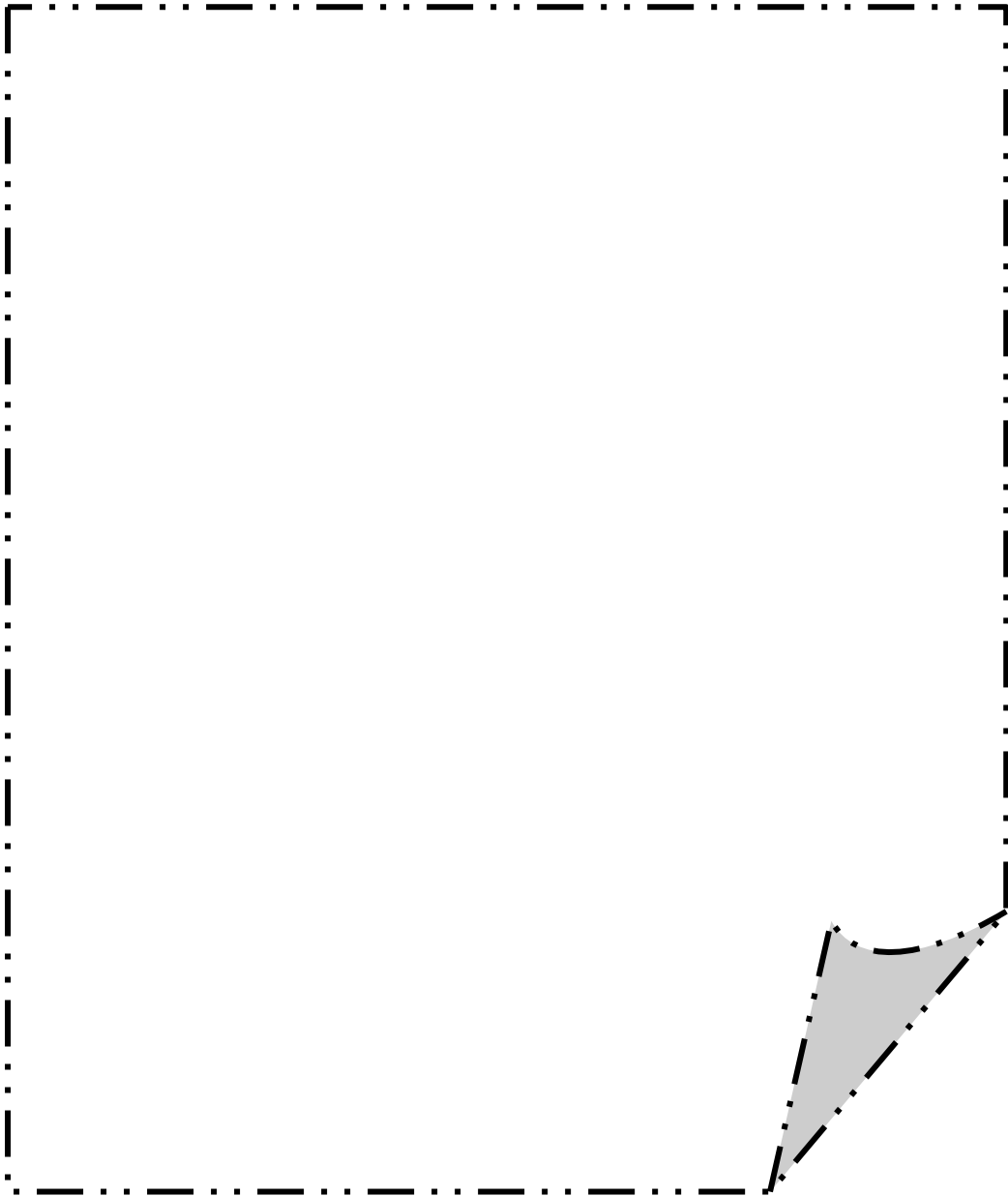
สมาชิกยูวกาชาดรู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม 100 วิธีรักษาสิ่งแวดล้อม มี 2 รูปแบบ คือ การตรวจใบงาน และการนำเสนอผลงาน โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน มุ่งเน้นกับสิ่งแวดล้อม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
การนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

ใบงาน
100 วิธีรักษาสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง ให้สมาชิกยุวกาชาดออกแบบสัญลักษณ์วิธีรักษาสิ่งแวดล้อมจากใบความรู้เรื่อง 100 วิธีรักษาสิ่งแวดล้อม

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน		
		3	2	1
1	รู้จักวิธีการนำทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมมาใช้อย่างฉลาด			
2	รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม			
3	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
4	มีความกล้าแสดงออก			
5	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม				

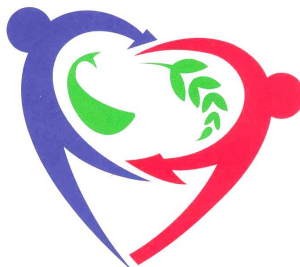
เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องในจุดที่ไม่สำคัญ	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

ใบความรู้ 100 วิธีรักษาสิ่งแวดล้อม

1. ใช้ผ้าแทนกระดาษทิชชู เราใช้กระดาษทิชชู เช็ดมือ เช็ดหน้า ปีละหลายล้านฟุต ซึ่งหมายถึง การโค่นต้นไม้ลงจำนวนมหาศาลช่วยกันลดการใช้กระดาษทิชชูด้วยการวางผ้าเช็ดมือไว้ใกล้อ่างล้างมือ และใช้ผ้าเช็ดโต๊ะแทนการใช้กระดาษทิชชูเช็ด
2. ใช้ถุงพลาสติกซ้ำหลายๆ ครั้ง ประหยัดถุงพลาสติกได้โดยการใช้ซ้ำหลายๆ ครั้ง หากถุงพลาสติกสกปรกก็ให้ทำความสะอาดแล้วแขวนไว้ให้แห้ง เพื่อส่งกลับเข้าโรงงานสำหรับผลิตใหม่
3. แยกทิ้งเศษกระดาษจากขยะอื่น โปรดหลีกเลี่ยงการทิ้งเศษกระดาษลงในถังเดียวกับขยะอื่นๆ เพราะจะทำให้กระดาษเปราะอะเปื้อนไขมันและเศษอาหาร จะทำให้เศษกระดาษนั้นนำไปผลิตใหม่อีกไม่ได้
4. กระดาษที่นำไปรีไซเคิลไม่ได้ กระดาษที่ไม่สามารถนำไปเข้ากระบวนการผลิตใหม่เป็นกระดาษใช้ได้อีก ได้แก่ กระดาษที่เคลือบด้วยซีฟิ่ง กระดาษที่เข้าเล่มด้วยกรรมวิธี สมุดโทรศัพท์ นิตยสารต่างๆ ตลอดจนกระดาษที่ถูกเปราะอะเปื้อนด้วยกาวชนิดที่ไม่ละลายน้ำ
5. หนังสือพิมพ์สามารถแก้ไขปัญหาขยะกระดาษ แหล่งสร้างขยะกระดาษที่สำคัญก็คือหนังสือพิมพ์หน้าที่เป็นขยะกระดาษโดยผู้อ่านไม่ได้อ่านก็คือหน้าโฆษณาธุรกิจ ซึ่งมีอยู่ฉบับละหลายๆ หน้า ซึ่งแม้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหนังสือพิมพ์ แต่ควรคำนึงว่านั่นคือการทำลายกระดาษสะอาดและสร้างขยะกระดาษให้เกิดขึ้นจำนวนมหาศาลในแต่ละวัน
6. เศษหญ้ามีประโยชน์ เศษหญ้าที่ถูกทิ้งอยู่บนสนามนั้นสามารถให้ประโยชน์ต่อสนามหญ้าได้มาก เพราะในเศษหญ้านั้นมีธาตุอาหารที่มีคุณค่าเทียบเท่ากับปุ๋ยที่ใช้ใส่หญ้าที่เดียว
7. วิธีตัดกิ่งไม้ วิธีการตัดกิ่งก้านของต้นไม้ ไม้พุ่ม ไม้ ควรตัดให้เป็นเศษเล็กน้อยเพื่อช่วยลดเศษขยะให้กับสวนได้ และยังช่วยให้เกิดการเนาเปื่อยขึ้นกับเศษใบไม้ที่นั่นเร็วขึ้นด้วย
8. ใช้เศษหญ้าคลุมไม้ใหญ่ เศษหญ้าที่ตัดจากสนามและสวนนั้นสามารถนำไปคลุมต้นไม้ใหญ่ได้ การใช้เศษหญ้าปกคลุมพืชในสวนจะช่วยในการกำจัดวัชพืชได้ นอกจากนี้เมล็ดของวัชพืชที่ร่วงหล่นก็ไม่อาจหยั่งรากทะลุผ่านเศษใบไม้ได้ด้วย
9. ประโยชน์ของพลาสติกช่วยถนอมอาหาร พลาสติกทุกชนิดหากถูกไฟไหม้จะก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตราย ได้มีการรณรงค์ให้เลิกใช้พลาสติก แต่จริงๆ แล้วพลาสติกยังคงมี

ความจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะพลาสติกมีประโยชน์ในการถนอมอาหารให้สดอยู่ได้เป็นเวลานานๆ

10. พลาสติกรีไซเคิล ปัจจุบันมีบริษัทกว่า 200 แห่ง ในอุตสาหกรรมการผลิตพลาสติกได้ทำการรีไซเคิลพลาสติกจำนวน 20% จากขวดเครื่องดื่มพลาสติกที่ทำจาก Poly-Ethylene Terephthalate หรือ PET จะถูกนำไปรีไซเคิลเป็นด้ามเครื่องจับไฟฟ้า กระเบื้องปูพื้น เส้นใยสังเคราะห์ในหมอน ถูนอน หรือใช้บุเสื่อแฉีกเกิด

11. พลาสติกรีไซเคิล 2 ภาชนะพลาสติกที่ใส่น้ำผลไม้และนมนั้น ทำมาจากพลาสติกชนิด Polyethylene ที่มีความเข้มข้นมาก เมื่อใช้แล้วได้ถูกนำมารีไซเคิลทำเป็นท่อพลาสติก กระถางต้นไม้ แก้วพลาสติก

12. วิธีเก็บขวดแก้วที่ใช้แล้ว ขวดแก้วทุกชนิดที่บรรจุของเมื่อใช้แล้วควรทำความสะอาดและแยกชนิดของแก้ว และแยกสีของแก้วด้วย

13. วิธีเก็บกระป๋องอลูมิเนียมที่ใช้แล้ว นำกระป๋องอลูมิเนียมที่ใช้แล้วมาบีบแบนก่อนทิ้งหรือขายแก่คนรับซื้อเศษโลหะ

14. น้ำสะอาดมาจากน้ำใต้ดิน น้ำสะอาดที่เราใช้ประโยชน์ดื่มกินส่วนใหญ่มาจากน้ำใต้ดิน การทิ้งขยะบนพื้นผิวดินทำให้มีผลถึงน้ำใต้ดิน เพราะน้ำฝนจะชะความสกปรกซึมลงไปถึงชั้นน้ำใต้ดินทำให้น้ำใต้ดินเน่าเสียและเป็นพิษได้

15. วิธีล้างรถยนต์ ล้างรถยนต์ด้วยฟองน้ำและใช้ถังน้ำจะใช้ถังน้ำเพียง 15 แกลลอน แต่ถ้าล้างด้วยสายยางจะต้องสูญเสียน้ำถึง 150 แกลลอน

16. ดูแลรักษารถด้วยการเปลี่ยนน้ำมันเครื่อง การดูแลรักษารถจะต้องทำอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การเปลี่ยนน้ำมันเครื่องตามระยะเวลาที่ระบุไว้ในคู่มือ และทุกครั้งที่เปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่อง ควรเปลี่ยนไส้กรองด้วย

17. รักษาเครื่องยนต์ด้วยการเปลี่ยนไส้กรอง ไส้กรองอากาศที่สกปรกจะทำให้การไหลของอากาศที่สะอาดทำได้น้อยลง มีผลต่อการเผาไหม้ของเครื่องยนต์ด้วย

18. รักษาเครื่องยนต์ลดมลพิษ การดูแลรักษารถจะทำให้รถสามารถวิ่งได้เพิ่มขึ้นอีก 10% ของจำนวนไมล์ ซึ่งเท่ากับสามารถลดราคาเชื้อเพลิงลงได้ถึง 10% เช่นกัน การลดการใช้เชื้อเพลิงลงก็เท่ากับเป็นการช่วยลดมลพิษทางอากาศให้กับโลกได้ด้วย

19. ยางรถยนต์ช่วยประหยัดน้ำมัน การเติมลมยางรถให้พอดีและขับรถตามข้อกำหนดความเร็ว จะช่วยในการประหยัดน้ำมันได้

20. วิธีป้องกันการรั่วไหลของน้ำมันเครื่อง การป้องกันการรั่วไหลของน้ำมันเครื่องจากตัวถังรถยนต์สามารถทำได้ด้วยการปิดสลักเกลียวในเครื่องยนต์ทุกตัวให้แน่น โดยเฉพาะในส่วนที่ซึ่งน้ำมันเครื่องรั่วไหลออกไปได้ ช่วยป้องกันการรั่วไหลของน้ำมันเพื่อลดมลพิษให้กับอากาศของเรา

21. ควรเปลี่ยนน้ำมันเครื่องเมื่อไหร่ ควรเปลี่ยนน้ำมันเครื่องเมื่อขับรถได้ทุกๆ ระยะ 3,000 - 4,000 ไมล์ และควรเลือกใช้ไส้กรองที่ดีที่สุดด้วย

22. การเพิ่มออกซิเจนในน้ำมัน วิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดมลพิษให้กับรถยนต์ก็คือ การเพิ่มส่วนผสมของออกซิเจนในน้ำมัน ซึ่งจะช่วยลดปริมาณการเกิดก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ลงได้เป็นจำนวนมาก

23. อันตรายจากก๊าซเรดอน ก๊าซเรดอนเป็นก๊าซกัมมันตภาพรังสี มักพบแทรกอยู่ในดินและหิน มีคุณสมบัติที่สามารถซึมผ่านมาบนผิวดินและกระจายออกสู่อากาศได้ โดยผ่านทางรอยร้าวและโพรงของคอนกรีตบล็อก ตามท่อก๊าซเรดอนเป็นก๊าซที่เป็นอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจ

24. พิษของก๊าซเรดอนต่อร่างกาย ก๊าซเรดอนเป็นอันตรายต่อเนื้อเยื่อของปอด การได้รับสารกัมมันตภาพรังสีจากก๊าซเรดอนเป็นเวลานานกว่า 20 - 30 ปี จะทำให้เกิดเป็นมะเร็งที่ปอดได้

25. วิธีป้องกันอันตรายจากก๊าซเรดอน การป้องกันอันตรายจากก๊าซเรดอนทำได้โดยการไม่สูบบุหรี่ในบ้านหรือในห้องที่มีอากาศถ่ายเทได้น้อย เปิดหน้าต่างให้มีการถ่ายเทระหว่างอากาศภายในบ้านกับอากาศนอกบ้านทุกๆ วัน

26. ปลูกต้นไม้ในห้องช่วยลดมลพิษ ปลูกต้นไม้ในห้องโดยปลูกไม้กระถางผสมถ่านกับดินถ่านจะเป็นตัวช่วยลดซับสารมลพิษและจุลินทรีย์ภายในห้องได้

27. พิษภัยของฝุ่นฝ้าย ฝุ่นฝ้ายในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นต้นเหตุของการเกิดโรคปอดอักเสบ โดยฝุ่นฝ้ายจะเข้าไปทำให้เกิดอาการแน่นหน้าอกและหัวใจ โปรดป้องกันตนเองจากฝุ่นฝ้ายด้วยการใช้อุปกรณ์ป้องกันในการหายใจ

28. วิธีใช้น้ำยาทำความสะอาดครัวเรือน มีสารเคมีมากกว่า 63 ชนิดที่ใช้เป็นส่วนผสมอยู่ในน้ำยาทำความสะอาดครัวเรือน เช่น น้ำยาถูพื้น น้ำยาขัดห้องน้ำ โปรดอ่านคำแนะนำในฉลากก่อนใช้ทุกครั้งเพื่อป้องกันตัวเองให้พ้นจากพิษภัยอันตราย

29. แก้วพลาสติกกรีไซเคิล แก้วพลาสติกส่วนใหญ่ผลิตขึ้นใหม่จากพลาสติกที่ใช้แล้ว เช่น แก้วพลาสติกที่มีขนาดความยาว 6 ฟุต นั้นทำมาจากถังพลาสติกที่ใช้บรรจุนมเป็นจำนวนถึง 1,050 ใบ

30. รักษาสิ่งแวดล้อมเริ่มต้นที่ใกล้ตัว ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นเราไม่จำเป็นต้องเดินทางไปจนถึงพื้นที่ป่าใหญ่เพื่อปลูกป่า แต่เราสามารถเริ่มต้นอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายได้ในพื้นที่ใกล้บ้านเราเอง

31. พืชท้องถิ่นมีความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม พืชดั้งเดิมของท้องถิ่นมีความสำคัญต่อระบบนิเวศวิทยาและมีความเหมาะสมกับสภาพอากาศและดินมากกว่าพืชที่นำเข้ามาจากที่อื่น ๆ ดังนั้นเราจึงควรต้องช่วยกันป้องกันและอนุรักษ์พืชท้องถิ่นไว้ไม่ให้สูญพันธุ์

32. รถยนต์ผลิตคาร์บอนมอนอกไซด์ ทุกๆ ปี รถยนต์คันหนึ่งๆ จะผลิตก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ออกมาสู่บรรยากาศโลกได้ในปริมาณที่มีน้ำหนักเท่ากับตัวรถเอง

33. น้ำมันก๊าซโซลีนเผาไหม้เกิดเป็นคาร์บอนไดออกไซด์ ทุกๆ แกลลอนของก๊าซโซลีนในรถยนต์ที่ถูกเผาไหม้จะทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ จำนวนถึง 9000 กรัม กระจายขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศโลก

34. ปรากฏการณ์เรือนกระจก การเผาไหม้เชื้อเพลิงจากเชื้อเพลิงฟอสซิลเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะปรากฏการณ์เรือนกระจก หากสามารถเปลี่ยนไปใช้พลังงานจากแหล่งอื่น เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ก็จะช่วยลดอุณหภูมิความร้อนที่เกิดขึ้นกับโลกได้

35. ผลิตภัณฑ์ที่ใช้พลังงานแสงอาทิตย์ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้พลังงานแสงอาทิตย์ที่แพร่หลายมากที่สุดคือ เครื่องคิดเลขที่ใช้พลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งในแต่ละปีผลิตออกจำหน่ายถึงกว่า 2,000,000 เครื่อง

36. การลดการใช้สำคัญกว่าการผลิตใช้ใหม่ การนำของที่ใช้แล้วมาผลิตใช้ใหม่อาจไม่ใช่การแก้ปัญหาที่สำคัญ เพราะความสำคัญไม่ได้อยู่ที่วิธีการนำพลาสติกที่ใช้แล้วกลับมาผลิตใช้ใหม่ได้อีก แต่สำคัญตรงที่เราควรหาวิธีลดการใช้พลาสติกให้น้อยลงต่างหาก

37. ผักปลอดสารพิษ เมื่อใดก็ตามที่ได้ลงมือทำสวนครัวด้วยตนเอง เมื่อนั้นเราจึงจะเชื่อมั่น ได้อย่างแน่นอนว่าเรากำลังมีโอกาสได้กินพืชผักที่ปลอดจากยาฆ่าแมลงแล้วจริงๆ

38. สวนสาธารณะของเมือง สวนสาธารณะนอกจากจะช่วยรักษาพื้นที่สีเขียวแล้ว ยังทำให้มีพื้นที่โล่งว่างขึ้นในท่ามกลางตึกอาคารสิ่งก่อสร้างที่เติบโตอย่างแออัดในเมืองใหญ่ สวนสาธารณะไม่เพียงจะช่วยให้อากาศบริสุทธิ์ แต่ยังเป็นสัญลักษณ์จากธรรมชาติให้ผู้คนได้ตระหนักว่าเมืองมิใช่เป็นที่ตั้งของถนน อาคารระฟ้า และรถยนต์เท่านั้น แต่ควรจะเป็นที่อยู่ของธรรมชาติด้วย

39. ตีมน้ำสะอาดให้หมดแก้ว ตีมน้ำสะอาดให้หมดแก้วทุกครั้งอย่าเหลือทิ้ง เพราะน้ำสะอาดมีเหลืออยู่น้อยในโลกนี้ และกระบวนการทำน้ำให้สะอาดก็ต้องเพิ่มค่าใช้จ่าย

40. สมุนไพรแก้กลิ่นอับ ในห้องที่มีกลิ่นอับให้ใช้สมุนไพรแห้งหรือเครื่องหอมจากดอกไม้แห้งห่อด้วยเศษผ้าโปร่งบางแขวนไว้ในห้องที่มีกลิ่นอับ จะช่วยให้ห้องหายจากกลิ่นอับได้

41. ปิดเตาอบก่อนอาหารสุก ทุกครั้งที่ปรุงอาหารด้วยเตาอบให้ปิดเตาอบก่อนอาหารสุกประมาณ 2-3 นาที เพราะความร้อนในเตาอบจะยังคงมีอยู่เพียงพอที่จะทำให้อาหารสุก

42. วิธีดูแลรักษาพรหม ดูแลรักษาพรหมที่ปูพื้นให้สะอาดด้วยการดูดฝุ่นอย่างสม่ำเสมอ และในการกำจัดกลิ่นพรหมก็ต้องใช้ผงเบกกิ้งโซดา (Baking Soda) โรยให้ทั่วพื้นพรหมแล้วทิ้งไว้ประมาณ 15 นาที จึงทำการดูดฝุ่นจะทำให้พรหมปลอดจากกลิ่นได้

43. การทำความสะอาดเฟอร์นิเจอร์ การทำความสะอาดเฟอร์นิเจอร์ทำได้ด้วยวิธีง่ายๆ โดยใช้ผ้าบางๆ ชุบน้ำสบู่บิดให้หมาดแล้วใช้เช็ดถูเฟอร์นิเจอร์ จากนั้นใช้ผ้าแห้งถูซ้ำอีกครั้ง

44. กระดาษใช้แล้วนำมาผลิตใช้ใหม่ การนำกระดาษที่ใช้แล้วกลับมาผลิตใช้ใหม่ในจำนวนทุกๆ 1 ตัน นั้น เป็นการช่วยอนุรักษ์ต้นไม้ได้ถึง 17 ตัน

45. หมั่นปิดไฟจากหลอดไฟ ให้หมั่นปิดไฟจากหลอดไฟเสมอๆ เพราะฝุ่นและความสกปรกบนส่วนที่เป็นแก้วจะช่วยลดความสว่างของแสงที่ส่องจากหลอดไฟลงไปถึง 33 เปอร์เซ็นต์ ทำให้แสงจากหลอดไฟไม่สว่างเท่าที่ควร

46. คุณค่าของต้นไม้ที่มีอายุกว่า 50 ปี ต้นไม้ทุกต้นที่มีอายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป มีคุณค่าในการทำให้อากาศบริสุทธิ์ ควบคุมการกัดเซาะผิวดินและน้ำป่า ปกป้องคุ้มครองชีวิตของสัตว์ป่า และสามารถควบคุมมลภาวะในอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง

47. ต้นไม้ดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ต้นไม้ที่อยู่ในสภาพสภาวะสมบูรณ์ สามารถดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากอากาศได้ถึง 40 ปอนด์ ในเวลา 1 ปี

48. พลังงานจากแก๊วรีไซเคิล พลังงานที่ได้จากการนำแก๊วที่ใช้มาผลิตใช้ใหม่ 1 โบริน เทียบได้เท่ากับพลังงานของหลอดไฟ 60 วัตต์ ที่ส่องสว่างได้เป็นเวลานานถึง 4 ชั่วโมง

49. พลังงานจากกระป๋องรีไซเคิล พลังงานที่ได้จากการนำกระป๋องอลูมิเนียมที่ใช้แล้วมาผลิตใช้งานใหม่ 1 โบรินนั้นเทียบเท่าได้กับพลังงานแสงสว่างที่ใช้กับทีวีเป็นเวลานานถึง 3 ชั่วโมง

50. เวลาที่ควรรดน้ำต้นไม้ การรดน้ำต้นไม้ระหว่างเวลา 9 โมงเช้า จนถึง 5 โมงเย็น ปริมาณน้ำที่รดจะสูญเสียน้ำไปในการระเหยมากถึง 60% ของจำนวนน้ำที่รด ดังนั้นเวลาที่ควรรดน้ำต้นไม้ที่ดีที่สุดคือเวลาหลัง 6 โมงเย็น หรือก่อน 9 โมงเช้า

51. เกาต้นไม้ประหยัดพลังงาน เกาของต้นไม้ช่วยลดความต้องการเครื่องปรับอากาศลงได้ถึง 50% และในฤดูร้อนต้นไม้จะทำให้เมืองเย็นลงถึง 15%

52. คุณทำอะไรกับใบไม้ที่กวาดแล้ว การเผาเศษใบไม้ทุกๆ 1 ต้น จะทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ถึง 117 ปอนด์ ผุ่น 41 ปอนด์ และคาร์บอนิเจน 7 ปอนด์ หรือมากกว่านั้น เศษใบไม้ที่กวาดแล้วควรนำมาทำปุ๋ยหมักหรือสุมไว้โคนต้นไม้เพื่อให้ย่อยสลายเป็นปุ๋ยต่อไป

53. หลอดไฟประหยัดพลังงาน การใช้หลอดไฟแบบประหยัดพลังงาน 1 หลอดแทนการใช้หลอดไฟแบบฟลูออเรสเซนต์ จะช่วยประหยัดพลังงานได้เป็นปริมาณเท่ากับถ่านหินหนัก 600 ปอนด์ ตลอดชั่วอายุของหลอดไฟฟ้หลอดนั้น

54. วิธีลดมลพิษจากรถยนต์ วิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดมลพิษจากรถยนต์ก็คือ การเพิ่มส่วนผสมของออกซิเจนในน้ำมัน การเพิ่มออกซิเจนในน้ำมันก็เพื่อช่วยลดปริมาณการเกิดของก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ให้ลดน้อยลง

55. ทำอย่างไรกับน้ำมันเครื่องที่ใช้แล้ว น้ำมันเครื่องที่ใช้แล้วจากรถยนต์จะก่อมลภาวะ ให้เกิดกับแหล่งน้ำและผิวดินได้ หากมีการกำจัดที่ไม่เหมาะสมทุกครั้งก็เปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่อง ให้ถ่ายเทน้ำมันเครื่องที่ใช้แล้วลงในภาชนะที่ปิดฝาแล้วส่งคืนให้กับสถานบริการ

56. มลพิษจากเตาแก๊ส แหล่งมลพิษของอากาศในบ้านที่สำคัญก็คือ เตาแก๊สในห้องครัวที่ไม่มีช่องหรือระบบระบายอากาศ จะเป็นแหล่งสะสมของก๊าซไนโตรเจนออกไซด์ และคาร์บอน มอนอกไซด์ที่เกิดจากเตาแก๊ส สารมลพิษในห้องครัวจะลดลงได้ด้วยการระบายอากาศที่ดี

57. วิธีปลูกต้นไม้ในอาคาร การปลูกต้นไม้ไว้ในอาคารวิธีการที่เหมาะสมคือ การปลูกลงในกระถางที่ผสมถ่านกับดินไว้ด้วยกัน ถ่านจะเป็นตัวช่วยดูดซับสารมลพิษและจุลินทรีย์ได้

58. ทำความสะอาดเครื่องปรับอากาศ ในอาคารที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศจะต้องทำความสะอาดแผ่นกรองอากาศบ่อยๆ และไม่ควรใช้ยาฆ่าแมลงหรือแอร์เฟรชเชอเนอร์

59. ถอดรองเท้าก่อนเข้าบ้านทุกครั้ง ก่อนจะเข้าบ้านต้องถอดรองเท้าไว้ที่หน้าประตูบ้าน จะต้องไม่ใส่รองเท้าเข้าบ้าน เพราะพื้นรองเท้าเป็นที่รวมของสารพิษทั้งหลายที่เราไปเหยียบย่ำมาจากที่ต่างๆ

60. สัดส่วนของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ โดยสัดส่วนความสมดุลของธรรมชาติ จะมีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์อยู่เป็นประมาณ 0.03% ของบรรยากาศ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ทำหน้าที่ดูดซับพลังงานจากดวงอาทิตย์ไว้ทำให้โลกมีความอบอุ่นที่พอเหมาะ

61. ทำไมโลกจึงร้อนขึ้น กิจกรรมทั้งหลายของมนุษย์เป็นสาเหตุของการเพิ่มความร้อนให้กับโลก ได้แก่ การเผาผลาญน้ำมันเชื้อเพลิง การเผาป่าเขตร้อนของโลก ทำให้ปริมาณของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้นจำนวนมากในบรรยากาศ โลกจึงร้อนขึ้น

62. วิธีหยุดความร้อนให้กับโลก เราสามารถหยุดยั้งการเพิ่มขึ้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ด้วยการลดการใช้พลังงานที่ก่อให้เกิดความร้อนให้น้อยลง และต้องหยุดการเผาทำลายป่าลงให้ได้

63. ปลูกป่าเพื่อให้โลกร่มเย็น เพื่อให้โลกเย็นลงเราทุกคนจะต้องช่วยกันปลูกป่าคลุมพื้นที่ว่างเปล่าให้ได้มากที่สุด เพราะป่าเป็นแหล่งดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ที่ดีที่สุดของโลก

64. สารอันตรายในถ่านอัลคาไลน์ ถ่านอัลคาไลน์เป็นถ่านที่ใช้ใส่กล้องถ่ายรูป ไฟฉาย นาฬิกา เครื่องคิดเลข ที่ใช้ได้เพียงครั้งเดียวแล้วทิ้ง จัดเป็นของเสียที่เป็นอันตรายได้แก่ แมงกานีส สังกะสี และปรอท

65. การเลือกใช้ถ่านแคดเมียมแทนถ่านอัลคาไลน์ ควรเลือกใช้ถ่านแคดเมียมแทนการใช้ถ่านอัลคาไลน์ เพราะถ่านแคดเมียมเมื่อใช้หมดแล้วสามารถนำมาชาร์ตไฟใหม่ใช้ได้ อีก ในขณะที่ถ่านอัลคาไลน์ใช้ได้เพียงครั้งเดียวก็ต้องทิ้ง

66. อ่านคำอธิบายก่อนใช้ ก่อนใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของสารเคมีอันตราย ควรอ่านคำอธิบายให้เข้าใจก่อนใช้ทุกครั้ง และต้องปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้อย่างเคร่งครัดเพื่อความปลอดภัยต่อชีวิตของตัวเอง

67. การเลือกซื้ออาหารกระป๋อง ทุกครั้งที่เลือกซื้ออาหารกระป๋องจะต้องตรวจหาวันหมดอายุที่บอกไว้บนภาชนะบรรจุสินค้านั้นๆ และควรซื้ออาหารกระป๋องที่ยังไม่หมดอายุเท่านั้น

68. อันตรายจากอาหารกระป๋องที่หมดอายุ อย่าซื้ออาหารกระป๋องที่หมดอายุแล้ว เพราะอาหารกระป๋องที่หมดอายุแล้วจะเป็นสาเหตุของพิษภัยอันตรายต่อร่างกาย เช่น มะเร็งที่ตับ ไพรดระมัดระวังทุกครั้งที่คุณซื้ออาหารกระป๋อง เพราะที่หมดอายุแล้วมักถูกนำมาลดราคาให้ชวนซื้อ

69. แอมโมเนียในน้ำยาซักแห้ง ในน้ำยาซักล้างทุกๆ ชนิด เช่น น้ำยาล้างกระจก น้ำยาย้อมผม น้ำยาทำความสะอาดห้องน้ำ จะมีส่วนประกอบของแอมโมเนียอยู่ด้วย โปรดใช้อย่างระมัดระวังทุกครั้งเพราะแอมโมเนียมีผลโดยตรงต่อระบบทางเดินหายใจ

70. สารฟอร์มาลดีไฮด์ในไม้อัด เสื้อผ้าใหม่ๆ และน้ำยาล้างเล็บจะมีสารฟอร์มาลดีไฮด์เป็นสารประกอบอยู่ด้วย สารฟอร์มาลดีไฮด์จะมีผลต่อระบบทางเดินหายใจ ฉะนั้น โปรดระมัดระวังทุกครั้งที่ใช้

71. บรรจุภัณฑ์ถนอมอาหาร มีอาหารไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ที่ต้องอาศัยบรรจุภัณฑ์ที่ช่วยในการถนอมอาหารเพื่อรักษาความกรอบของอาหาร บรรจุภัณฑ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการห่อหุ้มอาหาร

72. บรรจุกัณฑ์ที่ฟุ่มเฟือย ปัจจุบันบรรจุกัณฑ์ได้ถูกนำมาใช้อย่างฟุ่มเฟือยจนเกินความจำเป็นและได้กลายเป็นขยะจำนวนมาก ฉะนั้นโปรดช่วยกันลดขยะจากบรรจุกัณฑ์ด้วยการไม่ซื้อสินค้าที่ใช้บรรจุกัณฑ์ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น

73. ผลิตภัณฑ์เข้มข้นช่วยลดขยะบรรจุกัณฑ์ได้ ผลิตภัณฑ์บางชนิดที่พัฒนาการผลิตให้เข้มข้น ซึ่งผู้บริโภคสามารถนำไปเจือจางก่อนใช้เป็นการช่วยลดปริมาณขยะจากบรรจุกัณฑ์ได้

74. ใช้บรรจุกัณฑ์กระดาษแทนการใช้พลาสติกและโฟม ปัจจุบันมีการผลิตบรรจุกัณฑ์ที่เป็นกระดาษเพื่อใช้บรรจุอาหารแทนบรรจุกัณฑ์พลาสติกและโฟม เช่น กล่องบรรจุน้ำผลไม้ นม เป็นต้น

75. บรรจุกัณฑ์ที่รีไซเคิลได้ ควรเลือกซื้อสินค้าที่บรรจุในภาชนะที่สามารถนำกลับไปผลิตใช้ใหม่ ดีกว่าบรรจุกัณฑ์ที่ใช้ได้เพียงครั้งเดียวแล้วต้องทิ้ง

76. ควรเลือกซื้อสินค้าที่บรรจุกระป๋อง อลูมิเนียมและแก้ว ควรเลือกซื้อสินค้าที่บรรจุในกระป๋องอลูมิเนียมหรือแก้วแทนสินค้าที่บรรจุในภาชนะพลาสติกและโฟม เพราะอลูมิเนียมและแก้วสามารถนำกลับไปผลิตใช้ใหม่ได้

77. การเลือกซื้อ ไม่ควรเลือกซื้อสินค้าที่ถูกบรรจุกัณฑ์หรือหุ้มด้วยบรรจุกัณฑ์ที่ฟุ่มเฟือยมากเกินไป

78. เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชนิดเข้มข้น ควรซื้อผลิตภัณฑ์ชนิดเข้มข้นแล้วนำไปเจือจางเอง โดยการเติมน้ำก่อนใช้ เป็นการประหยัดภาชนะบรรจุได้

79. ซื้อสินค้าเท่าที่จำเป็น ควรเลือกซื้อสินค้าเท่าที่ต้องการและใช้ให้หมด

80. สินค้าปลอดสารพิษ ควรเลือกซื้อสินค้าที่ปลอดสารพิษเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของชีวิตและสุขภาพร่างกาย

81. คุณสมบัติของสารละลาย สารละลายเป็นสารที่มีคุณสมบัติในการละลายวัตถุอื่นๆ โดยปกติแล้วสารละลายนี้จะอยู่ในรูปของเหลว เช่น ผสมอยู่ในทินเนอร์ที่ใช้ผสมสีและอยู่ในแลคเกอร์

82. วิธีป้องกันอันตรายจากสารละลาย ส่วนประกอบของสารเคมีในสารละลายเป็นอันตรายโดยตรงต่อดวงตา ผิวหนังและปอด ทุกครั้งที่ต้องใช้สารละลายจะต้องแต่งกายด้วยเสื้อแขนยาว สวมถุงมือ ใส่แว่นตา และใช้สารละลายในที่ที่เปิดโล่งเท่านั้น

83. ในห้องปรับอากาศ ควรระบายอากาศในห้องปรับอากาศ ควรเปิดหน้าต่างให้อากาศระบายได้ในบางช่วง และควรเปิดพัดลมดูดอากาศด้วยทุกครั้งที่เปิดแอร์

84. ผลิตภัณฑ์อันตรายไม่ควรทิ้งลงแม่น้ำ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตราย ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่ติดไฟ น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำยาละลายสีผลิตภัณฑ์ที่เป็นกรด น้ำยาทำความสะอาด ผลิตภัณฑ์ที่เป็นพิษ เช่น ยากำจัดศัตรูพืช เมื่อใช้แล้วต้องมีวิธีการกำจัดที่ถูกต้องและต้องไม่ทิ้งลงแม่น้ำ

85. สารอันตรายไดออกซิน สารพิษที่มีอันตรายมากที่สุดที่เป็นส่วนประกอบของยาฆ่าแมลง คือ ไดออกซิน ไดออกซินแม้เพียงจำนวนเล็กน้อยก็เป็นสาเหตุของการเกิดโรคมะเร็งได้ จึงไม่ควรใช้ยากำจัดศัตรูพืชที่มีส่วนผสมของไดออกซิน

86. อันตรายจากเบนซิน เบนซินเป็นตัวทำลายที่มีพิษต่อร่างกายที่รุนแรงที่สุด คือ เป็นต้นเหตุของการป่วยเป็นโรคลูคีเมีย และทำลายไขกระดูก

87. ช่วยกันปลูกต้นไม้อีก 5 เท่าจึงจะเพียงพอ ปริมาณการใช้ไม้และจำนวนพื้นที่ป่าไม้ที่ลดลงในปัจจุบันนั้นสามารถแก้ไขได้ด้วยการปลูกต้นไม้โตเร็ว มากกว่าที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันมากถึง 5 เท่า จึงจะเพียงพอกับการใช้ประโยชน์

88. ไฮโดรเจนคือพลังงานทดแทน ไฮโดรเจนเป็นพลังงานทดแทนที่ได้มาจากการแยกละลายสาร เช่น ไฟฟ้าจากน้ำ ไฮโดรเจนเป็นเชื้อเพลิงที่สะอาดและไม่ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ

89. รถยนต์พลังงานไฟฟ้า โลกได้ผลิตรถยนต์ชนิดใหม่เพื่อลดมลพิษให้กับท้องถนน รถยนต์ที่ผลิตขึ้นใหม่นี้ขับเคลื่อนโดยขบวนการเปลี่ยนไฮโดรเจนเหลวให้เป็นพลังงานไฟฟ้า โดยไม่ต้องผ่านขบวนการเผาไหม้

90. ลักษณะของรถยนต์พลังงานไฮโดรเจนเหลว รถยนต์พลังงานไฮโดรเจนเหลวนี้มีลักษณะเดียวกับรถไฟฟ้า แต่แตกต่างกันตรงที่มีถังเก็บไฮโดรเจนเหลวแทนแบตเตอรี่ ปัจจุบันพลังงานไฮโดรเจนเหลวกำลังได้รับการพัฒนารูปแบบเพื่อที่จะนำมาใช้บนท้องถนน

91. รถยนต์พลังงานไฮโดรเจนเหลวไม่ก่อมลพิษ รถยนต์พลังงานไฮโดรเจนเหลวไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อม เพราะไฮโดรเจนเหลวที่ใช้กับตัวรถได้มาจากแหล่งที่สะอาด

92. หลอดไฟฟ้าฟลูออเรสเซนต์ประหยัดไฟ หลอดไฟฟ้าฟลูออเรสเซนต์เป็นหลอดไฟที่สามารถประหยัดพลังงานไฟฟ้าได้ถึง 75% และมีอายุการใช้งานยาวนานกว่าหลอดแบบขดลวดถึง 10 เท่า

93. วิธีลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ให้โลก หากเราเผาถ่านหินน้อยลงและเผาผลาญน้ำมันให้น้อยลง ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะเรือนกระจกขึ้นกับโลกก็จะน้อยลง

94. ขยะกระดาษ ทุกๆ อาทิตย์เราทิ้งกระดาษลงตระกร้าขยะมากถึง 1,000 ตัน แต่มีเพียงไม่ถึงร้อยละ 10 ที่กระดาษเหล่านั้นถูกนำกลับมาผลิตใช้ได้ใหม่อีก

95. อันตรายจากสีทาบ้าน ในสีน้ำมันที่ใช้ทาบ้านมีส่วนประกอบของแคดเมียมและไททาเนียมออกไซด์ ไฮโดรคาร์บอน ซึ่งเป็นสารที่มีอันตราย ดังนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายจากสารอันตรายควรใช้สีน้ำในการทาสีบ้าน

96. การเติมลมยางรถช่วยประหยัดน้ำมัน ในการบำรุงรักษาการเติมยางรถที่พอดีจะช่วยให้การประหยัดน้ำมันได้ การเติมลมยางรถถ้าเติมอ่อนเกินไปจะทำให้สิ้นเปลืองน้ำมันเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 5 ตามการหมุนรอบของวงล้อที่เพิ่มขึ้น

97. เติมลมยางรถช่วยยืดอายุยางรถยนต์ การเติมลมยางรถยนต์ที่พอเหมาะพอดีจะช่วยยืดอายุการใช้งาน ช่วยป้องกันไม่ให้ยางรถยนต์ฉีกขาดได้ง่ายจากสาเหตุที่เติมลมอ่อนหรือแข็งเกินไปอีกด้วย

98. เต่าไมโครเวฟประหยัดไฟกว่าเตาอบ การใช้เต่าไมโครเวฟจะช่วยประหยัดพลังงานจากไฟฟ้ามากกว่าเตาอบถึง 1-2 เท่า

99. ถ่านไฟฉายที่ชาร์ตไฟใหม่ได้ประหยัดกว่าถ่านไฟฉายธรรมดา ถ่านไฟฉายที่ชาร์ตไฟได้ใหม่นั้นแม้จะมีส่วนประกอบของแคดเมียมแต่ก็มีอายุการใช้งานได้นานกว่าถ่านไฟฉายแบบธรรมดาถึง 500 เท่า และช่วยลดปริมาณการใช้ถ่านธรรมดาได้มากที่สุด

100. อันตรายจากน้ำยาปรับอากาศ ในน้ำยาปรับอากาศแอร์รีเฟรชเซอร์นั้น มีส่วนประกอบของสารเคมีประเภทเทอนอลไฮลีน ซึ่งเป็นสารที่เป็นอันตรายต่อร่างกายมนุษย์

กิจกรรม หักสำรวจตัวน้อย

1. ชื่อกิจกรรม นักสำรวจตัวน้อย
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้สาเหตุและวิธีการแก้ปัญหาหามลภาวะที่เป็นพิษ
  - 2.2 รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 2.3 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.4 มีความกล้าแสดงออก
  - 2.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

3.1 ใบงาน	3.2 แผ่นผังเพลง
3.3 กระดาษ เอ 4	3.4 ซีดีเพลงยูวกาชาด
3.5 สถานที่บริเวณโรงเรียน	
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการร้องเพลง “ช่วยกันดูแล” ให้สมาชิกยูวกาชาดฟัง 1 รอบ จากนั้นครูผู้สอนติดเนื้อเพลงบนกระดาน แล้วสอนให้สมาชิกยูวกาชาดร้องเพลงตามครูผู้สอน พร้อมกับให้สมาชิกยูวกาชาดคิดทำทางประกอบเพลงตามจินตนาการ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกยูวกาชาดเตรียมความพร้อมก่อนการเรียน

เพลง ช่วยกันดูแล

ทำนองเพลง ปู่ไข่ไก่หลง

(สร้อย) ดูแล ดูแล ดูแล ดูแล ดูแล ดูแล ดูแล

ดูแล ดูแล ดูแล ดูแล ดูแล ดูแล ดูแล   ดูแล ดูแล ดูแล

ป่าไม้เมืองไทยมากมายอดีตกาล เหหนือ ใต้ อีสาน ทัวกันป่าไม้สมบูรณ์

สัตว์ป่าอุดมนำชมธรรมชาติเกื้อกูล น้ำใสไหลเพิ่มพูนสร้างสมดุลให้ป่านาคู (สร้อย)

แต่ปัจจุบันเหมือนฝันป่าไม้สิ้นสูญทุกสิ่งเป็นจุลขาดดุลกึ่ง หอย ปู ปลา

สัตว์ป่าไม่เหลือ น้ำเหนือไหลป่าอดสู พวกเราช่วยค้าชู รักษ์ป่าไม้ให้อยู่นาน (สร้อย)
- 4.2 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดจับคู่กับเพื่อนสนิทหรือตามความพอใจของนักเรียน เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมสำรวจสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
- 4.3 ครูผู้สอนแจกกระดาษขนาด A4 ให้สมาชิกยูวกาชาดคู่ละ 1 แผ่น แล้วครูผู้สอนพาสมาชิกยูวกาชาดเดินสำรวจสิ่งแวดล้อมบริเวณโรงเรียนพร้อมจดบันทึกในสิ่งที่สมาชิกยูวกาชาดพบเห็น โดยใช้เวลาในการสำรวจ 20 นาที (เอกสารหมายเลข 1)
- 4.4 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดแต่ละคู่สรุปผลการสำรวจ แล้วให้สมาชิกยูวกาชาดบอก

บริเวณที่เป็นสาเหตุที่ทำให้สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นพิษ และวิธีการแก้ปัญหาโดยให้ตัวแทนสมาชิกยูวกาชาดออกมาเขียนรวบรวมข้อมูลจากเพื่อน ๆ บนกระดานที่หน้าชั้นเรียน (เอกสารหมายเลข 2)

4.5 ครูผู้สอนชี้แจงให้สมาชิกยูวกาชาดทราบว่า สิ่งแวดล้อมเป็นพิษเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

4.6 ครูผู้สอนสรุปผลสาเหตุที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษและวิธีการแก้ปัญหาร่วมกับสมาชิกยูวกาชาด

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดรู้สาเหตุและวิธีแก้ปัญหามลภาวะที่เป็นพิษ รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม นักสำรวจตัวน้อย มี 2 รูปแบบ คือ การตรวจใบงานและสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน เรื่อง สาเหตุที่ทำให้สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นพิษ	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ (ชื่อกลุ่ม) .....

สมาชิกในกลุ่ม

1. .... 2. ....
3. .... 4. ....
5. .... 6. ....

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน		
	3	2	1
1. รู้จักสาเหตุและวิธีแก้ปัญหาหามลภาวะที่เป็นพิษ			
2. รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
3. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
4. มีความกล้าแสดงออก			
5. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ = ดี ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง = พอใช้ ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้งหรือน้อยครั้ง = ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

กิจกรรม ตามรอยพ่อ

1. ชื่อกิจกรรม ตามรอยพ่อ
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยุวกาชาด
  - 2.1 รู้จักวิธีการนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้อย่างฉลาด
  - 2.2 รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 2.3 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
  - 2.4 มีความกล้าแสดงออก
  - 2.5 รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 ใบงาน
  - 3.2 ดีวีดีเฉลิมพระเกียรติฯ
  - 3.3 ห้องสมุด/ อินเทอร์เน็ต
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนให้สมาชิกยุวกาชาดดูภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เช่น โครงการในพระราชดำริต่างๆ รวมทั้งหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
  - 4.2 เมื่อดูภาพยนตร์จบแล้ว ให้สมาชิกยุวกาชาดช่วยกันอภิปรายเนื้อหาสาระของภาพยนตร์ว่า “เมื่อดูภาพยนตร์จบแล้ว สมาชิกยุวกาชาดได้ข้อคิดอะไรบ้าง”
  - 4.3 ครูผู้สอนแบ่งสมาชิกยุวกาชาดออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน แล้วให้สมาชิกยุวกาชาดช่วยกันวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรธรรมชาติของคนไทยในปัจจุบันว่า ถ้าใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างฟุ่มเฟือยจะเกิดผลอย่างไรในอนาคต พร้อมเสนอแนะวิธีการแก้ไขและประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (เอกสารหมายเลข 1) แล้วรายงานผลหน้าชั้นเรียน (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.4 ครูผู้สอนร่วมกับสมาชิกยุวกาชาดสรุปผลการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และวิธีการแก้ไขการใช้ทรัพยากร
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยุวกาชาดรู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความกล้าแสดงออก และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม ตามรอยพ่อ มี 2 รูปแบบ คือ การตรวจใบงาน และการนำเสนอผลงาน โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน ตามรอยพ่อ	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
การนำเสนอผลงาน	แบบการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

ใบงาน ตามรอยพ่อ

คำชี้แจง ให้สมาชิกยุวกาชาดร่วมกันวิเคราะห์ว่า ถ้าใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างฟุ่มเฟือย จะเกิดผลอย่างไรในอนาคต พร้อมเสนอแนะวิธีการแก้ไข และประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน แล้วบันทึกข้อมูล

ถ้าใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างฟุ่มเฟือย จะเกิดผลอย่างไรในอนาคต

.....

.....

.....

.....

.....

วิธีการแก้ไขปัญหาการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย

.....

.....

.....

.....

.....

ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

กลุ่มที่ (ชื่อกลุ่ม) .....

สมาชิกในกลุ่ม

1. .... 2. ....
3. .... 4. ....
5. .... 6. ....

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน		
		3	2	1
1	รู้จักวิธีการนำทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมมาใช้อย่างฉลาด			
2	รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม			
3	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน			
4	ความกล้าแสดงออก			
5	รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
	รวม			

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

การปฏิบัติงานสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	3	คะแนน
การปฏิบัติงานยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ให้	2	คะแนน
การปฏิบัติงานยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

กิจกรรม

รีไซเคิล

1. ชื่อกิจกรรม รีไซเคิล
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักวิธีการนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้อย่างฉลาด
  - 2.2 รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 2.3 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.4 มีความกล้าแสดงออก
  - 2.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 ตัวอย่างงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ เช่น กล้องกระดาษทิวจากกล่องกระดาษ
  - 3.2 อุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการทำงานประดิษฐ์
  - 3.3 ห้องสมุด/ อินเทอร์เน็ต
  - 3.4 ไบความรู้
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดดูตัวอย่างงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ เช่น กล้องกระดาษทิวจากกล่องกระดาษ แล้วให้สมาชิกยูวกาชาดร่วมกันวิเคราะห์เกี่ยวกับขั้นตอนการวางแผนและการปฏิบัติ
  - 4.2 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดแบ่งกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กันตามความสมัครใจ แล้วให้แต่ละกลุ่มคิดชิ้นงานประดิษฐ์ของตกแต่งห้องที่ทำจากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มละ 1 ชิ้น (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.3 ให้แต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ ครูผู้สอนคอยดูแลอย่างใกล้ชิดและให้คำแนะนำตลอดเวลาในการปฏิบัติงาน
  - 4.4 เมื่อสมาชิกยูวกาชาดปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้เก็บอุปกรณ์และทำความสะอาดห้องให้เรียบร้อย
  - 4.5 สมาชิกยูวกาชาดแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน แล้วให้สมาชิกยูวกาชาดที่เหลือเป็นผู้ประเมินผลการทำงาน (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.6 ครูผู้สอนและสมาชิกยูวกาชาดร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การประดิษฐ์ของใช้ ของตกแต่งจากวัสดุเหลือใช้
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดสามารถประดิษฐ์ของใช้ตกแต่งจากวัสดุเหลือใช้ รู้จักอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีความกล้าแสดงออก

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม ไร้ขีด มี 1 รูปแบบ คือ การนำเสนอผลงาน โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
การนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน		
		3	2	1
1	รู้จักวิธีการนำทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมมาใช้อย่างฉลาด			
2	รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม			
3	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
4	มีความกล้าแสดงออก			
5	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
	รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติงานสมบูรณ์ ชัดเจน	=	3	คะแนน
ปฏิบัติงานยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	=	2	คะแนน
ปฏิบัติงานยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	=	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

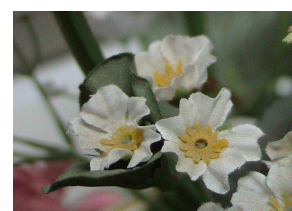
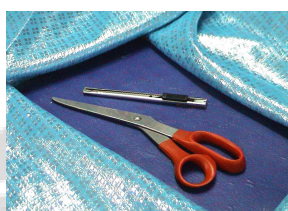
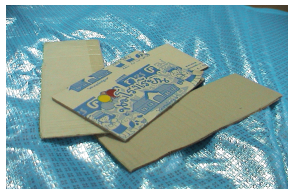
ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

ใบความรู้

การทำกล่องกระดาษทิชชู

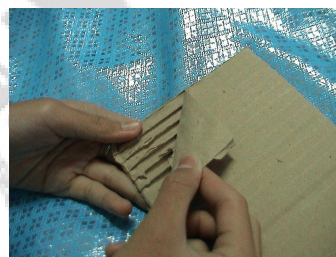
อุปกรณ์

1. กล่องกระดาษที่ไม่ใช้แล้ว
2. กาว
3. กรรไกรหรือมีดตัดเตอร์
4. ดอกไม้ประดิษฐ์

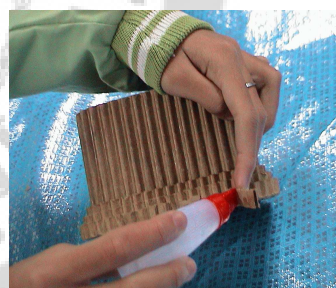

วิธีทำ

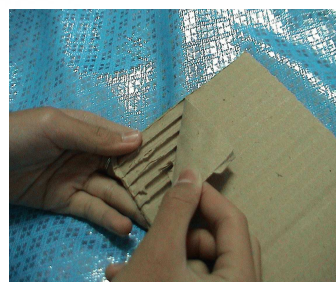
1. นำกล่องกระดาษมาลอกออกเป็นสองส่วน ให้ด้านหนึ่งผิวเรียบและอีกด้านหนึ่งผิวขรุขระ

2. นำกระดาษด้านที่มีผิวขรุขระมาตัดเป็นก้นกล่อง ตัวกล่องและหัวกล่องซึ่งตรงหัวกล่องต้องมีช่องว่างตรงกลางสำหรับหียบกระดาษทิชชู

3. นำกระดาษที่ตัดเป็นฐานกล่องตัวกล่อง และหัวกล่องมาประกอบกันให้ได้ออกมาเป็นทรงกระบอกทรงสี่เหลี่ยมหรือแบบอื่นๆ ตามต้องการและตัดกระดาษด้านที่มีผิวขรุขระออกเป็นเส้น แล้วนำมาติดกับปลายรอบขอบกระดาษที่นำมาทำเป็นส่วนก้นกล่องตัวกล่องและส่วนฐานกล่อง

4. นำดอกไม้ประดิษฐ์มาติดบริเวณตัวกล่องให้สวยงาม

กิจกรรม กรอบรูปแสนสวย

1. ชื่อกิจกรรม กรอบรูปแสนสวย
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักวิธีการนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้อย่างฉลาด
  - 2.2 รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 2.3 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.4 สามารถประดิษฐ์กรอบรูปจากวัสดุเหลือใช้ได้
  - 2.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 ตัวอย่างงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ เช่น กรอบรูปแบบต่างๆ
  - 3.2 อุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการทำงานประดิษฐ์
  - 3.3 หนังสือ/ อินเทอร์เน็ต
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำผลงานการประดิษฐ์ 2-3 ชิ้น มาแสดงหน้าชั้นเรียน แล้วให้สมาชิกยูวกาชาดแต่ละกลุ่มร่วมกันระดมพลังสมองว่า กว่าจะเป็นชิ้นงานเหล่านี้ได้จะต้องมีการวางแผนหรือขั้นตอนในการทำงานอย่างไร
  - 4.2 ครูผู้สอนสนทนากับสมาชิกยูวกาชาดเกี่ยวกับการทำงานประดิษฐ์ว่า นอกจากจะใช้วัสดุและเศษวัสดุต่างๆ ในการทำแล้ว จะต้องมีการวางแผนและขั้นตอนในการทำเพื่อให้งานที่ประดิษฐ์ออกมามีความสวยงามและสมบูรณ์มากที่สุด
  - 4.3 ให้สมาชิกยูวกาชาดศึกษาความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนในการทำงานประดิษฐ์จากหนังสือหรืออินเทอร์เน็ตประกอบคำอธิบายเพิ่มเติมจากครูผู้สอน โดยมีแนวทางในการสรุปขั้นตอนในการทำงานประดิษฐ์ ดังนี้

4.3.1 วางแผน	4.3.2 ออกแบบ
4.3.3 เลือวัสดุ	4.3.4 ประดิษฐ์
4.3.5 ปรับปรุงแก้ไข	
  - 4.4 แบ่งสมาชิกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน ให้สมาชิกยูวกาชาดแต่ละกลุ่มศึกษาความรู้และตัวอย่างงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ชนิดต่างๆ จากหนังสือหรืออินเทอร์เน็ตแล้วครูผู้สอนช่วยอธิบายเพิ่มเติม (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.5 ครูผู้สอนแจ้งให้สมาชิกยูวกาชาดแต่ละกลุ่มประดิษฐ์กรอบรูปตั้งโต๊ะจากกระดาษ
  - 4.6 ครูผู้สอนกำหนดระยะเวลาในการทำงาน โดยครูผู้สอนคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือสมาชิกยูวกาชาดแต่ละกลุ่มอย่างใกล้ชิด และย้ำเตือนให้สมาชิกยูวกาชาดระมัดระวังในการใช้

อุปกรณ์ในการทำงานประดิษฐ์

4.7 ครูผู้สอนให้สัญญาณก่อนถึงเวลาที่กำหนด 5 นาที เพื่อให้สมาชิกยุวกาชาดปรับปรุงแก้ไขผลงานและเตรียมตัวนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

4.8 ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน กลุ่มละประมาณ 5 นาที เมื่อครบทุกกลุ่มแล้วให้สมาชิกยุวกาชาดแต่ละกลุ่มลงมติให้คะแนนผลงานของเพื่อนกลุ่มอื่น กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดในแต่ละประเภทจะเป็นกลุ่มชนะเลิศ (เอกสารหมายเลข 1)

4.9 ครูผู้สอนให้ตัวแทนกลุ่มออกมาเล่าถึงขั้นตอนการวางแผนและการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มอื่นๆ ได้นำวิธีการไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในโอกาสต่อไป

4.10 ครูผู้สอนชมเชยกลุ่มที่ทำงานประดิษฐ์ได้สวยงาม และให้กำลังใจกลุ่มที่ได้คะแนนน้อย ทั้งนี้ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้สมาชิกยุวกาชาดได้แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกลุ่ม จากนั้นครูผู้สอนและสมาชิกยุวกาชาดร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการประดิษฐ์ของตกแต่งจากกระดาษ

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยุวกาชาดสามารถประดิษฐ์กรอบรูปจากวัสดุเหลือใช้ได้ รู้จักการใช้พลังงานและทรัพยากรในการทำงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า และกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบในการทำงาน

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม กรอบรูปแสนสวย มี 1 รูปแบบ คือ การประเมินชิ้นงาน โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
การประเมินผลงาน	แบบการประเมินผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินผลงาน กรอบรูปแสนสวย

กลุ่มที่ (ชื่อกลุ่ม) .....

สมาชิกในกลุ่ม

1. .... 2. ....
3. .... 4. ....
5. .... 6. ....

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน		
		3	2	1
1	รู้จักวิธีการนำทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมมาใช้อย่างฉลาด			
2	รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม			
3	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
4	สามารถประดิษฐ์กรอบรูปจากวัสดุเหลือใช้ได้			
5	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
	รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

- ดีมาก = 3
ดี = 2
พอใช้ = 1

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดีมาก
6-10	ดี
1-5	พอใช้

ใบความรู้ กรอบรูปแสนสวย

อุปกรณ์ที่ต้องเตรียม

1. กล่องกระดาษ
2. ใบบลิวหรือแผ่นพับโฆษณาที่ไม่ได้ใช้แล้ว
3. กระดาษสี
4. คัตเตอร์
5. กรรไกร
6. สกอตเทปใส
7. รูปภาพสำหรับตกแต่งกรอบรูป
8. ไม้บรรทัด

ขั้นตอนวิธีการทำ

1. นำกล่องกระดาษมาตัดให้ได้ขนาด 16.5 x 11 เซนติเมตร จำนวน 2 แผ่น โดยแผ่นหนึ่งจะใช้ทำเป็นกรอบด้านหลัง ส่วนอีกหนึ่งแผ่นจะใช้ทำเป็นกรอบด้านนอก

2. นำกระดาษแผ่นหนึ่งที่ได้ตัดได้มาเขียนสี่เหลี่ยมผืนผ้ารูปที่สองด้านใน โดยอยู่ลึกเข้าไปด้านละครึ่งนิ้ว

3. ตัดกระดาษรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่ได้วาดเอาไว้ ออก จะได้กระดาษสำหรับทำเป็นกรอบรูปด้านนอก

4. นำกล่องกระดาษสำหรับทำกรอบรูปด้านนอกที่ได้ตัดไว้ มาแบ่งครึ่งตามแนวขวาง อย่างละเท่าๆ กัน (นำมาแยกออกจากกัน เพื่อให้ใส่กระดาษสีได้)

5. แผ่นโบร์ชัว หรือแผ่นพับโฆษณา ล้อมทับกระดาษสำหรับใช้ทำเป็นกรอบด้านหลัง ใช้สกอตเทปใสปิดทับให้แน่น

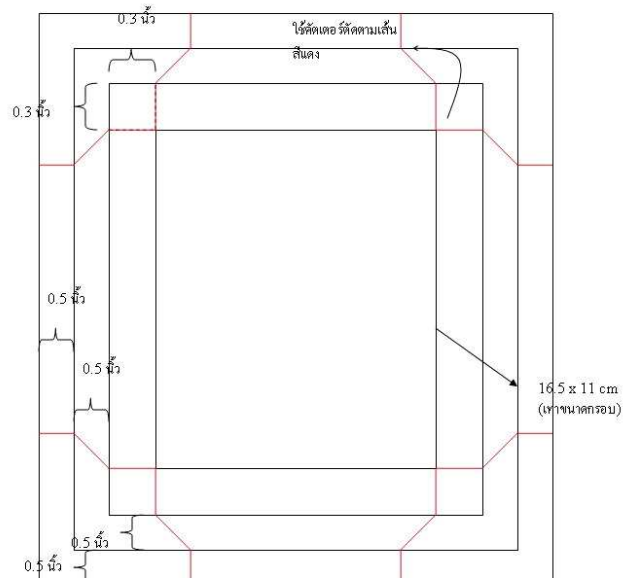
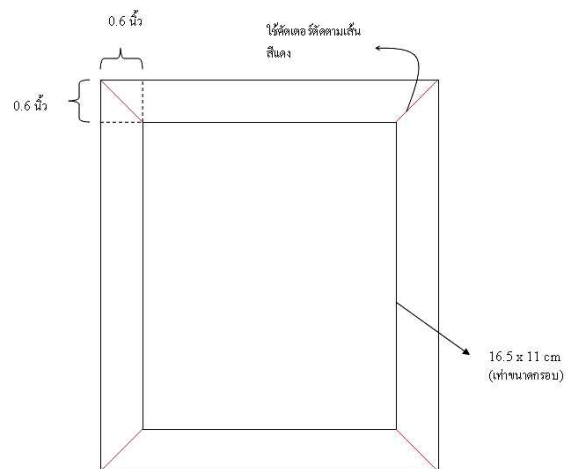

6. ทำเช่นเดียวกันกับแผ่นกล่องกระดาษสองแผ่นที่เหลือ ขณะที่ตัดแผ่นพับสำหรับล้อมให้ทำตามรูป โดยตัดกระดาษตามแนวเส้นสีแดง พับทบมุม ตัดส่วนที่เกินออก

7. ตัดกระดาษสี ขนาด 16.5 x 11 cm. นำไปติดกับแผ่นกล่องกระดาษสำหรับทำกรอบด้านนอกแผ่นหนึ่ง จากนั้นนำกระดาษสำหรับทำกล่องกระดาษด้านนอกทั้งสองแผ่นมาติดเข้าด้วยกัน ยึดด้วยสกอตเทปใส

8. ตัดแผ่นพับสำหรับนำมาหุ้มกล่องกระดาษทั้งสองส่วน (กรอบด้านหลังและกรอบด้านนอก) โดยตัดกระดาษดังนี้

9. นำกล่องกระดาษทั้งสองส่วนมาทับเข้าด้วยกัน
จากนั้นนำแผ่นพับที่ตัดได้มาหุ้มแผ่นกล่องกระดาษทั้งสอง
โดยเหลือส่วนด้านซ้ายไว้สำหรับใส่รูป พับแผ่นกระดาษ
เข้ามุมให้เรียบร้อย ยึดด้วยสกอตเทปใส

10. ตัดส่วนด้านซ้ายสำหรับใส่รูปเป็นครึ่ง
วงกลมบริเวณตรงกลาง สำหรับให้นิ้วเหยงเข้าไปได้

11. สำหรับการสร้างฐานรองสำหรับกรอบรูป
ให้ตัดกล่องกระดาษเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด 13.5 x 7 ซม.

12. ตัดแผ่นพับหรือโบว์ชิวมาหุ้มกล่องกระดาษสำหรับ
ฐานรองกรอบรูป

13. นำฐานรองกรอบรูปที่ได้มาติดกับตัวกรอบรูป
ยึดกันด้วยสกอตเทปใส

14. นำรูปภาพสำหรับตกแต่งมาติดกับกรอบรูป
เป็นอันเสร็จสิ้น

กิจกรรม ตุ๊กตาถุงเท้า

1. ชื่อกิจกรรม ตุ๊กตาถุงเท้า
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักวิธีการนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้อย่างฉลาด
  - 2.2 รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 2.3 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.4 ประดิษฐ์ตุ๊กตาถุงเท้าได้
  - 2.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 อุปกรณ์ในการทำตุ๊กตาถุงเท้า

3.1.1 ไหมพรมเส้นใหญ่	3.1.2 กรรไกร
3.1.3 ไยสังเคราะห์	3.1.4 เข็มขนาดยาว/ ด้ายสีใกล้เคียงถุงเท้า
3.1.5 สีเขียนผ้า	3.1.6 ถุงเท้า
3.1.7 ลูกปัด หรือกระดุม หรือวัสดุที่จะนำมาทำเป็นลูกตา	
  - 3.2 ภาพตุ๊กตาผ้าที่ทำจากถุงเท้า
  - 3.3 ใบความรู้
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนเตรียมภาพหรือตุ๊กตาผ้าที่ทำจากถุงเท้ามาให้สมาชิกยูวกาชาดดู
  - 4.2 ครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดอภิปรายกันว่าตุ๊กตาที่เห็นทำมาจากอะไร (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.3 ครูผู้สอนสนทนาแนะนำขั้นตอนการทำกิจกรรม และให้สมาชิกยูวกาชาดลงมือปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้
    - 4.3.1 ให้สมาชิกยูวกาชาดนำวัสดุอุปกรณ์ที่จัดเตรียมมา เตรียมพร้อมสำหรับการทำงาน
    - 4.3.2 ให้สมาชิกยูวกาชาดนำถุงเท้าที่เตรียมมา ทำเป็นตุ๊กตาผ้าในแบบที่ตนเองชอบ ตามจินตนาการของตนเอง
    - 4.3.3 เมื่อทำงานเสร็จแล้วให้สมาชิกยูวกาชาดตั้งชื่อตุ๊กตาของตนเอง
    - 4.3.4 นำผลงานของสมาชิกยูวกาชาดทุกคนมาจัดแสดงให้สมาชิกยูวกาชาดชมผลงาน และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของเพื่อน (เอกสารหมายเลข 1)
    - 4.3.5 ครูผู้สอนร่วมกับสมาชิกยูวกาชาดสรุปผลการทำงานและการวัสดุที่เหลือใช้มาประดิษฐ์สิ่งของให้เกิดประโยชน์

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดสามารถทำตุ๊กตาจากถุงเท้าได้ รู้จักวิธีการนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้อย่างฉลาด มีความกระตือรือร้นในการทำงาน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม ตุ๊กตาถุงเท้า มี 1 รูปแบบ คือ การประเมินผลงาน โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ประเมินผลงาน	แบบประเมินผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินผลงาน ตึกตากุ้งเท้า

กลุ่มที่ (ชื่อกลุ่ม) .....

สมาชิกในกลุ่ม

1. .... 2. ....
3. .... 4. ....
5. .... 6. ....

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน		
		3	2	1
1	รู้จักวิธีการนำทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมมาใช้อย่างฉลาด			
2	รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม			
3	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
4	ประดิษฐ์ตึกตากุ้งเท้าได้			
5	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
	รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

- ดีมาก = 3
ดี = 2
พอใช้ = 1

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดีมาก
6-10	ดี
1-5	พอใช้

ใบความรู้ ตุ๊กตาถุงเท้า

วิธีการทำตุ๊กตาถุงเท้า

1. กลับถุงเท้าเอาด้านในออกมา
2. ตัดแบ่งถุงเท้าออกเป็น 3 ส่วน ส่วนกลางวาดรูปตัวตุ๊กตาลงไปเป็นลำตัว เย็บด้านถอยหลังเว้นส่วนคอไว้ใส่ใยสังเคราะห์
3. เสร็จแล้วตัดส่วนที่เกินโดยรอบออกมา แล้วกลับด้าน
4. ใส่ใยสังเคราะห์ให้เต็ม แล้วเย็บปิดตรงคอที่เว้นไว้
5. นำส่วนหัวที่ตัดไว้มาใส่ใยสังเคราะห์ให้เต็ม เสร็จแล้วเย็บเนา รูดปิดให้สนิท
6. นำไหมพรมพันรอบๆ มือ ประมาณ 20-30 รอบ มัดข้างหนึ่งรวมกัน อีกข้างตัดให้ขาดเพื่อนำมาทำผมตุ๊กตา
7. ส่วนหมวกที่เตรียมไว้ พับชายด้านที่ถูกตัดเข้าข้างใน ½ ซม. แล้วเย็บเนา
8. นำส่วนที่มีดุกของผมใส่เข้าไปในหมวกที่เนาไว้ จากนั้นรูดให้แน่น แล้วเย็บกลับไปกลับมาให้ผมติดหมวก
9. นำหมวกไปใส่ให้ตลอดกับส่วนที่เป็นหัว ระวังอย่าให้ส่วนที่เป็นตะเข็บของส่วนหัวยื่นออกมา เตรียมประกอบร่าง

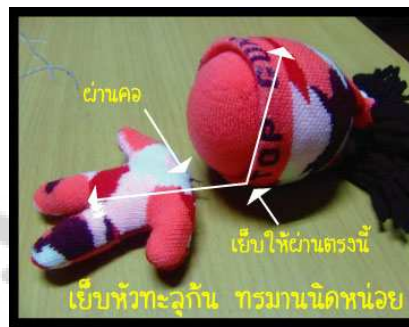

10. ใช้เข็มขนาดยาวเย็บติดส่วนหัวกับลำตัว โดยเย็บทะลุตั้งแต่ส่วนบนของหัว (เปิดหมวกข้างบนออก) ให้เย็บติดหมวกด้านล่างไปด้วยจะได้ไม่หลุด เย็บผ่านคอให้ทะลุมาถึงส่วนขา

11. เย็บเก็บตรงคอให้เรียบร้อย

12. ใส่ลูกตา โดยซ่อนปมด้ายไว้ในหมวก

13. เป็นอันเสร็จเรียบร้อย

กิจกรรม ปลูกต้นไม้ลดโลกร้อน

1. ชื่อกิจกรรม ปลูกต้นไม้ลดโลกร้อน
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 2.2 รู้จักวิธีการปลูกต้นไม้ และสามารถปลูกต้นไม้ได้
  - 2.3 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
  - 2.4 รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 กล้าไม้
  - 3.2 จอบ เสียม
  - 3.3 ฝักบัวสำหรับรดน้ำต้นไม้
  - 3.4 ใบความรู้
  - 3.5 ซีดีเพลงยูวกาชาด
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการถามสมาชิกยูวกาชาดว่าเคยปลูกต้นไม้ด้วยตนเองหรือไม่ ถ้าสมาชิกยูวกาชาดเคยปลูก ปลูกต้นอะไร และมีวิธีการปลูกอย่างไร จากนั้นครูผู้สอนให้สมาชิกยูวกาชาดที่เคยมีประสบการณ์ออกมาเล่าให้เพื่อนฟัง
  - 4.2 ครูผู้สอนร่วมร้องเพลง “ยูวกาชาดปลูกป่า” กับสมาชิกยูวกาชาดเพื่อเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้

เพลง ยูวกาชาดปลูกป่า

ทำนองเพลง หนุ่มนารอนาง

ฉัน พอใจหนักหนา	สมเจตนาได้มาร่วมงาน
ปวงมาลีนันมีสีเสริมพันธ์ (ข้า)	คนดีนั้นโลกนิยม
ชมดอกไม้ในพนา	ชมพฤษาโชดเขา
เราทั้งหลาย เราทั้งหลาย ช่วยบรรเทา	ความร้อนเร่าด้วยการปลูกป่า
เรายูวกาชาดอนุรักษ์ป่ากัน	เราทุกคนยึดมั่นสร้างสรรค์ชาติไทย

4.3 ครูผู้สอนอธิบายให้สมาชิกยูวกาชาดเข้าใจว่า การต้นไม้จะต้องเตรียมดินที่ใช้ปลูกก่อนแล้วจึงจะปลูกต้นไม้ที่ต้องการ จากนั้นต้องบำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูกให้ดีจึงจะได้ผลผลิตที่ดี โดยให้สมาชิกยูวกาชาดศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต/ ใบความรู้ (เอกสารหมายเลข 2)

4.4 ครูผู้สอนและสมาชิกยูวกาชาดร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ที่จะที่ปลูก วิธีการดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่ได้จากต้นไม้ที่จะปลูกด้วย

4.5 ให้สมาชิกยุวกาชาดช่วยกันบอกประโยชน์ของการปลูกต้นไม้ แล้วแบ่งกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน และให้สมาชิกยุวกาชาดเลือกปลูกต้นไม้กลุ่มละ 1 ชนิด

4.6 ครูผู้สอนชี้แจงว่า การขุดหลุมปลูกกล้าไม้ควรให้มีขนาดใหญ่กว่าเบ้าดินของถุงกล้าไม้ เพื่อช่วยให้ระบบรากหาอาหารได้ดีขึ้น ควรกลบดินให้เต็มหลุมพร้อมทั้งรดน้ำให้ชุ่มพอประมาณ

4.7 สมาชิกยุวกาชาดลงมือปลูกต้นไม้ที่ตนเองเลือก (เอกสารหมายเลข 1)

4.8 หลังจากปลูกต้นไม้เสร็จแล้ว สมาชิกยุวกาชาดและครูผู้สอนร่วมกันสรุปผลการปฏิบัติงาน

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยุวกาชาด รู้จักวิธีการปลูกต้นไม้และสามารถปลูกต้นไม้ได้ รู้จักวิธีการอนุรักษ์ป่าไม้ และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม ปลูกต้นไม้ลดโลกร้อน มี 1 รูปแบบ คือ สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ .....

ชั้น/ ห้อง .....

กิจกรรม .....

ข้อ ที่	พฤติกรรมที่สังเกต	คุณภาพการปฏิบัติ		
		3	2	1
1	รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
2	รู้จักวิธีการปลูกต้นไม้ และสามารถปลูกต้นไม้ได้			
3	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน			
4	รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
5	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

ใบความรู้ ปลูกต้นไม้ลดโลกร้อน

ขั้นตอนการปลูกต้นไม้

ขั้นตอนการดำเนินการปลูกต้นไม้ ควรปฏิบัติในช่วงฤดูฝนจะได้ผลดีที่สุดโดย

1. การเตรียมพื้นที่ปลูก ก่อนที่จะเตรียมแปลงปลูกต้นไม้ควรตัดสินใจว่าจะปลูกต้นไม้เพื่ออะไร ปลูกต้นไม้ชนิดไหน และระยะปลูกเท่าไร

วัตถุประสงค์การปลูก

1. ปลูกเพื่อเศรษฐกิจ หมายถึง การปลูกป่าเพื่อหวังผลตอบแทนจากการปลูกในลักษณะของการนำผลผลิตจากสวนป่าออกมาจำหน่ายเป็นรายได้ในรูปแบบต่างๆ เช่น ไม้ซุง ไม้แปรรูป เสาเข็ม และเยื่อกระดาษ เป็นต้น ชนิดพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมสำหรับเสาเข็ม ฟืน ถ่าน และเยื่อกระดาษ อายุตัดฟันประมาณ 5-15 ปี เช่น ยูคาลิปตัส กระถิน เทพา สนทะเล ไม้ไผ่ชนิดต่างๆ เป็นต้น ชนิดพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมสำหรับเป็นไม้ซุง ไม้แปรรูป อายุตัดฟัน 15-30 ปี เช่น สัก ประดู่ ยาง แดง มะค่าโมง เป็นต้น

2. ปลูกเพื่อการอนุรักษ์ หมายถึง การปลูกป่าที่หวังผลในการรักษาต้นน้ำลำธาร ป้องกันดินพังทลายและเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น ชนิดพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมสำหรับปลูกสร้างสวนป่าอนุรักษ์ เช่น ประดู่ แดง ยาง มะค่าโมง ฯลฯ

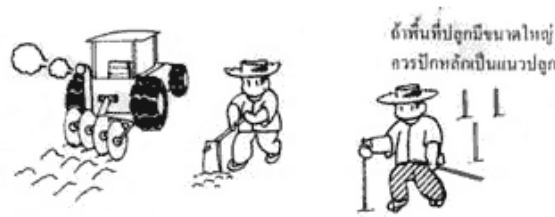
3. อื่นๆ

3.1 ปลูกเพื่อไม้ประดับ ชนิดพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมเป็นไม้ประดับ เช่น ชี้เหล็กบ้าน ตะแบก คุณ หางนกยูงไทย อินทนิล กาสะลอง กัลปพฤกษ์ ชัยพฤกษ์ ฯลฯ

3.2 ปลูกเพื่อให้ร่มเงา ชนิดพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมสำหรับให้ร่มเงา เช่น จามจุรี หางนกยูง นนทรี อินทนิล มะฮอกกานี ประดู่บ้าน ฯลฯ

3.3 ปลูกเพื่อเป็นอาหารหรือยา ชนิดพันธุ์ไม้ที่เหมาะสม เช่น สะเดา ชี้เหล็กบ้าน แดง บ้าน มะขาม มะม่วงหิมพานต์ ฯลฯ

ก่อนปลูกควรถางวัชพืชและไถพรวนดินถ้าหน้าดินจับตัวกันแข็งมาก

ถ้าพื้นที่ปลูกมีสภาพดินเป็นดินเหนียวหรือลูกรัง ควรจะใส่ปุ๋ยหมักหรือเศษพืช

ถ้าพื้นที่เลือกมามีน้ำท่วมขังในฤดูฝน ควรจะไถยกร่องปลูกเพื่อทำทางระบายน้ำ

2. การคัดเลือกกล้าไม้ ควรจะเลือกกล้าไม้แกร่ง และกล้าไม้ที่มีคุณภาพดี

3. การขนส่งกล้าไม้ ถ้าขนย้ายกล้าไม้ไปที่ไกลๆ ให้คลุมกล้าไม้ด้วยตาข่ายดำหรือป้องกันแสงแดด

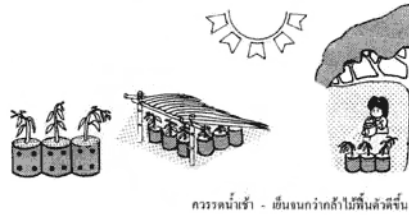
ถ้าขนย้ายกล้าไม้ไปที่ไกล ๆ ให้คลุมกล้าไม้ด้วยตาข่ายดำ เพื่อป้องกันแสงแดด

ควรจับส่วนอุ้งกล้าไม้ขณะขนย้าย

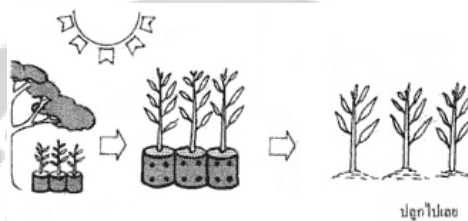
ถัากล้าไม้เหี่ยวเฉา

1. ควรนำกล้าไม้ไปไว้ในโรงเรือน

2. ควรทำให้กล้าไม้แก่ก่อนปลูก

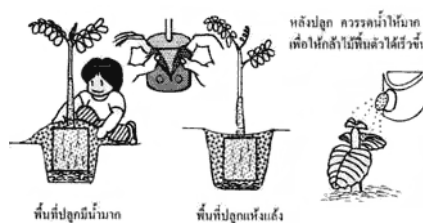
3. ควรนำกล้าไม้ที่ออกใบกลางแจ้งก่อนปลูกและรดน้ำน้อยลงเพื่อให้กล้าไม้แก่

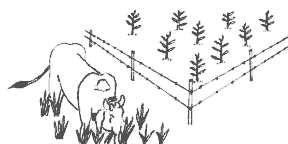
4. การขุดหลุมปลูก การขุดหลุมปลูกควรให้มีขนาดใหญ่กว่าเบ้าดินของถัากล้าไม้ เพื่อช่วยให้ระบบรากหาอาหารได้ดีขึ้น

5. การปลูกต้นไม้ ระวังอย่าลืมนำถัากล้าไม้ออกจากถุงพลาสติก

6. ถ้าในพื้นที่ปลูกมีสัตว์เลื้อยเข้ามาทำลายต้นไม้ ควรจะทำรั้วรอบๆ แปลงที่ปลูก

กิจกรรม น้ำยาล้างจานสูตรมะนาว

1. ชื่อกิจกรรม น้ำยาล้างจานสูตรมะนาว
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยุวกาชาด
  - 2.1 รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 2.2 รู้วิธีการทำน้ำยาล้างจานและสามารถทำน้ำยาล้างจานเพื่อลดค่าใช้จ่ายในบ้านได้
  - 2.3 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
  - 2.4 รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

3.1 สารตั้งต้น	½	กิโลกรัม
3.2 ผงฟอง	75	กรัม
3.3 น้ำยาขจัดคราบ	100	ลูกบาศก์เซนติเมตร
3.4 กลิ่นมะนาว/น้ำมะนาวสด	¼	ออนซ์
3.5 น้ำสะอาด	1,000	ลูกบาศก์เซนติเมตร
3.6 สีผสมน้ำยาพอประมาณ		
3.7 ผงขั้นพอประมาณ		
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการนำรูปขวดน้ำยาล้างจานชนิดต่างๆ มาให้สมาชิกยุวกาชาดดู แล้วถามสมาชิกยุวกาชาดว่า น้ำยาล้างจาน 1 ขวด สมาชิกยุวกาชาดใช้ล้างจานและภาชนะอื่นๆ ได้นานกี่วัน แล้วถามสมาชิกยุวกาชาดว่า บ้านใครทำน้ำยาล้างจานใช้เองบ้าง
  - 4.2 ให้ตัวแทนสมาชิกยุวกาชาดที่ทำน้ำยาล้างใช้เองที่บ้าน ออกมาเล่าให้เพื่อนๆ ฟังว่ามีวิธีการทำอย่างไร
  - 4.3 ครูผู้สอนอธิบายวิธีการทำน้ำยาล้างจานเพิ่มเติม ก่อนที่จะแนะนำให้สมาชิกยุวกาชาดฟังว่าวันนี้เราจะช่วยครอบครัวประหยัดค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ด้วยการทำน้ำยาล้างจานสูตรมะนาว พร้อมทั้งแนะนำส่วนผสมแต่ละตัว
  - 4.4 แบ่งสมาชิกยุวกาชาดออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน
  - 4.5 ให้สมาชิกยุวกาชาดแต่ละกลุ่ม ยื่นประจำโต๊ะอุปกรณ์ที่มีส่วนผสมของน้ำยาล้างจานที่ครูผู้สอนเตรียมไว้ให้
  - 4.6 ผสมสารตั้งต้นกับผงฟอง คนให้เข้ากัน
  - 4.7 เติมน้ำยาขจัดคราบกลิ่นมะนาว สี น้ำสะอาด คนให้เข้ากัน
  - 4.8 เติมผงขั้นทีละน้อย คนให้เข้ากัน สารจะมีลักษณะข้นเหนียวจนเป็นที่พอใจ

4.9 ทิ้งสารละลายทั้งหมดไว้ในภาชนะนานประมาณ 12 ชั่วโมง แล้วกรองลงขวด

4.10 ส่งชิ้นงานกับครูผู้สอน

4.11 ครูผู้สอนร่วมกับสมาชิกยุวกาชาด ช่วยกันสรุปวิธีการทำน้ำยาล้างจาน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในบ้านและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เอกสารหมายเลข 1)

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยุวกาชาดรู้วิธีการทำน้ำยาล้างจานและสามารถทำน้ำยาล้างจานเพื่อลดค่าใช้จ่ายในบ้าน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม น้ำยาล้างจานสูตรมะนาว มี 1 รูปแบบ คือ การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ .....

ชั้น/ ห้อง .....

กิจกรรม .....

ข้อ ที่	พฤติกรรมที่สังเกต	คุณภาพการปฏิบัติ		
		3	2	1
1	รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
2	รู้จักการทำน้ำยาล้างจานและสามารถทำน้ำยาล้างจานเพื่อลดค่าใช้จ่ายในบ้านได้			
3	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน			
4	รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
5	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

กิจกรรม ปู้ยหมักเพื่อผักและชีวิต

1. ชื่อกิจกรรม ปู้ยหมักเพื่อผักและชีวิต
2. วัตถุประสงค์
  - 2.1 รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 2.2 สมาชิกยูวกาชาดสามารถทำปู้ยหมักไว้ใช้ได้เองในครอบครัวเพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและนำสิ่งเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ได้
  - 2.3 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
  - 2.4 รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
  - 3.1 หน้าดินที่ได้จากป่า จำนวน 1 ส่วน โดยผ่านการรดน้ำมาแล้ว 1 คืน
  - 3.2 มูลวัว มูลควาย หรือมูลไก่ จำนวน 1 ส่วน
  - 3.3 กากขานอ้อย หรือกากขานมันสำปะหลัง จำนวน 2 ส่วน
  - 3.4 ฟางข้าว ต้นข้าวโพด ใบไม้หรือวัชพืช จำนวน 2-4 ส่วน
  - 3.5 ซีดีเพลงยูวกาชาด
  - 3.6 ห้องสมุด/ อินเทอร์เน็ต
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการร้องเพลง “งานสิ่งใด” ร่วมกับสมาชิกยูวกาชาด

เพลง งานสิ่งใด

ทำนอง เพลงร้าว

งานสิ่งใด งานสิ่งใด	แม้ใครละเลยทิ้งปล่อย
มัวแต่คอย เฝ้าแต่คอย	หวังคอยแต่เกี่ยงโยนกอง
ไม่มีเสร็จ ไม่มีเสร็จรับรอง	จำไว้ทุกคนต้อง
ทำงาน เราต้องช่วยกัน	ช่วยกัน ช่วยกัน ช่วยกัน
  - 4.2 ครูผู้สอนชี้แนะให้สมาชิกยูวกาชาดเห็นถึงผลดีของการใช้ปุ๋ยคอกและปู้ยหมัก
  - 4.3 แบ่งสมาชิกยูวกาชาดออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 5-7 คน
  - 4.4 ให้สมาชิกยูวกาชาดรู้จักวัสดุต่างๆ ในการทำปู้ยหมัก พร้อมทั้งแนะนำขั้นตอนวิธีการทำปู้ยหมัก (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.5 สมาชิกยูวกาชาดเริ่มทำปู้ยหมัก (เอกสารหมายเลข 1) โดยเริ่มจาก
    - 4.5.1 กองวัสดุเป็นชั้น และรดน้ำพร้อมกดดินให้แน่นพอสมควร

4.5.2 หลังจากกองวัสดุ 20-30 วัน จะมีเชื้อราสีขาวเกิดขึ้นในชั้นวัสดุของมูลวัว มูลควาย หรือมูลไก่ และกากขานอ้อย หรือกากขานมันสำปะหลัง

4.5.3 จากนั้นกลับกองปุ๋ยและรดน้ำ ถ้ากองปุ๋ยแห้งจนเกินไปทำอย่างนี้ทุกๆ 1 เดือนทิ้งไว้ประมาณ 3 เดือน จะได้ปุ๋ยหมักที่สุกหรือย่อยสลายตัวดีอย่างสมบูรณ์ ซึ่งสังเกตได้จากสีของวัสดุที่ใช้ทำปุ๋ยหมักเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลดำและมีลักษณะเปียกชุ่ม และมีกลิ่นหอมคล้ายกลิ่นดิน

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยุวกาชาดสามารถทำปุ๋ยหมักไว้ใช้ได้เองในครอบครัวเพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและนำสิ่งเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ได้ รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม ปุ๋ยหมักเพื่อผักและชีวิต มี 1 รูปแบบ คือ การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ .....

ชั้น/ ห้อง .....

กิจกรรม .....

ข้อ ที่	พฤติกรรมที่สังเกต	คุณภาพการปฏิบัติ		
		3	2	1
1	รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
2	สามารถทำปุ๋ยหมักไว้ใช้ได้เองในครอบครัวเพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและนำสิ่งเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ได้			
3	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน			
4	รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
5	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ	ให้	3	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

ใบกิจกรรม ปุ๋ยหมักเพื่อผักและชีวิต

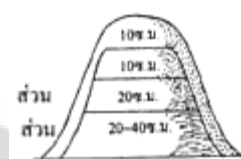
วิธีทำปุ๋ยหมัก

ลักษณะ ชนิด ประเภท และคุณสมบัติของดินมีบทบาทต่อการเจริญเติบโตของต้นไม้ โดยเฉพาะต้นไม้ที่มีอายุ 1-3 ปี ถ้าสภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม หลังจากปลูกต้นไม้จะพบว่าต้นไม้มีการเจริญเติบโตไม่ดีขึ้น โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปัจจุบันนี้มีปุ๋ยอินทรีย์หลายสูตร แต่กรณีที่พื้นที่ต้องการพัฒนาดินมีเนื้อที่จำนวนมาก ปริมาณปุ๋ยก็ใช้จำนวนมากเช่นกัน ดังนั้น จะแนะนำวิธีการทำปุ๋ยหมักดังต่อไปนี้

วัสดุที่ใช้ทำปุ๋ยหมัก

1. หน้าดินที่ได้จากป่า จำนวน 1 ส่วน
2. มูลวัว มูลควาย หรือมูลไก่ จำนวน 1 ส่วน
3. กากขานอ้อย หรือกากขานมันสำปะหลัง จำนวน 2 ส่วน
4. ฟางข้าว ต้นข้าวโพด ใบไม้หรือวัชพืช จำนวน 2-4 ส่วน

หมายเหตุ ถ้าวัสดุมีปริมาณมากทำซ้ำอีกครั้งก็จะดี

ขั้นตอนการทำปุ๋ยหมัก

1. รดน้ำให้เปียกชุ่มวัสดุ ข้อ "1" แล้วทิ้งไว้ 1 คืน

2. กองวัสดุเป็นชั้น และรดน้ำพร้อมกดดินให้แน่นพอสมควร

3. หลังจากกองวัสดุ 20 - 30 วันและจะมีเชื้อราสีขาวเกิดขึ้นในชั้นวัสดุข้อ "2" และข้อ "3" จากนั้นกลับกองปุ๋ยและรดน้ำ ถ้ากองปุ๋ยแห้งจนเกินไปทำอย่างนี้ทุกๆ 1 เดือน ทิ้งไว้ประมาณ 3 เดือน จะได้ปุ๋ยหมักที่สุกหรือย่อยสลายตัวได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งสังเกตได้จากสีของวัสดุที่ใช้ทำปุ๋ยหมักเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลดำและมีลักษณะเปียกยุ่ย และมีกลิ่นหอมคล้ายกลิ้งดิน

กิจกรรม น้ำหมักชีวภาพ

1. ชื่อกิจกรรม น้ำหมักชีวภาพ
2. วัตถุประสงค์ สมาชิกยูวกาชาด
  - 2.1 รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 2.2 สามารถทำน้ำหมักชีวภาพไว้ในครอบครัวครอบครัวเพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและนำสิ่งเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ได้
  - 2.3 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
  - 2.4 รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

3.1 พืชสด จำนวน 3 กิโลกรัม	3.2 ถังพลาสติกทึบแสงมีฝาปิด
3.3 กากน้ำตาลหรือน้ำตาลทรายแดง จำนวน 1 กิโลกรัม	
3.4 ใบงานวิธีการทำน้ำหมักชีวภาพ	3.5 ใบความรู้
3.6 ห้องสมุด/ อินเทอร์เน็ต	
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
  - 4.1 ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยคำถาม “ที่บ้านของสมาชิกยูวกาชาดปลูกต้นไม้หรือไม่”
“ถ้าปลูกสมาชิกยูวกาชาดใช้อะไรเร่งดอก ผลของต้นไม้ และสมาชิกยูวกาชาดใช้อะไรฆ่าแมลงที่มากัดกินต้นไม้ เพราะอะไร”
“ถ้าไม่ปลูก สมาชิกยูวกาชาดคิดว่าจะมีวิธีการอะไรในการกำจัดแมลงที่กัดกินต้นไม้ และมีวิธีการเร่งดอกเร่งผลของต้นไม้อย่างไร เพราะอะไร”
  - 4.2 ให้สมาชิกยูวกาชาดออกมาแสดงความคิดเห็นหน้าชั้นเรียน
  - 4.3 ครูผู้สอนอธิบายเพิ่มเติม และแบ่งสมาชิกยูวกาชาดออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละเท่าๆ กัน
  - 4.4 ครูผู้สอนอธิบายขั้นตอนและสาริตการทำน้ำหมักชีวภาพ (เอกสารหมายเลข 2)
  - 4.5 ให้สมาชิกยูวกาชาดแต่ละกลุ่มช่วยกันทำน้ำหมักชีวภาพ
  - 4.6 สมาชิกยูวกาชาดแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน (เอกสารหมายเลข 1)
  - 4.7 ครูผู้สอนและสมาชิกยูวกาชาดช่วยกันสรุปวิธีการทำน้ำหมักชีวภาพ และประโยชน์ที่ได้รับ
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สมาชิกยูวกาชาดรู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสามารถทำน้ำหมักชีวภาพไว้ในครอบครัวครอบครัวเพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและนำสิ่งเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ได้

6. การประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรม นำหมักชีวภาพ มี 1 รูปแบบ คือ การนำเสนอผลงาน โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
การนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน		
		3	2	1
1	รู้จักวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
2	สามารถทำน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้ในครอบครัวครอบครัวเพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและนำสิ่งเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ได้			
3	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน			
4	รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
5	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
รวม				

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องในจุดที่ไม่สำคัญ	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
6-10	พอใช้
1-5	ปรับปรุง

ใบความรู้ การทำน้ำหมักชีวภาพ

น้ำหมักชีวภาพ เป็นปุ๋ยชนิดหนึ่งที่ได้จากการหมักซากพืชซากสัตว์หรือวัสดุเหลือใช้ต่างๆ โดยผ่านกระบวนการหมักของจุลินทรีย์ ด้วยการเติมกากน้ำตาลให้เป็นพลังงานของจุลินทรีย์ สำหรับย่อยสลายซากพืช ซากสัตว์ หรือวัสดุเหลือใช้ ในการทำน้ำหมักชีวภาพหรือฮอร์โมนเป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่นำวัสดุซึ่งหาได้ง่ายในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ได้แก่

1. พืช ผักสด เช่น ผักบุ้ง หน่อไม้ หน่อกล้วย ตำลึง ต้นถั่วต่างๆ ควรเลือกส่วนที่เป็นยอด เพราะมีฮอร์โมนช่วยเร่งการเจริญเติบโต

2. ผลไม้ดิบ เช่น กล้วยน้ำว้า มะละกอ ตำลึง ชมพู ขนุน ฯลฯ มีฮอร์โมนช่วยทำให้ลำต้น แข็งแรง ต้านต่อโรค

3. ผลไม้สุก เช่น กล้วยน้ำว้าสุก มะละกอสุก ฟักทอง ตำลึง ลูกยอสุก มะม่วงหิมพานต์ ลองกอง เลือกผลไม้ที่มีรสหวานจะให้ฮอร์โมนเร่งดอก

4. แหล่งโปรตีน เช่น กากถั่วเหลือง กากถั่วต่างๆ เศษเนื้อสัตว์ เครื่องในสัตว์ หรือปลา

5. พืชสมุนไพรกลิ่นฉุน หรือรสเผ็ด เช่น สาบเสือ พญาไร้ใบ พริกไทย พริก ลูกลำโพง ตะไคร้หอม กระเพรา ขิง ข่า ใบสะเดา น้อยหน่า เป็นพืชที่มีสารช่วยป้องกันแมลง

6. สมุนไพรรสขม หรือฝาด เช่น เปลือกมังคุด ลูกหมาก เป็นพืชที่มีสารป้องกันเชื้อรา

วัสดุที่ใช้

1. พืชสด จำนวน 3 กิโลกรัม
2. กากน้ำตาลหรือน้ำตาลทรายแดง จำนวน 1 กิโลกรัม
3. ถังพลาสติกที่บดแสงมีฝาปิด

วิธีทำ

1. นำพืชสดสับหรือหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ใส่ลงในถังพลาสติก

2. ใส่กากน้ำตาลหรือน้ำตาลทรายแดงลงไปผสมคลุกเคล้าให้เข้ากันแล้วปิดฝาให้สนิทวางไว้ในที่ร่ม
3. หมักทิ้งไว้ 7-8 วัน จะมีของเหลวสีน้ำตาล กลิ่นหอม

4. เทของเหลวที่ได้จากการหมัก กรอง แล้วกรองใส่ขวดเก็บไว้ใช้งาน น้ำสกัดที่ดีจะมีสีคล้ำ กลิ่นหอม รสเปรี้ยว

การนำไปใช้

น้ำหมักชีวภาพ 1 ช้อนโต๊ะ ผสมกากน้ำตาล 1 ช้อนโต๊ะ และน้ำ 10 ลิตร ผสมละลายให้เข้ากัน ใช้ฉีด รด ราด พืชผัก ผลไม้ ไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับ นาข้าว เป็นประจำ จะช่วยเร่งการเจริญเติบโต ลดโรคระบาด และแมลงศัตรูพืช

วิธีการเก็บรักษา

หลังจากกรองใส่ขวดแล้วสามารถเก็บไว้ใช้ได้นานประมาณ 3 เดือน (น้ำหมักชีวภาพที่ดีจะมีสีคล้ำ กลิ่นหอม ถ้ามีกลิ่นเหม็น แก้ไขโดยการเติมกากน้ำตาลหรือน้ำตาลทรายแดง)

ประโยชน์ของน้ำหมักชีวภาพ

ด้านการเกษตร

1. ช่วยปรับสภาพความเป็นกรด-ด่าง ในดินและน้ำ
2. ช่วยปรับสภาพโครงสร้างของดินให้ร่วนซุย อุ้มน้ำและอากาศได้ดียิ่งขึ้น

ดียิ่งขึ้น

3. ช่วยย่อยสลายอินทรีย์วัตถุในดินให้เป็นธาตุอาหารแก่พืช พืชสามารถดูดซึมไปใช้ได้เลย โดยไม่ต้องใช้พลังงานมากเหมือนการใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์
4. ช่วยเร่งการเจริญเติบโตของพืชให้สมบูรณ์ แข็งแรงตามธรรมชาติ ด้านทานโรคและแมลง

5. ช่วยสร้างฮอร์โมนพืช ทำให้ผลผลิตสูงและคุณภาพของผลผลิตดีขึ้น
6. ช่วยให้ผลผลิตคงทน เก็บรักษาไว้ได้นาน

ด้านปศุสัตว์

1. ช่วยกำจัดกลิ่นเหม็นจากฟาร์มสัตว์ ไก่ สุกร ได้ภายใน 24 ชม.
2. ช่วยกำจัดน้ำเสียจากฟาร์มได้ภายใน 1-2 สัปดาห์
3. ช่วยป้องกันโรคหิวห่าและโรคระบาดต่างๆ ในสัตว์แทนยาปฏิชีวนะ และอื่นๆได้

4. ช่วยกำจัดแมลงวัน ด้วยการตัดวงจรชีวิตของหนอนแมลงวันไม่ให้เข้าดักแด้เกิดเป็นตัวแมลงวัน

5. ช่วยเสริมสุขภาพสัตว์เลี้ยง ทำให้สัตว์แข็งแรง มีความต้านทานโรค ให้ผลผลิตสูง และอัตราการรอดสูง

ด้านการประมง

1. ช่วยควบคุมคุณภาพน้ำในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำได้
2. ช่วยแก้ปัญหาโรคพยาธิในน้ำ ซึ่งเป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ
3. ช่วยรักษาโรคแผลต่างๆ ในปลา กบ จระเข้ ฯลฯ ได้
4. ช่วยลดปริมาณซีเอนในบ่อ ช่วยให้เลนไม่เน่าเหม็น สามารถนำไปผสมเป็นปุ๋ยหมักใช้กับพืชต่างๆ ได้ดี

ด้านสิ่งแวดล้อม

1. ช่วยบำบัดน้ำเสียจากการเกษตร ปศุสัตว์ การประมง โรงงานอุตสาหกรรม ชุมชน และสถานประกอบการทั่วไป
2. ช่วยกำจัดกลิ่นเหม็นจากกองขยะ การเลี้ยงสัตว์ โรงงานอุตสาหกรรม และชุมชนต่างๆ
3. ปรับสภาพของเสีย เช่น เศษอาหารจากครัวเรือนให้เป็นประโยชน์ต่อการเลี้ยงสัตว์ และการเพาะปลูกพืช
4. กำจัดขยะด้วยการย่อยสลายให้มีจำนวนลดน้อยลง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
5. ช่วยปรับสภาพอากาศที่เสียให้สดชื่นและมีสภาพดี

บทที่ 5

สรุปผลการดำเนินการจัดทำคู่มือ

การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมกิจกรรมยูวกาชาต สำหรับสมาชิกยูวกาชาตระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เป็นคู่มือสำหรับครูเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมยูวกาชาตอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเนื้อหาของคู่มือเล่มนี้ประกอบด้วยกิจกรรมยูวกาชาตเพื่อให้สมาชิกยูวกาชาตมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ในด้าน การรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น การบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อให้ครูผู้สอนที่ใช้คู่มือได้ทราบถึงแนวทางการจัดกิจกรรมยูวกาชาต สำหรับสมาชิกยูวกาชาตระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีขั้นตอนและผลการศึกษารูปได้ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการศึกษา
2. การดำเนินการจัดทำคู่มือ
3. เนื้อหาของคู่มือ
4. องค์ประกอบของกิจกรรม
5. สรุปผลการจัดทำคู่มือ
6. ข้อเสนอแนะในการจัดทำคู่มือ
7. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา มีดังนี้

1. เพื่อจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยูวกาชาต สำหรับสมาชิกยูวกาชาตระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)
2. เพื่อประเมินคุณภาพคู่มือการจัดกิจกรรมยูวกาชาต สำหรับสมาชิกยูวกาชาตระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

การดำเนินการจัดทำคู่มือ

การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยูวกาชาต สำหรับสมาชิกยูวกาชาตระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีขั้นตอนในการจัดทำและตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและเขียนโครงร่างของคู่มือ

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในเรื่องหลักการเขียนคู่มือ จากตำรา หนังสือ เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย เพื่อให้การจัดทำคู่มือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 เขียนโครงร่างของคู่มือในแผนการจัดกิจกรรมยูกาชาด สำหรับสมาชิกยูกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

1.3 ผู้ศึกษาได้ติดต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของโครงร่างของคู่มือ ให้คำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือ

2.1 ดำเนินการจัดทำเนื้อหาสาระของคู่มือการจัดกิจกรรมยูกาชาด สำหรับสมาชิกยูกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2 ผู้ศึกษาได้ติดต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 14 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของคู่มือ ให้คำแนะนำ และปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

3.1 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

3.2 นำแบบประเมินคู่มือและคู่มือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและปรับปรุงให้เหมาะสม

3.3 ผู้ศึกษาได้ติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความคิดเห็นและคำแนะนำ จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่

3.3.1 ผู้บริหาร จำนวน 6 คน

3.3.2 ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน

3.3.3 ครูชำนาญการ จำนวน 4 คน

3.3.4 นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ จำนวน 1 คน

3.4 ดำเนินการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยูกาชาด สำหรับสมาชิกยูกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

เนื้อหาของคู่มือ

การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมยูกาชาด สำหรับสมาชิกยูกาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีเนื้อหาประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมยูกาชาด เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น 2) ด้านการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม 3) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสิ้น 30 กิจกรรม ได้แก่

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน การรักษาอนามัยของตนเองและส่งเสริมอนามัยของผู้อื่น แผนการจัดกิจกรรมเรื่อง

1.1 โรคร้ายไข้เลือดออก

1.2 First Aids Kid

1.3 เป็นลมปฐมพยาบาลได้

- 1.4 ห้ามเลือด ทำแผล
- 1.5 หน้ากากอนามัย
- 1.6 ปฐมพยาบาลถูกวิธี ชีวีปลอดภัย
- 1.7 ถูกคน ถูกโรค ถูกเวลา
- 1.8 อสรพิษ
- 1.9 อาหารจานอร่อย
- 1.10 สมุนไพรไฉ่ยุง

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม แผนการจัดกิจกรรมเรื่อง

- 2.1 พี่ช่วยน้องกำจัดเหา
- 2.2 ตักตาให้น้อง
- 2.3 การเย็บผ้าด้วยมือ
- 2.4 พี่สอนน้อง
- 2.5 ความสุขผู้สูงวัย
- 2.6 หนูทำได้
- 2.7 เคล็ดลับที่ไม่ลับ
- 2.8 ของขวัญแทนใจ
- 2.9 สวนสวยเพราะมือเรา
- 2.10 บำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนการจัดกิจกรรมเรื่อง

- 3.1 100 วิธีรักษาสิ่งแวดล้อม
- 3.2 นักสำรวจตัวน้อย
- 3.3 ตามรอยพ่อ
- 3.4 รีไซเคิล
- 3.5 กรอบรูปแสนสวย
- 3.6 ตักตาถุงเท้า
- 3.7 ปลุกต้นไม้ลดโลกร้อน
- 3.8 น้ำยาล้างจานสูตรมะนาว
- 3.9 บัญหมักเพื่อผักและชีวิต
- 3.10 น้ำหมักชีวภาพ

องค์ประกอบของกิจกรรม

องค์ประกอบของกลุ่มการจัดการจัดกิจกรรมยูวากาชาดสำหรับสมาชิกยูวากาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในแต่ละกิจกรรมประกอบด้วย

1. ชื่อกิจกรรม
2. วัตถุประสงค์
3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ
6. การประเมินผล

สรุปผลการจัดทำคู่มือ

คู่มือการจัดการจัดกิจกรรมยูวากาชาด สำหรับสมาชิกยูวากาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) โดยผ่านการนำคู่มือให้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ครูชำนาญการ จำนวน 4 คน และนักจัดการงานทั่วไป จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 14 คน ได้ประเมินความเหมาะสมในการนำไปใช้ จากการพิจารณาตรวจสอบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 14 คน ปรากฏว่า คู่มือมีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด จากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.67 และค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 0.08

ข้อเสนอแนะในการจัดทำคู่มือ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนาการจัดกิจกรรมยูวากาชาดเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เหมาะสมกับความพร้อมของชุมชน ตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการเป็นผู้ที่รักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ควรมีการประเมินผล ติดตามผลการใช้คู่มือการจัดการจัดกิจกรรมยูวากาชาด สำหรับสมาชิกยูวากาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เพื่อให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้จริง
3. ควรนำข้อมูลการประเมินคู่มือการจัดการจัดกิจกรรมยูวากาชาด สำหรับสมาชิกยูวากาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มาพัฒนากิจกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดทำคู่มือการจัดการจัดกิจกรรมยูวากาชาด สำหรับสมาชิกยูวากาชาดระดับ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) สู่ระดับชั้นเรียน

2. ควรทำการวิจัยปฏิบัติการเพื่อศึกษาพฤติกรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสมาชิก
ยุวกาชาด ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน การรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเอง
และผู้อื่น การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2545). *คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว*. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ.(2545). *คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน*.กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- กรมวิชาการ. (2546). *การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- กรมวิชาการ. (2545). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*
คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กองยุวกาชาด. (มปพ). *ศัพท์บัญญัติยุวกาชาดไทย*. (มปท.).
- กนกวรรณ ศุภสิริโรจน์. (2548). *การศึกษาการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย : การศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนดาราวิทยาลัย*.
วิทยานิพนธ์ (นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *การปฏิรูปการศึกษาไทยในยุคปฏิรูปการปกครอง*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2545). *คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *การปฏิรูปการศึกษาไทยในยุคปฏิรูปการปกครอง*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กำพล จันทร์ทองอิน. (2548). *การพัฒนาคู่มือการสอนวิชาศิลปะการป้องกันตัวสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- คำตัน วิชัยคำจร. (2548). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนานักเรียนในสถานศึกษาเอกชนชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จักรินทร์ โอวาทมหาศิลป์. (2549). *ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมยูวภาษาของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 3*. ปรินญา นิพนธ์ วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิมพล พันธุ์บัว. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมด้านแรงจูงใจและการติดต่อสื่อสารกับบทบาทของผู้บริหารในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์. (2546). *มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัมยพร แก้วชิตน. (2549). *การประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ (การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน). อุบลราชธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2520). *ระบบสื่อการสอน*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชาว์ มณีวงษ์. (ม.ป.พ.). *การบริหารกิจการนักเรียน (Student Personnel Administration)*. กรุงเทพฯ : บุรพาสาน.
- ณิชาภา เจริญรุ่งเรืองชัย. (2547). *คู่มือการบริหารงานโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนควนฉิมพลี วิทยาคม*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดาริน สุทธิสะอาด. (2547). *ปัญหาในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐเสกข์ น้อยสมบุญ. (2540). *ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยพลศึกษาต่อหลักสูตรผู้นำยูวภาษาอุดมศึกษา*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เทียมทัศน์ ศิริตัน. (2540). *ปัญหาการจัดการเรียนการสอนยูวภาษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- ถวัลย์ มาศจรัส และคณะ. (2547). *นวัตกรรมการศึกษา ชุด คู่มือครูการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์โดยใช้สื่อที่หลากหลาย เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก*. กรุงเทพฯ : ชารอักษร.
- นรินทร์ จุลทรัพย์. (2534). *กิจกรรมนักเรียน. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.*
- นิตยา วงษ์กันยา. (2552). *การศึกษาปัญหาและความต้องการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- เบญจวรรณ สหวัชรินทร์. (2534). *นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- บันลือ พฤกษ์วัน. (2532). *เทคนิคและประสบการณ์การเขียนตำราทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.*
- ประชา อินทร์แก้ว. (2542). *ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.*
- ปรีศนา จันทักต. (2547). *คู่มือการให้คำปรึกษาสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ปรีชา ช่างขวัญยืน ; และคณะ. (2542). *เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- เผด็จ ฉาไชสง. (2545). *คู่มือแนวการจัดกิจกรรมยุวกาชาด. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 11.*
- พัชนี สิทธิพลากุล. (2547) *ปัญหาในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารการศึกษา กทม.. 28 (2) : 25-26.*
- พิชญา ดิสสร. (2549). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง กิจกรรมกาชาดและยุวกาชาด สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- พิชัย สดเอี่ยม. (2547). *กระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์. (การบริหารการศึกษา). ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. ถ่ายเอกสาร.*
- มงคล ชื่นชม. (2545). *คู่มือการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*

- เยาวภา อู่สารห์ฤทธิ์. (2547). *คู่มือครู การดำเนินงานตามระบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียน
ประสาทรัฐประชากิจ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลำเพลิน พรหมสุพรรณ. (2546). *การพัฒนาการจัดกิจกรรมยุคภาษาโดยใช้การนิเทศแบบมีส่วนร่วม
ของ โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (บริหาร
การศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เลิศลักษณ์ กมลเพชร. (2549). *คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตของนักเรียน
โรงเรียนแยมวิทยการ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรทัศน์ บุญโคตร. (2527). *จัดกิจกรรมนักเรียนที่ส่งเสริมลักษณะการเป็นพลเมืองดีในโรงเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6*. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณ สุคันธชาติ. (2540). *การสร้างคู่มือครูในการจัดกิจกรรมชุมนุมส่งเสริมอุตสาหกรรม สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา*. ปรินญาณิพนธ์ (อุตสาหกรรม
ศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิภาวรรณ ศศิสุริยาภูมิ. (2547). *การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมยุคภาษา โรงเรียนสุนารี
วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
นครราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- 85ปี วันคล้ายวันสถาปนายุวกาชาดไทย 27 มกราคม 2550. (2549, 4 พฤศจิกายน-ธันวาคม)
วารสารยุวกาชาด : เล่มที่ 4 ฉบับที่ 331.
- วิจิต นันทสุวรรณ. (2536). *เครือข่ายคือพลังทางสังคม ใน ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนา
ชนบท เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้งกรุ๊ป.
- วิสรณ พลเสน. (2547). *คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดราชบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538; กุมภาพันธ์-มีนาคม) *ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย: เรื่องง่ายๆ ที่บาง
ครั้งก็พลาดได้*. วารสาร *ข่าวสารการวิจัยการศึกษา*: เล่มที่ 18 ฉบับที่ 23.
- ศุภกาญจน์ ดันติกัลยาภรณ์. (2545). *ความต้องการพัฒนางานยุคภาษาในโรงเรียนระดับประถม
ศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 4*.
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ศศิธร รัตน์วรรณชัย. (2543). การติดตามผลการปฏิบัติงานของครูผู้ผ่านการฝึกอบรม หลักสูตร
ผู้นำยุวกาชาดของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2538-2540. ปรินญาณิพนธ์
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
ถ่ายเอกสาร.
- ศุภชัย คงมนต์. (2540). บทบาทและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมกิจกรรมการศึกษา สถานศึกษา
เอกชนของศึกษาศาสตร์การอำเภอในเขตการศึกษา 12. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาเพื่อ
พัฒนาทรัพยากรมนุษย์). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์. (2535). เส้นทางก้าวหน้าของข้าราชการครู : คู่มือการจัดทำผลงานทาง
วิชาการ. กรุงเทพฯ : ประดิพัทธ์การพิมพ์.
- สมจิตร ทับทิม. (2548). คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกระบวนการเรียนการสอนวิชาการงานอาชีพและ
เทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหาร
การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สามารถ ปรุณสุวรรณ. (2545). การพัฒนาคู่มือครูในโรงเรียนทหารช่าง. สารนิพนธ์.กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2547). กัลยาณมิตรนิเทศสำหรับผู้บริหารกลยุทธ์ในการนิเทศเพื่อสร้างโรงเรียน
ให้เข้มแข็ง. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน. (2549). หลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด (ตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
(ร.ส.พ.).
- . (2550). คู่มือการบริหารกิจกรรมยุวกาชาดในสถานศึกษา. สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- . (2551). รายงาน: การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร และแนวการจัดกิจกรรมยุวกาชาด.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟิก.
- สภาการศึกษาไทย. (2547). คู่มือเยาวชน เรื่อง กาชาดและความรู้เพื่อชีวิต. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
ยุวกาชาด สภาการศึกษาไทย. ม.ป.พ.
- (2549). 84 ปี ยุวกาชาดไทย. กรุงเทพฯ : ประชาชน.
- . (2542). ระเบียบคณะกรรมการบริหารยุวกาชาดว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับยุวกาชาด
พ.ศ. 2541. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (ม.ป.พ.). 100 ปี สภาการศึกษาไทย (2436-2536). กรุงเทพฯ : จิรเมธาโฆษณาและการ
พิมพ์.

- อนุชิต เริงจำเนียร. (2545). *คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะคนดีของนักเรียนนักศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา*. สารนิพนธ์ กศ.ม (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : ภัฏทิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรลดา เกรียงไกรวานิช. (2545). *บทความภาคินิพนธ์เพื่อเผยแพร่: การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการอบรมผู้บังคับบัญชาอายุวาทาต หลักสูตรผู้นำวาทาต ของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ปีพุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ : สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. ถ่ายเอกสาร.
- Douglass, Harl R. (1965). *The High School Curriculum*. New York: The Ronald press Company.
- Douglass, Neal, Moeckel. (1999). Development and Validation of Coaching Education Teams : A Principal s Handbook. *dissertation Abstrat internationnal*; 60-984.
- Jones, V. and J.R. Morris. (1956, May). Relelation of Temperament to the Choice of Values. *Journal of Abnormal Social Psychology*. 53: 781.
- Morrissey, Kathleen M.; & Ronald Jay Werner-Wilson. (2005). *The Relationship Between Out-of-School Activities and Positive Youth Development: an Investigation of the Influences of Communities and Family*. Retricted February 13, 2010, from http://findarticles.com/p/articles/mi_m2248/is_157_40/ai_n13774346/
- Rakoff, Sally A. (1995). Volunteering to Do Gender, Adult Volunteers in Girl Scouts, *Dissertation Abstracts International*. 55(12): 3996-A.
- Shores, Harl R. (1960). *Instruction Materials; An Instructional For Teacher*. New York: The Ronald Press Company.
- Steven, Clifford Wyner. (1999). Co-Curriculum Activity: An Element of Solution Focused Oriented Interventions for Middle School Seriously Emotionally Disturbed Students, *Dissertation Abstracts International*. 59 (7) : 2447.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
พิธีเปิด-ปิด กิจกรรมยูวภาษาต

พิธีเปิด-ปิด กิจกรรมยุวกาชาด

พิธีเปิดกิจกรรมยุวกาชาด มีขั้นตอนดังนี้

1. เรียกสมาชิกเข้าแถวครึ่งวงกลมหน้าเสาธง มีเสาธงยุวกาชาดในการนี้โดยเฉพาะ 1 เสา แยกจากเสาธงชาติ ให้ผู้นำกลุ่มหรือรองผู้นำกลุ่ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายยืนที่บริเวณหน้าเสาธง ห่างจากเสาธง 3 ก้าว ใช้สัญญาณนกหวีด “เรียกทั้งหมด” แล้วทำสัญญาณมือ “แถวครึ่งวงกลม” ให้ผู้นำกลุ่มและรองผู้นำกลุ่มที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมเข้าแถวหน้ากระดานหลังเสาธงหันหน้าไปทางสมาชิกยุวกาชาด

2. สมาชิกยุวกาชาดเข้าแถวครึ่งวงกลม หน่วยแรกอยู่ทางซ้ายมือและหน่วยสุดท้ายอยู่ทางขวามือของผู้นำกลุ่ม แต่ละหน่วยยืนห่างกัน 1 ช่วงแขน ระยะเคียงในหน่วยห่างกัน 1 ช่วงศอก หัวหน้าหน่วยอยู่ขวาสุด รองหัวหน้าหน่วยอยู่ซ้ายสุดในแถวของหน่วย หัวหน้าหน่วยหน่วยแรก (หน่วยบริการ) และรองหัวหน้าหน่วยหน่วยสุดท้ายยืนอยู่แนวเดียวกับผู้นำกลุ่ม และห่างจากผู้นำกลุ่มระยะเท่ากัน เมื่อเรียบร้อยแล้วพิธีกรสั่ง “นิ่ง” และสั่ง “พัก” เพื่อดำเนินการต่อไป หรือสั่ง “จัดแถว” ใหม่ ในกรณีที่การเข้าแถวยังไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

3. ชักธงยุวกาชาด ผู้นำกลุ่มสั่งให้ผู้แทนหน่วยบริการ 2 คน ออกมาชักธงยุวกาชาด โดยยืนอยู่ห่างจากฐานของเสาธง 3 ก้าว ผู้ที่อยู่ทางขวามือสั่ง “แถว-ตรง” แล้วก้าวออกไปข้างหน้า 2 ก้าว ชิดเท้า ปลดเชือกที่เสาธงแล้วก้าวถอยหลัง 2 ก้าว ชิดเท้า ส่งเชือกให้คนทางซ้ายทำหน้าที่เป็นผู้นำชักธง ให้ธงขึ้นทางขวามือ ขณะที่ชักธงนั้นเชือกจะต้องตั้งอยู่เสมอ ผู้นำกลุ่มสั่ง “เคารพธงยุวกาชาดทั้งหมด-ตรง” ให้สมาชิกทุกคนยืนตรงเคารพธงยุวกาชาดโดยไม่ต้องร้องเพลงใดๆ ทั้งสิ้น ให้ผู้ทำหน้าที่ชักธง ชักธงขึ้นทันทีจนสุดยอดเสาธง เมื่อชักธงเสร็จเรียบร้อยแล้วคนทางขวาก้าวเข้าไปผูกเชือกธงและถอยกลับเข้าที่แล้วสั่ง “ขวา-หัน” วิ่งกลับไปเข้าแถวตามเดิม ขณะเดียวกันสมาชิกทุกคนยังอยู่ในท่าตรงและดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

4. สงบนิ่ง ผู้นำกลุ่มสั่ง “ถอดหมวก” ให้ทุกคนถอดหมวกด้วยมือขวา แล้วสั่ง “สงบนิ่ง เพื่อระลึกถึง.....ปฏิบัติ” ให้มือขวาทับมือซ้ายไว้ข้างหน้าระดับต่ำกว่าเอว ก้มศีรษะเล็กน้อย โดยกิริยาสำรวมเป็นเวลา 1 นาที ผู้นำกลุ่มสั่ง “สวมหมวก-พัก” ทุกคนสวมหมวก ถ้าไม่สวมหมวกให้ทุกคนใช้มือขวาทับมือซ้ายไว้ข้างหน้าระดับต่ำกว่าเอว ก้มศีรษะเล็กน้อยโดยกิริยาสำรวมเป็นเวลา 1 นาที ผู้นำกลุ่มสั่ง “พัก”

การสั่งสงบนิ่ง อาจสั่งระลึกถึงผู้มีพระคุณทั่วๆ ไป หรือผู้มีพระคุณต่อกิจการกาชาดและยุวกาชาด

5. กล่าวคำปฏิญาณตนยุวกาชาด ผู้นำกลุ่มสั่ง “ทั้งหมด-ตรง กล่าวคำปฏิญาณตน” ให้ทุกคนกล่าวคำปฏิญาณตนพร้อมๆ กัน ดังนี้

ข้อ 1 ข้าฯ จะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ข้อ 2 ข้าฯ จะเป็นมิตรกับคนทั่วไป และจะบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม

ข้อ 3 ข้าฯ จะรักษานามยี่ห้อของตนเอง และส่งเสริมอนามยี่ห้อของผู้อื่น

เมื่อกล่าวจบ พิธีกรรม “พัก”

6. ตรวจและรายงาน ให้รองผู้นำกลุ่มหรือหัวหน้าหน่วย ทำการตรวจก็ได้ในกรณีที่หัวหน้าหน่วยทำหน้าที่ตรวจ รองหัวหน้าหน่วยต้องขึ้นมาปฏิบัติหน้าที่แทน ผู้นำกลุ่ม “ให้รองผู้นำกลุ่มตรวจ.....ของสมาชิก-ปฏิบัติ” (อาจสั่งให้ตรวจอุปกรณ์การจัดกิจกรรม หรือเฉพาะบางส่วนของร่างกาย เช่น เล็บมือ ผม ตา ผิวหนัง ฯลฯ) การปฏิบัติ ให้ปฏิบัติดังนี้

6.1 ให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายตรงไปยังแถวของสมาชิก แล้วไปยืนอยู่ตรงหน้าหัวหน้าหน่วยห่าง 3 ก้าว หัวหน้าหน่วยสั่ง “หน่วยสี่.....ตรง” (แล้วก้าวออกไปข้างหน้า 1 ก้าว รายงานว่า “หน่วยสี่.....มีสมาชิก.....คน ชาย.....คน หญิง.....คน (หรือชายทั้งหมด หรือหญิงทั้งหมด) พร้อมที่จะรับการตรวจแล้วค่ะ (ครับ)” แล้วถอยหลังกลับไปเข้าแถวตามเดิม หัวหน้าหน่วยสั่ง “พัก”

6.2 ผู้ตรวจก้าวไปข้างหน้า 1 ก้าว เพื่อตรวจหัวหน้าหน่วยก่อน ให้หัวหน้าหน่วยยืนตรงโดยอัตโนมัติขณะที่ผู้ตรวจกำลังตรวจอยู่ ถ้ามีความจำเป็นจะต้องตรวจด้านหลัง ผู้ตรวจสั่ง “หัวหน้าหน่วยกลับหลัง-หัน”

6.3 เมื่อตรวจด้านหลังเสร็จแล้ว ผู้ตรวจสั่ง “กลับหลัง-หัน” อีกครั้งหนึ่ง เมื่อตรวจเสร็จเรียบร้อยแล้วผู้ตรวจเดินไปตรวจสมาชิกคนต่อๆ ไป จนครบในลักษณะสับเท้าไปด้านข้างทางขวามือ และหัวหน้าหน่วยจะต้องเดินตามไปข้างๆ ลักษณะเดียวกับผู้ตรวจ โดยอยู่ด้านซ้ายมือของผู้ตรวจ ขณะที่ผู้ตรวจเดินผ่านไปทีคนใดให้คนนั้นทำท่าตรงโดยอัตโนมัติ เมื่อตรวจผ่านไปแล้วก็ให้ผู้นั้นพักโดยอัตโนมัติเช่นเดียวกัน

6.4 ในกรณีที่ตรวจเฉพาะด้านหน้าของสมาชิก เช่น ตรวจเล็บมือ ผม เป็นต้น เมื่อผู้ตรวจตรวจถึงสมาชิกคนสุดท้ายในหน่วยแล้ว ให้หัวหน้าหน่วยเดินอ้อมหลังผู้ตรวจ แล้วอ้อมหลังแถวหน่วยสี่ของตนเองกลับเข้าที่เดิม

6.5 ถ้าหัวหน้าหน่วยเป็นผู้ตรวจ เมื่อได้รับคำสั่งให้หัวหน้าหน่วยก้าวออกไปข้างหน้า 3 ก้าว แล้วกลับหลังหัน ขณะเดียวกันให้รองหัวหน้าหน่วยวิ่งอ้อมด้านหลังแถวมาทำหน้าที่แทนหัวหน้าหน่วย การตรวจให้ปฏิบัติเหมือนรองผู้นำกลุ่มทุกประการ

6.6 เมื่อตรวจเสร็จแล้ว ผู้ทำหน้าที่หัวหน้าหน่วยกลับเข้าที่เดิม สั่งว่า “หน่วยสี่.....ตรง ขอบคุณค่ะ (ครับ)” แล้วสั่ง “พัก”

6.7 ผู้ทำหน้าที่ตรวจวิ่งไปเข้าแถวหน้ากระดานหน้าผู้นำกลุ่ม ให้คนแรกยืนตรงหน้าผู้นำกลุ่ม ห่างจากผู้นำกลุ่ม 3 ก้าว ตามลำดับก่อนหลัง คนทางขวาสุดของแถวสั่ง “แถว-ตรง” แล้วรายงานผลการตรวจทีละคนโดยผู้นำกลุ่มสั่งให้รายงานผลการตรวจ ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ไปตรวจคนที่อยู่ขวาสุดรายงานก่อนและต่อมาทีละคนๆ จนครบ ผู้นำกลุ่มรับรายงานการตรวจโดยการสับเท้าไปทางด้านขวามือให้ตรงกับผู้รายงาน การรายงานต้องก้าวออกไปข้างหน้า 1 ก้าว ในทำนองตรงแล้วรายงานผลการตรวจว่า “ตามที่ได้รับมอบหมายให้ไปตรวจสมาชิกหน่วยสี่.....ปรากฏว่า.....

และได้แนะนำให้แก้ไขแล้วค่ะ (ครับ)” หรือ “ตามที่ได้รับมอบหมายให้ไปตรวจหน่วยสี.....ปรากฏว่าเครื่องแต่งกายเรียบร้อยดีค่ะ (ครับ)”

6.8 เมื่อรายงานเสร็จแล้วให้ถอยหลังกลับที่เดิม ยืนรอจนกว่าจะรายงานครบทุกคน ผู้นำกลุ่มมายืนตรงกลางแถวแล้วกล่าวขอบคุณคนที่อยู่ทางขวาสุดของแถวสั่ง “ขวา-หัน” วกกลับที่เดิม

7. นัดหมายและชี้แจง ผู้นำกลุ่มอธิบายถึงวิธีการให้สมาชิกทุกคนเข้าใจก่อนที่จะแยกย้ายกันไปตามคำสั่ง (อาจจะมีการเล่นเกมหรือร้องเพลงก่อนที่เข้าร่วมกิจกรรมก่อนก็ได้ ให้คำนึงถึงความเหมาะสม) การชี้แจงในการเข้าร่วมกิจกรรมและเล็ทกิจกรรมแต่ละครั้ง หรือแต่ละจุดหรือแต่ละฐานนั้นสมาชิกทำความเข้าใจกับผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมทุกครั้ง โดยปฏิบัติดังนี้

7.1 เมื่อไปถึงที่จัดกิจกรรมให้สมาชิกทุกคนเข้าแถวหน้ากระดาน

7.2 ให้หัวหน้าหน่วยยืนตรงกับผู้สอน และห่างจากผู้สอน 3 ก้าว

7.3 เมื่อเข้าแถวเสร็จเรียบร้อยแล้ว หัวหน้าหน่วยสั่ง “หน่วยสี.....ตรง” แล้วก้าวออกมาข้างหน้า 1 ก้าว รายงานว่า “สมาชิกหน่วยสี.....พร้อมที่จะปฏิบัติกิจกรรมแล้วค่ะ (ครับ)” หัวหน้าหน่วยถอยกลับที่เดิม แล้วสั่ง “พัก” ถ้าในกรณีหลายหน่วยสี ให้หัวหน้าหน่วยสีแรกเป็นผู้แทนสั่ง “ทั้งหมด-ตรง” แล้วก้าวออกมาข้างหน้า 1 ก้าว รายงานว่า “สมาชิกทั้งหมดพร้อมที่จะปฏิบัติกิจกรรมแล้วค่ะ (ครับ)” หัวหน้าหน่วยถอยกลับที่เดิม แล้วสั่งพัก

7.7 ดำเนินการจัดกิจกรรม

7.5 เมื่อหมดเวลาแล้วเปลี่ยนไปปฏิบัติกิจกรรมฐานอื่น ก่อนไปต้องแสดงความขอบคุณต่อผู้ดำเนินการจัดกิจกรรม ทุกคนเข้าแถวตามเดิมให้เรียบร้อย หัวหน้าหน่วยสั่ง “หน่วยสี.....ตรง” และพูดว่า “ขอบคุณค่ะ (ครับ)” ถ้าในกรณีหลายหน่วยสี ให้หัวหน้าหน่วยสีแถวแรกเป็นผู้แทนสั่ง “ทั้งหมด-ตรง” และพูดว่า “ขอบคุณค่ะ (ครับ)” โดยไม่ต้องก้าวออกมา และสั่ง “ขวา-หัน” สมาชิกทุกคนวิ่งไปเรียนฐานอื่นต่อไป เมื่อชี้แจงเสร็จเรียบร้อยแล้วพิธีกรสั่ง “ทั้งหมด-ตรง แยก-แถว” สมาชิกทุกคนทำขวาหันแยกย้ายไปตามคำสั่งชี้แจงทันที

พิธีเปิดกิจกรรมยุวกาชาด มีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

1. เรียกสมาชิกเข้าแถวครึ่งวงกลมหน้าเสาธง ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับพิธีเปิดกิจกรรมยุวกาชาด ข้อ 1.1 ทุกประการ
2. ตรวจและรายงาน ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับพิธีเปิดกิจกรรมยุวกาชาด ข้อ 1.5 ทุกประการ (การตรวจ คอตรวจเครื่องแต่งกายของสมาชิกยุวกาชาด)
3. นัดหมายและชี้แจง ให้ผู้นำกลุ่มนัดหมายและชี้แจงเรื่องการจัดกิจกรรมในคราวต่อไป
4. ชักธงยุวกาชาดลง ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับพิธีเปิดกิจกรรมยุวกาชาด ข้อ 1.2 ทุกประการ แต่เป็นการชักธงยุวกาชาดลง
5. เลิกแถว ผู้นำกลุ่มสั่ง “เลิก-แถว” ทุกคนทำขวาหัน แยกย้ายกันไป

หมายเหตุ

แล้ว

1. การที่ไม่ได้ชักธงชาติขึ้น เนื่องจากในสถานศึกษามีการชักธงชาติประจำวันอยู่แล้ว
2. ในกรณีที่สถานที่จำกัด อาจจัดแถวตามความเหมาะสม

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาโครงร่างคู่มือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาโครงร่างคู่มือ

1. นางกิ่งแก้ว ไไทยธรรม   ผู้อำนวยการ
โรงเรียนวัดศาลาแดง กรุงเทพมหานคร
2. นางขนิษฐา คร้ามศรี   นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ
สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน
3. นายจักรินทร์ โอวาทมหาศิลป์   ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดอินทาราม กรุงเทพมหานคร
4. นางปกิตตา เหมือนหนู   ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนชุมชนบ้านกุดเป่ง จังหวัดอุบลราชธานี
5. นางกัลยาณัฏฐ์ รัตนสิงห์   ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนสีคิ้ว “สวัสดีผดุงวิทยา” จังหวัดนครราชสีมา

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือ

ผู้บริหาร

1. นางดวงพร เชื้อเนตร	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวิชาการ กรุงเทพมหานคร
2. นางสาวลักษณ์ อรุณศิริวัฒนา	หัวหน้างานยูวกาชาต โรงเรียนบางสะพานวิทยา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. นางจිරนนท์ เกตุแก้ว	หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนทับสะแกวิทยา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4. นางอุบล ยศนันท์	หัวหน้างานยูวกาชาต ฝ่ายมัธยมศึกษา โรงเรียนราชินี กรุงเทพมหานคร
5. นางลิษา ศรีปริวาทิน	หัวหน้างานยูวกาชาต ฝ่ายประถมศึกษา โรงเรียนราชินี กรุงเทพมหานคร
6. นางเพ็ญศรี แก้วใจดี	หัวหน้ากิจกรรมยูวกาชาต โรงเรียนวัดศาลาแดง กรุงเทพมหานคร

ครูชำนาญการพิเศษ

1. นางศิวลักษณ์ ธาราศรี	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดศรีรัตนาราม จังหวัดพิษณุโลก
2. นางสุกัญญา เตียนวล	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคม จังหวัดพัทลุง
3. นางอารีย์ พูลศรี	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม

ครูชำนาญการ

1. ว่าที่ รต.หญิงศิริพร สามเพ็ชรเจริญ	ครูชำนาญการ โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม
2. นางนฤมล เขียดทอง	ครูชำนาญการ โรงเรียนมัธยมประชานิเวศ กรุงเทพมหานคร
3. นางศรีลัย ปันอินทร์	ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านป่าอ้อดอนชัย จังหวัดเชียงราย
4. นางชลิตา มะโนวรรณ	ครูชำนาญการ โรงเรียนอนุบาลห้วยสัก จังหวัดเชียงราย

นักจัดการงานทั่วไป

นายพดล เลี้ยงเจริญทรัพย์

นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน

ภาคผนวก ง
แบบตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ

แบบตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือ
คู่มือการจัดกิจกรรมยุวกาชาด สำหรับสมาชิกยุวกาชาดระดับ 3
(มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

- ผู้บริหารสถานศึกษา   นักวิชาการศึกษา   ครูผู้ปฏิบัติการ

ตอนที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ลงในช่องแสดงความคิดเห็นตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
1	รายละเอียดของเนื้อหาสาระของคู่มือมีความเหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมยุวกาชาดให้นักเรียน						
2	รายละเอียดด้านการจัดกิจกรรมยุวกาชาดของคู่มือมีความหลากหลาย						
3	ลำดับขั้นตอนของเนื้อหาในคู่มือมีความเหมาะสม						
4	ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมยุวกาชาดในคู่มือมีความเหมาะสม						
5	รายละเอียดด้านเนื้อหาของคู่มือมีความเหมาะสมและครอบคลุมที่จะนำไปปฏิบัติ						
6	รายละเอียดและขั้นตอนของกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านต่อไปนี้มีเหมาะสม						
	6.1 การรักษาและส่งเสริมอนามัยของตนเองและผู้อื่น						
	6.1.1 ชื่อกิจกรรม						
	6.1.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม						
	6.1.3 สื่อวัสดุ แหล่งเรียนรู้						
	6.1.4 วิธีการดำเนินกิจกรรม						
	6.1.5 การประเมินผล						
	6.2 การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม						
	6.2.1 ชื่อกิจกรรม						
	6.2.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม						
	6.2.3 สื่อวัสดุ แหล่งเรียนรู้						

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวประเทือง บุญเกตุ
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2511
สถานที่เกิด	ตำบลบ้านไร่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	28/138 อาคารเอื้ออภิมรสขคอนโต ซอยรามคำแหง 1 ถนนรามคำแหง แขวงคลองตัน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 10250
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิชาการศึกษานานาชาติ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน อาคารเสมาภิรักษ์ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2525	ประถมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนบ้านไร่ (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 155) ตำบลบ้านไร่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
พ.ศ. 2528	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จาก โรงเรียนบ้านไร่พิทยาคม ตำบลบ้านไร่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
พ.ศ. 2531	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนศรีสำโรงชนูปถัมภ์ ตำบลคลองตาล อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
พ.ศ. 2538	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) บริหารรัฐกิจ จาก มหาวิทยาลัยรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2554	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) การบริหารการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ